

gemeente Winsum

PROGRAMMABEGROTING

2018

INHOUDSOPGAVE

Leeswijzer	3
I. BELEIDSBEGROTING	5
Programmaplan	7
1 Kwaliteit van de woon- en leefomgeving	
1.1 Brandweezorg en rampenbestrijding	9
1.2 Openbare orde en veiligheid	13
1.3 Volkshuisvesting	17
1.4 Verkeer en vervoer	23
1.5 Milieu	29
2 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	
2.1 Cultuur	39
2.2 Onderwijs	43
2.3 Volksgezondheid	49
2.4 Sociale zaken en werk	53
2.5 Maatschappelijke ondersteuning	57
2.6 Sport	63
3 Dorps- en plattelandseconomie	
3.1 Economie	69
4 Ruimtelijke structuur	
4.1 Grondbeleid	75
4.2 Natuur- en groenbeheer	77
4.3 Ruimtelijke ordening	83
5 Kwaliteit van bestuur en organisatie	
5.1 Communicatie	87
5.2 Publieke dienstverlening	89
5.3 Openbaar bestuur	93
5.4 Overhead	97
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	101
Financiën	103
Lokale heffingen	105
Uitkeringen gemeentefonds	109
Onvoorzien	111
Mutaties reserves	113
Resultaat na bestemming	115
Paragrafen	117
A Lokale heffingen	119
B Weerstandsvermogen	131
C Onderhoud kapitaalgoederen	139
D Financiering	145
E Bedrijfsvoering	151
F Verbonden partijen	157
G Grondbeleid	167
H Sociaal Domein	171
I Leefbaarheid	181

II. FINANCIËLE BEGROTING **183**

Recapitulatie begroting 2018 lasten en baten per deelprogramma	185
Meerjarenbegroting per deelbegroting	186
Geprognosticeerde balans	189
Investerings	191
Overzicht van reserves en voorzieningen	193
Meerjarenoverzicht reserves en voorzieningen	196
Algemene Uitkering Gemeentefonds	206

III. VASTSTELLINGSBESLUIT **209**

IV. BIJLAGEN **213**

I.	Uitgangspunten begroting 2018	214
II.	Begrotingsgegevens EMU	217
III.	Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	218
IV.	Investerings- en financieringsstaat	219
V	Incidentele lasten en baten	221
VI	Overzicht baten en lasten per taakveld	223
VII	Overzicht kosten van overhead	225

LEESWIJZER

Voor u ligt de programmabegroting voor het jaar 2018. Deze gemeentebegroting is opgebouwd uit vier delen:

- Programmaplan;
- Paragrafen;
- Financiële begroting;
- Bijlagen.

Programmaplan

Het programmaplan vormt het inhoudelijke deel van de begroting. In dit deel staat wat we willen bereiken en welke activiteiten we daarvoor in 2018 willen gaan uitvoeren. In dit programmaplan is per deelprogramma een overzicht gegeven van de lasten en baten. In de begroting is een specificatie van de lasten en baten gegeven op taakveldniveau. Afwijkingen op de taakvelden van meer dan € 10.000 tussen de jaren 2017 en 2018 zijn per deelprogramma toegelicht. In het programma zijn de ramingen zoals die in de meerjarenschijf van 2018 uit de begroting 2017 als basis gebruikt. De begrotingswijzigingen t/m de raadsvergadering van juli 2017 zijn daarin meegenomen. Deze ramingen zijn geactualiseerd voor wat betreft de kapitaallasten, de personeelskosten en de wijzigingen die voortvloeien uit gemeenschappelijke regelingen en de intergemeentelijke samenwerking in BMW-verband.

Paragrafen

In de begroting moeten zeven paragrafen worden opgenomen waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten. Het doel van de paragrafen is om hier onderwerpen die verspreid in de begroting staan (zoals onderhoud kapitaalgoederen, lokale heffingen en bedrijfsvoering), gebundeld weer te geven. De paragraaf Interbestuurlijk toezicht (IBT) is niet meer opgenomen. Vanuit de toezichthouder is aangegeven dat de opname hiervan in de begroting niet aan de verwachtingen voldoet. Opnieuw is de paragraaf Sociaal Domein opgenomen waarin het gezamenlijke beleid van de BMW gemeenten op het gebied van het sociaal domein is opgenomen.

Financiële begroting

In de financiële begroting vindt u samenvattende overzichten van onze financiële situatie. Daarnaast vindt u hier onze meerjarenbegroting, een overzicht van het in de begroting opgenomen investeringsplan, een overzicht van onze reserves en voorzieningen en een specificatie van onze uitkering uit het Gemeentefonds.

Bijlagen

In de bijlagen treft u een aantal, volgens het Besluit Begroting en Verantwoording, verplichte bijlagen aan.

I. Beleidsbegroting

Programmaplan

DEELPROGRAMMA 1.1 BRANDWEERZORG EN RAMPENBESTRIJDING

Omschrijving van het deelprogramma

Sinds 1 januari 2014 is de gemeentelijke brandweer, inclusief haar dagdienst en vrijwillige brandweer, volledig opgegaan in de nieuwe organisatie, de Veiligheidsregio Groningen.

De veiligheidsregio Groningen staat voor de uitvoering van een aantal wettelijke taken, zoals beschreven in de Wet Veiligheidsregio's, aangevuld met bestuurlijke regionale afspraken.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Beleidskader

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende wetten en nota's:

- Wet Veiligheidsregio's;
- Wet Algemene bepalingen Omgevingsrecht (Wabo);
- Arbowet;
- Gemeentewet;
- Besluit kwaliteit Veiligheidsregio's;
- Besluit Externe Veiligheid inrichtingen;
- Regionaal Beleidsplan;
- Regionaal Risicoprofiel;
- Brandbeveiligingsverordening 2013;
- Collectief Convenant Crisisbeheersing Groningen;
- De Beleidsnotitie Brandweezorg en Rampenbestrijding in de gemeente Winsum;
- Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Groningen;
- Brancherichtlijnen (diverse);
- Regionaal Crisisplan Veiligheidsregio Groningen;
- Plan Bevolkingszorg;
- Strategische Koers Brandweer en (multi-)Crisisbeheersing Veiligheidsregio Groningen 2014-2016;
- Integraal Veiligheidsbeleid 2015-2018, Samen werken aan Veiligheid.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

Regionale brandweer en rampenbestrijding

Vanaf 2014 zijn de gemeentelijke taken op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing in de Veiligheidsregio Groningen geregionaliseerd. De Veiligheidsregio heeft een eigen bestuur en bedrijfsvoering. De gemeenteraad wordt gevraagd haar eventuele zienswijze kenbaar te maken over de beleidsbegroting Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Groningen, eventuele mutaties in de begroting en eventuele wijzigingen in de gemeenschappelijke regelingen.

Prioriteit van de Veiligheidsregio ligt bij het uitvoeren van de wettelijke taken, zoals beschreven in de Wet veiligheidsregio's aangevuld met bestuurlijke, regionale afspraken. Op dit moment vindt een herijking van de koers plaats die moet leiden tot een stabiele meerjarenbegroting voor 2019 t/m 2021. Aan het bestuur van de Veiligheidsregio worden drie scenario's: basis (huidige uitvoering), flexibel (tijdelijk extra taken) en breed (taken buiten de wettelijke taken, bijvoorbeeld cybercrime) voorgelegd ter besluitvorming met de financiële uitwerkingen.

In 2016 is, in aanloop naar de begroting 2018, een uitgebreide evaluatie gestart met betrekking tot de aard en omvang van de taken, producten en diensten die in de gemeenschappelijke regeling VRG zijn ondergebracht c.q. worden uitgevoerd. Met als doelstelling zorg te dragen voor structurele inbedding van structurele lasten en taken. Op basis hiervan zijn conclusies getrokken die als uitgangspunt zijn genomen in de begroting 2018:

- Onontkoombare autonome ontwikkelingen worden meegenomen als uitzetting in de begroting. - Nieuw beleid wordt aan het bestuur voorgelegd, waarbij financiering een expliciet besluitpunt is.

De Gemeentelijke Kolom Groningen (GKG) is het organisatieonderdeel van de Veiligheidsregio Groningen (VRG) dat zowel in de voorbereiding als in de uitvoering regionaal is belast met de zorg voor Bevolkingszorg: de gemeentelijke- of bevolkingszorgprocessen van rampenbestrijding en crisisbeheersing. De GKG is belast met zowel de regionale als de lokale voorbereiding op en organisatie van bevolkingszorgprocessen (communicatie, publieke zorg, omgevingszorg, informatie en ondersteuning) en draagt zorg voor de advisering, planvorming, beheer, opleiding, training en oefening. Het regionale Team Bevolkingszorg geeft tijdens een ramp of crisis uitvoering aan de bevolkingszorgprocessen en bestaat uit ca. 300 regionale medewerkers van de 23 Groninger gemeenten en is op het gebied van communicatie aangevuld met medewerkers van de samenwerkende crisispartners. Naast het regionale team heeft iedere gemeente ook lokaal nog een klein team van medewerkers dat voornamelijk een lokale ondersteunende rol heeft voor het Gemeentelijk Beleidsteam in hun gemeente.

Gemeentelijke bijdrage

Voor de begroting van de gemeente Winsum betekent de regionalisering dat zij jaarlijks een financiële bijdrage aan de Veiligheidsregio levert. In het regionaliseringstraject heeft het bestuur besloten om in een periode van vijf jaar voor de kosten van de brandweer, inclusief meldkamerfunctie, over te schakelen van historische kosten naar een verdeelsleutel op basis van de allocatie in het gemeentefonds, waarbij 2018 het laatste jaar is waarin deze sleutel wordt toegepast. De gemeentelijke bijdrage voor 2018 van Winsum aan de VRG bedraagt € 829.527.

Gesignaleerde knelpunten

Voor 2018 zijn geen knelpunten gesignaleerd.

Maatschappelijke effecten

In de jaarlijkse rapportages van de Veiligheidsregio met betrekking tot de begroting en de jaarrekening worden de prestaties van de Veiligheidsregio en de maatschappelijke effecten daarvan verantwoord.

Wat willen we bereiken?

- Een goede brandweezorg leveren in de gemeente Winsum.
- De brandweer in de gemeente Winsum werkt risico gestuurd.
- Er wordt gestreefd naar zo kort mogelijke opkomsttijden.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoeren van onze wettelijke taken.
- Vergroten van het brandveiligheidsbewustzijn bij inwoners en instellingen/bedrijven in de gemeente.
- Diverse voorlichtingen op scholen en instellingen.
- Meer inzetten op preventie.
In de gebieden met de hoogste opkomsttijden, wordt voor extra ondersteuning gezorgd en gerichte voorlichting gegeven. Met de brandweer in gesprek.

Wat willen we bereiken?

- Goede voorbereiding op incidenten, rampen en crises door planvorming (opleiden/trainen/oefenen, advisering, evaluatie) en de organisatie van het regionale Team Bevolkingszorg.
- Een adequaat en effectief regionaal Team Bevolkingszorg bestaande uit regionale expertteams die binnen de Veiligheidsregio Groningen snel kunnen worden ingezet om de kwaliteit en flexibiliteit te leveren voor gemeenten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering (door de GKG) van de gemeentelijke taken ter voorbereiding op incidenten, rampen en crises, waaronder:
 - a) organiseren, beheren en aansturen van de GKG en Team Bevolkingszorg;
 - b) beheren van het plan bevolkingszorg en onderliggende draaiboeken en handboeken;
 - c) advisering van gemeenten, veiligheidsregio en crisispartners;
 - d) opleiding, training en oefeningen (OTO) van het Team Bevolkingszorg;
 - e) Bijdragen aan de realisatie van het beleidsplan Veiligheidsregio Groningen en de multidisciplinaire taken op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing.
- Uitvoering van de bevolkingszorgtaken tijdens incidenten, rampen en crises, door inzet van (functionarissen van) het regionale Team Bevolkingszorg.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Crisisbeheersing en brandweer	786.515	812.512	838.147	852.634	862.787	851.280
Totaal lasten	786.515	812.512	838.147	852.634	862.787	851.280

Baten

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Crisisbeheersing en brandweer	53.998	0	0	0	0	0
Totaal baten	53.998	0	0	0	0	0

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Crisisbeheersing en brandweer	732.517	812.512	838.147	852.634	862.787	851.280
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	732.517	812.512	838.147	852.634	862.787	851.280

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0	0

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Crisisbeheersing en brandweer	812.512	838.147	25.635
Totalen per deelprogramma	812.512	838.147	25.635

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Crisisbeheersing en brandweer</i>	26.000	N
De toename is het gevolg van indexatie welke in 2016 en 2017 incidenteel gedekt werd binnen de VRG en nu structureel is verwerkt in de begroting 2018.		
Totaal	26.000	N

DEELPROGRAMMA 1.2 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Omschrijving van het deelprogramma

De voorkoming van strafbare feiten die invloed hebben op de orde en rust in de gemeentelijke samenleving. De preventieve zorg voor de handhaving van de openbare orde (OO) ligt primair bij de gemeente, terwijl het repressief optreden met name door de politie zal gebeuren. Daarnaast kunnen ook Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA's) worden ingezet.

Wettelijk is de gemeente verantwoordelijk voor onder meer:

- de openbare orde (Gemeentewet);
- de gezagvoering over de politie voor wat betreft handhaving van de OO (Politiewet);
- regelmatige afstemming over politiezaken met het Openbaar Ministerie (Politiewet) in het zogeheten driehoeksoverleg.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

1.2 Openbare orde en veiligheid

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

De gemeente Winsum is een veilige gemeente. Onze inwoners voelen zich veilig en dat willen wij in

stand houden.

Sinds augustus 2012 zijn wij geconfronteerd met een nieuwe werkelijkheid. Onze provincie wordt

voortdurend opgeschrikt door aardbevingen als gevolg van de aardgaswinning. Een eerste verantwoordelijkheid hierin is de veiligheid van onze inwoners. Wij willen preventieve maatregelen

waaronder een vergaande verminderde en meer gelijkmatige aardgasproductie. Verder lijden onze inwoners schade van de aardbevingen welke gecompenseerd dient te worden. Het is van belang dat de regio door het Rijk gecompenseerd wordt door stimulerende maatregelen op het gebied van

energie(besparing) en economie.

De schadeafwikkeling en realisatie van de versterkingsopgave lijkt te zijn verbeterd door de uitvoering weg te halen bij de NAM en onder te brengen bij het CVW. Het aantreden van de NCG, met vergaande bevoegdheden, biedt perspectief voor verdere verbeteringen. Het blijft zaak in nauwe samenwerking met de andere getroffen gemeenten de ontwikkelingen actief te blijven volgen.

Bestaande beleidskaders

- Convenant Station Schoon Heel en Veilig;
- Beleidsregels evenementen;
- Horecaconvenant kern Winsum 2012;
- Nota Bestuurlijke Strafbeschikking en Boa's 2012;
- Integraal Veiligheidsbeleid 2015-2018, Samen werken aan Veiligheid;
- Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2015-2018 Noord-Nederland;
- Beleid "Fietsen in de rekken!";
- Preventie- en Handhavingsplan Alcohol gemeente Winsum;
- Damoclesbeleid gemeente Winsum.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

Het Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2015-2018 Noord-Nederland geeft de gezamenlijke prioriteiten van de 59 gemeenten in de regio Noord-Nederland, de politie en het Openbaar Ministerie voor de aanpak van onveiligheid weer. De vijf noordelijke prioriteiten zijn jeugd en veiligheid, geweld, woninginbraken, grootschalige incidenten en evenementen en georganiseerde criminaliteit. In aanvulling op deze noordelijke prioriteiten worden vanuit de gemeenschappelijke, landelijke veiligheidsagenda cybercrime, fraude en kinderporno door vertaald in een noordelijke aanpak.

Het Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid gemeente Winsum geeft uitvoering aan de in het Integraal Veiligheidsbeleid 2015-2018, Samen werken aan Veiligheid gestelde ambities en doelen. Het uitvoeringsplan beschrijft per prioriteit of thema de uit te voeren activiteiten met daaraan gekoppeld de voor de uitvoering verantwoordelijke partner. De gemeente Winsum beschikt over een BOA. De BOA wordt ingezet op de prioriteiten parkeeroverlast, hondenoverlast, jeugdoverlast, Diftar, woonoverlast algemeen, overlast fietsen, overlast jaarwisseling en evenementen. De convenanten voor de horeca en het station worden jaarlijks geëvalueerd. De uitkomsten worden meegenomen in het Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid.

De uitvoering van de Drank- en Horecawet en de handhaving hiervan ligt bij de gemeente. De gemeente heeft een verordening para commerciële instellingen en een Preventie- en Handhavingplan Alcohol gemeente Winsum vastgesteld. Drank- en horecaBOA's controleren op de actualiteit van vergunningen, naleving van vergunningsvoorwaarden en het geven van voorlichting over de wet.

Met oog op de herindeling wordt ook op het gebied van veiligheid de samenwerking binnen de BMW-gemeenten gezocht. Per 1 juli 2017 is de nieuwe wet aanpak woonoverlast van kracht. De gemeenteraad kan met de nieuwe wet de burgemeester de bevoegdheid verlenen om gedragsaanwijzingen te geven. De gemeente investeert op het tegengaan van heling. Vooruitlopend op de nieuwe wetgeving wordt in 2018 het Digitaal Opkopersregister (DOR) geïntroduceerd in de BMW-gemeenten. Het BIBOB-beleid van de gemeente Winsum komt uit 2010 en wordt vervangen door een beleidslijn op voorstel van de gezamenlijke BMW-gemeenten. De Wet Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) is een (preventief) bestuursrechtelijk instrument waarmee de overheid kan voorkomen dat zij ongewild criminele activiteiten faciliteert en wordt bovendien de concurrentiepositie van bonafide ondernemers beschermd. De gemeente Winsum investeert op het verbeteren van de verbinding tussen Zorg en Veiligheid.

Gesignaleerde knelpunten

Voor 2018 zijn geen knelpunten gesignaleerd.

Maatschappelijke effecten

De gemeente Winsum wil ook in 2018 de veiligheid en het veiligheidsgevoel van inwoners verder verhogen. In het Integraal Veiligheidsbeleid staan het terugdringen van criminaliteit en overlast dan ook centraal.

Beleidsindicatoren

Indicator	Bedum	De Marne	Eemsmond	Winsum	Nederland
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	1	2	0,6	1,1	3,3
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2,4	3,5	6	2,6	5,3
Hardekern jongeren (per 10.000 inwoners)	0	0	0	0,5	1,3
Jongeren met delict voor rechter (%)	0,93	1,49	1,04	0,51	1,45
Vernieling en beschadiging (per 1.000 inwoners)	4,3	4,5	6	3,7	5,6
Verwijzingen Halt (per 10.000 inw. 12-17 jr)	71,8	124	210	66,6	137,4
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	0	0	0,3	0	2,3

Wat willen we bereiken?

- Het gevoel van veiligheid vergroten en overlast verminderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Opstellen en uitvoeren van een uitvoeringsplan Integrale Veiligheid 2017-2018;
- Dialoog zoeken met jongeren en hun ouders;
- Overleg met het CJG over aanpak overlast en preventiemaatregelen;
- Aanscherpen toezicht op uitgaanspubliek;
- Invoeren wet aanpak woonoverlast;
- Invoeren DOR;
- Invoeren nieuw Bibob-beleid;
- Inspelen op actualiteiten via:
 1. Lokaal overleg met de politie;
 2. Periodiek Veiligheidsoverleg;
 3. Periodiek driehoeksoverleg;
 4. Inzet Boa;
 5. Periodiek Jeugdoverleg;
 6. Periodiek RisicoJongerenOverleg;
 7. Periodiek bestuurlijk overleg Zorg en Veiligheid.

Speerpunten hierbij zijn vermindering van overlast, vernielingen, mishandelingen en vechtpartijen.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Openbare orde en veiligheid	298.392	176.716	181.241	181.193	181.145	181.096
Totaal lasten	298.392	176.716	181.241	181.193	181.145	181.096
Baten						
Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Openbare orde en veiligheid	298.392	176.716	181.241	181.193	181.145	181.096
Saldo deelprogramma	298.392	176.716	181.241	181.193	181.145	181.096
(excl. reservemutaties)						

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Openbare orde en veiligheid						
	0	0	0	0	0	0

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Openbare orde en veiligheid	176.716	181.241	4.526
Totalen per deelprogramma	176.716	181.241	4.526

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	5.000	N
Totaal	5.000	N

DEELPROGRAMMA 1.3 VOLKSHUISVESTING

Omschrijving van het deelprogramma

Bij de volkshuisvesting gaat het om het realiseren van kwalitatief goede en kwantitatief voldoende woningen die aansluiten bij de behoefte en groei van de gemeente, in de koop- en de huursector.

Bouw- en woningtoezicht en het welstandstoezicht bewaken de bouwkundige en esthetische kwaliteit van de te bouwen woningen.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

8.3 Wonen en bouwen

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018

We hebben te maken met de gevolgen van een geleidelijke krimp en vergrijzing van de bevolking. De zich nog doorzettende gezinsverdunding rechtvaardigt evenwel een geleidelijke uitbreiding van ons woningbestand. De tijd van nieuwe grootschalige uitleglocaties is voorbij.

Om Winsum levendig te houden is het belangrijk dat ons woningbestand aantrekkelijk blijft voor jongeren en ouderen. Vraag en aanbod dienen zoveel mogelijk op elkaar te worden afgestemd. De ontwikkeling van inbreidingslocaties en de uitbreidingslocatie Munster spelen hierin een rol. De ontwikkeling van Munster wordt fasegewijs opgepakt zodat de plannen periodiek kunnen worden getoetst aan maatschappelijke ontwikkelingen. In de dorpen dient naar behoefte gebouwd te worden. Hierbij valt te denken aan woningen voor senioren in de kleinere dorpen. In de nieuwbouwplannen is naast particulier initiatief, de woningstichting Wierden en Borgen een belangrijke partner om gezamenlijk plannen te ontwikkelen.

Wij zullen een meer actieve rol nemen richting projectontwikkelaars om de stagnerende ontwikkeling van de inbreidingslocaties vlot te trekken.

Wij stimuleren dat er duurzaam gebouwd en verbouwd wordt. Dat betekent dat er levensloopbestendige, aardbevingsbestendige, energie neutrale woningen moeten komen, waarbij ook aandacht wordt besteed aan het scheiden van afvalwaterstromen.

Duurzame initiatieven, zoals zonne-energieprojecten, zullen wij stimuleren en ondersteunen. Wij zijn van mening dat onze inwoners de ruimte moeten krijgen om, binnen vastgestelde kaders, een eigen invulling te geven aan de wijze waarop gebouwd wordt. De welstandsnota is daarom herzien.

Wij blijven starters- en blijversleningen verstrekken om voor instappers de drempel tot de woningmarkt te verlagen en om aanpassingen aan woningen mogelijk te maken waardoor men langer in zijn woning kan blijven wonen.

Wij zullen de verduurzaming van ons woningbestand faciliteren door inwoners te wijzen op het bestaan, het stimuleren van en zo nodig helpen bij het aanvragen van rijkswege beschikbare duurzaamheidsleningen.

De gemeente Winsum kent tal van karakteristieke beeldbepalende panden. Deze koesteren we en willen we beschermen.

Bestaande beleidskaders

- Provinciaal Omgevingsplan (POP) en Provinciale Omgevingsverordening (POV);
- Regiovisie Groningen-Assen 2030, regionale woningprogrammering en woningmarktonderzoek;
- Structuurvisie Winsum;
- Woonvisie 'Winsum heeft het!';
- Overige dorpsvisies;
- Welstandsnota;
- Meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen 2017-2021;
- Leefbaarheidskader: "Winsumer dorpen leefbaar!";
- Visie Wonen & Zorg.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

- Uit het Woningbehoefteonderzoek 2015 van Companen is voor de gemeente Winsum af te leiden dat het aantal inwoners in absolute zin afneemt. Het aantal huishoudens vermeerderd tot 2020 om daarna af te nemen. Daarnaast verandert de bevolkingssamenstelling, we krijgen namelijk meer ouderen en minder jongeren.
- De Regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2016-2040 van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) geeft echter voor onze gemeente een toename van het aantal huishoudens tot 2040 aan.
- Aangezien de bevolkingsprognoses uiteenlopen is het belangrijk de woningmarkt goed te monitoren.
- Het ingezette rijksbeleid op het scheiden van wonen en zorg heeft invloed op de woningmarkt. De komende jaren zal duidelijk worden in welke mate woningaanpassingen (op termijn) noodzakelijk zijn.
- De woningmarkt is duidelijk aangetrokken. Het Kadaster geeft aan dat in de eerste zeven maanden van 2017 in Nederland in totaal 134.260 huizen zijn verkocht. Dat is bijna een vijfde meer dan in dezelfde periode van 2016. Ook de prijzen zijn ten opzichte van het dieptepunt in 2013 landelijk met bijna 20% gestegen. (bron: CBS)
- De woningmarkt in het aardbevingsgebied leeft ook op. Daarbij geldt wel dat de vitaliteit van gemeenten toeneemt naarmate ze dichterbij de stad Groningen liggen. (bron: Bureau E&E)
- Per 1 juli 2015 is de Overheidsdienst Groningen aan de slag gegaan met als doel Groningen veiliger en leefbaarder te maken en bewoners te ontzorgen bij ingrijpende versterkingsmaatregelen.
- Medio 2015 is de nieuwe Woningwet in werking getreden. Deze wet regelt toezicht op de activiteiten van woningcorporaties en meer gezamenlijke regie op beleid en uitvoering in de sociale woningbouw.
- De gemeentelijke herindeling vraagt ook op volkshuisvestelijk gebied steeds meer afstemming.

Gesignaleerde knelpunten

- Winsum kent een bovengemiddelde vergrijzing. Volgens het Sociaal Planbureau Groningen wordt een sterke toename van het aantal 75 plussers verwacht.
- Door de, in regio Groningen-Assen afgesproken, woningbouwprogrammering moeten nieuwe dan wel uit te werken plannen worden afgestemd met de regio.
- De (financiële) slagkracht van corporaties is door diverse overheidsmaatregelen beperkt.
- Winsum is één van de elf aardbevingsgemeenten.

Monitoring maatschappelijke effecten

Regionale woningbouwafspraken

Verwachting 2018 voor Winsum

1. Regiogemeenten stemmen woningbouwprogrammering kwantitatief en kwalitatief regionaal af.	1. Winsum heeft een afgestemd woningbouwprogramma met gemiddeld 21 nieuwe woningen per jaar. Door het aantrekken van de woningmarkt en de ontwikkeling van woonwijk Munster, is de verwachting dat de gemeente dit aantal in tegenstelling tot voorgaande jaren weer gaat halen.
2. Zolang er geen marktherstel is, worden geen stappen ondernomen om de regionale bouwcapaciteit te vergroten (Alleen via de SER-ladder systematiek).	2. Er worden alleen nieuwe plannen toegevoegd als in andere plannen de nieuwbouwruijnte wordt verkleind.
3. Mogelijkheden onderzoeken naar fondsen ter stimulering van de woningmarkt.	3. Winsum zal de starters- en blijversleningen voortzetten. De starterslening om voor instappers op de woningmarkt de drempel tot de woningmarkt te verlagen en de blijverslening om aanpassingen aan woningen mogelijk te maken waardoor men langer in zijn woning kan blijven wonen.
4. Gemeenten zetten zich in om zoveel mogelijk concrete afspraken te maken met corporaties over de lokale woningbouwproductie.	4. Met Wierden en Borgen worden jaarlijks prestatie afspraken gemaakt op basis van de Woonvisie en het daarop gebaseerde bod van Wierden en Borgen. In 2018 zal de gemeente Hogeland één bod ontvangen en zullen de prestatieafspraken door de vier gemeenten gezamenlijk worden uitgewerkt.

Beleidsindicatoren

Indicator	Bedum	De Marne	Eemsmund	Winsum	Nederland
Demografische druk (%)	77	78,8	79,7	83,8	69
Nieuwbouw woningen (per 1.000 woningen)	5,3	3,4	2,4	4,8	6
Woonlasten éénpersoonshuishouden (euro)	728	801	699	712	644
Woonlasten meerpersoonshuishouden (euro)	728	850	771	783	723
WOZ-waarde woningen (x 1.000 euro)	171	140	142	165	209

Wat willen we bereiken?

- Realiseren van de woningbouwtaakstelling.
- Herstructurering.
- Waarborgen van de kwaliteit van de gebouwde omgeving.
- Adequate afstemming bereiken tussen vraag en aanbod op de woningmarkt en doorstroming bevorderen.
- Passende woningvoorraad voor de doelgroep die als gevolg van Rijksbeleid langer thuis moet blijven wonen.
- Duurzame woningvoorraad

Wat gaan we daarvoor doen?

- Begeleiden van planvorming voor bestaande inbreidingslocaties en daar waar mogelijk voor nieuwe locaties.
- Proactieve opstelling bij herstructureringsplannen van derden.
- De samenwerking met Wierden en Borgen voortzetten en zo mogelijk intensiveren op basis van de gemaakte prestatieafspraken.
- Toepassen van monumenten- en welstandsbeleid.
- Daar waar gewenst aan bestemmingsplannen een beeldkwaliteitsplan koppelen.
- De door de erfgoedcommissie aangewezen beeldbepalende gebouwen in een bestemmingsplan opnemen.
- De bouw van nultrede woningen dan wel levensloopbestendige woningen stimuleren.
- Het daar waar mogelijk inzetten van het instrument Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO).
- Inzetten van de gemeentelijke starterslening.
- Inzetten van de blijverslening.
- Op basis van de regionale woningmarktmonitor de (markt)ontwikkelingen volgen en afstemmen met stakeholders, waaronder Wierden en Borgen.
- Het overleg met Wierden en Borgen over preventief aanpassen van woningen voortzetten.
- Een bewustwordingscampagne lanceren om bewoners vroegtijdig bewust te maken dat als zij langer thuis willen danwel moeten wonen preventief hun woningen aan kunnen passen.
- De blijverslening meer onder de aandacht brengen.
- Mogelijkheden van mantelzorgwoningen beter bekend te maken aan inwoners.
- Kavels Munster eerste fase verkopen en bij succesvolle verkoop de tweede fase in ontwikkeling brengen.
- Duurzaamheidsregelingen introduceren door aan te haken op provinciale danwel landelijke regelingen.
- Nieuwbouwprojecten daar waar mogelijk gasloos uitvoeren.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Wonen en bouwen	757.250	526.463	543.414	506.478	504.409	501.440
Totaal lasten	757.250	526.463	543.414	506.478	504.409	501.440
Baten						
Wonen en bouwen	224.487	430.660	427.900	425.140	425.140	425.140
Totaal baten	224.487	430.660	427.900	425.140	425.140	425.140
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Wonen en bouwen	532.762	95.803	115.514	81.338	79.269	76.300
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	532.762	95.803	115.514	81.338	79.269	76.300

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Wonen en bouwen	53.837	0				
	53.837	0	0	0	0	0

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Wonen en bouwen	95.803	115.514	19.711
Totalen per deelprogramma	95.803	115.514	19.711

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Salaris- en overige directe kosten</i>	17.000	N
Door CAO-aanpassingen zijn de loonkosten hoger dan in 2017.		
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	3.000	N
Totaal	20.000	N

DEELPROGRAMMA 1.4 VERKEER EN VERVOER

Omschrijving van het deelprogramma

Verkeer en vervoer is in onze gemeente gericht op zowel het aanleggen, beheren en onderhouden van de fysieke leefomgeving op verkeersgebied als ook het in stand houden en waar mogelijk creëren van een goed functionerend en samenhangend verkeers- en vervoerssysteem in en rond Winsum.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

- 2.1 Verkeer en vervoer
- 2.2 Parkeren
- 2.4 Economische havens en waterwegen

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

Winsum is in de Regiovisie Groningen-Assen aangewezen als een schakelkern met een sterke regionale functie. Een goede bereikbaarheid is belangrijk om die functie te kunnen vervullen. Het stationsgebied van de kern Winsum functioneert als openbaar vervoersknooppunt en heeft de potentie uit te groeien tot een volwaardig transferium met een sterke regionale functie.

Naast de ontsluiting van de dorpen door een goed en uitgebreid OV netwerk, dat ook voor minder validen bruikbaar moet zijn, is de ontsluiting per auto naar de stad belangrijk. Hiertoe is met de provincie een Rompakkoord afgesloten. Middels dit akkoord verplichten provincie en gemeente zich de huidige N361 aan te pakken inclusief de verbinding tussen Ranum en de Onderdendamsterweg met als gewenst doel de druk(te) op de Onderdendamsterweg in het dorp te verminderen. In het akkoord zijn tevens afspraken gemaakt over spoorwegveiligheid en de aanleg van een fietspad-plus tussen Winsum en Groningen.

Naast investeringen in een goed openbaar vervoer en de verbetering van de bereikbaarheid en veiligheid streven wij naar de realisatie van een voet- en fietspad Winsum-Garnwerd (Pieterpad).

Verkeersveiligheid heeft uiteraard onze aandacht, we zullen ons beleid betreffende de inrichting van 30 en 60 km zones voortzetten.

Een ander speerpunt is het toegankelijk maken van voorzieningen voor minder validen. Wij participeren in het overleg met ProRail dat gericht is op het vervangen van de storingsgevoelige lift op het station van Winsum door een hellingbaan.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

- Wegenbeheerplan 2016-2020;
- Winterprogramma gladheidbestrijding 2015/2016;
- Kwaliteitsvisie groen Winsum 2010;
- Uitvoeringsdocument wegencategorisering (2011);
- GVVP (Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan) (2014).

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

- Landbouwverkeer en aan agrarische activiteiten gerelateerd verkeer wordt als gevolg van bedrijfsintensivering en uitbreiding van activiteiten steeds groter, zwaarder en intensiever.
- Reizigers (openbaar vervoer, auto en fiets) willen steeds sneller van informatie worden voorzien.
- In het kader van de Regiovisie Groningen-Assen wordt Winsum als een belangrijk transferium voor de regio gezien.
- Het GVVP (Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan) vormt de basis voor het toekomstig uit te voeren verkeers- en (openbaar)vervoersbeleid. Speerpunten daarbij zijn bereikbaarheid, verkeersveiligheid, toegankelijkheid, leefbaarheid en duurzaamheid.

Gesignaleerde knelpunten

- Het toegenomen autobezit en –gebruik per huishouden legt een steeds zwaardere claim op de beschikbare (parkeer)ruimte in met name de oude dorpskernen . Daarnaast zorgt ook groot landbouw- en vrachtverkeer voor een groter gevoel van onveiligheid in kleinere dorpen.
- Diverse projecten zijn in ontwikkeling (Boogplein, Winsum West, verbetering N361, kortsluiting Ranum-Onderdendamsterweg, Fietspad + en verbetering spoorwegveiligheid). Dit vraagt om een goede verkeerstechnische afstemming. Het GVVP vormt de basis voor deze afstemming.
- Er staan verkeersborden langs gemeentelijke wegen die overbodig zijn. Dit is uit verkeersveiligheidsoogpunt een ongewenste situatie.
- De huidige lift bij het station in Winsum is vandalismegevoelig en voor wat betreft uitstraling en gebruik zeer onvriendelijk.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed- baarheid	streven 2018	streven 2017	realisatie 2016
De gemeente dient een veilig en goed toegankelijke gemeente per fiets, per auto en per openbaar vervoer te zijn.					
Aantal schadegevallen als gevolg van slecht/matig onderhoud	goed	hoog	< 5	< 5	3
Aantal meldingen bij het “telefonisch meldpunt” met betrekking tot:				215	
- verkeersaspecten	goed	matig	30	30	57
- wegen	goed	hoog	30	40	24
- openbare verlichting	goed	matig	MOON	90	MOON
- straatmeubilair	goed	hoog	40	35	46
- gladheidsbestrijding	goed	matig	10	10	3

Beleidsindicatoren

Indicator	Bedum	De Marne	Eemsmond	Winsum	Nederland
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig (%)	5	12	4	4	8
Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met een fietser (%)	5	5	8	11	9

Wat willen we bereiken?

- Verbetering toegankelijkheid van het perron station Winsum.
- Verbeteren van de verkeersveiligheid bij scholen.
- Zorgdragen voor een dusdanig beheer van het wegenareaal dat de veiligheid blijft gewaarborgd.
- Inrichting van de wegen alsmede het instellen van het bijbehorende snelheidsregiem volgens het uitvoerend document wegencategorisering.
- Het terugdringen van schade aan bermen en wegen buiten de bebouwde kom.
- De inrichting van De Meeden wordt afgestemd op het gebruik.
- Het verbeteren van het inzicht in de verkeersbordenstructuur.
- Goed (handhaafbaar) parkeerbeleid in het centrum van Winsum.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De lift bij het station is een obstakel voor vooral minder validen om het perron te bereiken. Oorzaak vormt de vandalismegevoeligheid. In 2018 wordt de lift door ProRail vervangen door een hellingbaan.
- Een van de projecten uit de investeringslijst is "Herinrichting schoolzones". Gezien de ontwikkelingen bij veel scholen wordt individueel afgewogen of een herkenbare schoolzone wordt gerealiseerd.
- Onderhoudsmaatregelen worden afgestemd op het onderhoudsniveau C volgens de CROW-systematiek, zoals dat is vastgelegd in het wegenbeheerplan 2016-2020.
- Inrichten van de wegen tijdens het regulier onderhoud.
- Instellen snelheidsregiem volgens uitvoerend document wegencategorisering.
- Het aanbrengen van passeerstroken of bermverharding in de vorm van graskeien en/of betonstroken.
Verbetering van de verhardingsconstructie.
- Is afhankelijk van toekomstige ontwikkelingen in relatie tot de Brede School.
- Op basis van de verkeersborden-inventarisatie worden overbodige verkeersborden gesaneerd. Inwoners en dorpsverenigingen krijgen vooraf de mogelijkheid te reageren. Dit kan er toe leiden dat het saneringsvoorstel op plaatsen wordt aangepast. Vervolgens wordt er een verkeersbesluit genomen en wordt overgegaan tot uitvoering al dan niet in combinatie met de invoering van een 30 km/uur zones.
- Er is een blauwe zone ingesteld voor de omgeving van het winkelcentrum Obergon. Momenteel vindt evaluatie van het gevoerde beleid plaats. Dit om een afweging te kunnen maken of de blauwe zone zou moeten worden uitgebreid, dan wel dat de blauwe zone aanpassing behoeft.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Verkeer en vervoer	2.255.782	1.976.514	1.774.431	1.843.956	1.870.233	1.871.523
Parkeren	0	12.515	13.920	13.920	13.920	13.920
Economische havens en waterwegen	235.471	173.409	193.010	193.010	193.010	193.010
Totaal lasten	2.491.254	2.162.437	1.981.361	2.050.886	2.077.163	2.078.453
Baten						
Verkeer en vervoer	13.805	5.151	5.151	5.151	5.151	5.151
Parkeren	0	0	0	0	0	0
Economische havens en waterwegen	979	400	400	400	400	400
Totaal baten	14.784	5.551	5.551	5.551	5.551	5.551
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Verkeer en vervoer	2.241.977	1.971.363	1.769.280	1.838.805	1.865.082	1.866.373
Parkeren	0	12.515	13.920	13.920	13.920	13.920
Economische havens en waterwegen	234.493	173.009	192.610	192.610	192.610	192.610
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	2.476.470	2.156.887	1.975.810	2.045.335	2.071.612	2.072.902

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Verkeer en vervoer	-528.081	-81.254	-68.889	-81.286	-94.004	-93.901
Economische havens en waterwegen	131.219					
	-396.862	-81.254	-68.889	-81.286	-94.004	-93.901

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Verkeer en vervoer	1.971.363	1.769.280	-202.083
Parkeren	12.515	13.920	1.405
Economische havens en waterwegen	173.009	192.610	19.601
Totaal per deelprogramma	2.156.887	1.975.810	-181.077

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel
		N = nadeel
<i>Salarissen en sociale lasten</i> Door de CAO-aanpassingen zijn de loonkosten dit bedrag hoger.	21.000	N
<i>Kapitaallasten</i> In 2017 was er een incidentele raming opgenomen van € 250.000 als storting in de dekkingsreserve aanleg fietspad Baflo-Eenrum. Daar tegenover zijn de kapitaallasten in 2018 € 39.000 hoger dan in 2017	211000	V
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	9.000	N
Totaal	181.000	V

DEELPROGRAMMA 1.5 MILIEU

Omschrijving van het deelprogramma

Een kwalitatief goede woon- en leefomgeving wordt mede bepaald door een duurzame inrichting van de woon- en leefomgeving. Inwoners van de gemeente Winsum merken dat met name als het gaat om de preventie bij het ontstaan en de afvoer van afvalwater en het huishoudelijk afval. Bedrijven hebben met name te maken met milieuvergunningen en –meldingen en de controle en handhaving daarvan.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

7.3	Afval
7.2	Riolering
7.4	Milieubeheer

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

Wij dienen zuinig te zijn op ons milieu. Met de invoering van Diftar is een belangrijke stap gezet in de zorg voor het milieu. Diftar willen wij blijven optimaliseren.

Maatregelen die energie besparen of de belasting op het milieu verminderen, zullen wij stimuleren. Hierbij denken we onder andere aan een duurzaam inkoopbeleid, effectieve afvalscheiding, gescheiden rioolstelsels voor regen- en afvalwater, zonnepanelen, duurzame LED-verlichting, mogelijkheden om gebruik te maken van aardwarmte en een milieuvriendelijke wijze van onkruidbestrijding. Wij informeren onze inwoners actief over duurzaamheid en milieu.

De gemeente heeft een klimaatbeleid vastgesteld. Er wordt onderzocht welke zaken nog door de gemeente Winsum voor de herindeling in 2019 zullen worden uitgevoerd.

Bestaande beleidskaders

Riolering en waterbeheer

- Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018;
- Stedelijke Wateropgave 2013;
- Grondwaterbeheerplan 2013.

Afvalverwijdering en –verwerking

- Landelijk Afvalbeheerplan II (LAP II) 2009-2021;
- Afvalstoffenverordening van de gemeente Winsum;
- Afvalnota Winsum- Minder Afval- Beter Gescheiden- Efficiënter Ingezameld.

Milieubeheer

- Handavingsuitvoeringsprogramma (tweejaarlijks);
- Beleidskaders integrale handhaving (2003);
- Integraal VTH beleidsplan 2016-2020;
- Nota bodembeheer 2014-2019;
- Bodembeheerplan 2014-2019;
- Klimaatbeleid 2015-2020;
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2012-2017.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

Riolering en waterbeheer

Klimaatveranderingen, zeespiegelstijging, bodemdaling en verstedelijking hebben een nieuwe aanpak in het waterbeleid noodzakelijk gemaakt. Omdat water zich weinig aantrekt van grenzen zijn en worden op Europees, landelijk en regionaal niveau hierover afspraken gemaakt om de waterhuishouding kwantitatief en kwalitatief te verbeteren en toekomstbestendig te maken. Dit heeft voor de waterkwaliteit al geresulteerd in de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de nota Waterbeleid 21^e eeuw (WB21) waar het gaat om waterkwantiteit. Om de hierin geformuleerde doelstellingen in een noodzakelijke gemeenschappelijke aanpak vorm te geven is op nationaal niveau het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) gesloten. Op regionaal en stroomgebied niveau heeft dit geleid tot het Regionaal Bestuursakkoord Water (RBW) voor Groningen en Noord- en Oost-Drenthe dat ook door de gemeente Winsum is ondertekend. In dit RBW is vastgelegd met welke acties, maatregelen, taken en verantwoordelijkheden in 2016 een betaalbaar en robuust waterbeheer voor de toekomst bereikt wordt. Op 1 juli 2011 is het waterketenakkoord voor Groningen en Noord-Drenthe getekend. Dit is een akkoord tussen 30 gemeenten (waaronder Winsum), de twee waterschappen en twee waterbedrijven met als doel het centraal stellen van de burger in één waterketen. Op basis van het gehouden regionale feitenonderzoek en het onderzoek doelmatig investeren is aangetoond dat er een forse reductie op de kostenstijging mogelijk is, en dat de kwetsbaarheid van individuele organisaties kan worden verminderd en de kwaliteit van dienstverlening kan worden verbeterd. De resultaten van het onderzoek zijn de aanleiding om een uitvoeringsprogramma op te stellen. Met het uitvoeringsprogramma wordt ingezet op het concretiseren van de samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en waterbedrijven.

De Wet Verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken is op 1 januari 2008 in werking getreden. Deze wet regelt onder meer de nieuwe rioolheffing, de zorgplicht voor afvloeiend hemelwater, de zorgplicht voor het grondwater en de voorkeursvolgorde voor het omgaan met afvalwater bij de milieuvergunningverlening.

Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. Een achttal wetten is daarin samengevoegd tot één wet. De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater, en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. Daarnaast levert de Waterwet een flinke bijdrage aan kabinetsdoelstellingen zoals vermindering van regels, vergunningstelsels en administratieve lasten.

Voor de gemeente betekent dit dat alle indirecte lozingen onder gemeentelijk gezag komen te vallen. Daarnaast vervult de gemeente de één-loketfunctie voor het aanvragen van een watervergunning. Voor het overige is er niet veel veranderd, en blijven de waterschappen bevoegd gezag.

In 2013 is duidelijk geworden wat de feitelijke kwaliteit van de riolering is. Dit betekent ook dat er meer gezegd kan worden over de te verwachten levensduur van de riolering. Met behulp van deze gegevens en het inslaan van een nieuwe weg, de kanteling van theorie naar praktijk, is in het Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018 de rioolheffing opnieuw berekend en voor de planperiode vastgesteld op een vast tarief van € 210,00 per jaar. Als vervolg hierop is er een meerjarig maatregelplan opgesteld voor het rioolbeheer. Na afronding van de stedelijke wateropgave in 2013, is in 2015 de opstelling van nieuwe BRP's (Basis Riolerings Plannen) voor alle dorpen binnen de gemeente afgerond en is er een baggerplan voor de gemeentelijke watergangen opgesteld en vastgesteld.

In het Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018 is een nieuwe kijk op afvalwater door de vijf partners vastgelegd. Het plan heeft een breder blikveld gekregen omdat het alle facetten van de gehele waterketen omvat. In de benadering vanuit de afvalwaterketen staat de burger centraal en moet samenwerking leiden tot een doelmatiger beheer en efficiënter investeren. Binnen de planperiode van het Afvalwaterbeleidsplan zijn in BMW/NZV verband momenteel de volgende projecten opgepakt:

- Het operationeel houden van het grondwatermeetnet, waarin het grondwater gemonitord en geanalyseerd wordt;
- Het opstellen van een waterkaart;
- Het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek naar de uitvoering van gezamenlijk gemalenbeheer inclusief het hieraan gekoppelde monitoringssysteem;
- Het bundelen van databeheer met als doel winst te behalen op de drie K's (kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid).

Afvalinzameling en –verwerking

Afval wordt steeds meer gezien als grondstof. Diverse deelstromen zijn geld waard, in plaats van dat er betaald moet worden voor de afvoer ervan. Voorbeelden daarvan zijn glas, papier en textiel. De gemeente probeert deze deelstromen zoveel mogelijk gescheiden in te zamelen, en haar burgers te stimuleren deze stromen gescheiden aan te leveren. In juli 2012 is door de raad de “Afvalnota Winsum- Minder Afval- Beter Gescheiden- Efficiënter Ingezameld” vastgesteld. Eén van de maatregelen die in deze nota genoemd worden is de invoering van diftar in 2013. 2013 is het eerste volledige jaar geweest waarin diftar is doorgevoerd. In 2014 is het diftarsysteem geëvalueerd.

Op basis van deze evaluatie zijn in 2015 de tarieven aangepast. Deze zijn in 2016 gelijk gebleven. In 2017 zijn de tarieven opnieuw aangepast.

In 2018 zullen de tarieven opnieuw worden aangepast, als dat nodig blijkt te zijn op basis van de cijfers van 2016.

Sinds 1 januari 2010 worden de activiteiten van het Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen uitgevoerd door Afvalbeheer Noord Groningen BV. Hierin neemt het Vuilverwerkingsbedrijf deel samen met Omrin. Daardoor is het mogelijk sneller en flexibeler te reageren op marktontwikkelingen.

De eindafwerking van de stortplaats in Usquert zou in 2017 worden afgerond, maar om organisatorische en financiële redenen zal dit in de loop van 2018 plaatsvinden, na overleg met de provincie. Door drie hectare gestort afval op te brengen op de bestaande stort is er nu sprake van 8 hectare die moet worden meegenomen in de eindafwerking, in plaats van de verwachte 11 hectare. Dit scheelt in de kosten voor eindafwerking.

In 2017 is een poging gedaan de textielsortering regionaal te laten uitvoeren door ANG en Sympany in samenwerking met werkvoorzieningsschap Ability. Door te ernstige vervuiling van het textiel is het textielsorteercentrum gesloten. Wel wordt onderzocht of er een meerwaarde is om de afvoer van afgedankte elektrische apparaten in de regio uit te voeren in samenwerking met het werkvoorzieningsschap.

Door het Verpakkingenconvenant dat is afgesloten tussen de verpakkingindustrie en de overheid komen steeds meer vergoedingen voor gescheiden stromen beschikbaar. Voor het scheiden en vermarkten van kunststoffen (verpakkingsafval) is er nu een akkoord voor de vergoedingen tot en met 2019. Afvalbeheer Noord Groningen heeft met Omrin een contract afgesloten om tot en met 2022 de kunststoffen via nascheiding op de markt te brengen. Dit contract sluit eventuele bronscheiding niet uit.

In 2015 is een vergoeding voor de inzameling van drankenkartons vastgesteld. Omrin heeft inmiddels een nascheidingssysteem ontwikkeld. Vanwege praktische en financiële redenen heeft Winsum gekozen voor nascheiding van drankenkartons.

In het Verpakkingenconvenant is ook vastgesteld dat gemeenten een vergoeding krijgen voor de inzameling van zwerfafval. Deze is o.a. ingezet voor een zwerfafvalapp, waarmee ook in 2018 zwerfafval beter bestreden kan worden. Deze app wordt ingezet voor schouwwerkzaamheden en het melden van geconstateerd zwerfvuil door burgers.

Milieuwetgeving

Er is een tendens om steeds meer dan voorheen vergunningplichtige activiteiten via meldingen af te doen. Door de komst van het Besluit Bodemkwaliteit kunnen grondtransporten via de

computer gemeld worden. Steeds meer bedrijven vallen onder het Activiteitenbesluit op grond van de Wet milieubeheer en kunnen dus volstaan met een melding in plaats van een vergunning.

De Wabo (wet algemene bepalingen omgevingsrecht) integreert een aantal vergunningstelsels, waardoor de gemeente het eerste aanspreekpunt voor burgers en bedrijven is. Aan een verdere integratie van wet- en regelgeving wordt door de wetgever gewerkt in de vorm van de Omgevingswet. De invoeringsdatum van deze wet staat nog niet vast. Oorspronkelijk van 1-1-2019 streven, onlangs is tot uitstel besloten. De Omgevingsdienst Groningen (ODG) voert VTH-taken op het gebied van milieu voor gemeenten uit. Dit betreft het deel van de milieutaken dat onder het basistakenpakket valt. Ook zijn uitvoeringstaken ondergebracht bij de werkorganisatie DEAL.

Duurzaamheid

Burgers zijn steeds meer gemotiveerd om energiebesparende maatregelen te nemen door de stijgende energieprijzen en bewustwording van het broeikaseffect. Daarnaast ontstaat er een groter bewustzijn ten aanzien van lokale en regionale kringlopen en de wens tot een eerlijker wereldhandel.

In september 2013 is het nationaal Energieakkoord vastgesteld. Dit akkoord is er op gericht jaarlijks 1,5% minder energie te verbruiken en het % duurzaam opgewekte energie te verhogen van 4% in 2013 tot 14% in 2020 en 16% in 2023. Voor gemeenten is op diverse fronten een belangrijke rol weg gelegd in de realisatie hiervan.

Eind 2015 is klimaatbeleid opgesteld. In de loop van 2017 wordt bekeken welk deel hiervan nog wordt uitgevoerd in 2018. Daarbij wordt rekening gehouden met het feit dat in 2019 de gemeentelijke herindeling een feit zal zijn. Daarom wordt bij de uitvoering van klimaatbeleid ook nadrukkelijk afgestemd met de andere 3 gemeenten. Zo wordt bijvoorbeeld gewerkt aan een gezamenlijke visie op grootschalige zonne-energie.

Het gaat hier onder andere om:

- Bewoners stimuleren duurzame maatregelen in hun woningen te treffen en ook op andere manieren energie te besparen
- ook in het kader van duurzaamheid wordt aandacht besteed aan het verminderen van de totale hoeveelheid ongescheiden afval
- de eigen organisatie zal in 2030 geen broeikasgassen meer produceren; dat zal zij onder andere bereiken door de eigen gebouwen nul-op-de-meter te maken, maar ook door in ontwikkeling van nieuwe projecten toe te zien op duurzaamheid. Ook is in 2017 medewerking verleend aan de realisering van een groengas tankstation.
- de gemeente wil de fairtrade status handhaven.
- lokale initiatieven worden ondersteund. Tevens worden zij uitgenodigd breder dan alleen naar energie-opwekking te kijken. Eind 2017 is een bijeenkomst georganiseerd voor deze initiatieven waarbij diverse partijen aanwezig zijn die deze initiatieven kunnen ondersteunen.
- de gemeente werkt mee aan de realisering van zonneparken en kleinschalige windenergie, maar in principe alleen op aanvraag van lokale initiatieven.
- voorlichting en ondersteuning van burgers, bijvoorbeeld door deelname aan het Energieloket Groningen, worden voortgezet en waar nodig uitgebreid. Zo is in 2017 een project met betrekking tot natuur en milieueducatie op alle basisscholen van start gegaan. Dit zal in 2018 worden voortgezet.

Gesignaleerde knelpunten

Riolering en waterbeheer

Met het afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018 is een nieuwe gezamenlijke weg ingeslagen door de vier gemeenten en het waterschap. De uitvoering van dit plan en de bijbehorende organisatorische ontwikkelingen vragen de benodigde personele inzet en kennis van de partners. Het is dan ook zaak dat de kwaliteit hiervan blijft gewaarborgd om het afvalwaterbeleidsplan tot een succes te maken.

Afvalinzameling en –verwerking

Ook in 2017 is geen duidelijkheid ontstaan over het al dan niet voortbestaan van het statiegeldsysteem.

Milieuwetgeving

De Wet VTH is in 2016 van kracht geworden. Er is een gemeentelijke verordening opgesteld om de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken te borgen. Binnen het herindelingsproces zal de komende tijd duidelijkheid ontstaan over de vertaling hiervan in de organisatie van de uitvoering van deze taken. Dit geldt ook voor het borgen van de procescriteria van de uitvoering van de VTH-taken, waarvoor in de loop van 2018 een provinciebreed voorstel zal worden gedaan.

De Omgevingswet, die binnen enkele jaren van kracht zal worden, zal veel veranderingen met zich meebrengen waar nu al op ingespeeld moet worden. Ook hierover wordt afstemming gezocht met de overige 3 herindelingsgemeenten.

Duurzaamheid

Het is momenteel nog onduidelijk welke impuls de compensatiegelden voor de gaswinning kunnen geven aan het lokale klimaatbeleid.

Het nieuwe Energieprogramma van de provincie wijkt af van het voorgaande, waardoor opnieuw moet worden bekeken waar het provinciale en het Winsumse klimaatbeleid elkaar ondersteunen. Ook vindt afstemming plaats met de overige herindelingsgemeenten.

Het succes van het Winsumse klimaatbeleid hangt ook af van de inzet van de overige maatschappelijke actoren (inwoners, woningbouwcoöperatie, bedrijven).

Aan grootschalige zonne-energie kan alleen worden meegewerkt als er een visie ligt welke gebieden hiervoor eventueel geschikt zijn.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	Streven 2018	Doelstelling 2017	Realisatie 2016
Herstel en behoud van een gezond milieu, waarbij een duurzame ontwikkeling nagestreefd wordt. Burgers en bedrijven moeten hun verantwoordelijkheid nemen in de zorg voor het milieu.					
Ingezamelde hoeveelheden					
Aantal kg/inw restafval	goed	hoog	130	140	148
Aantal kg/inw gft-afval	goed	hoog	71	71	110
Scheidingsresultaten, bijvoorbeeld de hoeveelheid gescheiden ingezameld glas, papier, kunststof, etc. Sinds het LAP II is er alleen een algemene scheidingsdoelstelling. Landelijk is het streven om in 2020 de hoeveelheid restafval omlaag te brengen naar 100 kilo per persoon per jaar, en een scheidingspercentage van 75%.					
Scheidingsdoelstelling LAP, nuttige toepassing.			73%	67%	72%
Calamiteiten rioolstelsel	goed	hoog	0	0	0

Beleidsindicatoren

Indicator	Bedum	De Marne	Eemsmond	Winsum	Nederland
Fijn huishoudelijk restafval (kg per inw.)	253	216	329	148	200
Hernieuwbare elektriciteit (%)	5	26,9	177	27,9	11,8

Wat willen we bereiken?

Riolering, waterzuivering en waterbeheer

- Een betaalbaar en duurzaam water- en rioleringsbeheer.
- Hergebruik van regenwater en de mogelijkheden voor het scheiden van afvalwater.
- Het voldoen aan de basisinspanning: In de 3e nota op de waterhuishouding (NW3) is vastgelegd dat als onderdeel van een pakket maatregelen om de algemene waterkwaliteit te verbeteren de vuilemissie vanuit rioolstelsels naar het oppervlaktewater met 50% moet worden teruggedrongen. Ook in de vervolgnota NW4 wordt nadrukkelijk aandacht voor gevraagd.
- Een rioleringsstelsel waarbij calamiteiten voorkomen worden en de onderhoudstoestand van de stelsels op een acceptabel niveau gehouden wordt.
- Het voldoen aan de algemene regels van de Waterwet waarmee de directe lozingen van huishoudelijk afvalwater op oppervlaktewater wordt gereguleerd.

Afvalverwijdering en verwerking

- Minder Afval- Beter Gescheiden- Efficiënter Ingezameld.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering meerjarig maatregelenplan.
- Uitvoering grondwaterbeheerplan BMW.
- Uitvoering baggerplan.
- Uitvoering geven aan het afvalwater-beleidsplan BMW/NZV 2014-2018.
- Mogelijkheden onderzoeken binnen Duurzaam Bouwen.
- In 2018 zal het stelsel voldoen aan de wettelijk vereiste basisinspanning en het waterkwaliteitsspoor.
- Het uitvoeren van het baggerplan waardoor de waterkwaliteit wordt verbeterd en de doorstroming vergroot.
- Uitvoering Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018.
- Repareren of vervanging riolering op basis van het actueel maatregelenplan.
- Aansluitpunt aanbieden voor de woonboten in het buitengebied met vaste ligplaats, mits het waterschap gaat handhaven op de lozingen op het oppervlaktewater.
- Voortzetting van diftar op basis van besluit over de diftar-evaluatie eind 2014.
- Optimalisatie van de mogelijkheden voor het aanbieden van gescheiden afvalstromen, en communicatie hierover.
- Blijvende inzet van handhavingscapaciteit in 2018
- Blijven onderzoeken hoe scheiding van afval tot synergie met werkgelegenheidsprojecten kan leiden

Wat willen we bereiken?

Milieuwetgeving

- Adequate vergunningverlening , en voldoen aan de kwaliteitscriteria/Wet VTH.

Duurzaamheid

- Het voeren van een actief klimaatbeleid, gericht op het toepassen en opwekken van duurzame energie.
- Energiebesparing in openbare verlichting.
- Inwoners ondersteunen en adviseren bij keuze voor energiebesparingsmaatregelen en subsidieaanvragen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Voor het behalen van het doel van 100 kilo restafval per persoon per jaar, en een afvalscheidingspercentage van 75%, zal aangesloten worden bij projecten van Omrin.
- Procesmatig en zaakgericht werken. Opleidingsniveau van het personeel up to date houden, onder andere door de uitvoering van competentietrajecten.
- Meewerken aan de provinciebrede werkgroep die zich bezig houdt met de borging van de procescriteria voor de uitvoering van VTH-taken.
- De invoering van de Omgevingswet wordt gezamenlijk met de andere herindelingsgemeenten voorbereid.
- In 2015 is een samenhangend klimaatbeleid vastgesteld. Er wordt bekeken welke zaken hiervan nog in 2018 worden uitgevoerd. In 2017 wordt een bijeenkomst gehouden waarin lokale energie-coöperaties met elkaar en met ondersteunende organisaties kennis kunnen maken, zoals toegezegd. Daarmee kunnen deze coöperaties in 2018 beter ondersteund worden. Overige zaken worden in overleg met de overige herindelingsgemeenten opgepakt, zoals o.a. een gebiedsvisie op zonne-energie.
- Voor het afsluiten van een nieuw contract voor de aankoop van stroom en gas sluiten wij aan bij de aanbesteding van de gemeente Groningen en de provincie voor duurzame energie, net als de overige herindelingsgemeenten.
- Uitvoering van het vervangingsplan voor openbare verlichting o.b.v. energiezuinige verlichting.
- Van 2013 tot en met 2015 is middels Warm Wonen Winsum een project uitgevoerd dat gericht is op duurzame maatregelen in de bestaande bouw. Vanaf 2016 is dit project door de ondernemers voortgezet.
- Het uitvoeringsprogramma vanuit het landelijke Energieakkoord wordt in uitvoering gebracht, middels het Energieloket en het project Energiek Toezicht.

Wat willen we bereiken?

- Ondersteuning van het platform Samen Duurzaam en andere relevante initiatieven.
- Zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen.
- Behoud Fair Trade status gemeente Winsum.
- Voor auto's die de gemeente aanschaft de milieuaspecten mee laten tellen.
- Een commercieel aardgas vulpunt.
- Oplaadpunten voor elektrische auto's en boten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Dit platform wordt omgevormd naar een podium voor alle partijen die actief zijn op het gebied van duurzaamheid, eventueel in BMW-verband. Hierbij worden lokale energie-coöperaties betrokken.
- O.b.v. de ervaringen met de zonnepanelen op het gemeentehuis, de buitendienst en museum Wierdenland worden panelen geplaatst op overige gemeentelijke gebouwen.
- Door de Fair Trade werkgroep en mogelijk de inzet van enkele vrijwilligers.
- Waar mogelijk zullen de auto's van de gemeente verduurzaamd worden.
- In de aanbesteding voor WMO- en leerlingenvervoer wordt zo mogelijk de verplichting opgenomen om op groen gas te rijden.
- Bedrijven en particulieren stimuleren om over te gaan tot de aanschaf van groen gas auto's.
- In 2017 is een commercieel gasvulpunt gerealiseerd.
- Behoeften peilen voor meer laadpalen.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Riolering	1.025.093	816.977	860.826	776.433	754.201	736.375
Afval	1.354.138	1.220.280	1.212.343	1.200.364	1.200.364	1.200.364
Milieubeheer	409.219	257.569	246.165	246.165	246.165	246.165
Totaal lasten	2.788.449	2.294.826	2.319.334	2.222.962	2.200.730	2.182.904
Baten						
Riolering	1.338.620	1.262.213	1.262.213	1.304.840	1.305.105	1.309.618
Afval	1.794.311	1.452.192	1.452.192	1.452.192	1.452.192	1.452.192
Milieubeheer	108.504	0	0	0	0	0
Totaal baten	3.241.436	2.714.405	2.714.405	2.757.032	2.757.297	2.761.810
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Riolering	-313.527	-445.236	-401.387	-528.407	-550.904	-573.243
Afval	-440.173	-231.912	-239.849	-251.828	-251.828	-251.828
Milieubeheer	300.714	257.569	246.165	246.165	246.165	246.165
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	-452.986	-419.579	-395.071	-534.070	-556.567	-578.906

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Riolering	174.379					
Afval	108.868	-162.565	-83.072	-70.000	-60.000	-32.770
Milieubeheer	122.995					
	406.242	-162.565	-83.072	-70.000	-60.000	-32.770

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Riolering	-445.236	-401.387	43.849
Afval	-231.912	-239.849	-7.937
Milieubeheer	257.569	246.165	-11.404
Totalen per deelprogramma	-419.579	-395.071	24.508

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel
		N = nadeel
<i>Riolering</i> De hogere kosten worden voor een deel veroorzaakt door hogere loonkosten (CAO-gevolgen: € 6.000), hogere onderhoudskosten (nadeel € 14.000) en tot slot door hogere kapitaallasten (nadeel € 24.000).	44.000	N
<i>Afval</i> Het voordeel op dit taakveld is een saldo van een voordeel wegens een lagere bijdrage aan het Vuilverwerkingsbedrijf (€ 22.000) en hogere loonkosten (€ 14.000).	8.000	V
<i>Milieubeheer</i> Het voordeel op dit taakveld is eveneens een saldo. Er is voordeel ontstaan doordat de raming voor klimaatbeleid beschikbaar was gesteld t/m het jaar 2017. In 2018 is hiervoor dus geen raming meer opgenomen (voordeel € 16.000). Hiertegenover staat een nadeel wegens hogere loonkosten van € 5.000.	11.000	V
Totaal	25.000	N

DEELPROGRAMMA 2.1 CULTUUR

Omschrijving van het deelprogramma

Naast de subsidiëring van de openbare bibliotheek vallen het kunst en cultuurbeleid, oudheidkunde en musea en cultureel erfgoed onder dit programma evenals het vormings- en ontwikkelingswerk. Kunst en cultuur behelst voornamelijk de amateurkunst (muziek, theater, dans, cultuurhistorie e.d.).

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

- 5.3 Cultuurpresentatie, -prod. en -particip.
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

Kunst en cultuur zijn belangrijke waarden in een samenleving en moeten toegankelijk blijven voor iedereen. In de gemeente is een groot en gevarieerd aanbod op het gebied van kunst en cultuur. Door samenwerking te stimuleren wordt er meer mogelijk. De betaalbaarheid van ruimtes wordt vergroot en de kwetsbaarheid van kleine initiatieven wordt verkleind. Bij de subsidiëring van kunst en cultuur zetten wij vooral in op cofinanciering.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

- Provinciale cultuur nota 2017-2020 Grenzeloos cultuur, voor iedereen door iedereen;
- Schetsen kunst- en cultuurbeleid Gemeente Winsum;
- Structuurvisie Winsum;
- Nota bibliotheekbeleid 2015 en verder.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

- De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) is met ingang van 1 januari 2015 van kracht. Het Rijk is door de invoering van de Wsob verantwoordelijk voor de digitale bibliotheek, de gemeenten blijven verantwoordelijk voor de lokale fysieke bibliotheek en de provincies voor ondersteuning daarvan. In de Wsob is vastgelegd aan welke functies en verplichtingen de bibliotheek moet voldoen. Met name de verplichting om ondersteuning te bieden aan het onderwijs vormt een nieuw accent in de inzet van de bibliotheek.
- De Groninger gemeenten en de Provincie Groningen hebben de ambitie om gezamenlijk opdrachtgeverschap in te vullen voor de realisatie van een toekomstbestendige bibliotheekvoorziening, inclusief de instandhouding van het netwerk van bibliotheken in de Provincie Groningen. Deze gezamenlijke opdracht wordt in 2017 geformuleerd door het platform bibliotheekwerk met ondersteuning van een procesbegeleider. 2018 is een overgangsjaar, waarin de gewijzigde besturingsmethodiek wordt doorontwikkeld. Dit houdt concreet in dat het gemeentelijke budgethoogte van 2017 in de begroting wordt aangehouden voor 2018 (met indexering) en dat er in de eerste helft van 2018 op basis van de Biblionet producten/dienstencatalogus nader vorm en inhoud wordt gegeven aan de lokale opdracht- en subsidievoorwaarden.

Cultuur:

- Museum Wierdenland heeft het jaar 2015 afgesloten met negatief resultaat. De subsidie is vanaf 2016 verhoogd met 15.000,- in verband met wegvallen van middelen vanuit het reïntegratiebudget.
- Het huidige provinciaal cultuurbeleid zet, mede ingegeven door bezuinigingen, sterk in op samenwerking tussen instellingen, burgerparticipatie (culturele biografie) en verbinding met andere belangrijke provinciale beleidsterreinen zoals toerisme, economie, landschap, wonen en leefbaarheid. De voorbereidingen voor de volgende nota cultuurbeleid van de provincie zijn inmiddels gestart.
- Het subsidieplafond voor incidentele subsidies bedraagt in 2018 € 15.000,-. De aanvragen voor incidentele subsidie worden op volgorde van binnenkomst behandeld.

Gesignaleerde knelpunten

Culturele instellingen hebben steeds meer moeite om begrotingen sluitend te krijgen, als gevolg van afnemende subsidies en fondsen. Dit zorgt voor meer en hogere subsidieaanvragen bij de gemeente.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2018	doelstelling 2017	realisatie 2016
Het stimuleren van de deelname van kinderen en jongeren aan diverse uitingsvormen van kunst en cultuur, zoals theater, amateurkunst, literatuur, cultuurhistorie, muziek, beeldende kunst.					
Aantal lidmaatschappen bibliotheek volwassen	Goed	Middel	1700	1.900	1.605
Aantal lidmaatschappen bibliotheek jeugd tot 18 (excl. abonnementen via dBos)	Goed	Middel	2600	2.200	2.516
Fysieke bezoekers vestigingen Winsum en Baflo	Goed	Middel	57.000	57.000	55.731
Aantal leerlingen < 18 jaar gesubsidieerde muziekkorpsen	Goed	Middel	135	135	136
Aantal leerlingen muziekschool Noord Akkoord < 18 jaar	Goed	Middel	42	55	42
Aantal leerlingen < 18 jaar gesubsidieerde toneelverenigingen	Goed	Middel	65	80	57
Aantal bezoekers museum Wierdenland Volwassenen + kinderen tot 18 jaar	Goed	Middel		9.000	10.735

Biblionet heeft in 2016 een nieuwe beleidslijn gepresenteerd met uitgangspunten en programmalijnen die overeenkomen met de Wsob. In lijn met die veranderingen zijn we bezig om andere prestatie-indicatoren te ontwikkelen, passend bij de verandering:

- 'Van (met) collectie naar connectie';
- 'Van lenen naar lezen';
- 'Van vorm (gebouwen) naar vorm en functie (dienstverlening)';
- 'Van alleen naar samen' en;
- 'Van zelf doen naar co-creatie en co-productie met burgers en organisaties'.

Daarmee worden indicatoren als aantal lidmaatschappen en bezoekersaantallen minder relevant en willen we gaan inzetten op indicatoren als:

- hoeveel activiteiten heeft Biblionet ontplooid die bijdragen aan de geletterdheid van burgers;
- hoeveel laaggeletterden heeft Biblionet met haar activiteiten bereikt;
- met welke organisaties heeft Biblionet haar activiteiten met welk doel vormgeven;
- etc...

Wat willen we bereiken?

- Stimulering van een rijk en gevarieerd cultuurbezit en cultureel leven, waarbij we wel meer en meer uitgaan van de zelfredzaamheid en initiatiefrijkheid van instellingen en burgers.
- Een bereikbare bibliotheekvoorziening (digitaal of fysiek) voor iedere inwoner.
- Voor de jeugd (0-12 jaar) een fysieke bibliotheekvoorziening nabij.
- Bewaken van de cultuurhistorische waarden in de gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De subsidie voor culturele organisaties richten op stimulering van deelname door kinderen en jongeren aan kunst en cultuur. De gemeente heeft daarbij een stimulerende en faciliterende rol.
- We stellen het dorp Baflo in de gelegenheid om samen met Biblionet een bibliotheekvoorziening te realiseren in de plaats van de vestiging Baflo.
- Biblionet voert samen met het basisonderwijs het concept "Bibliotheek op school" uit in 9 scholen. Wanneer de Brede School in Baflo wordt geopend, zal ook daar een Bibliotheek op school gerealiseerd worden.
- In 2016 is de Erfgoednota Winsum vastgesteld. Samen met de gemeentelijke erfgoedcommissie gaan we het activiteitenprogramma uitvoeren.
- Na het buitengebied gaan we nu de cultuurhistorische waarden in de dorpskernen inventariseren.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Cultuurpresentatie, -prod. en -particip.	91.268	94.553	82.558	82.558	82.558	82.558
Musea	183.329	153.790	154.120	153.687	153.254	152.821
Cultureel erfgoed	41.742	126.726	70.310	70.310	70.310	70.310
Totaal lasten	316.339	375.069	306.988	306.555	306.122	305.689
Baten						
Cultuurpresentatie, -prod. en -particip.	2.799	0	0	0	0	0
Musea	57.463	38.325	38.325	38.325	38.325	38.325
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	60.263	38.325	38.325	38.325	38.325	38.325

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Cultuurpresentatie, -prod. en -particip.	88.469	94.553	82.558	82.558	82.558	82.558
Musea	125.866	115.465	115.795	115.362	114.929	114.496
Cultureel erfgoed	41.742	126.726	70.310	70.310	70.310	70.310
Saldo deelprogramma	256.077	336.744	268.663	268.230	267.797	267.364
(excl. reservemutaties)						

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Cultuurpresentatie, -prod. en -particip.						
Musea	-55.799	-43.955	-47.556	-47.123	-46.690	-46.257
Cultureel erfgoed	59.214					
	3.415	-43.955	-47.556	-47.123	-46.690	-46.257

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Cultuurpresentatie, -prod. en -particip.	94.553	82.558	-11.995
Musea	115.465	115.795	330
Cultureel erfgoed	126.726	70.310	-56.416
Totale per deelprogramma	336.744	268.663	-68.081

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Cultuurpresentatie-, -prod. en -participatie</i>	12.000	V
In 2017 was het budget voor incidentele subsidies eenmalig verhoogd met het restant van de overige subsidiebudgetten, totaal € 9.000. Daarnaast zijn er in 2018 minder uren/salarislasten doorberekend aan dit onderdeel (€ 3.000).		
<i>Cultureel erfgoed</i>	56.000	V
In 2017 was het budget verhoogd met het incidentele uitvoeringsbudget voor de Erfgoedcommissie.		
Totaal	68.000	V

DEELPROGRAMMA 2.2 ONDERWIJS

Omschrijving van het deelprogramma

Goed onderwijs is één van de sleutels tot maatschappelijk succes. Dit programma geeft aan hoe wij deze zorg inhoudelijk gestalte geven op grond van de wettelijke taken en de geformuleerde beleidsuitgangspunten en hoe de randvoorwaarden (huisvesting) zo goed mogelijk kunnen worden gecreëerd.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

- 4.1 Openbaar basisonderwijs
- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

De gemeente heeft als taak passend onderwijs te faciliteren en is primair verantwoordelijk voor onderwijshuisvesting. Opvang en begeleiding dienen zoveel mogelijk op de eigen school of een school in de buurt plaats te vinden. Ook goede afstemming tussen onderwijs en (jeugd)-zorg is van groot belang.

Wij zetten in op de realisatie van integrale kindcentra in Winsum en Baflo/Rasquert. In Baflo/Rasquert wordt binnenkort begonnen met de realisatie van een integraal kindcentrum, waar onderwijs, kinderopvang, ondersteuning, maatschappelijke functies en vrije tijd samenkomen. Voor de brede school in Winsum leggen we de lat hoger. Daar onderzoeken wij de mogelijkheid voor een link met de zorg (De Hoven). Dit is een vrij uniek concept waarvan wij de meerwaarde onderzoeken.

In de kleinere kernen proberen wij indien pedagogisch en financieel verantwoord onderwijsfaciliteiten in stand te houden.

Bestaande beleidskaders

Wettelijke taken voor onderwijs:

- onderwijshuisvesting (nieuwbouw, herstel van schade bij constructiefouten en bij bijzondere omstandigheden);
- leerplicht;
- leerlingenvervoer;
- onderwijsachterstandbestrijding; voorschoolse educatie voor kinderen die risico lopen op (taal)achterstanden;
- afspraken met scholen en kinderopvangorganisaties over de voor- en vroegschoolse educatie.

Beleid Gemeente Winsum.

Huisvesting

- Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs BMW (2015);
- Nota Medegebruik en verhuur van onderwijsgebouwen (2012);
- Bestuursopdracht IHP en verkenning geïntegreerde kindvoorziening / brede school (2012);
- IHP 2013;
- Structuurvisie Winsum;
- Ontwerp Brede School Baflo 2016.

Leerlingenvervoer

- Verordening leerlingenvervoer gemeente Winsum.

Onderwijsachterstandbestrijding

- Beleidsnotitie Wet OKE, BMW-gemeenten (2010);
- Beleidsnotitie Doelgroepenbepaling en toeleiding VVE BMW-gemeenten (2011).

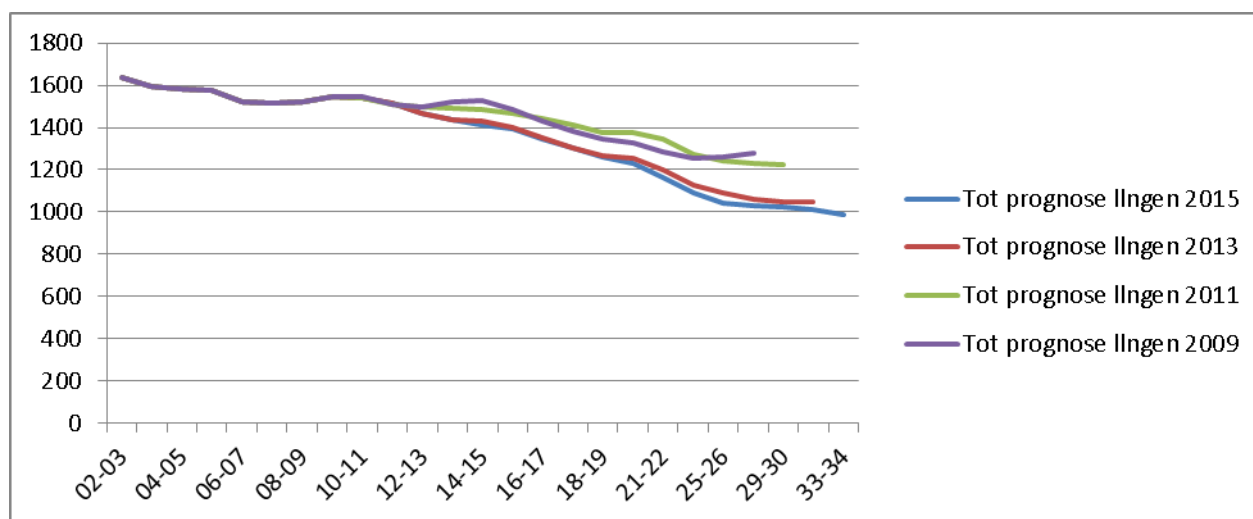
Leerlingenzorg

- Convenant CJG (2012), (gemeenten BMW-E, basis- en voortgezet onderwijs, kernpartners CJG);
- Ondersteuningsplan Passend Onderwijs Samenwerkingsverband Provincie Groningen en gemeente Noordenveld.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

Prognose-uitkomsten totaal aantal leerlingen gemeente Winsum gemeten in 2009 – 2011 – 2013 – 2015

Krimp

Het is bekend dat het aantal leerlingen in het primair onderwijs in de gemeente Winsum krimpt. (zie bovenstaande grafiek) Gemeenten en schoolbesturen in Noord Groningen zoeken samen naar oplossingen om het onderwijs voor kinderen in onze regio in de toekomst kwalitatief goed, betaalbaar en bereikbaar te houden. Een geïntegreerde kindvoorziening biedt daarvoor mogelijkheden.

Geïntegreerde Kindvoorzieningen

De manier waarop Nederland haar pedagogische voorzieningen voor ontwikkeling en educatie van kinderen heeft ingericht is aan heroverweging toe. Kinderen hebben recht op een optimale ontwikkeling. Daarvoor is meer samenhang tussen voorzieningen nodig net als een brede toegankelijkheid van die voorzieningen.

Een geïntegreerde kindvoorziening is niet alleen een goed onderwijsgebouw (gemeentelijke taak) waarbij meerdere scholen onder één dak worden gebracht, maar biedt ook modern onderwijs (onderwijstaak) als ook een doorgaande leer -en ontwikkelingslijn die al begint bij de voorschool; de kinderopvang/ de peuteropvang (gemeentelijke taak). Een geïntegreerde kindvoorziening is geen vaststaand concept. Er zijn vele mogelijkheden met combinaties zoals met bijvoorbeeld de bibliotheek, of een sport- of een buurtvereniging.

In Baflo is bij alle partijen draagvlak voor de bouw van een geïntegreerde kindvoorziening/brede school waar zowel christelijk als openbaar onderwijs in zullen worden gehuisvest en waar ook de tennisvereniging en het peuterspeelzaalwerk een plek zullen krijgen. Als bouwlocatie is een plek gevonden aan de Meymaweg. De bouw van deze voorziening start in 2017.

In Winsum zijn de Stichting De Hoven en de schoolbesturen voor primair onderwijs VCPO en Lauwers en Eems een onderzoek gestart of het mogelijk is om leerlingen van twee basisscholen samen onder één dak te brengen in Winsum en deze te integreren met de huisvesting en dagbesteding van kwetsbare ouderen met dementie en revalidanten, overige kindvoorzieningen en het binnensport-verenigingsleven van Winsum.

Leerlingenvervoer

Samen met andere Groningse- en Drentse gemeenten wordt onderzocht hoe we doelgroepenvervoer, waaronder het leerlingen- en Wmo-vervoer, goed en betaalbaar kunnen blijven aanbieden.

Gesignaleerde knelpunten

Eigendom schoolgebouwen

Indien scholen onder één dak gaan, dan valt op basis van het economisch claimrecht het volledig eigendom van een buiten gebruik gesteld schoolgebouw met omliggende terreinen, terug aan de gemeente. Dit heeft gevolgen voor de boekwaarde.

Krimp in het voortgezet onderwijs

Ook in het voortgezet onderwijs daalt het aantal leerlingen al een aantal jaren. De krimp heeft ook het voortgezet onderwijs inmiddels bereikt. Dit kan gevolgen hebben voor het bestaansrecht van VO-scholen in de gemeente Winsum.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2017/2018	doelstelling 2016/2017	realisatie 2015/2016
VVE - BEREIK = kinderen/peuters met een taal- en ontwikkelingsachterstand in de voorschoolse periode. (VVE = voor- en vroegschoolse educatie)					
Bereikt aantal VVE – peuters in Winsum	Goed	Middel		16	16

De maximale capaciteit van de VVE-klas is 16. Door in- en uitstroom ligt het gemiddelde aantal peuters in de VVE-groep jaarlijks tussen 10 en 15 peuters. Er is geen wachtlijst.

Beleidsindicatoren

Indicator	Bedum	De Marne	Eemsmond	Winsum	Nederland
Absoluut verzuim (per 1.000 leerlingen)	0	0	0	0,42	2,01
Relatief verzuim (per 1.000 leerlingen)	27,28	33,22	20,2	20,89	26,88
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	2	1,9	1,7	1,6	2

Wat willen we bereiken?

- Gemeenten en schoolbesturen in Noord Groningen zoeken samen naar oplossingen om het onderwijs voor kinderen in onze regio in de toekomst kwalitatief goed, betaalbaar en bereikbaar te houden.
- Goed en betaalbaar leerlingenvervoer faciliteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Samen met de schoolbesturen (en zo nodig ook andere partijen) mogelijkheden voor geïntegreerde kindcentra ontwikkelen, met een doorgaande leer- en ontwikkelingslijn voor 0-12 jarigen.
- In samenwerking met alle Groningse en Drentse gemeenten een programma van eisen opstellen voor de vervoersaanbesteding in 2018.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Openbaar basisonderwijs	96.429	109.411	110.606	110.606	110.606	110.606
Onderwijshuisvesting	888.336	878.038	628.546	682.464	722.018	716.576
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	654.771	709.692	713.850	685.122	695.279	695.179
Totaal lasten	1.639.536	1.697.141	1.453.002	1.478.193	1.527.903	1.522.360

Baten						
Openbaar basisonderwijs	0	16.154	17.349	17.349	17.349	17.349
Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	16.442	23.620	15.910	15.910	15.910	15.910
Totaal baten	16.442	39.774	33.259	33.259	33.259	33.259

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Openbaar basisonderwijs	96.429	93.257	93.257	93.257	93.257	93.257
Onderwijshuisvesting	888.336	878.038	628.546	682.464	722.018	716.576
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	638.329	686.072	697.940	669.212	679.369	679.269
Saldo deelprogramma	1.623.094	1.657.368	1.419.743	1.444.934	1.494.644	1.489.102
(excl. reservemutaties)						

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Openbaar basisonderwijs						
Onderwijshuisvesting	634.834	-352.117	54.612	11.684	-20.370	-10.456
Onderwijsbeleid en leerlingzaken						
	634.834	-352.117	54.612	11.684	-20.370	-10.456

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Openbaar basisonderwijs	93.257	93.257	0
Onderwijshuisvesting	878.038	628.546	-249.493
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	686.072	697.940	11.868
Totalen per deelprogramma	1.657.368	1.419.743	-237.625

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Onderwijshuisvesting</i> Per saldo zijn de kapitaallasten € 249.000 lager dan in 2017. Deze huisvestingslasten worden geëgaliseerd met de reserve onderwijshuisvesting.	249.000	V
<i>Onderwijsbeleid en leerlingzaken</i> Via taakmutaties uit de mei-circulaire 2016 is jaarlijks vanuit het rijk meer geld beschikbaar gesteld voor voorschoolse voorzieningen voor peuters. In 2018 is dit € 12.000 meer dan in 2017.	12.000	N
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	1.000	V
Totaal	238.000	V

DEELPROGRAMMA 2.3 VOLKSGEZONDHEID

Omschrijving van het deelprogramma

De onderdelen van de gezondheidszorg en de overheid die zich richten op ziektepreventie, bescherming en bevordering van de bevolking of van groepen binnen de bevolking, behoort tot het deelprogramma 2.3 Volksgezondheid. De jeugdhulpverlening in brede zin valt onder paragraaf I Sociaal Domein. In het kader van een gezonde leefstijl is ook sport en bewegen een belangrijk onderdeel. Het onderwerp sport en sportstimulering valt onder het deelprogramma 2.6 Sport.

Onder dit deelprogramma valt ook het beleid ten aanzien van begraven en begraafplaatsen.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

- 7.1 Volksgezondheid
- 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Beleidskader

Coalitieakkoord 2016-2018 "Samen aan de slag!"

De komende periode zal meer aandacht worden besteed aan preventie en het inrichten van algemene voorzieningen ten bate van onze bewoners. Op deze manier ondersteunen we de zelfredzaamheid van de bewoners waar dat kan en houden we de maatwerkwzorg beschikbaar voor hen die dat nodig hebben. Het inrichten van de algemene voorzieningen wordt waar mogelijk gedaan in samenwerking met groepen inwoners. Het ontlasten van mantelzorgers is hierbij een belangrijk speerpunt.

In 2016 zal de visie op wonen en zorg gepresenteerd worden. Deze visie geeft richting aan de ontwikkeling van zorg en wonen vooral (maar niet alleen) in relatie tot de toenemende vergrijzing waarbij de rol die de gemeente hierin voor zichzelf ziet uitgewerkt wordt.

Bewegen is belangrijk voor de gezondheid van onze inwoners. Gekeken zal worden of een aantal taken op het gebied van het stimuleren van beweging de komende tijd vanuit dit programma opgepakt kan worden.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

Wet Publieke Gezondheid

- Nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2013-2017; Gezondheid, Welzijn en Welbevinden.
- Nota begraven en begraafplaatsen in Winsum, 2011.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

Volksgezondheid

Volksgezondheid is steeds meer onderdeel van integrale ondersteuning aan burgers in het kader van de Wmo en de Jeugdwet. De maatschappelijke partners werken intensief samen om zo vroeg mogelijk, preventief, de juiste ondersteuning te kunnen bieden.

Sport en bewegen wordt meer en meer een middel om ook doelen binnen het gezondheidsbeleid en het Wmo-beleid te realiseren. Dat de verbinding tussen sport & bewegen en gezondheid steeds belangrijker is geworden, wordt onderschreven in de nieuwe Sportnota 2013-2020; 'Een sportieve en gezonde leefstijl'

Gravenadministratie

De gegevens van alle graven zijn gecontroleerd en vergeleken met de gravenadministratie. Waar sprake was van verschillen zijn gegevens aangepast. Omdat het vroeger niet gebruikelijk was uitgebreide gegevens van rechthebbende vast te leggen is het in deze gevallen bijna onmogelijk om de actuele gegevens nog te achterhalen. De actuele rechthebbenden van graven waarvan het grafrecht is vervallen zullen worden aangeschreven om de rechten voor tien jaar te verlengen. In 2015 is door een extern bureau (KYBYS) het huidige begraafbeleid geëvalueerd. In het najaar van dit jaar zijn de conclusies en aanbevelingen aangeboden aan de gemeenteraad. De verwachting is dat dit tot nieuwe besluitvorming zal leiden.

Belangrijke voorwaarde om verlenging van verlopen grafrecht aan te kunnen bieden is het beschikken over de actuele gegevens van rechthebbenden. Dit onderzoek moet nog worden uitgevoerd.

Gesignaleerde knelpunten

Volksgezondheid

Gezondheidsbeleid wordt zoveel mogelijk integraal opgepakt met de nodige aandacht voor alcoholgebruik, overgewicht, roken en gezonde leefstijl. Specifieke aandacht voor genoemde onderwerpen ontbreekt. De rapportage over resultaten is onder andere terug te vinden in de verantwoording van het CJG en het jongerenwerk.

Gravenadministratie

We voorzien dat niet alle rechthebbenden kunnen worden achterhaald. Ook zullen niet alle rechthebbenden vervallen grafrechten willen verlengen. Dat betekent dat we moeten beslissen wat we met de betreffende graven gaan doen. Het ruimen van deze graven behoort tot de mogelijkheden

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2018	doelstelling 2017	realisatie 2016
Het bieden van een samenhangend pakket voor de zorg voor jongere kinderen en hun ouders.					
Opkomstpercentage bij consultatiebureau	Goed	Middel			93%

Het consultatiebureau wordt steeds meer gezien als onderdeel van het CJG, in paragraaf I Sociaal Domein komt dit aan bod.

Wat willen we bereiken?

- Zorg dragen voor optimale voorwaarden voor het maken van gezondheidsbevorderende keuzes.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We geven in de opdrachten aan de maatschappelijke partners mee om aandacht te geven aan preventie door onder andere in te zetten op beweging en gezonde leefstijl.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Volksgezondheid	582.873	588.175	600.819	600.436	600.052	599.668
Begraafplaatsen en crematoria	331.215	348.027	300.275	280.043	274.371	274.303

Totaal lasten	914.088	936.202	901.095	880.478	874.423	873.971
Baten						
Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	103.602	144.456	144.456	144.456	144.456	144.456
Totaal baten	103.602	144.456	144.456	144.456	144.456	144.456
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting 2019 2020 2021		
Saldo						
Volksgezondheid	582.873	588.175	600.819	600.436	600.052	599.668
Begraafplaatsen en crematoria	227.612	203.571	155.819	135.587	129.914	129.847
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	810.485	791.746	756.638	736.022	729.966	729.515

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting 2019 2020 2021		
Volksgezondheid						
Begraafplaatsen en crematoria						
	-37.452	-10.114				
	-37.452	-10.114	0	0	0	0

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Volksgezondheid	588.175	600.819	12.644
Begraafplaatsen en crematoria	203.571	155.819	-47.751
Totaal per deelprogramma	791.746	756.638	-35.108

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Volksgezondheid</i>	13.000	N
De hogere kapitaallasten vloeien voor uit een hogere raming voor investeringen op het gebied van legionellabestrijding.		
<i>Begraafplaatsen en crematoria</i>	48.000	V
In 2017 was een budget beschikbaar gesteld voor de kartering van de begraafplaatsen. Dit was een incidenteel budget en geeft hierdoor een voordeel ten opzichte van 2017.		
Totaal	35.000	V

DEELPROGRAMMA 2.4 SOCIALE ZAKEN EN WERK

Omschrijving van het deelprogramma

Met de uitvoering van sociaal beleid begeleiden we werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden naar de arbeidsmarkt, zodat ze zelfstandig en onafhankelijk van de overheid in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Voor inwoners die dat niet kunnen, zorgen we voor een financieel vangnet en maatschappelijke ondersteuning om zelfredzaamheid en actief meedoen in onze samenleving te stimuleren. Binnen dit programma valt ook de inburgering van nieuwkomers.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 Begeleide participatie
- 6.5 Arbeidsparticipatie

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

In 2016 is het SW bedrijf Ability samengegaan met het werkplein Hoogeland en de afdelingen SoZaWe van de BMW gemeenten. Hiermee is een werk-leerbedrijf gecreëerd dat de uitvoering van de participatiewet in ons gebied voor haar rekening neemt. Middels een jaarlijks te actualiseren strategisch beleidskader kunnen de gemeenteraden de kaders voor de concrete opdrachten aan het werk-leer bedrijf vaststellen.

De jeugdwerkloosheid is een groot probleem. Werkgevers dienen te worden gestimuleerd om stageplaatsen in het kader van werk-leer projecten aan te bieden. De gemeente geeft daarbij het goede voorbeeld. Er moet aansluiting worden gezocht met scholen, instellingen en omliggende gemeenten. Innovatieve oplossingen zijn geboden.

Zodra een beroep op inkomensondersteuning door de gemeente wordt gedaan, is deze ondersteuning niet langer dan noodzakelijk. Een ieder probeert zoveel mogelijk eerst zelf te voorzien in inkomen. De gemeente heeft de taak om zo snel en zo veel mogelijk mensen te begeleiden naar werk, dan wel de voorbereiding daarop door middel van scholing, maar ook door aandacht te hebben voor social return. We voeren een actieve werkgeversbenadering.

Inwoners met een minimuminkomen zullen worden gestimuleerd om gebruik te maken van de beschikbare regelingen. Het moet mogelijk zijn dat minima deel kunnen nemen aan sport en culturele activiteiten. Belangrijk is verder dat (dreigende) financiële problemen bij inwoners zo vroeg mogelijk worden (h)erkend en worden aangepakt, teneinde een onnodige armoedeval te voorkomen. We hebben specifieke aandacht vooral maatschappelijke vraagstukken zoals het bestrijden van kinderarmoede.

Er is een groep inwoners in onze gemeente die nooit (volledig) zonder ondersteuning op het gebied van zorg of geld aan het sociale leven deel kan nemen. De gemeente heeft een blijvende verantwoordelijkheid richting deze mensen en houdt daar in haar beleid rekening mee.

Wij nemen onze verantwoordelijkheid ten aanzien van de vluchtelingenproblematiek. Dit kan door een AZC of andere vormen van opvang. Ook zorgen wij voor de huisvesting en integratie van statushouders.

Bestaande beleidskaders

- Participatiewet;
- Verordeningen op grond van de Participatiewet;
- Minima- en armoedebeleid;

- Pact voor Samenredzaamheid;
- Strategisch beleidskader.

Ontwikkelingen en knelpunten

Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen?

Voor de ontwikkelingen en knelpunten, doelstellingen en activiteiten verwijzen we u naar het Uitvoeringsplan 2018 van Werkplein Ability.

Beleidsindicatoren

Indicator	Bedum	De Marne	Eemsmond	Winsum	Nederland
% kinderen in armoede	5,05	5,64	6,88	3,88	6,58
% jeugdwerkloosheid	2,24	2,79	2,33	1,83	1,52
Banen (per 1.000 inw 15-64 jr)	446,9	589,1	544	425,3	744
Bijstandsuitkeringen (per 1.000 inw 18 jr eo)	27,8	37,9	43,5	30,2	41,3
Lopende re-integratievoorzieningen (per 1.000 inw 15-65jr)	38	65,6	69,9	52,6	25,5
Netto arbeidsparticipatie (%)	66	61,8	62,8	64,3	65,8
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement (per 10.000 inw)	?	?	?	?	62

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Inkomensregelingen	8.368.595	6.707.523	5.991.031	5.999.526	6.014.565	6.014.268
Begeleide participatie	1.920.244	1.974.809	1.995.494	1.888.239	1.781.853	1.762.939
Arbeidsparticipatie	523.258	553.076	520.430	538.692	551.186	585.843
Totaal lasten	10.812.097	9.235.408	8.506.955	8.426.457	8.347.604	8.363.050
Baten						
Inkomensregelingen	6.955.540	5.189.199	4.726.561	4.726.561	4.726.561	4.726.561
Begeleide participatie	-19.502	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	6.936.038	5.189.199	4.726.561	4.726.561	4.726.561	4.726.561
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Inkomensregelingen	1.413.055	1.518.323	1.264.470	1.272.965	1.288.003	1.287.706
Begeleide participatie	1.939.746	1.974.809	1.995.494	1.888.239	1.781.853	1.762.939
Arbeidsparticipatie	523.258	553.076	520.430	538.692	551.186	585.843
Saldo deelprogramma	3.876.059	4.046.208	3.780.394	3.699.896	3.621.042	3.636.488
(excl. reservemutaties)						

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Inkomensregelingen	-351.105	-354.985	-260.098	-244.227	-266.321	-286.532
Arbeidsparticipatie						
	-351.105	-354.985	-260.098	-244.227	-266.321	-286.532

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Inkomensregelingen	1.518.323	1.264.470	-253.854
Begeleide participatie	1.974.809	1.995.494	20.685
Arbeidsparticipatie	553.076	520.430	-32.646
Totalen per deelprogramma	4.046.208	3.780.394	-265.815

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Inkomensregelingen</i>	254.000	V
De bijstandsuitkeringen zijn in de begroting nog budgetneutraal opgenomen; d.w.z. dat de raming voor de uitgaven gelijk is aan de geraamde rijksbijdrage. De nieuwe budgetten voor de BUIG worden in het laatste kwartaal 2017 bekend gemaakt. In de eerste bestuursrapportage van 2018 worden de uitgaven en ontvangsten geactualiseerd. Het verwachte overschot of tekort wordt geëgaliseerd met de reserve WWB. In 2017 zijn de budgetten al geactualiseerd waardoor hier een afwijking tussen de ramingen van 2017 en 2018 te zien is.		
<i>Begeleide participatie</i>	21.000	N
De wsw-subsidie die we van het rijk ontvangen en doorbetalen aan Ability daalt jaarlijks en is € 148.000 lager dan in 2017. De geraamde bijdrage in het tekort is € 169.000 hoger dan in 2017.		
<i>Arbeidsparticipatie</i>	33.000	V
Het budget voor het onderdeel re-integratie van het Participatiebudget is € 12.000 hoger dan in 2017. In 2017 was een incidenteel budget van € 45.000 beschikbaar voor frictiekosten voor de nieuwe uitvoeringsorganisatie. In 2018 geeft dat een voordeel ten opzichte van 2017.		
Totaal	266.000	V

DEELPROGRAMMA 2.5 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Omschrijving van het deelprogramma

Bij het deelprogramma maatschappelijke ondersteuning gaat het om de sociale samenhang, de leefbaarheid en de zelfredzaamheid van de inwoners van Winsum. De gemeente Winsum heeft vanuit de Wmo en de Jeugdwet de opdracht haar inwoners te ondersteunen om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen wonen en mee te kunnen doen in de samenleving.

Voor lichte ondersteuningsvragen kunnen inwoners terecht bij uitvoerende partijen als het maatschappelijk werk, MEE, GGD of het jongerenwerk. Deze werken nauw samen in het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en zijn verantwoordelijk voor de basisondersteuning.

De toegang tot maatwerkvoorzieningen is voor de Wmo belegd bij het Wmo-loket en voor de Jeugdwet belegd bij het CJG. Inwoners kunnen hier terecht als ze voor langere duur professionele en op de individuele behoefte afgestemde ondersteuning of jeugdhulp nodig hebben. Het gaat binnen de Wmo onder andere om begeleiding, dagbesteding, hulpmiddelen en beschermd wonen. Onder de Jeugdwet valt onder meer begeleiding, dagbesteding, jeugd-GGZ, zorg voor jeugd met een licht verstandelijke beperking, de gesloten jeugdzorg en jeugdbescherming en - reclassering.

De ontwikkelingen in het sociaal domein, die gelieerd zijn aan de Wmo of de Jeugdwet worden in BMW-verband opgepakt. Deze worden in paragraaf H Sociaal Domein verder omschreven.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18 +
- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- 6.81 Geëscaleerde zorg 18 +
- 6.2 Wijkteams
- 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

In 2015 heeft de gemeente voor het eerst de gedecentraliseerde taken op het gebied van Jeugd en WMO uitgevoerd. Tevens zijn we begonnen met de uitvoering van de participatiewet. Dat betekent dat er in dit domein ontzettend veel veranderd is. In nauwe samenwerking met onze directe collega's van Bedum, de Marne en Eemsmond hebben we de decentralisaties opgepakt. Het eerste jaar stond daarbij vooral in het teken van goed regelen van de inkoop, ervoor zorgen dat niemand buiten de boot valt en kijken of we uit konden komen met de toegekende bedragen.

De overheveling van rijkstaken vraagt ook veel van adviserende organen zoals de cliëntenraad en de Wmo adviesraad. Wij gebruiken de ervaringsdeskundigheid van deze raden actief bij de doorontwikkeling van het sociaal domein.

Door de overheveling van de jeugdzorg taken naar de gemeente speelt het centrum voor jeugd en gezin een grote rol in de jeugdzorg. Zowel algemene voorzieningen als het jeugd en jongerenwerk vallen hieronder, maar ook maatwerkvoorzieningen in de jeugdhulp en het verwijzen van klanten naar zware jeugdzorg. Ook hier geldt dat de nadruk meer op zelfredzaamheid komt te liggen en de zorg, waar mogelijk, meer onderdeel van het normale leven wordt.

De jeugdzorg wordt, in ieder geval tot en met 2017 in de provincie Groningen gemeenschappelijk door de 23 gemeenten via het RIGG (Regionaal Inkooporgaan Groninger Gemeenten) ingekocht.

In 2016 en de volgende jaren zal de focus verschoven worden naar onderwerpen als preventie, de kanteling van de zorg, het ontwikkelen van de integrale toegang en, opnieuw, het uitkomen met het beschikbaar gestelde budget. Eventuele overschotten blijven beschikbaar voor het sociaal domein.

De gemeente moet ook voor de jeugd een aantrekkelijke gemeente zijn. Daarom investeren wij in jeugd en jongerenwerk en ondersteunen wij de verschillende jeugdsozen. De jongeren bepalen zelf hoeveel geld er naar welke jeugdsoos gaat en kunnen door het uitvoeren van specifieke activiteiten extra financiering verdienen.

Ouderen zijn een groeiende groep. Ouderenhuisvesting, ook in de kleinere dorpen, vraagt daarom extra aandacht. Door middel van seniorenvoorlichting proberen we ouderen te informeren over de vele mogelijkheden om hun leef- en woonsituatie te vergemakkelijken en vereenzaming te voorkomen. Ouderen hebben zelf de regie op hun leven en moeten zoveel mogelijk kunnen doorgaan met het leven dat zij gewend zijn.

Ontmoetingsplaatsen, waaronder dorpshuizen, zijn belangrijk voor de leefbaarheid van een dorp, zeker als in de dorpen steeds meer voorzieningen verdwijnen. Deze ontmoetingsplaatsen dienen primair gedragen te worden door het eigen dorp, maar verdienen ook onze steun.

Zelfredzaamheid en participatie zullen de komende jaren belangrijke thema's zijn die alleen kans van slagen hebben in krachtige dorpen en kernen waar de sociale cohesie en leefbaarheid groot is. We stimuleren daarom initiatieven voor verbetering van de leefbaarheid van de verschillende kernen. Wij laten daarbij inwoners zelf het initiatief nemen en geven ze de ruimte door bijvoorbeeld eigen budgetten aan buurten en dorpen toe te kennen.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

Wmo 2015

Vastgesteld door de raad:

- Wmo-beleidsplan 'Samen zorgen voor elkaar (2015) BMW;
- Verordening Wmo Winsum 2017-2;
- Meerjarenprogramma "van beschermd wonen naar wonen met begeleiding op maat";
- Centrumregeling "Beschermd wonen en Opvang";
- Jeugdsozennotitie;
- Dorpshuizennotitie.

Vastgesteld door het college:

- Wmo-beleidsregels BMW-gemeenten 2017;
- Besluit maatschappelijke ondersteuning BMW-gemeenten 2017
- Regionaal Kompas 2014-2017 "Actief onder dak".

Jeugdwet

Vastgesteld door de raad:

- Beleidsplan jeugdhulp BMW-gemeenten 2015-2018;
- Verordening Jeugdhulp gemeente Winsum 2015;

Vastgesteld door het college:

- Nadere regels Jeugdhulp Winsum 2015.

Wet Ruimtelijke ordening

Vastgesteld door de raad:

- Structuurvisie Winsum.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

Sociaal domein BMWWE

De ontwikkelingen in het sociaal domein, die gelieerd zijn aan de Wmo of de Jeugdwet pakken we in BMWWE-verband op. Deze worden in paragraaf I Sociaal Domein verder omschreven.

Dit deelprogramma maatschappelijke ondersteuning richt zich vooral op de lokale ontwikkelingen.

Aanbesteding Vervoer

In 2018 zal de aanbesteding vervoer afgerond zijn. Het gaat hierbij om de aanbesteding in het kader van het "Publiek Vervoer", waarbij als doel is gesteld om vervoerstromen te combineren en het gebruik van doelgroepenvervoer te verminderen. Deze aanbesteding is mede gericht op het behoud van het reguliere OV in landelijk gebied en daarmee ook de leefbaarheid in dit gebied. De aanbesteding wordt gevoerd in samenwerking met het OV-bureau Groningen Drenthe, waarbij Winsum is aanbesteedt in het cluster BMWEDAL en Ten Boer.

Inwonersparticipatie

Het kabinet geeft aan dat het overbrengen van een groot aantal taken van het Rijk naar gemeenten meer maatwerk mogelijk maakt en de betrokkenheid van inwoners vergroot. Het kabinet stelt dat gemeenten bewoners van wijken, buurten en dorpen dienen te betrekken bij de zaken die hen raken.

Overheidsparticipatie

Veel inwoners in Nederland voelen zich verantwoordelijk voor hun wijk of dorp en zetten zich daarvoor vrijwillig in. Ook in de gemeente Winsum zijn veel inwoners actief. Als mensen zelf meer initiatieven nemen, vraagt dat om een andere rol van de overheid.

Bij overheidsparticipatie gaat het over een meer netwerkende overheid die zich rekenschap geeft van verhoudingen waarin via samenwerking met het maatschappelijk middenveld, het bedrijfsleven en inwoners(groepen) vorm wordt gegeven aan de samenleving. Bij overheidsparticipatie is het de grote uitdaging om steeds op zoek te gaan naar evenwicht tussen de verschillende vormen van sturing.

Gesignaleerde knelpunten

Herindeling en overheidsnabijheid

Herindeling van gemeenten in onze regio zou tot gevolg kunnen krijgen dat politiek en inwoners in een andere verhouding tot elkaar komen te staan. De gemeente moet zich dit bij bewust zijn zodat de afstand tot de inwoners niet groter wordt. Voor kernen zijn waarden zoals identiteit, eigenheid en gemeenschapszin van groot belang.

Beleidsindicatoren

Indicator	Bedum	De Marne	Eemsmond	Winsum	Nederland
Jongeren met jeugdbescherming (%)	1,3	0,7	1,3	0,5	1,2
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	12,3	13,2	14,1	12	10,7
Jongeren met jeugdreclassering (%)	0,6	0,8	1,6	0	0,5

Wat willen we bereiken?

- We bevorderen de sociale samenhang, de mantelzorger, het vrijwilligerswerk en de veiligheid en leefbaarheid, alsmede het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld.
- We ondersteunen bij zelfredzaamheid en participatie van personen met een beperking of chronische, psychische of psychosociale problemen, zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving.
- Het bieden van opvang (maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, beschermd wonen en verslavingszorg).
- We ondersteunen inwoners in het gebruikmaken van hun eigen kracht en het eigen netwerk.
- We de-medicaliseren, ontzorgen en normaliseren zoveel mogelijk vragen en problematiek rondom opgroeien en opvoeden.
- We bieden eerder (jeugd)hulp op maat aan
- We bieden meer ruimte aan professionals en zorgen voor een vermindering van regeldruk
- We zorgen voor een optimale samenwerking met huisartsen, voorschoolse voorzieningen en het onderwijs

Wat gaan we daarvoor doen?

- We geven jeugdsozen (als pilot in 2016 en 2017) het beheer over een eigen budget.
- We stimuleren en faciliteren inwonersparticipatie d.m.v. informatie, subsidie/of dorpsbudgetten) en bieden praktische ondersteuning bij projecten van inwoners.
- We voeren in overleg met dorpen of wijken dorps- of wijkplannen uit.
- Zie paragraaf H Sociaal Domein.
- Zie paragraaf H Sociaal Domein.
- We versterken en faciliteren de eigen kracht en het eigen initiatief van (netwerken van) inwoners d.m.v. subsidies, projectondersteuning en meedenken.
- Zie paragraaf H Sociaal Domein.
- Zie paragraaf H Sociaal Domein.
- Zie paragraaf H Sociaal Domein.
- Zie paragraaf H Sociaal Domein.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Samenkracht en burgerparticipatie	983.458	1.091.636	856.385	826.379	826.373	825.573
Wijkteams	144.436	220.940	220.353	220.353	220.353	220.353
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	304.730	279.829	222.819	222.819	222.819	222.819
Maatwerkdienstverlening 18+	2.917.902	3.306.579	3.600.719	3.570.740	3.593.547	3.602.616
Maatwerkdienstverlening 18-	3.173.201	3.247.755	3.404.795	3.248.943	3.276.399	3.293.414

Geëscaleerde zorg 18 +	40.988	62.564	63.551	63.551	63.551	63.551
Totaal lasten	7.564.714	8.209.303	8.368.622	8.152.785	8.203.042	8.228.326

Baten

Samenkracht en burgerparticipatie	70.610	87.540	87.540	87.540	87.540	87.540
Wijkteams	0	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	416	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18 +	212.498	197.994	743.410	743.410	743.410	743.410
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18 +	223.408	0	0	0	0	0
Totaal baten	506.932	285.534	830.950	830.950	830.950	830.950

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Samenkracht en burgerparticipatie	912.848	1.004.096	768.845	738.839	738.833	738.033
Wijkteams	144.436	220.940	220.353	220.353	220.353	220.353
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	304.313	279.829	222.819	222.819	222.819	222.819
Maatwerkdienstverlening 18 +	2.705.404	3.108.585	2.857.309	2.827.330	2.850.137	2.859.206
Maatwerkdienstverlening 18-	3.173.201	3.247.755	3.404.795	3.248.943	3.276.399	3.293.414
Geëscaleerde zorg 18 +	-182.420	62.564	63.551	63.551	63.551	63.551
Saldo deelprogramma	7.057.782	7.923.770	7.537.672	7.321.835	7.372.092	7.397.376
(excl. reservemutaties)						

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Samenkracht en burgerparticipatie	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Wijkteams						
Begeleide participatie						
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	469.269	-625.072	-155.841	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18 +						
Maatwerkdienstverlening 18-						
Geëscaleerde zorg 18 +						
	473.269	-621.072	-151.841	4.000	4.000	4.000

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Samenkracht en burgerparticipatie	1.004.096	768.845	-235.252
Wijkteams	220.940	220.353	-588
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	279.829	222.819	-57.010
Maatwerkdienstverlening 18 +	3.108.585	2.857.309	-251.276
Maatwerkdienstverlening 18-	3.247.755	3.404.795	157.041
Geëscaleerde zorg 18 +	62.564	63.551	986
Totaal per deelprogramma	7.923.770	7.537.672	-386.098

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<p><i>Samenkracht en burgerparticipatie</i></p> <p>In (2016 en) 2017 waren vanuit het rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor de opvang van de verhoogde asielinstroom. Deze inkomsten zijn in 2017 ook als uitgave geraamd, inclusief doorgeschoven niet besteedde middelen uit 2016. In 2018 zijn deze inkomsten en uitgaven er niet. Hierdoor zijn de geraamde kosten in 2018 € 162.000 lager.</p> <p>Daarnaast hadden we in 2017 te maken met nog een aantal incidentele budgetten die in 2016 niet volledig besteed zijn en daarom zijn doorgeschoven naar 2017. Het gaat om € 15.000 voor de pilot jeugdsozen, €37.000 voor de leefbaarheid van de dorpen en € 15.000 voor het opstellen van dorpsvisies. Deze ramingen komen niet terug in de begroting 2018.</p>	235.000	V
<p><i>Maatwerkvoorzieningen (WMO)</i></p> <p>De raming voor woonvoorzieningen is op basis van verwachte uitgaven verlaagd.</p>	57.000	V
<p><i>Maatwerkdienstverlening 18+</i></p> <p>De uitgaven voor het deel Wmo (2015) van het Sociaal Domein zijn aangepast conform de begroting sociaal domein 2017-2019 zoals opgenomen in de kadernota 2017. In 2017 is de raming voor de vergoeding eigen risico eenmalig verhoogd met € 100.000. In 2018 is hiervoor geen verhoging opgenomen.</p> <p>Voor wat betreft de Wmo 2007 zijn de uitgaven voor Huishoudelijke ondersteuning met € 10.000 verhoogd. De uitgaven voor individuele vervoersvoorziening zijn op basis van te verwachten uitgaven met € 67.000 verlaagd.</p>	251.000	V
<p><i>Maatwerkdienstverlening 18-</i></p> <p>De uitgaven voor het onderdeel Jeugd van het Sociaal Domein zijn aangepast conform de begroting sociaal domein 2017-2019 zoals opgenomen in de kadernota 2017.</p>	157.000	N
<i>Overige kleine afwijkingen</i>		
Totaal	368.000	V

DEELPROGRAMMA 2.6 SPORT

Omschrijving van het deelprogramma

Met het deelprogramma Sport wil de gemeente Winsum een sportieve en gezonde leefstijl stimuleren. Onder het motto 'Een leven lang bewegen' wil de gemeente dat zoveel mogelijk inwoners gaan én blijven sporten of bewegen.

Er staan hierbij 3 doelstellingen centraal:

- 1) sterke en vitale sportverenigingen;
- 2) goede sportaccommodaties en voorzieningen in de openbare ruimte;
- 3) sport en bewegen wordt succesvol als middel ingezet om een gezonde leefstijl van de inwoners te bevorderen (sportstimulering).

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

- 5.2 Sportaccommodaties
- 5.1 Sportbeleid en activering

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

Sport vervult een belangrijke functie in de samenleving. Het sport- en sportstimuleringsbeleid is vastgelegd in de Sportnota 2013-2020.

Sportstimulering staat hoog op onze agenda. Sport is belangrijk voor een gezonde levensstijl en het activeren van inwoners die om wat voor redenen dan ook aan de zijlijn staan.

Het is onze ambitie om de sportieve en recreatieve functies in het gebied ten westen van de N361 en ten zuiden van het Winsumerdiep te concentreren. Voor de inrichting van Winsum-West kiezen we voor de variant 'sportlandschap'.

Wij willen samenwerking tussen de sportverenigingen en het multifunctioneel gebruik van faciliteiten stimuleren. De recente fusie van de voetbalverenigingen Viboa en Hunsingo vinden wij in dit verband een goede zaak.

Het zwembad heeft een belangrijke functie waar het gaat om sportstimulering, recreatie en het leren zwemmen. Onze inzet is om het zwembad open te houden. De in de sportnota opgenomen bezuinigingsdoelstelling achten wij haalbaar, al zal dat wel een wijziging in de opzet van de exploitatie met zich meebrengen. Een grotere inzet van vrijwilligers en een innovatief bestuur is een vereiste.

Bij het vaststellen van de Sportnota is er gekozen voor een gefaseerde harmonisatie van de sport tarieven voor binnen- en buitensport. We willen tarieven zodanig vaststellen dat de bezuinigingsopdracht uit de Sportnota wordt gerealiseerd en deze tarieven ook periodiek indexerend. Uiteraard zullen wij bij onevenredig nadelige gevolgen voor verenigingen ons beleid bijstellen.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota:

- Adviesnotitie: sportnota 2013 -2020 gemeente Winsum - In deze adviesnotitie zijn de hoofdlijnen uit de sportnota vertaald in 11 beslispunten. De gemeente zal zich bij de uitvoering van het sportbeleid concentreren op de beslispunten die in de adviesnota zijn genoemd;
- Tarievenverordening voor sportaccommodaties binnen en buitensport Winsum (2017).

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

Sport en bewegen wordt meer en meer een middel om ook doelen binnen het gezondheidsbeleid en het Wmo-beleid te realiseren. Dat de verbinding tussen sport & bewegen en gezondheid steeds belangrijker is geworden, wordt onderschreven in de Sportnota 2013-2020; 'Een sportieve en gezonde leefstijl'. Hoewel ook binnen de sport nog steeds aandacht is voor accommodatiebeleid (we gaan bijvoorbeeld bekijken of het beheer en onderhoud van accommodaties efficiënter en duurzamer kan), willen we de komende jaren ons vooral ook gaan richten op sportstimulering.

Vanaf december 2016 hebben we nieuwe buurtsportwerkers aangesteld. Zij richten zich op de kwetsbare doelgroepen, vooral ouderen en de oudere jeugd die te weinig bewegen en sporten. Ze ondersteunen en stimuleren bewoners, verenigingen, en professionals om zelf initiatief te nemen. Daarbij wordt nadrukkelijk de relatie gelegd met gezondheidsbeleid, leefbaarheid en maatschappelijke ondersteuning.

In het dorp Winsum wordt een nieuw integraal centrum De Tirrel gebouwd, een voorziening waarin naast onderwijs en zorg ook sport een plaats krijgt. De bouw van deze voorziening is een goed moment om de afweging te maken welke binnensportvoorzieningen in Winsum nodig en wenselijk zijn en welke sportvoorzieningen we gaan vervangen. In het kader van de besluitvorming over het totale project 'De Tirrel' wordt ook dit in de besluitvorming meegenomen.

Gesignaleerde knelpunten

De gemeentefinanciën staan onder druk. Bij het opstellen van de sportnota is daarom rekening gehouden met een bezuinigingsopgave. Het is zowel voor de gemeentelijke organisatie als de sportorganisaties en -verenigingen in de gemeente een uitdaging om de bezuiniging te realiseren. In samenhang met/in het verlengde van de bezuinigingsopgave, pakken we ook de harmonisatie van de 'lappendeken' van eigendom en beheer van sportaccommodaties op. Daartoe is in 2017 een nieuwe Tarievenverordening voor de binnen en buitensportaccommodaties vastgesteld. In het kader van de harmonisatie zijn inmiddels met nagenoeg alle verenigingen nieuwe overeenkomsten afgesloten. De Raad heeft besloten de tarieven in vijf stappen door te voeren waardoor de bezuiniging pas op een later moment gehaald wordt.

Oorspronkelijk zou een bezuiniging op het sportbeleid resulteren in de beschikbaarheid van financiële middelen voor sportstimulering, waaronder de buurtsportcoach valt. Omdat de geplande bezuiniging nog niet geheel is doorgevoerd is het buurtsportcoach project slechts voor het jaar 2017 en 2018 aangegaan en is daarna nog afhankelijk van beschikbare financiële middelen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Bedum	De Marne	Eemsmond	Winsum	Nederland
Niet-sporters (%)	nb	nb	nb	nb	46,6

Wat willen we bereiken?

- Sporten en bewegen wordt succesvol ingezet als middel om een gezonde leefstijl van de inwoners te bevorderen.
- Het realiseren van een bezuiniging op het beleidsveld sport van € 70.000.
- De basisvoorzieningen voor sport en bewegen in de complete dorpen en het dorp Winsum in stand houden wanneer voldoende draagvlak is en verbeteren / vernieuwen waar nodig en mogelijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Er wordt samengewerkt met De Twaalf Hoven en Fysiotherapie Gezondheidscentrum Winsum om bewegen onder kwetsbare groepen te stimuleren door middel van de beweegtuin.
- Het sportstimuleringsbudget wordt ingezet om initiatieven van inwoners, gericht op bevordering van het bewegen en sporten, te subsidiëren.
- De buurtsportwerkers worden ingezet als opbouwwerker om er voor te zorgen dat kwetsbare doelgroepen meer gaan bewegen.
- Het nader invulling geven aan de actiepunten die in het nieuwe sportbeleid ingebracht zijn, zoals:
 - Het doorvoeren van de nieuwe tarieven voor de binnen en buitensport.
 - Het samen met het nieuwe bestuur van zwembad de Hoge Vier evalueren van het zwembadseizoen 2017 en waar nodig ondersteunen van het bestuur bij het optimaliseren van de kosten bij het beheer en de exploitatie van het zwembad.
- Het opstellen van een meerjaren-investeringsplan voor de sportaccommodaties.
- Het stimuleren van het gezamenlijk en efficiënt gebruik van de bestaande sportaccommodaties.
- Het ontwikkelen en realiseren van een nieuwe binnensportaccommodatie bij de Tirrel.
- Het realiseren van een nieuwe binnensportaccommodatie en tenniscomplex bij het kindcentrum in Baflo
- Het in stand houden van veilige sportattributen (basisuitrusting) in de sportaccommodaties.
- Het verder uitwerken en realiseren van de plannen voor sport- en recreatiegebied 'Winsum-West'. Dit in nauw overleg met omwonenden en in gebruikers (sportverenigingen) van het gebied.
- Het samen met de VV Winsum werken aan de realisatie van een nieuw voetbalcomplex en clubgebouw met zelfwerkzaamheid door de VV Winsum.
- Het stimuleren van de samenwerking tussen de verenigingen in Winsum West met het doel efficiënt en duurzaam beheer en gebruik van het gebied.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Sportbeleid en activering	96.559	161.606	120.819	58.059	58.059	58.059
Sportaccommodaties	989.741	924.665	921.357	1.064.348	1.137.822	1.073.706
Totaal lasten	1.086.300	1.086.271	1.042.176	1.122.407	1.195.881	1.131.765

Baten						
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	203.004	202.308	216.733	231.159	245.585	260.011
Totaal baten	203.004	202.308	216.733	231.159	245.585	260.011

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Sportbeleid en activering	96.559	161.606	120.819	58.059	58.059	58.059
Sportaccommodaties	786.737	722.357	704.624	833.189	892.237	813.696
Saldo deelprogramma	883.296	883.963	825.443	891.248	950.296	871.755
(excl. reservemutaties)						

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Sportbeleid en activering						
Sportaccommodaties	-15.000	17.880	18.279	-6.594	-77.102	-77.102
	-15.000	17.880	18.279	-6.594	-77.102	-77.102

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Sportbeleid en activering	161.606	120.819	-40.787
Sportaccommodaties	722.357	704.624	-17.733
Totalen per deelprogramma	883.963	825.443	-58.520

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel
		N = nadeel
<i>Sportbeleid en activering</i> In 2017 was sprake van een aantal incidenteel budget voor de buurtsportcoach (€ 13.000). Daarnaast is een lager bedrag aan loonkosten aan dit onderdeel toegerekend (€ 28.000).	41.000	V
<i>Sportaccommodaties</i> Dit bedrag is een saldo van een voordeel van € 30.000 (incidenteel budget tijdelijk beheer zwembad De Hoge Vier) en met name hogere (kapitaal-)lasten van nieuwe investeringen.	18.000	V
Totaal	59.000	V

DEELPROGRAMMA 3.1 ECONOMIE

Omschrijving van het deelprogramma

Dit deelprogramma omvat de beleidsuitgangspunten op het gebied van economie en Recreatie & Detailhandel. Er ligt een relatie met detailhandel en overige bedrijven en met de werkgelegenheid die de verschillende bedrijven bieden.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

- 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- 3.1 Economische ontwikkeling
- 3.4 Economische promotie

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

In de gemeente Winsum wordt de economische bedrijvigheid gekenmerkt door kleinschaligheid. Naast winkels en bedrijven kennen we veel kleine economische activiteit in de vorm van ZZP'ers.

Wij stimuleren een goed ondernemersklimaat. Daarbij past ook de aanleg van snel internet in de hele gemeente, ook in het buitengebied. Samenwerking tussen gemeente en ondernemers moet tot minder bureaucratie leiden.

Het internet heeft voor een belangrijke verschuiving in het koopgedrag van onze inwoners gezorgd. Dat in combinatie met een langzame krimp van de bevolking maakt het dat de middenstanders het moeilijk hebben. We zetten in op een revitalisatie van het centrum en houden vast aan het haltermodel. Bij de invulling van het Boogplein en de centrumontwikkeling neemt de gemeente een actief stimulerende en faciliterende rol, hiertoe zet de gemeente een 'centrummanager' in. De kar moet echter wel door de ondernemers worden getrokken.

Door de relocatie van het sportgebeuren naar de zuidzijde van het Winsumerdiep komt aan de noordzijde grond ter beschikking. We willen deze vrijkomende grond bij de verdere ontwikkeling van Het Aanleg betrekken. Daarbij onderzoeken wij de mogelijkheden van woon-werk locaties voor bijvoorbeeld ZZP-ers.

De landbouw is een krachtige en vitale sector in onze gemeente. Agrarische bedrijven dienen de ruimte te krijgen om zich te kunnen blijven ontwikkelen om ook in de toekomst inkomen te generen en te kunnen blijven investeren in modernisering, dierenwelzijn en milieu. Agrarische bedrijven moeten zoveel mogelijk worden betrokken bij het ontwikkelen en beheer van natuur en natuurgebieden. In kwetsbare gebieden moet een goede balans worden gevonden tussen enerzijds bedrijfsontwikkeling en anderzijds cultuurhistorische waarden.

De gemeente dient duurzaam in te kopen waarbij binnen het aanbestedingsbeleid de lokale ondernemers zo veel mogelijk de gelegenheid krijgen om in te schrijven. De gemeente zal bij het aanbesteden daar waar mogelijk gebruik maken van social return.

Het ondernemersfonds heeft zich tot op heden bewezen. Deze willen we dan ook handhaven.

De gemeente Winsum heeft als gemeente tussen stad en wad veel potentie voor toeristen. We moeten de toerist zien te verleiden om ons gebied te bezoeken. Wij zien de noodzaak van de recreatie en het toerisme als belangrijke inkomensbron voor de aanwezige (en potentiële nieuwe) ondernemers en de daarmee gerelateerde werkgelegenheid. Samen met de ondernemers in de toeristische sector willen wij de recreatie en het toerisme verder stimuleren.

We zullen ons inspannen om het nationale landschap Middag-Humsterland en het Reitdiepgebied beter toegankelijk te maken voor toeristen.

De gemeente moet waar mogelijk een impuls geven door investeringen te doen in aantrekkelijke fiets- en wandelpaden, vaarroutes en ommetjes in het mooie buitengebied en daar waar nodig zorgen voor verbetering en meer veiligheid. Wij betrekken hierbij ook de waterschappen en de provincie. Deze routes met vaak een historisch karakter moeten gekoesterd worden en waar mogelijk uitgebreid worden.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

Economische ontwikkeling

- Actualisatie Detailhandelsvisie (2015);
- Ambitie om te schakelen (schakelkernen regiovisie);
- Structuurvisie Winsum (2013);
- Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan (2013);

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen en economische promotie

- (Evaluatie) Actieplan Economie 'Werken aan Winsum' 2013-2016;
- Projectplan 'Winsum, sociaal economisch vitaler '.

Toeristische promotie

- Startdocument Toeristische beleidsontwikkeling.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

Economische ontwikkeling

- De verwachting dat de leegstand in de retail in (het dorp) Winsum zal toenemen, is uitgekomen. Inmiddels staan er meerdere winkelpanden leeg en neemt de leegstand nog verder toe. Van nieuwe vestigingen in de retail is vrijwel geen sprake. De leegstand blijft wel binnen de marges van de zgn 'frictieleegstand' (< 6%).
- Overigens zijn nieuwe bedrijfsvestigingen niet vanzelfsprekend, al neemt de vraag enigszins toe vanwege het programma van de Economic Board Groningen. Voorbeeld is het bedrijf Omnidots in het pand van de Rabobank.
- De Stuurgroep Centrum Winsum heeft een aantal zaken verder ontwikkeld, zoals daar zijn een stedenbouwkundige visie voor het centrum, de nadere regels voor de versterking van het centrum (subsidieregeling) en het beoordelen en faciliteren van kansrijke verplaatsingen van retailers.
- De Stuurgroep Centrum Winsum heeft voorts na twee brainstormsessies met de toeristische sector, een toeristisch actieplan voor de kern Winsum ontwikkeld. Door middel van inloopavonden wordt dat verder met de sector besproken
- Voor het centrum van Winsum (Boogpleinlocatie) wordt afgezien van een grootschalige invulling. Door die ontwikkeling hebben de beide actief zijnde ontwikkelaars hun werkzaamheden beëindigd en zijn ook uit de Stuurgroep getreden. De Stuurgroep bestaat derhalve thans nog uit de ondernemersvereniging, twee wethouders, een onafhankelijk voorzitter en externe ondersteuning.
- De ondernemersverenigingen in Winsum, Baflo en Ezinge zijn opgeroepen in een tweede ronde ondernemersavonden te organiseren voor dat deel van de gemeente.
- De provincie Groningen heeft aan Rodin Broadband Groningen een subsidie toegekend. Met die subsidie kan dit bedrijf de komende 2 jaar snel internet in het buitengebied aanleggen. Het eerst zal worden begonnen met de aardbevingsgemeenten. Start van de werkzaamheden najaar 2017.
- De herstel- en versterkingsopgaven voor de komende jaren in het aardbevingsgebied, bieden kansen voor het vergroten van de werkgelegenheid voor de eigen inwoners. Daarom is op 11 juli 2016 een intentieverklaring ondertekend door de G12 gemeenten van het

aardbevingsgebied met alle ketenpartners in de arbeidsmarktketen en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De ambitie van de G12 is inmiddels verwoord in een '1000-banen plan'. Gehoopt wordt op een substantiële bijdrage van het ministerie in de kosten van vooral scholing. De G12 gemeenten zullen moeten cofinancieren. Eén van de instrumenten is een professionalisering van de Social Return on Investment (SROI).

- In opdracht van de provincie is een koopstromenonderzoek uitgevoerd. Conclusie voor Winsum is, dat Winsum een bovengemiddelde koopkrachtbinding heeft: veel mensen doen inkopen in hun eigen dorp. Op verzoek van de provincie vindt er bestuurlijk overleg plaats binnen de BMW gemeenten over dit onderzoek en over de conclusies hieruit. Eén van de aanbevelingen is namelijk om voor het detailhandelsbeleid tot een regionale afstemming te komen.

Economische promotie

- In de Uitvoeringsagenda van de G12 is één van de 11 punten versterking van toerisme en recreatie in het aardbevingsgebied, inclusief marketing en arrangementen. De Economic Board Groningen (EBG) heeft hier voor 2 jaar een programma op gezet met een programmaleider. Met name voor de ondernemers zijn actiepunten ontwikkeld, zoals een toeristisch platform.
- Vanuit het Routebureau Groningen worden plannen ontwikkeld om - in navolging van de fietsknooppunten - ook te komen tot wandelknooppunten. Gepoogd wordt een substantiële bijdrage uit de Zuiderzeelijn middelen (ZZL gelden) daarvoor te krijgen. Wij dragen naar rato ook bij.
- Met het Ondernemersplatform gemeente Winsum is afgesproken, dat de toeristische sector ook in dit platform vertegenwoordigd moet zijn. De sector zelf moet zich daar nog over uitspreken
- In het kader van de herindeling wordt onderzocht op welke wijze de toeristische promotie het best georganiseerd kan worden en op welke schaal.
- Gestart is met de uitvoering van het bebodingsplan: een verbetering van de toeristische bewegwijzering in onze gemeente. Daarin zijn ook meegenomen een upgradering én sanering van de plattegrondkasten in onze gemeente.
- De realisatie van een betere Pieterpad- en fietsverbinding tussen Winsum en Garnwerd is weer een stap dichterbij gekomen. Gronden worden aangekocht voor de ondergrond. Een voorlopige keuze is gemaakt voor het zuidelijke tracé. Voorts zal voorshands eerst worden volstaan met een wandelverbinding en zal de komende tijd een verbinding voor fietsers op dezelfde afstand worden onderzocht.

Gesignaleerde knelpunten

Economische ontwikkeling

- De professionalisering van het ondernemersplatform gemeente Winsum is nog niet afgerond. Het blijkt moeilijk te zijn een onafhankelijk voorzitter te vinden. Daarnaast zijn nog niet alle soorten ondernemers vertegenwoordigd in het platform.
- De economische situatie van de detailhandel in het kernwinkelgebied maakt het dringend gewenst dat het Boogplein een invulling krijgt en er toe wordt gewerkt naar een compacter en aaneengesloten winkelgebied.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2018	doelstelling 2017	realisatie 2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Bedum	De Marne	Eemsmond	Winsum	Nederland
Bruto gemeentelijk product (verwacht/gemeten) (index)	115	122	79	85	100
Functiemenging (%)	39,4	41,1	41,8	37,1	52,1
Vestigingen (per 1.000 inw 15-64jr)	111	155,3	128,6	126,6	134

Wat willen we bereiken?

Economische ontwikkeling

- Versterken en uitbouwen van de economische structuur in al haar facetten.
- Faciliteren van ZZP-ers in hun huisvestingsbehoefte.
- Een toekomstbestendig vestigingsbeleid voor de detailhandel in het dorp Winsum en een grotere waarde van de gezondheidseconomie voor het dorp Winsum.
- Professionaliseren van het Ondernemersplatform en de Ondernemersverenigingen
- Creëren van meer werkgelegenheid voor de eigen inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Samen met de Stuurgroep Centrumplan verder uitwerken van de voorstellen uit het Centrumplan.
- Onderzoek naar de mogelijkheden om de mogelijk vrijkomende terreinen van v.v. Winsum in Winsum te (her)bestemmen als bedrijfslocatie.
- Samen met de ZZP-ers in onze gemeente mogelijkheden nagaan voor een versterking van deze sector door b.v. de realisatie van faciliteiten. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar (her)gebruik van leegkomende panden.
- Uitwerking van onze visie wonen en zorg. Uitvoering van de aanbevelingen uit de geactualiseerde detailhandelsvisie uit 2015.
- Pogingen in het werk blijven stellen om voor het platform een onafhankelijk voorzitter te vinden. De groep ZZP-ers en R&T ondernemers deel laten uitmaken van dit platform.
- De komende herstel- en versterkingsopgave binnen het aardbevingsgebied aanwenden voor de realisatie van leerwerktrajecten voor werkzoekenden, leerlingen en uitstromers d.m.v. uitvoering van het '1000-banen plan'.
- Behalen van maximale Social Return On Investment (SROI) door aanpassing van het inkoop-en aanbestedingsbeleid
- Onderzocht zal worden welke gemeentelijke budgetten er zijn voor uitkering en participatie en hoe die kunnen worden aangewend voor deze nieuwe opgave.

Wat willen we bereiken?

3.4 Recreatie en Toerisme

- Uitdragen van de economische potentie van de gemeente Winsum.
- Versterken van de routegebonden recreatie.
- Meer cultuurtoerisme en het beleven van deze (landschappelijke) culturele waarden.
- Verbeteren van de promotie en organisatie van de R&T sector
- Verbeteren van de vindbaarheid van de toeristische bedrijven in de gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Deelname aan de Promotiedagen voor het bedrijfsleven Noord-Nederland.
- Upgrading van het al gerealiseerde maaipad voor wandelaars tussen Winsum en Garnwerd naar een gecombineerd Pieterpad en fietspad.
- Continuering en uitbreiding van de samenwerking met het Routebureau Groningen waar het gaat om het onderhoud en de instandhouding van toeristische routes.
- Afronden van de inrichting van het Reitdiepgebied.
- Continuering van de subsidie aan de stichting Promotie Waddenland en het samen met de stichting zoeken naar meer samenwerking met de andere toeristische organisaties in Noord-Groningen.
- In het verband van de G12 binnen het aardbevingsgebied versterken van toerisme en recreatie door de totstandkoming van Regiomarketing in samenwerking met de EBG en Marketing Groningen.
- Uitvoering van het bebodingsplan waardoor de toeristische bewegwijzering wordt verbeterd, gecombineerd met een actualisatie van de overige (utilitaire) bewegwijzering.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Economische ontwikkeling	11.671	49.445	51.794	51.794	51.794	51.794
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	174.729	207.708	113.424	113.424	113.424	113.424
Economische promotie	99.386	72.685	73.873	73.873	73.873	73.873
Totaal lasten	285.785	329.838	239.090	239.090	239.090	239.090
Baten						
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	113.302	31.837	31.837	31.837	31.837	31.837
Economische promotie	39.916	14.990	14.990	14.990	14.990	14.990
Totaal baten	153.218	46.827	46.827	46.827	46.827	46.827

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Economische ontwikkeling	11.671	49.445	51.794	51.794	51.794	51.794
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	61.427	175.871	81.587	81.587	81.587	81.587
Economische promotie	59.470	57.694	58.882	58.882	58.882	58.882
Saldo deelprogramma	132.567	283.010	192.263	192.263	192.263	192.263
(excl. reservemutaties)						

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Economische ontwikkeling	28.350	-96				
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen						
Economische promotie						
	28.350	-96	0	0	0	0

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Economische ontwikkeling	49.445	51.794	2.349
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	175.871	81.587	-94.285
Economische promotie	57.694	58.882	1.188
Totale per deelprogramma	283.010	192.263	-90.748

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Economie</i>	98.000	V
In 2017 is sprake van een incidenteel budget voor het uitvoeringsplan economie.		
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	7.000	N
Totaal	91.000	V

DEELPROGRAMMA 4.1 GRONDBELEID

Omschrijving van het deelprogramma

Het exploiteren van bouwgrond in bestemmingsplannen zowel in eigen beheer als door derden.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerr.)

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

Zie paragraaf G Grondbeleid.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in:

- Structuurvisie, woonvisie en GVP (vaststelling 2014);
- Sportnota 2013;
- Detailhandelsvisie;
- Exploitatieverordening;
- Dorpsvisies.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

- Er wordt over de hele linie meer dan voorheen ingezet op verduurzaming en renovatie van de bestaande woningvoorraad en minder op nieuwbouw.
- Voor het overige wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid achterin deze begroting en naar het programma volkshuisvesting.

Gesignaleerde knelpunten

- Economische ontwikkelingen en de aardbevingsproblematiek geven temporisering van de woningproductie te zien. Dit noopt tot het bijstellen van de prognoses voor planontwikkeling. In de paragraaf grondbeleid achterin deze begroting zijn de financiële achtergronden hiervan voor gemeentelijke exploitaties in beeld gebracht.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2018	doelstelling 2017	realisatie 2016
Het op financieel verantwoorde wijze verwerven en exploiteren van gronden welke bijdragen aan de uitvoering van de toekomstvisie en dorpsvisies.					
Een reserve grondexploitatie welke de risico's afdekt.	Goed	Hoog		Voldoende omvang	

Wat willen we bereiken?

- Een bij de doelstellingen van het gemeentelijk beleid aangaande wonen, ruimtelijke ontwikkeling, sport en verkeer en vervoer passende uitvoering van het grondbeleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Dit betekent maatwerk dat kan resulteren in de aankoop van gronden (actief grondbeleid) of faciliterend grondbeleid waarbij medewerking wordt verleend aan plannen van derden.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Grondexploitatie (niet-bedrijventerr.)	180.897	120.064	126.093	74.601	71.135	66.891
Totaal lasten	180.897	120.064	126.093	74.601	71.135	66.891

Baten

Grondexploitatie (niet-bedrijventerr.)	91.822	226	220	214	208	202
Totaal baten	91.822	226	220	214	208	202

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Grondexploitatie (niet-bedrijventerr.)	89.074	119.838	125.873	74.387	70.927	66.689
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	89.074	119.838	125.873	74.387	70.927	66.689

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Grondexploitatie (niet-bedrijventerr.)	32.385	-9.907	-34.907	-9.907	-9.907	-9.907
	32.385	-9.907	-34.907	-9.907	-9.907	-9.907

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Grondexploitatie (niet-bedrijventerr.)	119.838	125.873	6.035
Totaal per deelprogramma	119.838	125.873	6.035

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
Overige kleine afwijkingen	6.000	N
Totaal	6.000	N

DEELPROGRAMMA 4.2 NATUUR- EN GROENBEHEER

Omschrijving van het deelprogramma

Het onderhouden en beheren van openbaar groen, vijvers en watergangen en het ondersteunen en stimuleren van activiteiten voor de bescherming en ontwikkeling van natuur en landschap.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

De gemeente Winsum is een groene gemeente. We zijn zuinig op ons mooie landschap en we willen een goed rentmeester zijn. We beschermen het cultuurhistorisch karakter van de gebieden als het Middag-Humsterland, Reitdiepgebied en Half Ambt. Oude meanders, wierden en dergelijke houden we in stand.

Wijken en buurten hebben voldoende groen, maar voor het onderhoud dient de gemeente samen met de bewoners de handen ineen te slaan. We willen inwoners zelf verantwoordelijk laten zijn voor het groen in hun buurt. Zowel bij de inrichting als het beheer wordt gekeken wat de buurt zelf wil en kan doen. We gaan in gesprek met bewoners of dorpsverenigingen om het beheer van het openbaar groen daar waar mogelijk over te dragen.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's;

- SGB–Gebiedsplan Wierden;
- Landschapsontwikkelingsplan Noord-Groningen;
- Landschapsvisie 1993;
- Gebiedsprogramma Groningen (EHS);
- Convenant "Dier en Plant op 't Hogeland";
- Kwaliteitsvisie groen 2011;
- Nota begraven en begraafplaatsen 2011;
- Bomenbeleidsplan 2012-2021;
- Beleidsnotitie speelvoorzieningen 2009-2018;
- Nota Aanvulling Beleid Begraven en Begraafplaatsen 2015.
- Beheer speelvoorzieningen 2016-2019;
- Subsidieregeling speelvoorzieningen 2016-2019.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

- Het areaal groenvoorzieningen neemt toe door het gereedkomen van (uitbreidings)plannen. Bijvoorbeeld Munsterveld.
- Er wordt invulling gegeven aan het beheer en onderhoud van het groen zoals dat is vastgelegd in de kwaliteitsvisie groen.
- Veel kastanjabomen in de Gemeente Winsum zijn in meer of mindere mate aangetast door de Kastanjeziekte. Landelijk wordt dit gezien als een grote bedreiging. In 2010 is een monumentale beplanting van kastanjes rond de begraafplaats te Sauwerd geruimd als gevolg van deze ziekte. In 2010 is gestart met een pilot Kastanje ziekte, begeleid door de universiteit van Wageningen waar ook de Gemeente Winsum aan meedeed. Het doel was te onderzoeken welke behandelmethodes een gunstig effect hebben op de conditie van zieke bomen. Het eindrapport maakt duidelijk dat onderzochte methodes niet hebben geleid tot een gunstig effect.

- Watermerkziekte is een ziekte die schietwilgen aantast. De ziekte is niet te bestrijden. De enige manier om toename te voorkomen is om zieke bomen zo snel mogelijk te ruimen. Als de ziekte niet afneemt zal dat invloed hebben op met name landschappelijke beplantingen.
- De Eikenprocessierups (EPR) is vanuit het zuiden van Europa bezig aan een snelle opmars naar het noorden. De rupsen veroorzaken bij aanraking en inademen gezondheidsklachten. In 2010 is de EPR voor het eerst ook in onze provincie aangetroffen. Het betreft met name de gemeenten met een groot aantal eiken. In die gemeenten kost de bestrijding ervan jaarlijks veel geld. In de gemeente Winsum is de EPR niet aangetroffen. Echter, in Groningen is dit al wel het geval. Het aantal eiken binnen de gemeentegrenzen is gering. Grote overlast wordt hier daarom ook niet verwacht.
- De volkstuinen worden niet overal volledig verhuurd. Het gevolg is dat er kavels braak liggen. Onderzocht wordt of er alternatieven zijn voor de bestaande manier van beheer. Een ander gevolg is dat het gebruik soms verandert.
- Volkstuinen worden niet altijd gebruikt / onderhouden zoals wenselijk is. Er is onvoldoende controle / handhaving.
- Watergangen en vijvers groeien steeds vaker dicht met krabbescheer. Krabbescheer heeft positieve en negatieve elementen. Het positieve is dat zij een oase vormt voor kleine waterdiertjes. Het negatieve is dat bij een overvloed aan krabbescheer het water zuurstof armer wordt. Daarnaast ondervinden gebruikers van het water hier overlast van. Het is daarom noodzakelijk dat voorkomen wordt dat vijvers en watergangen dichtgroeien.
- Op initiatief van (groepen)bewoners komt het voor dat er overeenkomsten gesloten worden met de gemeente over het onderhouden van openbaar groen door deze bewoners. Voorbeelden hiervan zijn bosjes in Tinallinge en Den Andel en openbaar groen in de Simon van Wattumstraat en Dahliastraat.
- De Essentaksterfte (schimmelaantasting) is een bomenziekte die sterk in opkomst is. Het is nog onduidelijk hoe deze ziekte zich verder zal ontwikkelen en verspreiden. Het kan betekenen dat vaker snoeien van gevaarlijke takken of kappen van bomen nodig zal zijn. De kans bestaat dat het binnen bestaand budget niet mogelijk is dit volledig op te vangen.
- Door inwoners worden in het openbaar groen speeltoestellen geplaatst.
- De Participatiewet heeft effect op Ability. Daarnaast wordt ook nagedacht of een andere contractvorm met Ability efficiënter kan zijn.
- Door een aanpassing in de Europese wetgeving is het sinds augustus 2017 verplicht om gevaarlijke invasieve exoten te bestrijden en overheden moeten maatregelen nemen om verspreiding tegen te gaan. In onze gemeente betreft het met name de Reuzenbereklaauw. De verplichte bestrijding voor de Japanse duizendknoop is er niet maar deze veroorzaakt wel in toenemende mate overlast.

Gesignaleerde knelpunten

- Door gewijzigde regelgeving is het niet meer toegestaan chemische onkruidbestrijding toe te passen in openbaar plantsoen. Het effect is dat er een grotere fysieke inspanning nodig is om de gewenste kwaliteit te bereiken. Vooral in groeizame periodes is er een spanningsveld tussen beoogde kwaliteit en beschikbare manuren.
Onkruid op bestrating werd tot dusver onder anderen bestreden met het chemische onkruidbestrijdingsmiddel Round Up. Vanaf 31 maart 2016 zijn chemische middelen hiervoor niet langer toegestaan. Over het gebruik van zogenaamde laagrisicomiddelen bestaat nog geen duidelijkheid. Vanaf 2014 is onderzoek gedaan naar alternatieve onkruidbestrijdingsmethodes die het milieu minder belasten. De stoom/hete luchtmethode is daar een voorbeeld van. Een definitieve keuze voor een alternatieve methode is nog niet gemaakt. Tegelijk wordt nagedacht of er meer preventieve maatregelen mogelijk zijn. Aandacht hiervoor begint bij het ontwerpen van openbare ruimte.
- Het is niet altijd duidelijk wat de kwaliteit van het onderhoud van groen moet zijn in uitbreidingsplannen of bij in ontwikkeling zijnde projecten tot het moment van overdracht aan de gemeente. De verantwoordelijkheid ligt hiervoor bij de ontwikkelaar maar de klachten komen binnen bij de gemeente.
- Door inwoners in openbare ruimte geplaatste speeltoestellen voldoen meestal niet aan de daarvoor geldende wettelijke normen.

- Door een aanpassing in de Europese wetgeving is het sinds augustus 2017 verplicht om gevaarlijke invasieve exoten te bestrijden en overheden moeten maatregelen nemen om verspreiding tegen te gaan. In onze gemeente betreft het met name de Reuzenbereklaauw. Aangezien deze plant veelvuldig op particulier terrein voorkomt is alleen bestrijding op gemeentelijk terrein niet afdoende.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2018	doelstelling 2017	realisatie 2016
Bij het bermbeheer en landschapsontwikkeling streven we naar biodiversiteit. Dat betekent dat het groenbeheer zoveel mogelijk plaatsvindt op een natuurlijke en rationele manier.					
Aantal kapmeldingen	Goed	Laag	n.v.t.	n.v.t.	68
Gebruik kg chemische onkruidbestrijdingsmiddelen	Goed	Hoog	0 kg	0 kg	3 kg
Oppervlak heringericht plantsoen in m2	Goed	Laag	n.v.t.	n.v.t.	2.380
Percentage zieke iepen	Goed	Laag	0	0	
Maximaal aantal meldingen groen :	Hoog	Goed	< 148	< 155	148
- boomonderhoud	Hoog	Goed	< 78	< 40	78
- gras maaien	Hoog	Goed	< 27	< 20	27
- onkruid	Hoog	Goed	< 21	< 40	21
- snoeien	Hoog	Goed	< 32	< 50	32
- vernielingen	Hoog	Laag	n.v.t.	< 5	1
Meldingen speelvoorzieningen:	Hoog	Goed	< 10	< 21	10
- onveilige situatie	Hoog	Goed	0	< 10	2
- defect aan toestel	Hoog	Laag	< 6	< 3	6
- afrastering	Hoog	Laag	0	< 3	1
- vernielingen	Hoog	Laag	n.v.t.	< 3	1
- keuring toestellen	Hoog	Goed	0	< 2	0

Wat willen we bereiken?

- Groene gemeente.
- Invloed van burger op groen vergroten.
- Onderhoud groen in uitbreidingsplannen en in ontwikkeling zijnde projecten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoeren van de groenkwaliteitsvisie.
- Invulling geven aan de uitvoering van het bomenbeleidsplan.
- Bij nieuwe ontwikkelingen aandacht hebben voor groeninrichting afgestemd op omgeving en kwaliteitsvisie.
- Omvorming of herinrichting van beplanting wanneer kwaliteit niet voldoet.
- Convenanten sluiten. *(op initiatief van de burgers)*.
- Burgers betrekken bij planvorming t.a.v. (her)inrichting en omvorming groen.
- Met ontwikkelaars afspreken dat groen wordt onderhouden volgens de groenkwaliteitsvisie van de gemeente.

Wat willen we bereiken?

- Voorkomen dat watergangen dichtgroeien met invasieve vegetatie zoals krabbenscheer.
- Op doelgroepen afgestemde uitdagende speelplekken.
- Veilige speelplekken.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Regelmatig watergangen uitmaaien.
- In overleg bewoners inrichting bepalen. Ruimte bieden voor initiatieven.
- Inrichten conform wettelijke normen, regelmatig inspecteren en nemen van (onderhouds-)maatregelen wanneer inspectie of meldingen daartoe aanleiding geven.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.622.868	1.301.757	1.178.411	1.170.918	1.170.625	1.162.332
Totaal lasten	1.622.868	1.301.757	1.178.411	1.170.918	1.170.625	1.162.332
Baten						
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	55.730	11.131	23.331	23.331	23.331	23.331
Totaal baten	55.730	11.131	23.331	23.331	23.331	23.331
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.567.138	1.290.626	1.155.080	1.147.587	1.147.294	1.139.001
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	1.567.138	1.290.626	1.155.080	1.147.587	1.147.294	1.139.001

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-118.873	-146.000				
	-118.873	-146.000	0	0	0	0

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.290.626	1.155.080	-135.547
Totalen per deelprogramma	1.290.626	1.155.080	-135.547

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Openbaar groen</i>		
<i>Lasten</i>	123.000	V
Dit bedrag is een saldo tussen enerzijds lagere kosten in 2018 door een incidentele kostenraming in 2017 van € 146.000 (kosten aanleg Munsterveld) en anderzijds hogere loonkosten op grond van de nieuwe CAO-afspraken (nadeel € 23.000).		
<i>Baten</i>	12.000	V
In het jaar 2018 is een hogere (incidentele) opbrengst geraamd i.v.m. een terugontvangst van personeelskosten.		
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	1.000	V
Totaal	136.000	V

DEELPROGRAMMA 4.3 RUIMTELIJKE ORDENING EN INRICHTING

Omschrijving van het deelprogramma

Door het treffen van planologische maatregelen en het stellen van voorwaarden, bevorderen van een evenwichtige indeling, inrichting, benutting en instandhouding van een optimaal woon-, werk en leefmilieu in de gemeente Winsum.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

8.1 Ruimtelijke ordening

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

Gelet op de woningmarkt is er geen ruimte voor grote uitbreidingsplannen. Wel moeten we tijdig in spelen op een toename van de vraag. Er wordt een begin gemaakt met een gefaseerde ontwikkeling van Winsum-Oost. Kleine deelplannen in plaats van een grootse aanpak om de risico's te beperken. We voeren een voorzichtig grondbeleid. Verder zetten we actief in op de concrete invulling van de inbreidingsplannen.

In het buitengebied worden we in toenemende mate geconfronteerd met leegstaande agrarische panden. We gaan actief met belanghebbenden op zoek naar mogelijkheden om dergelijke panden een andere bestemming te geven. Een herbestemming van dergelijke panden mag uiteraard niet belemmerend werken ten aanzien van de bedrijfsvoering van naburige agrarische ondernemingen. Ook voor leegkomende panden in dorpskernen zullen wij meewerken aan een herbestemming.

Bij de ontwikkeling van bestemmingsplannen zal aandacht worden besteed aan de karakteristieke beeldbepalende panden in onze gemeente.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is onder meer vastgelegd in de volgende documenten:

- Provinciaal Omgevingsplan (POP);
- Provinciale Omgevings Verordening(POV);
- Dorpsvisies;
- Regiovisie Groningen-Assen;
- Wet ruimtelijke ordening;
- Bestemmingsplannen;
- Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht;
- Structuurvisie Winsum;
- Woonvisie;
- Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan;
- Welstandsnota.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

- Met de structuur-, woon-, sport- en verkeersvisie is het ruimtelijk beleid op orde en actueel. Gelet op de trends en ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening ligt de nadruk op zorgvuldig ruimtegebruik, een goede/aangename openbare ruimte, inbreiding en herbestemming van vrijkomende gebouwen of locaties.
- In 2016 is er daarnaast beleid op het gebied van leefbaarheid en wonen en zorg uitgewerkt op basis waarvan de uitvoering gestructureerd en in overleg met externe betrokken partijen ter hand is genomen.

- Ook is er nieuw welstandsbeleid tot stand gekomen en heeft de erfgoedcommissie een geactualiseerde erfgoednota het licht doen zien. Voor sturing op de kwaliteit van ruimtelijke ontwikkelingen in ons waardevolle gebied belangrijke instrumenten.
- Voorts is een geactualiseerd bestemmingsplan buitengebied in procedure gebracht en aansluitend een veegplan. Verder worden er plannen voorbereid ten behoeve van het behoud van karakteristieke panden en voor evenementen, - markt en standplaatsen.
- De aardbevingsproblematiek wordt aangepakt aan de hand van een Meerjarenprogramma, dat richting geeft aan de versteviging van de gebouwde omgeving, waar mogelijk in samenhang met leefbaarheidsmaatregelen en duurzaamheid. Het vergt veel inzet de ontwikkelingen op dit gebied te volgen, terwijl er uitvoeringstechnisch uiteraard veel meer speelt in het kerngebied van de bevingen.
- Het beleid van de nationale en provinciale overheid is gericht op een verdergaande deregulering van het omgevingsrecht en decentralisatie van het ruimtelijk beleid naar de lagere overheden. In dat kader is er een nieuwe integrale Omgevingswet in voorbereiding en zijn Provinciaal Omgevingsplan en -verordening onlangs aangepast vastgesteld.
- Andere ontwikkelingen zijn de bevolkingskrimp en de verdunning van de woningbezetting. Daarentegen zijn er signalen dat de woningmarkt zich wat herstelt. Ondanks dit lichte herstel lijkt de tijd van 'verdienmodellen' definitief voorbij. De uitdaging is om andere manieren vinden om ontwikkelingen op gang te brengen en te houden.

Knelpunt

Om ongecontroleerde sloop van (door aardbevingen beschadigde) panden te voorkomen is in de Provinciale Omgevingsverordening een sloopvergunningstelsel opgenomen. Dit vergunningstelsel blijft in werking totdat de bestemmingsplannen voorzien zijn van sloopregels voor karakteristieke panden. Bijna alle sloopactiviteiten konden tot voor kort afgedaan worden met een sloopmelding. Voor het buitengebied is de lijst van te beschermen panden inmiddels gemaakt en vaststelling zal relatief kort op zich laten wachten. Voor de bebouwde kommen moet de lijst nog worden samengesteld. Dit doen we in overleg met de erfgoedcommissie.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2018	doelstelling 2017	realisatie 2016
Actuele, eenduidige, digitaal raadpleegbare, bestemmingsplannen.	Goed	Goed	1	1	

Wat willen we bereiken?

- POV (Provinciale Omgevingsverordening) door laten werken in bestemmingsplannen (o.a. karakteristieke bebouwing).
- Een gemeentelijk uitvoeringsprogramma voor gewenste ruimtelijke ontwikkelingen dat aansluit bij actuele maatschappelijke ontwikkelingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Inventarisatie beeldbepalende panden in de dorpen.
- Uitvoering van beleid op blijven pakken. Dit betreft structuur- woon- verkeersvisie, sport, leefbaarheid, economie, wonen en zorg. De uitvoering komt deels tot stand via realisatie van de grotere projecten Kom Winsum, Centrumplan, Winsum West en Munster. Ook de Tirrel in Winsum en de brede school in Baflo zijn belangrijke projecten in deze.

Wat willen we bereiken?

- Behoud van het waardevolle landschap in onze gemeente, met name in het buitengebied.
- Via de daartoe bestaande platforms invulling geven aan gebiedsgericht werken via onder andere de Regio Groningen Assen en de leefbaarheidsbudgetten van de NCG en de provincie.
- Een optimale ruimtelijke inpassing en vormgeving van het plan Munster.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Inzetten op een maatwerkbenadering met als kader het bestemmingsplan buitengebied, de in de Structuurvisie beschreven kernkarakteristieken, het Provinciaal Omgevings Plan (POP), de bijbehorende verordening (POV) en de regeling karakteristieke panden. Ook het nieuwe instrument 'de kwaliteitgids' biedt aanknopingspunten voor een goede ruimtelijke ontwikkeling in het buitengebied.
- Inzet plegen om projecten/programma's verder te brengen en de benodigde cofinanciering voor de uitvoering van projecten zoveel als mogelijk beschikbaar stellen.
- Participeren in de uitvoering van hetgeen in de geactualiseerde regiovisie Groningen-Assen is verwoord.
- De ruimtelijke uitwerking gefaseerd oppakken, met in 2018 de start van de kaveluitgifte in fase 1 van het plan.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Ruimtelijke ordening	604.750	249.787	254.030	229.030	229.030	229.030
Totaal lasten	604.750	249.787	254.030	229.030	229.030	229.030
Baten						
Ruimtelijke ordening	23.822	10.212	10.212	10.212	10.212	10.212
Totaal baten	23.822	10.212	10.212	10.212	10.212	10.212
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Ruimtelijke ordening	580.927	239.575	243.818	218.818	218.818	218.818
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	580.927	239.575	243.818	218.818	218.818	218.818

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Ruimtelijke ordening	239.575	243.818	4.243
Totalen per deelprogramma	239.575	243.818	4.243

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	4.000	N
Totaal	4.000	N

DEELPROGRAMMA 5.1 COMMUNICATIE

Omschrijving van het deelprogramma

Het deelprogramma Communicatie is onderverdeeld in drie werkgebieden: voorlichting, communicatie en Public Relations.

Voorlichting

Mondelinge, digitale en schriftelijke informatie die feitelijk/zakelijk van aard is (het openbaar maken van bijv. teksten van wetten en nota's) en het naar buiten toe presenteren van gemeentelijke opvattingen en standpunten.

Communicatie

Het inzetten van middelen om een goede in- en uitvoering van het gemeentelijke beleid te realiseren, met de mogelijkheid tot interactie.

Public Relations

Het inzetten van middelen om houding/beeld van verschillende doelgroepen - inwoners/bezoekers/bedrijven/andere gemeenten- positief te beïnvloeden, te laten zien waar wij als gemeente voor staan (identiteit/imagobepaling).

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

5.6 Media

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

In onze veranderende rol is de wijze waarop wij met onze inwoners willen communiceren cruciaal. Inwoners willen weten waar ze aan toe zijn. We communiceren helder en duidelijk. Het gebruik van digitale mogelijkheden zullen we waar mogelijk verder uitbouwen. Zoveel als mogelijk worden inwoners betrokken bij het opstellen van plannen en inrichting van hun leefgebied. Bij de start van een beleidstraject moet daarom duidelijk zijn op welke wijze de gemeente met haar inwoners communiceert en op welke wijze de gemeente haar inwoners bij het beleid wil betrekken.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2018	doelstelling 2017	realisatie 2016
Oordeel inwoners gemeente over de wijze waarop de gemeente communiceert.					
Rapportcijfer (0 – 10):	Goed	Hoog	8	8	-

Wat willen we bereiken?

- De burger wordt goed geïnformeerd en betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van gemeentelijk beleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Inzetten van diverse communicatiemiddelen, onder meer; publicaties in de regionale dagbladen, de website, persberichten, het 'live' uitzenden van raadsvergaderingen, tweewekelijkse persmomenten, burgers laten participeren bij diverse projecten. Ook maken we gebruik van sociale media (Twitter/Facebook).

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Media	327.095	323.114	320.886	290.674	290.462	290.250
Totaal lasten	327.095	323.114	320.886	290.674	290.462	290.250
Baten						
Media	25.242	25.242	25.242	25.242	25.242	25.242
Totaal baten	25.242	25.242	25.242	25.242	25.242	25.242
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Media	301.853	297.872	295.644	265.432	265.220	265.008
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	301.853	297.872	295.644	265.432	265.220	265.008

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Media	0	0	0	0	0	0

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Media	297.872	295.644	-2.228
Totalen per deelprogramma	297.872	295.644	-2.228

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	2.000	V
Totaal	2.000	V

DEELPROGRAMMA 5.2 PUBLIEKSZAKEN

Omschrijving van het deelprogramma

Dit deelprogramma omvat de publieke dienstverlening en de digitale dienstverlening door het Klantcontactcentrum, waaronder de verstrekking van rij- en reisdocumenten, uittreksels uit de Basisregistratie Personen en de Burgerlijke Stand, het bijhouden van de Basisregistratie Personen en de gravenadministratie en het registreren van meldingen openbare ruimte en verloren- en gevonden voorwerpen.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

0.02 Burgerzaken

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

De gemeente doet de dienstverlening aan haar inwoners goed. Het klantcontactcentrum speelt daarbij een belangrijke rol. Zowel via mail, brief, aan de balie als de telefoon, krijgt de inwoner snel en duidelijk antwoord. In de ontwikkeling van de dienstverlening speelt de digitalisering een belangrijke rol. Het werken op afspraak wordt gestimuleerd en de mogelijkheden om de dienstverlening bij inwoners thuis te verlenen wordt onderzocht.

Burgemeester en wethouders zijn toegankelijk voor inwoners en laten zich regelmatig zien in de dorpen. Op afspraak zijn ze beschikbaar en komen ze desgewenst bij de inwoners thuis.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's;

- Verordening Basisregistratie Personen (BRP);
- Beheerregeling Basisregistratie Personen (Beheerregeling BRP);
- Reglement Basisregistratie Personen (Reglement BRP);
- Handboek Beveiliging Burgerzaken (BRP en Waardedocumenten);
- Verordening op de heffing en invordering van leges 2015;
- Verordening op het beheer en het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen voor de gemeente Winsum 2011;
- Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten 2015;
- Nota begraven en begraafplaatsen in de gemeente Winsum;
- Uitvoeringsbesluit voor de grafbedekkingen.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

Operatie BRP

Het doel van het realiseren van voorzieningen voor de BRP is de kwaliteit van de gegevens en daardoor de dienstverlening aan burgers en bedrijven te verbeteren. Dit moet leiden tot een efficiënte en betrouwbare manier van invoeren, opslaan, beheren en verstrekken van persoonsgegevens, waarbij persoonsgegevens direct beschikbaar zijn en wijzigingen direct verwerkt worden. Het bijhouden en verstrekken van gegevens wordt sneller, eenvoudiger en goedkoper en plaats-onafhankelijke dienstverlening wordt gefaciliteerd. Bovendien sluit de realisatie van de BRP aan op de bestaande en nog te ontwikkelen e-overheidsvoorzieningen. Sinds een aantal jaren zijn de afdelingen burgerzaken van alle gemeenten in Nederland druk bezig met de voorbereidingen van de Operatie BRP. De vaste softwareleverancier, PinkRoccade, heeft voor dit project de software die bij burgerzaken wordt gebruikt volledig herschreven met moderne communicatietechnieken.

Zoals het nu lijkt gaan in de periode 2017/2018 alle gemeenten en afnemers over naar de BRP. De aansluiting per gemeente vindt verspreid en gefaseerd plaats. De datum van aansluiting van onze gemeente is daarom nog niet bekend. Omdat de invoeringsdatum nog niet definitief is heeft de softwareleverancier de software dusdanig aangepast dat al gebruik gemaakt kan worden van de nieuw ontwikkelde functionaliteit. Dat betekent dat onze burgers in 2016 al een groot aantal zaken direct kunnen regelen.

Klantcontactcentrum (KCC)

Voor de beantwoording van vragen wordt o.a. gebruik gemaakt van een digitale kennisbank met informatie over 240 gemeentelijke producten en 1500 vragen en antwoordcombinaties. De informatie is ook via de gemeentelijke website beschikbaar voor onze burgers.

Om de kennisbank nog vollediger te kunnen gebruiken is het de bedoeling om de kennisbank uit te breiden met informatie over de interne werkprocessen en behandelende ambtenaren. Dit onderdeel van de kennisbank is alleen bestemd voor intern gebruik.

Dienstverlening op locatie

Alleen onder bijzondere omstandigheden, vanwege detentie, beperkte mobiliteit of op andere medische gronden, is het mogelijk dat een aanvraag voor een identiteitskaart op een andere locatie dan het gemeentehuis kan plaatsvinden. In deze situatie wordt de aanvraag thuis of bij de instelling waar men verblijft met behulp van een mobiel aanvraagstation geregeld. De Paspoortwet maakt deze dienstverlening tot dusver alleen nog maar op bovenstaande voorwaarden mogelijk.

Gesignaleerde knelpunten

De huidige, verouderde, telefooncentrale beschikt niet over de gewenste rapportagemogelijkheden, monitoring van het telefoniekanaal is daarom beperkt tot de gegevens die handmatig kunnen worden bijgehouden. De responstijd per telefooncontact kan aanmerkelijk worden verbeterd als er over een geïntegreerd telefonie/agendasysteem kan worden beschikt.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2018	doelstelling 2017	realisatie 2016
Een goede fysieke en digitale dienstverlening aan de inwoners van de gemeente Winsum.					
Aantal gegronde klachten	Goed	Hoog	0	0	0

Wat willen we bereiken?

- De gemeentelijke organisatie is goed toegankelijk voor burgers.
- Operatie BRP.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Productenaanbod van de digitale gemeentewinkel stapsgewijs verder uitbreiden (voor zover de wet- en regelgeving dit toelaat). Dit is een continue proces.
- De aansluiting van de gemeente Winsum is pas in de periode 2016 t/m 2017. Een definitieve datum is nog niet beschikbaar.

Wat willen we bereiken?

- Ontwikkeling KCC.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Aanbod van meest gevraagde producten en diensten verder uitbouwen en onderbrengen in de frontoffice van het KCC.
- Goede, actuele informatievoorziening op de website ten aanzien van de producten en diensten.
- Uitbreiden mogelijkheid "producten/diensten op afspraak".
- Door gebruik van de kennisbank op zoveel mogelijk vragen direct antwoord geven.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Burgerzaken	809.282	382.223	380.808	380.808	380.808	380.808
Totaal lasten	809.282	382.223	380.808	380.808	380.808	380.808
Baten						
Burgerzaken	255.067	257.087	257.087	257.087	257.087	257.087
Totaal baten	255.067	257.087	257.087	257.087	257.087	257.087
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Burgerzaken	554.215	125.136	123.720	123.720	123.720	123.720
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	554.215	125.136	123.720	123.720	123.720	123.720

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Burgerzaken	-4.745					
	-4.745	0	0	0	0	0

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Burgerzaken	125.136	123.720	-1.415
Totalen per deelprogramma	125.136	123.720	-1.415

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel
		N = nadeel
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	1.000	V
Totaal	1.000	V

DEELPROGRAMMA 5.3 OPENBAAR BESTUUR

Omschrijving van het deelprogramma

Dit deelprogramma omvat de baten en lasten van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad. Ook de kosten van de bestuurlijke samenwerking en de ambtelijke ondersteuning, inclusief de griffier, behoren tot dit deelprogramma.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

0.01 Bestuur

Beleidskader

Coalitieakkoord 2016-2018 "Samen aan de slag!"

In deze zich snel ontwikkelende 'informatie gedreven' maatschappij zijn de inwoners beter geïnformeerd en raken meer betrokken bij hun leefomgeving. Men wil zelf de regie naar zich toetrekken en verantwoordelijk zijn. Als gevolg zien wij de verhouding tussen bestuur en inwoners veranderen. Het openbaar bestuur kenmerkt zich door samenspraak. We gaan samen met onze inwoners het veranderingsproces in en samen werken we aan de vraagstukken die er liggen. Bij de te maken keuzes zal de rol van de inwoners groter zijn dan voorheen.

De gemeente kent een stimuleringsprijs. Deze prijs wordt jaarlijks aan een (groep) inwoners(s) uitgereikt die een bijzondere prestatie heeft (hebben) geleverd op een vooraf aangewezen beleidsterrein van de gemeente.

De veranderende rol van de gemeente vergt een vernieuwende wijze van werken van het bestuur en de ambtelijke organisatie. Dat betekent dat we voor de hand liggende oplossingen van problemen niet zomaar kiezen, maar kritisch bekijken en nauwkeurig overwegen. De veranderende rol zal deels tot verschuivingen leiden, waarbij inwoners, verenigingen en instellingen meer verantwoordelijkheid krijgen.

Om de gemeenten in de provincie meer toekomstbestendig te maken heeft de provincie een proces in gang gezet dat moet resulteren in schaalvergroting middels een gemeentelijke herindeling. In mei 2017 stelden de gemeenteraden van Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond het herindelingsontwerp tot de samenvoeging van de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond vast. In mei 2017 heeft de raad van Winsum tevens het herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Grootegast, Leek, Marum, Zuidhorn en Winsum - voor zover het de woonplaatsen Ezinge, Feerwerd en Garnwerd betreft - vastgesteld. Daarmee komt Middag Humsterland volledig onder bestuur van de nieuw te vormen gemeente Westerkwartier.

Bestaande beleidskaders

De uitvoering is vastgelegd in de volgende regelgeving;

- Algemene wet bestuursrecht;
- Wet op de invoering van het dualistisch stelsel voor gemeenten;
- Gemeentewet;
- Wet algemene regel herindeling;
- Reglementen en verordeningen.

Ontwikkelingen en knelpunten (stavaza: 1-9-2017)

Gesignaleerde ontwikkelingen

Met het oog op het proces van herindeling is februari 2017 een programmamanager aangetrokken. Na consultatie van inwoners, medewerkers en raad is in mei 2017 eveneens de visie en missie (Ruimte !) voor het herindelingsproces vastgesteld. Naast de uitvoering van het gemeentelijk takenpakket zal 2018 in het teken staan ontvlechting van de vier organisaties en de opbouw van de nieuwe organisatie

Gesignaleerde knelpunten

Het herindelingsproces kost de nodige bestuurlijke en ambtelijke capaciteit. Dat vraagt om een goede afweging tussen de eigen (bestuurlijke) ambities en de inzet voor de herindeling. Zoals in het collegeprogramma is aangegeven gaat zorgvuldigheid voor snelheid. In dat opzicht is een adequate afstemming tussen het Programmabureau voor de herindeling en de vier nog bestaande organisaties van groot belang.

Wat willen we bereiken?

- Een goed en adequaat openbaar bestuur die de belangen van de inwoners van de gemeente Winsum vertegenwoordigt.
- De inwoners meer betrekken bij beleid en uitvoering.
- Waardering uiten voor die inwoners/instelling die zich verdienstelijk hebben gemaakt voor de samenleving.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering van het collegeprogramma en de raadsagenda.
- (Bestuurlijke) vertegenwoordiging in de betrokken organen.
- Bij de start van beleid en uitvoering bepalen welke inwoners betrokken dienen te worden.
- Uitreiken stimuleringsprijs op het gebied van Kunst en Cultuur.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Bestuur	1.028.218	911.341	895.426	868.054	868.302	868.444
Totaal lasten	1.028.218	911.341	895.426	868.054	868.302	868.444
Baten						
Bestuur	66.613	96.974	45.010	0	0	0
Totaal baten	66.613	96.974	45.010	0	0	0
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Bestuur	961.605	814.367	850.416	868.054	868.302	868.444
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	961.605	814.367	850.416	868.054	868.302	868.444

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Bestuur	0	0	0	0	0	0

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Bestuur	814.367	850.416	36.049
Totalen per deelprogramma	814.367	850.416	36.049

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Openbaar bestuur</i>		
<i>Lasten</i>	16.000	V
Bij de lasten is sprake van een aantal invloeden. De loonkosten zijn in 2018 € 36.000 hoger dan geraamd in 2017.		
<i>Baten</i>	52.000	N
In 2017 was er sprake van een hogere geraamde onttrekking aan de voorziening wachtgelden bestuurders dan in 2018. Uiteraard ligt hier een directe relatie met de lasten.		
Totaal	36.000	N

DEELPROGRAMMA 5.4 OVERHEAD

Omschrijving van het deelprogramma

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

- 0.04 Overhead
- 0.03 Beheer overige gebouwen en gronden

Algemene toelichting

Het BBV kent geen voorschriften voor kostentoerekening van apparaats- en personeelskosten, alleen een voorschrift tot een paragraaf bedrijfsvoering en een paragraaf lokale heffingen. De paragraaf bedrijfsvoering moet inzicht bieden in de beleidsvoornemens inzake bedrijfsvoering. In de paragraaf lokale heffingen moet een overzicht op hoofdlijnen worden opgenomen van de heffingen, een aanduiding van de lokale lastendruk en een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid. Maar er zijn geen bepalingen ten aanzien van heffingen of ten aanzien van kostprijsberekening. Hier is een aantal nadelen aan verbonden.

Zo is er regelmatig discussie (tot en met gerechtelijke procedures) over de tariefberekening voor producten waarvan de kostprijs maximaal kostendekkend mag zijn. In veel gevallen worden de indirecte kosten - de overheadkosten die ten behoeve van de gehele organisatie worden gemaakt (PIOFAH) - verantwoord op kostenplaatsen en deze kosten worden vervolgens via verdeelsleutels toegerekend aan de exploitatie van de afzonderlijke taakvelden. De raad autoriseert met deze methode alleen de kosten van de exploitatie en heeft geen zeggenschap over de hoogte en samenstelling van de indirecte kosten, terwijl het wel gaat om 25 tot 50% van de kosten. Omdat de methode van kostentoerekening aan taakvelden en activiteiten niet helder is, wordt de financiële vergelijkbaarheid verstoord.

Overhead en rentetoerekening centraal

Onder overhead wordt verstaan het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. In het gewijzigde BBV worden baten en lasten van overhead niet meer onder de afzonderlijke beleidsprogramma's geregistreerd maar centraal onder een afzonderlijk taakveld. Hiermee vervalt de noodzaak van een complexe en veelal ondoorzichtige kostentoerekening aan alle gemeentelijke taken en activiteiten. Deze methodiek wordt ook van toepassing op de toerekening van rente. Hiermee winnen begroting en verantwoording aan transparantie; de raad kan beter sturen op de bedrijfsvoering. Bovendien kan door het hanteren van een eenduidige systematiek een betere vergelijking worden gemaakt met andere gemeenten.

Om te voorkomen dat er verschillen gaan optreden in de wijze van toerekening van overhead, wordt een algemene definitie van overhead voorgeschreven. Uitgangspunt van deze definitie is dat kosten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten. Alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten/taken/producten die gericht zijn op de externe klant, moeten in de betreffende taakvelden worden geregistreerd.

Toelichting inhoud taakvelden

Beheer overige gebouwen en gronden

Tot dit taakveld behoren taken met betrekking tot onroerend goed dat niet in exploitatie is en niet aan een specifiek beleidsveld is toe te delen:

- beheer, verhuur, instandhouding van gebouwen, gronden en landerijen die de gemeente (al of niet tijdelijk) in bezit heeft en niet in exploitatie neemt.

Overhead

Tot dit taakveld behoren de kosten van overhead, d.w.z. alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces:

- financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- personeel en organisatie;
- de directie (gemeentesecretaris/directeur Bedrijfsvoering);
- inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen;
- facilitaire zaken en huisvesting (incl. beveiliging);
- documentaire informatievoorziening (DIV);
- secretariaat en managementondersteuning primair proces.

Beleidsindicatoren

Indicator	Bedum	De Marne	Eemsmond	Winsum
Formatie (fte per 1.000 inw)	6,35			8,28
Bezetting (fte per 1.000 inw)	5,7			8,20
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	290			€ 614
Externe inhuur (kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	8%			22%
Overhead (% van totale lasten)	13%			45%

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Beheer overige gebouwen en gronden	73.606	158.670	175.346	175.346	175.346	175.346
Overhead	12.187.718	4.062.119	4.098.350	3.618.574	3.571.488	3.566.877
Totaal lasten	12.261.324	4.220.788	4.273.695	3.793.920	3.746.834	3.742.222
Baten						
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0
Overhead	10.686.612	201.333	438.427	23.326	23.326	23.326
Totaal baten	10.686.612	201.333	438.427	23.326	23.326	23.326
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Beheer overige gebouwen en gronden	73.606	158.670	175.346	175.346	175.346	175.346
Overhead	1.501.106	3.860.786	3.659.923	3.595.248	3.548.162	3.543.551
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	1.574.712	4.019.455	3.835.268	3.770.594	3.723.508	3.718.896

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Beheer overige gebouwen en gronden						
Overhead	188.000	-288.232				
	188.000	-288.232	0	0	0	0

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Beheer overige gebouwen en gronden	158.670	175.346	16.676
Overhead	3.860.786	3.659.923	-200.863
Totalen per deelprogramma	4.019.455	3.835.268	-184.187

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Beheer gebouwen en gronden</i> Door de nieuwe CAO zijn de loonkosten hoger dan in 2017.	17.000	N
<i>Overhead</i> In 2017 was sprake van veel incidentele budgetten. Hierdoor ontstaat een voordelig verschil van € 252.000 Door de nieuwe CAO en de inhuur van tijdelijk personeel zijn de loonkosten hoger dan in 2017 (nadeel € 288.000). Doordat veel personeel nu wordt ingezet op het sociaal domein in andere gemeenten wordt er ook een hoger bedrag hiervoor terug ontvangen (€ 237.000) .	201.000	V
Totaal	184.000	V

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Omschrijving van dit onderdeel

Dit deelprogramma geeft inzicht in de omvang en samenstelling van de algemene dekkingsmiddelen zoals deze zijn gedefinieerd in het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV). In dit hoofdstuk worden de baten en de daaraan gerelateerde lasten toegelicht, die niet direct aan een programma zijn toe te rekenen. Het voorzieningenniveau in de gemeente wordt onder meer bekostigd door de algemene dekkingsmiddelen. Het gaat hierbij om belastingen, de algemene uitkering uit het gemeentefonds en deelnemingen.

Tot dit onderdeel behoren de volgende taakvelden:

0.05	Treasury
0.07	Algemene uitkering en ov.uitk.gem.fonds
0.08	Overige baten en lasten
0.061	OZB woningen
0.062	OZB niet-woningen
0.064	Belastingen overig

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

We willen de reserves en voorzieningen verder, waar nodig en gewenst, op peil te brengen.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering financieel beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

- *Treasury*statuut;
- Financieringsparagraaf begroting;
- Paragraaf weerstandsvermogen begroting en nota weerstandsvermogen;
- Nota reserves en voorzieningen;
- Verordeningen ex art. 212, 213 en 213a van de Gemeentewet.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

Lokale heffingen

De opbrengst OZB is gebaseerd op de werkelijke opbrengst van het jaar 2017, met een aanvulling voor wat betreft de ver- en nieuwbouw in 2017. Verder is rekening gehouden met de besluitvorming vanuit de kadernota 2017.

Algemene uitkering

De geraamde opbrengst is gebaseerd op de gegevens uit de Mei-circulaire 2017. Verderop wordt een financiële specificatie gegeven van de effecten van deze circulaire voor onze gemeentelijke begroting.

Via het gemeentefonds krijgen de gemeenten een compensatie voor de gestegen lonen en prijzen. In onze personeelslastenstaat is rekening gehouden met de laatst vastgestelde CAO voor gemeenten. Deze heeft een geldigheidsduur tot 1 januari 2019. De uit de CAO voortvloeiende meerkosten zijn gedekt door de opgenomen stelpost voor loon- en prijsstijgingen hiervoor te verlagen. In de kadernota 2017 was deze stelpost 2017 opgenomen voor een bedrag van € 303.740, maar in de primaire begroting is deze raming verlaagd naar structureel € 73.350.

Gesignaleerde knelpunten

Zoals bekend is de omvang van het Gemeentefonds gekoppeld aan de rijksuitgaven.

Bezuinigingen, maar ook bijv. onderuitputting, bij het Rijk worden direct gevolgd door een rijksbijdrage aan het Gemeentefonds en dus in een lagere gemeentefondsuitkering voor de gemeenten. Dit maakt de raming erg onzeker.

Door deze grote onzekerheden wordt onze begroting opgesteld op basis van een constant prijsniveau. Jaarlijks wordt voor de actuele jaarschijf rekening gehouden met een inflatie-correctie.

FINANCIËN

Omschrijving van dit onderdeel

Dit onderdeel geeft inzicht in de financiële positie. Conform het Besluit Begroting en Verantwoording moet afzonderlijk inzicht worden gegeven in de algemene dekkingsmiddelen en de mutaties op de reserves.

Tot dit onderdeel behoren de volgende taakvelden:

0.05 Treasury

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

Ondanks de economische tegenwind die de laatste jaren heeft gewaaid, staat Winsum er financieel goed voor. Het huishoudboekje klopt en de doorgevoerde bezuinigingen hebben niet geleid tot aantasting van de leefbaarheid. De financiële gevolgen van de decentralisaties zijn nog onzeker, maar het geheel lijkt beheersbaar. We hebben afgesproken dat er geen inwoners tussen wal en schip geraten. Daarom zijn voor de overgangperiode ook extra middelen gereserveerd. Maar uiteindelijk zullen we het in principe met de van het rijk ontvangen budgetten moeten doen. Het gaat hierbij om aanzienlijke bedragen. Dat vraagt om een helder en strak beleid en een evenwichtige verdeling. Gezien het totale pakket aan bezuinigingen vanuit Den Haag waar we mee geconfronteerd worden, kunnen aanvullende bezuinigingen op gemeentelijk niveau niet uitgesloten worden. Bij die mogelijke bezuinigingen zullen wij de minima zoveel mogelijk ontzien.

Er wordt veelvuldig gebruik gemaakt van het middel cofinanciering. De ingestelde reserve hiervoor raakt uitgeput. We bezien de wijze van vulling van de reserve.

De gemeentelijke kas is op orde en dat willen we zo houden. De afvalstoffenheffing, rioolheffing en de leges zijn kostendekkend. Voor de OZB-opbrengst hanteren we als kader de landelijke macronorm. Het streven is om de totale belastingdruk met niet meer dan de inflatiecorrectie te laten stijgen, waarbij wel rekening moet worden gehouden met ons ambitieniveau om een aantal financieel grote projecten vlot te trekken.

We zullen zorgvuldig moeten wegen welke investeringen mogelijk zijn in relatie tot de omvang van de vrij besteedbare algemene reserve en de mogelijkheden om subsidiegelden binnen te halen. Bij de eerstvolgende kadernota zullen we onze ambities prioriteren en op geld zetten. Voor een aantal geselecteerde investeringen zullen we gebruik maken van project financiering. De financiële impact van onze ambities is aanzienlijk. Op dit moment lijkt het verantwoord om onze voorgenomen investeringen te realiseren. Tegenvallers zijn echter nooit uit te sluiten. Mochten die tegenvallers gaan ontstaan dan hanteren we de volgende (in de genoemde volgorde) kaders om de projecten toch te realiseren:

- Verwerving externe middelen;
- Bezuiniging / versobering binnen het project;
- Algemene bezuinigingen;
- Extra verhoging OZB.

Uiteraard kan een situatie ontstaan dat bovenstaande maatregelen in redelijkheid toegepast niet voldoende budgettaire ruimte bieden, in dat geval zullen wij ons ambitieniveau moeten bijstellen.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering financieel beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

- Treasurystatuut;
- Financieringsparagraaf begroting;

- Paragraaf weerstandsvermogen begroting en nota weerstandsvermogen;
- Nota reserves en voorzieningen;
- Verordeningen ex art. 212, 213 en 213a van de Gemeentewet;
- Kadernota 2011 incl. bezuinigingsvoorstellen.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Treasury	2.957.662	1.961.879	1.831.340	1.942.397	2.023.030	1.966.746
Totaal lasten	2.957.662	1.961.879	1.831.340	1.942.397	2.023.030	1.966.746
Baten						
Treasury	5.422.695	2.190.771	2.037.976	2.170.321	2.234.992	2.129.015
Totaal baten	5.422.695	2.190.771	2.037.976	2.170.321	2.234.992	2.129.015
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Treasury	-2.465.033	-228.893	-206.636	-227.924	-211.963	-162.269
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	-2.465.033	-228.893	-206.636	-227.924	-211.963	-162.269

Reservemutaties behorende bij dit deelprogramma:

Reservemutaties per taakveld	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Treasury	799.754	-992.186	-400.480	48.886	179.223	297.034
	799.754	-992.186	-400.480	48.886	179.223	297.034

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Treasury	-228.893	-206.636	22.257
Totalen per deelprogramma	-228.893	-206.636	22.257

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Treasury</i>	22.000	N
De rentekosten in de begroting 2018 zijn dit bedrag hoger dan in 2017		
Totaal	22.000	N

LOKALE HEFFINGEN

Omschrijving van dit onderdeel

Bij dit onderdeel worden de baten en lasten van de uitvoering van de Wet WOZ verantwoord, alsmede de baten en lasten voor de heffing en de invordering van de gemeentelijke belastingen.

Voor inzicht in:

- het beleid ten aanzien van de gemeentelijke heffingen;
- een overzicht van de diverse heffingen;
- de geraamde inkomsten voor 2016;
- een overzicht van de lokale lastendruk en
- het kwijtscheldingsbeleid

wordt verwezen naar paragraaf A: lokale heffingen.

Tot dit onderdeel behoren de volgende taakvelden:

0.061	OZB woningen
0.062	OZB niet-woningen
0.064	Belastingen overig

Beleidskader

Collegeprogramma 2016-2018 "Samen aan de slag!"

Bij heffingen (zoals afvalstoffenheffing en rioolheffing) en leges is het uitgangspunt dat ze kostendekkend zijn en de inkomsten de kosten niet overschrijden. Voor de OZB opbrengst hanteren we als kader de landelijke macronorm. Het streven is om de totale belastingdruk met niet meer dan de inflatiecorrectie te laten stijgen.

Bestaande beleidskaders

De Gemeentewet regelt welke belastingen gemeenten kunnen heffen en aan welke eisen die belastingen moeten voldoen.

De gemeente Winsum heft de volgende belastingen en rechten:

- onroerende zaakbelastingen;
- roerende zaakbelastingen;
- afvalstoffenheffing;
- rioolheffing;
- begraafrechten;
- diverse leges;
- reclamebelasting;
- marktgelden.

Op grond van de Wet WOZ is de gemeente verantwoordelijk voor de taxatie van de onroerende zaken. De taxaties vinden plaats onder toezicht van een bij de Wet WOZ ingesteld orgaan, de Waarderingskamer. De verkregen waarden zijn de grondslag voor de heffing van de onroerende zaakbelastingen van de gemeente en de watersysteemheffing gebouwd en ongebouwd door het waterschap (waterschapsheffing). Daarnaast vormen de getaxeerde waarden de grondslag voor vaststelling van het huurwaardeforfait eigen woningen voor de inkomstenbelasting. Burgers kunnen de WOZ-waarde ook gebruiken als basis voor het aanvragen van een hypotheek of om een verzekering af te sluiten. Banken en verzekeraars gebruiken de WOZ-waarde als controlegegeven bij het verstrekken van hypotheeklen voor woningen. Ook overheidsinstanties en de notaris gebruiken de WOZ-waarde voor het bestrijden van vastgoedfraude.

De voorwaarden, waarbinnen gemeenten kwijtschelding van belastingen en heffingen mogen verlenen, zijn vastgelegd in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. In Winsum komen de volgende belastingen en heffingen in aanmerking voor kwijtschelding:

- onroerende zaakbelastingen;

- roerende zaakbelastingen;
- afvalstoffenheffing;
- rioolheffing.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

De limitering van de onroerende-zaakbelastingen (OZB) is vervallen per 1 januari 2008.

Het vervallen van de limitering mag niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk. Als de ontwikkeling van de lokale lasten tot overschrijding van de norm leidt, kan het Rijk ingrijpen via correctie van het volume van het gemeentefonds.

Voor de OZB geldt nog een zogenaamde macronorm. Met ingang van 2016 wordt door het kabinet gedacht aan een woonlastennorm. Die norm betreft de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De VNG is geen voorstander van een macronorm (of een andere vanuit het Rijk opgelegde beperking in democratische keuzes). Autonome gemeenten maken verantwoorde keuzes en doorkruisen daarbij niet de gewenste ontwikkeling van de collectieve lastendruk in Nederland. Afschaffing van de macronorm heeft daarom de voorkeur van de VNG. In 2015 was de macronorm vastgesteld op 3%. In 2014 was de macronorm eerst vastgesteld op 3,5%. Voor 2014 is de macronorm in het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van mei 2013 verlaagd naar 2,45%, vanwege de overschrijdingen van de macronorm in 2012 en 2013. In 2012 is de macronorm overschreden met € 7,7 miljoen en in 2013 met € 31,1 miljoen. Deze overschrijdingen werden verrekend met de macro-norm van 2014. De reële macronorm, rekening houdend met de overschrijding bedraagt 2,45%.

De onroerendezaakbelastingen (OZB) worden sinds 1 januari 2009 berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak.

De invoering van het stelsel van basisregistraties vordert gestaag. Als onderdeel hiervan moeten in toenemende mate gegevens uit diverse basisregistraties worden gebruikt bij de uitvoering van de Wet WOZ. Voor de gegevens uit de Basisregistratie Kadaster en de Basisregistratie personen (de GBA) en de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) geldt deze verplichting nu al. Inmiddels is de Landelijke Voorziening WOZ (LV WOZ) gereed. De LV WOZ wordt beheerd door het Kadaster. De LV WOZ is het centrale systeem waar WOZ-gegevens verkregen kunnen worden door geautoriseerde afnemers. Halverwege 2015 zijn tien gemeenten aangesloten op de LV WOZ. Derde kwartaal 2016 is de LV WOZ nagenoeg volledig gevuld en kunnen afnemers alle WOZ-gegevens uit deze LV WOZ verkrijgen. Winsum is nog niet aangesloten. Het aansluiten bestaat uit een aansluittoets en het operationeel maken van digikoppeling.

De landelijke voorziening WOZ maakt het makkelijker voor Belastingdienst, waterschappen, notarissen, banken en verzekeraars om WOZ-gegevens op de te vragen bij het Kadaster. Het wetsvoorstel Verruiming openbaarheid Wet WOZ is nog niet in werking getreden. De verwachting is dat inwerkingtreding plaatsvindt op 1 oktober 2016.

De verruiming van de openbaarheid van de WOZ-gegevens zorgt ervoor dat iedereen via een web applicatie de waarde gegevens van woningen kan inzien. Dat verhoogt de transparantie en daarmee de acceptatie van de WOZ-waarde.

De ministers van Veiligheid en Justitie en BZK hebben het Besluit proceskosten aangepast. Dit besluit is op 1 januari 2015 in werking getreden. Alleen de regeling voor samenhangende zaken in het Besluit proceskosten bestuursrecht is aangepast. De aanpassing is te beperkt om effect te hebben op de aantallen bezwaar- en beroepsschriften die no-cure-no-pay bureaus indienen.

Het voorstel matiging proceskostenvergoeding WOZ is niet overgenomen. Het voorstel behelst een nadere invulling van de huidige proceskostenregeling en beperkt de vergoeding bij kleine waardeverschillen. De VNG heeft aangedrongen op het besluit vanwege de vele bezwaren van de "no cure- no pay bureaus". De vele kleine waardeverschillen betekenen op dit moment een grote uitvoeringslast die hoge maatschappelijke kosten veroorzaakt. De inschakeling van de no cure- no pay bureaus leidt tot ongewenste formalisering van het contact met belanghebbende. Juist met de informele heroverweging in de bezwaarfase worden momenteel successen geboekt. Het besluit is noodzakelijk omdat de "gratis" bezwaren de goede invoering van de openbaarheid van de WOZ-waarde in de weg staan. De VNG vindt invoering van een adequaat besluit proceskosten WOZ-noodzakelijk, voordat sprake kan zijn van openbaarheid van de WOZ-waarde van woningen.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2018	doelstelling 2017	realisatie 2016
De inwoners van de gemeenten door middel van belastingheffing laten bijdragen aan de instandhouding van de bestaande en nieuwe voorzieningen.					
Aantal waardebeschikkingen	Goed	Laag		6.700	
Aantal belastingaanslagen	Goed	Laag		13.000	
Aantal kwijtscheldingen	Goed	Laag		350	
Aantal bezwaarschriften tegen waardevaststelling	Goed	Laag		150	

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
OZB woningen	0	182.997	185.150	185.150	185.150	185.150
OZB niet-woningen	0	59.516	61.567	61.567	61.567	61.567
Belastingen overig	37.321	36.173	36.231	36.231	36.231	36.231
Totaal lasten	37.321	278.686	282.948	282.948	282.948	282.948
Baten						
OZB woningen	1.857.814	1.994.442	2.053.476	2.053.476	2.053.476	2.053.476
OZB niet-woningen	625.925	675.805	696.022	696.022	696.022	696.022
Belastingen overig	41.394	38.409	38.503	38.409	38.409	38.409
Totaal baten	2.525.133	2.708.656	2.788.000	2.787.907	2.787.907	2.787.907
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
OZB woningen	-1.857.814	-1.811.445	-1.868.326	-1.868.326	-1.868.326	-1.868.326
OZB niet-woningen	-625.925	-616.289	-634.455	-634.455	-634.455	-634.455
Belastingen overig	-4.073	-2.236	-2.272	-2.178	-2.178	-2.178
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	-2.487.812	-2.429.970	-2.505.053	-2.504.959	-2.504.959	-2.504.959

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
OZB woningen	-1.811.445	-1.868.326	-56.881
OZB niet-woningen	-616.289	-634.455	-18.166
Belastingen overig	-2.236	-2.272	-36
Totalen per deelprogramma	-2.429.970	-2.505.053	-75.083

Toelichting afwijking 2018 ten opzichte van 2017:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>OZB</i>	75.000	V
Door de verhoging van de OZB met 2,75% ontstaat er een hogere opbrengst van dit bedrag.		
Totaal	75.000	V

ALGEMENE UITKERING

Tot dit onderdeel behoren de volgende taakvelden:

0.07 Algemene uitkering en ov.uitk.gem.fonds

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Algemene uitkering en ov.uitk.gem.fonds	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	0	0	0	0	0	0
Baten						
Algemene uitkering en ov.uitk.gem.fonds	20.276.501	19.938.646	20.520.528	20.738.274	20.865.512	21.035.702
Totaal baten	20.276.501	19.938.646	20.520.528	20.738.274	20.865.512	21.035.702
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Algemene uitkering en ov.uitk.gem.fonds	-20.276.501	-19.938.646	-20.520.528	-20.738.274	-20.865.512	-21.035.702
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	-20.276.501	-19.938.646	-20.520.528	-20.738.274	-20.865.512	-21.035.702

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Algemene uitkering en ov.uitk.gem.fonds	-19.938.646	-20.520.528	-581.882
Totalen per deelprogramma	-19.938.646	-20.520.528	-581.882

	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Meerjarenbegroting		
				2018	2019	2020
Uitkering gemeentefonds	-12.653.165	-13.010.425	-12.775.050	-12.957.405	-13.069.973	-13.232.860
Decentralisatie WMO	-1.830.859	-1.828.929	-1.803.163	-1.770.150	-1.748.994	-1.738.770
Decentralisatie Jeugd	-3.228.198	-3.096.448	-2.927.582	-2.971.393	-2.973.512	-2.979.597
Decentralisatie Participatie	-2.402.789	-2.288.729	-2.183.358	-2.082.278	-2.004.075	-1.913.080
	-20.115.011	-20.224.531	-19.689.153	-19.781.226	-19.796.554	-19.864.307

De geraamde uitkering voor 2018 is gebaseerd op de mei circulaire 2017.

ONVOORZIENE UITGAVEN

Tot dit onderdeel behoren de volgende taakvelden:

0.08 Overige baten en lasten

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Overige baten en lasten	0	69.241	111.210	247.590	320.787	403.027
Totaal lasten	0	69.241	111.210	247.590	320.787	403.027
Baten						
Overige baten en lasten	86.317	46.317	31.317	31.317	31.317	31.317
Totaal baten	86.317	46.317	31.317	31.317	31.317	31.317
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Overige baten en lasten	-86.317	22.924	79.893	216.273	289.470	371.710
Saldo deelprogramma	-86.317	22.924	79.893	216.273	289.470	371.710
(excl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Overige baten en lasten	22.924	79.893	56.969
Totalen per deelprogramma	22.924	79.893	56.969

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Onvoorzien, incidenteel	0	28.000	28.000	28.000	28.000	28.000
Stelpost prijsstijgingen	0	31.381	73.350	209.730	282.927	365.167
Baten en lasten van beleidsveranderingen	-86.317	-36.457	-21.457	-21.457	-21.457	-21.457
	-86.317	22.924	79.893	216.273	289.470	371.710

Specificatie baten en lasten van beleidsveranderingen

	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Jaarlijks budget	0	9.860	9.860	9.860	9.860	9.860
MJOP gebouwen	-86.317	-46.317	-31.317	-31.317	-31.317	-31.317
	-86.317	-36.457	-21.457	-21.457	-21.457	-21.457

MUTATIES OP DE RESERVES

Omschrijving van dit onderdeel

Dit onderdeel geeft inzicht in de financiële positie en met name over de invloed die reservemutaties hebben gehad op het financiële resultaat. Conform het Besluit Begroten en verantwoorden moet afzonderlijk inzicht worden gegeven in de algemene dekkingsmiddelen en de mutaties op de reserves.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende taakvelden:

0.10 Mutaties reserves

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Mutaties op de reserves	10.567.484	1.066.003	91.492	48.564	36.880	36.880
Totaal lasten	10.567.484	1.066.003	91.492	48.564	36.880	36.880
Baten						
Mutaties op de reserves	9.712.277	3.837.313	747.734	531.517	642.274	589.806
Totaal baten	9.712.277	3.837.313	747.734	531.517	642.274	589.806
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Mutaties op de reserves	855.207	-2.771.310	-656.242	-482.953	-605.394	-552.926
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	855.207	-2.771.310	-656.242	-482.953	-605.394	-552.926

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Mutaties op de reserves	-2.771.310	-656.242	2.115.068
Totalen per deelprogramma	-2.771.310	-656.242	2.115.068

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Reserve-stortingen						
1.4 Verkeer	-528.123	-1.321.254	-68.889	-81.286	-94.004	-93.901
1.5 Milieu	0	-170.565	-83.072	-70.000	-60.000	-32.770
2.1 Cultuur	-55.799	-43.955	-47.556	-47.123	-46.690	-46.257
2.2 Onderwijs	-261.701	-352.117	0	0	-51.404	-41.490
2.3 Volksgez.	-72.000	-16.014	0	0	0	0
2.4 SoZa/Werk	-351.105	-354.985	-260.098	-244.227	-266.321	-286.532
2.5 Welzijn	-346.080	-625.072	-155.841	0	0	0
2.6 Sport	-15.000	-68.760	-57.871	-39.474	-78.948	-78.948
3.1 Economie	0	-33.000	0	0	0	0
3.2 Toerisme	-176.190	-21.105	0	0	0	0
4.1 Grondbeleid	-129.000	-9.907	-9.907	-9.907	-9.907	-9.907
4.2 Groenbeh.	-10.659	-146.000	0	0	0	0
4.3 Ruimt.Ord.	0	0	-25.000	0	0	0
5.2 Publ.dienst	-4.745	0	0	0	0	0
5.4 Bedrijfsv.	0	-60.707	0	0	0	0
6.2 Financiën	-7.761.875	-613.872	-39.500	-39.500	-35.000	0
Totaal	-9.712.277	-3.837.313	-747.734	-531.517	-642.274	-589.806

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Reserve-onttrekkingen						
1.3 Volkshuisv.	15.180	0	0	0	0	0
1.4 Verkeer	471.261	1.000.000	0	0	0	0
1.5 Milieu	406.242	8.000	0	0	0	0
2.1 Cultuur	59.214	0	0	0	0	0
2.2 Onderwijs	704.932	0	54.612	11.684	0	0
2.3 Volksgez.	34.548	0	0	0	0	0
2.5 Welzijn	819.349	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
2.6 Sport	0	32.880	32.880	32.880	32.880	32.880
3.1 Economie	91.011	0	0	0	0	0
3.2 Toerisme	55.315	11.009	0	0	0	0
4.1 Grondbeleid	171.442	0	0	0	0	0
4.3 Ruimt.Ord.	28.600	0	0	0	0	0
6.2 Financiën	7.710.390	10.114	0	0	0	0
Totaal	10.567.484	1.066.003	91.492	48.564	36.880	36.880

Totaal Saldo Reserves	855.207	-2.771.310	-656.242	-482.953	-605.394	-552.926
------------------------------	----------------	-------------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

RESULTAAT VAN DE BATEN EN LASTEN

Tot dit onderdeel behoren de volgende taakvelden:

0.11 Resultaat v/d rekening van baten/lasten

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Lasten						
Resultaat v/d rekening van baten/lasten	0	0	0	88.386	214.223	297.034
Totaal lasten	0	0	0	88.386	214.223	297.034
Baten						
Resultaat v/d rekening van baten/lasten	0	273.293	317.710	0	0	0
Totaal baten	0	273.293	317.710	0	0	0
	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenbegroting		
				2019	2020	2021
Saldo						
Resultaat v/d rekening van baten/lasten	0	-273.293	-317.710	88.386	214.223	297.034
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	0	-273.293	-317.710	88.386	214.223	297.034

Afwijkingen saldi per taakveld 2018 ten opzichte van 2017

	Begroting 2017	Begroting 2018	Afwijking 2018 min 2017
Resultaat v/d rekening van baten/lasten	-273.293	-317.710	-44.417
Totalen per deelprogramma	-273.293	-317.710	-44.417

Dit zijn de geraamde saldi. Deze bedragen zijn de uitkomst van de besluitvorming bij de Kadernota 2017, alsmede de gevolgen van een aantal autonome ontwikkelingen. De september circulaire 2017 is hierin nog niet verwerkt. De vertaling hiervan vindt plaats in de aanbestedingsbrief die behoort bij deze begroting.

Paragrafen

PARAGRAAF A LOKALE HEFFINGEN

Inleiding

De paragraaf lokale heffingen bevat de volgende onderdelen:

- A. Het beleid ten aanzien van de gemeentelijke heffingen;
- B. Een overzicht van de diverse heffingen;
- C. De geraamde inkomsten voor 2018;
- D. Een overzicht van de lokale lastendruk;
- E. Het kwijtscheldingsbeleid.

A. Beleid ten aanzien van de gemeentelijke heffingen

Voor de hoogte van de gemeentelijke belastingen gelden de volgende uitgangspunten:

- Collegeprogramma (geactualiseerd) 2014–2018: Uitgangspunt is dat de gemeentelijke heffingen zoveel mogelijk kostendekkend dienen te zijn, dat blijven of worden gemaakt;
- bepalingen Gemeentewet en Wet Milieubeheer waarin wordt bepaald dat de hoogte van de tarieven en heffingen niet boven de kostprijs mogen worden geheven;
- legesverordening, verordening onroerende zaak belastingen, verordening roerende zaken, verordening reinigingsheffingen, verordening rioolheffingen, verordening lijkbezorgingsrechten, verordening marktgelden, verordening reclamebelasting; raadsbesluit gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid.

B. Overzicht van de diverse heffingen

Vanaf de begroting 2018 moet de gemeente in de paragraaf Lokale heffingen een overzicht van baten en lasten opnemen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. We hebben dergelijke overzichten opgenomen bij:

- afvalstoffenheffing;
- rioolheffing;
- leges;
- lijkbezorgingsrechten; en
- marktgelden.

In de paragraaf lokale heffingen moet per heffing een overzicht staan van de taakvelden waarvan lasten in de heffing zijn meegenomen. Voor de legesheffing geldt dat per hoofdstuk van de tarieventabel. Ook moet de mate van kostendekkendheid en eventuele kruissubsidies worden toegelicht.

De gemeente Winsum kent de volgende heffingen:

B1. Onroerende zaak belastingen (OZB)

De OZB wordt geheven van eigenaren en gebruikers van alle in de gemeente gelegen niet-woningen en van eigenaren van alle in de gemeente gelegen woningen.

Voor de OZB geldt nog een zogenaamde macronorm. Voor 2017 was de macronorm 1,97%. Volgens de meicirculaire gemeentefonds 2017 is de macronorm voor 2018 vastgesteld op 3,1%. Aansluitend op de vastgestelde macronorm voor 2018 wordt voor het jaar 2018 de OZB-opbrengst verhoogd met 3,1%. Dit is ook in overeenstemming met de kadernota 2015. Daarin worden de onroerende zaakbelastingen voor de jaren 2016 tot en met 2018 jaarlijks met 0,25% extra per jaar verhoogd naar 3%. Daarnaast is in 2015 besloten om de kosten van bezwaar en beroep ook bij de percentages van de OZB mee te nemen.

De OZB wordt vanaf 2009 berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak. Tot en met 2008 toe werd gewerkt met eenheden van € 2.500,00.

De gemeentelijke tarieven 2018 worden gebaseerd op het nieuwe tijdvak 1-1-2018/1-1-2019 met waarde peildatum 1-1-2017. Voor het bepalen van de te hanteren percentages voor de berekening van de OZB is de waardeontwikkeling van belang. Zoals bekend vindt de waardebepaling thans jaarlijks plaats. De uitkomsten daarvan zijn ieder jaar vaak pas in oktober bekend. Gelet op dit gegeven en de uit te voeren rekenexercities om de nieuwe percentages te bepalen, vindt de behandeling c.q. besluitvorming bij de behandeling van de begroting plaats.

OZB-tarieven percentage waarde onroerende zaak	2017	2018
- eigenaren woningen	0,2125%	n.b.
- eigenaren niet-woningen	0,2702%	n.b.
- gebruikers niet-woningen	0,2035%	n.b.

B2. Afvalstoffenheffing

De gemeente heeft een wettelijke plicht tot de inzameling van huishoudelijk afval. De kosten die de gemeente daarvan heeft, kunnen door afvalstoffenheffing verhaald worden op de aanbieder van het afval. De begrote opbrengsten mogen de begrote kosten niet overschrijden.

De afvalstoffenheffing wordt niet in de gemeentewet geregeld, maar in artikel 15.33 Wet milieubeheer. De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing met een belastingkarakter. De belasting wordt geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel ten aanzien waarvan als gevolg van de artikelen 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt. Ook als nooit afval wordt aangeboden, kan dus toch afvalstoffenheffing worden geheven.

De betreffende verordening kent uitsluitend vrijstelling voor afvalstoffenheffing van percelen voor de publieke dienst bestemd (gemeente genot hebbende).

Op 5 juli 2012 is de Afvalnota Winsum: Minder Afval – Beter gescheiden – Efficiënter ingezameld vastgesteld. Met het vaststellen van deze nota is onder andere besloten tot invoering van diftar op basis van gewicht en frequentie. De invoering van diftar heeft in 2013 plaats gevonden. Het ingevoerd diftar systeem baseert zich op gewicht en frequentie, d.w.z. dat huishoudens betalen per kilo aangeleverd restafval c.q. gft-afval en voor het aantal keren dat een minicontainer wordt aangeboden.

In 2014 is het invoeringsjaar geëvalueerd. Deze evaluatie is gebruikt als basis voor de voorstellen van 2015 e.v.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing gaan op begrotingsbasis uit van 100% kostendekkendheid. Vanaf 2012 wordt het geraamde bedrag aan kwijschelding doorberekend in de tarieven voor afvalstoffenheffing.

Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing

Directe kosten			
Taakveld		Opbouw	TOTAAL
7.3 Afval	Salariskosten eigen personeel	139.450	
7.3 Afval	Exploitatiekosten, belast met 21% BTW	587.353	
7.3 Afval	Exploitatielasten, niet belast met BTW	485.540	
6.3 Inkomensregelingen	Kwijtschelding afvalstoffenheffing	85.676	
			1.298.019
Directe opbrengsten			
7.3 Afval	Overige opbrengsten	-103.422	
			-103.422
	Netto kosten Taakveld		1.194.597
Indirecte kosten			
Taakveld		Opbouw	TOTAAL
0.4 Overhead	Percentage directe salariskosten	114.000	
	Toerekenbare BTW	123.344	
			237.345
Totale directe en indirecte kosten :			1.431.942
7.3 Afval	Opbrengst afvalstoffenheffing		-1.348.770
Kostendekkendheidspercentage			94,19%

Het saldo tussen de kosten en de opbrengst wordt onttrokken aan de egalisatiereserve. Met deze onttrekking (opgenomen bij de Reservemutaties) ad € 83.072 bedragen ook de baten € 1.431.942 en is sprake van een 100% kostendekkendheid.

De directe kosten zijn daadwerkelijk op de aangegeven taakvelden geraamd. De indirecte kosten zijn daar niet geraamd; die kosten worden, voor zover die kunnen/mogen worden toegerekend in verband met de berekening van het tarief, bij de relevante kosten meegenomen.

De overheadkosten betreffen een berekend percentage over de directe salariskosten. Waar in voorgaande jaren werd gerekend met een uurtarief (incl. overhead), worden met ingang van het jaar 2017 alle met het taakveld samenhangende kosten direct ten laste van het taakveld gebracht. De overheadkosten (leiding, financiën, archief, personeelszaken, huisvesting, algemene administratie- en automatiseringskosten) worden op het taakveld Overhead verantwoord. Deze overheadkosten worden op basis van de verhouding Overheadkosten/Directe kosten personeel, administratie- en automatiseringskosten toegedeeld aan de kosten van de afvalstoffen.

De toerekenbare BTW betreft de compensabele BTW over de relevante kosten binnen dit taakveld. Deze indirecte kosten worden al sinds de invoering van het BTW-compensatiefonds meegenomen bij de bepaling van de kosten van de afvalinzameling en de verwerking ervan.

Voor het jaar 2018 wordt nog berekend (op basis van de definitieve cijfers over 2016) of een tariefaanpassing volgt.

Tarieven afvalstoffenheffing	2017	2018
- kilo gft	0,04	n.b.
- kilo restafval	0,20	n.b.
- per lediging	1,00	n.b.
- vastrecht	120,00	n.b.

B3. Rioolheffing

Naar aanleiding van het in werking treden van de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken is heffing van het rioolrecht vanaf 2010 niet meer mogelijk. In plaats van rioolrecht is de gemeente met ingang van 1 januari 2010 overgegaan tot invoering van de rioolheffing.

Ook bij de nieuwe heffing (artikel 228a Gemeentewet) geldt dat de geraamde opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de geraamde kosten. Belangrijk verschil is echter dat de nieuwe verbrede rioolheffing niet het karakter heeft van een individuele dienstverlening zoals dat bij het oude rioolrecht wel het geval was. De verbrede zorgplicht is gericht op collectieve maatregelen.

Gemeenten hebben een sterkere regierol gekregen in het omgaan met regenwater in bebouwd gebied en het aanpakken van stedelijke grondwaterproblemen. Om de taakverbreding te kunnen financieren is het eerdere rioolrecht dus omgevormd tot een bredere rioolheffing.

Alle kosten die gemaakt worden ter nakoming van de (nieuwe) zorgplichten kunnen worden verhaald op de burgers en bedrijven. Dit betekent dat gemeenten het individuele profijt van de nieuwe rioolheffing niet meer hoeven aan te tonen, zoals dat wel het geval was bij rioolrecht.

Uitgangspunt is dat de rioolheffing kostendekkend is. Vanaf het jaar 2010 gebeurt dit volledig op basis van een contante waarde berekening van de toekomstige lasten en baten op dit onderdeel. De Contante Waarde hiervan moet gelijk zijn aan de stand van de Voorziening vervanging rioleringen. Het tarief wordt in overeenstemming met de in de nota lokale heffingen 2011 vastgesteld model kostenonderbouwing rioolheffing berekend.

Op 19 november 2013 is het Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV, planperiode 2014-2018 vastgesteld. Het plan bevat een nieuwe kijk op afvalwater. Het gaat over de wettelijke taken van de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond en van waterschap Noorderzijlvest. Het Afvalwaterbeleidsplan fungeert als (wettelijk verplicht) gemeentelijk rioleringsplan. Het plan heeft een breder blikveld gekregen, omdat het de gehele afvalwaterketen omvat.

Alle kosten en investeringen zijn in het model rioolheffingsberekening gebracht en voor een periode van 20 jaar berekend. Voor de planperiode 2014 t/m 2018 en daarna tot 2036 is gerekend met een vast tarief van € 210,00. Met dit bedrag kunnen de huidige en de toekomstige kosten volledig worden gedekt door de jaarlijkse opbrengsten en de inzet van de aanwezige rioleringsvoorziening. Er is geen rekening gehouden met een stijging of daling van het aantal heffingseenheden.

Berekening kostendekkendheid Rioolheffing

Directe kosten			
Taakveld		Opbouw	TOTAAL
7.2 Riolering	Salariskosten eigen personeel	139.082	
7.2 Riolering	Exploitatiekosten, belast met BTW	270.180	
7.2 Riolering	Kapitaallasten	378.754	
7.2 Riolering	Exploitiatielasten, niet belast met BTW	72.809	
6.3 Inkomensregelingen	Kwijtschelding rioolheffing	2.297	
			863.123
Directe opbrengsten			
7.2 Riolering	Overige opbrengsten	0	
			0
	Netto kosten Taakveld		863.123
Indirecte kosten			
Taakveld		Opbouw	TOTAAL
0.4 Overhead	Percentage directe salariskosten	113.700	
	Fictieve rente over boekwaarde	183.666	
	Toerekenbare BTW	101.723	
			399.089
Totale directe en indirecte kosten :			1.262.213
7.2 Riolering	Opbrengst rioolheffing		-1.262.213
Kostendekkendheidspercentage			100,00%

Het eventuele saldo tussen de kosten en opbrengsten wordt gemuteerd met de egalisatievoorziening

Net als bij de afvalstoffenheffing wordt ook hier een deel van het taakveld Overhead toegerekend aan de rioleringskosten. Verder wordt de compensabele BTW, net als voorgaande jaren, meegenomen bij de bepalen van de rioleringskosten.

Wat nieuw is, is het volgende. De BBV-voorschriften voor het jaar 2017 zijn ingrijpend gewijzigd. Zo ingrijpend dat een aantal bepalingen zijn uitgesteld tot het jaar 2018. Één van die bepaling betreft de rente. De oorspronkelijke voorstellen zouden betekenen dat de toerekenbare rente aan de rioolkosten voor Winsum met ingang van het jaar 2017 fors zou dalen. De rekenrente voor 2016 bedraagt/bedroeg 4%, terwijl de rekenrente voor het jaar 2017 0,75% bedraagt. Dat scheelt 3,25% over een boekwaarde van ± € 6 miljoen. Alle gemeenten met een gering bedrag aan vreemd vermogen (opgenomen geldleningen) kregen hiermee te maken. De hoogte van de rekenrente is namelijk gebaseerd op de werkelijke rentekosten. Het gevolg hiervan is, dat het tarief van de rioolheffing behoorlijk verlaagd zou moeten worden (om te voorkomen dat er winst ontstaat). Dat was een onbedoeld gevolg van de voorschriften. De inwerkingtreding hiervan is eerst een jaar uitgesteld, maar niet uitgesloten moet worden dat de bepalingen rond de rekenrente in gewijzigde vorm zullen worden vastgesteld. De effecten voor gemeenten die zuinig zijn geweest zijn onevenredig ingrijpend en nadelig ten opzichte van de gemeenten met veel vreemd vermogen.

Bij de toerekenbare kosten voor het jaar 2017 hebben we de directe rentekosten tot een percentage van 0,75% en een bedrag van 2,75% over de boekwaarde als fictieve rente meegenomen. In totaal een percentage van 3,5%. Dat is iets lager dan in 2017 en het sluit ook redelijk aan bij de rente die wij over ons vreemd vermogen daadwerkelijk betalen. We wachten de besluitvorming over de rekenrente voor het jaar 2018 en volgende eerst maar even af.

Wij stellen voor het tarief in 2018 vast te stellen op € 210,-.

Tarieven rioolheffing	2017	2018
- per aansluiting	210,00	210,00

B4. Leges

Onder de naam "leges" worden een aantal verschillende rechten geheven ter zake van het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten (o.a. paspoorten, rijbewijzen, diverse uittreksels, huwelijken, bouwvergunningen en diverse overige vergunningen). Het streven is dat alle leges en tarieven zoveel mogelijk kostendekkend zijn, dat blijven of worden gemaakt. Voorwaarde daarbij is wel dat vooraf volstrekt helder is wat de reële kosten zijn. De burger mag niet betalen voor "oneigenlijke" kosten. In sommige gevallen leidt het kostendekkend maken van tarieven tot verhoging dan wel tot verlaging. De burger dient goed geïnformeerd te worden over de opbouw van de werkelijke kosten. Waarschijnlijk zal hij of zij eerder begrip hebben voor de aan hem of haar doorberekende bedragen.

Begroting 2018	Opbrengst	Uitgaven	%	Opbrengst na aanpassing tarief	%
Titel 1 Algemene dienstverlening					
Hoofdstuk 1. Burgerlijke stand	25.583,70	32.976,36	77,6%	25.583,70	77,6%
Hoofdstuk 2. Reisdocumenten	132.239,70	142.120,29	93,0%	132.239,70	93,0%
Hoofdstuk 3. Rijbewijzen	60.971,50	54.427,85	112,0%	60.971,50	112,0%
Hoofdstuk 4. Verstreking persoonsgegevens	4.639,80	4.089,40	113,5%	4.639,80	113,5%
Hoofdstuk 5. Verstrekingen Kiezersregister	9,15	8,05	113,7%	9,15	113,7%
Hoofdstuk 6. Wet bescherming persoonsgegevens	0,00	0,00		0,00	
Hoofdstuk 7. Bestuursstukken	2.206,25	2.539,48	86,9%	2.206,25	86,9%
Hoofdstuk 8. Vastgoedinformatie	497,55	1.647,03	30,2%	497,55	30,2%
Hoofdstuk 9. Overige publiekszaken	20.585,40	20.704,02	99,4%	20.585,40	99,4%
Hoofdstuk 10. Gemeentearchief	232,50	241,50	96,3%	232,50	96,3%
Hoofdstuk 11. Huisvestingswet	0,00	0,00		0,00	
Hoofdstuk 12. Leegstandswet	426,30	579,60	73,6%	426,30	73,6%
Hoofdstuk 13. Gemeentegarantie	0,00	0,00		0,00	
Hoofdstuk 14. Marktstandplaatsen	194,00	192,25	100,9%	194,00	100,9%
Hoofdstuk 15. Winkeltijdenwet	0,00	0,00		0,00	
Hoofdstuk 16. Wet op de Kansspelen	167,30	194,05	86,2%	167,30	86,2%
Hoofdstuk 17. Telecommunicatiewet	6.022,00	5.950,60	101,2%	6.022,00	101,2%
Hoofdstuk 18. Gereserveerd	0,00	0,00		0,00	
Hoofdstuk 19. Verkeer en vervoer	5.419,25	6.693,49	81,0%	5.419,25	81,0%
Hoofdstuk 20. Diversen	229,25	542,80	42,2%	229,25	42,2%
Hoofdstuk 21. Niet benoemde beschikkingen	194,75	192,25	101,3%	194,75	101,3%
	259.618,40	273.099,02	95,1%	259.618,40	95,1%
	Opbrengst	Uitgaven	%	Opbrengst na aanpassing tarief	%
Titel 2 Dienstverlening fysieke leefomgeving/Omgevingsvergunning					
Hoofdstuk 1 Begripsomschrijvingen					
Hoofdstuk 2 Vooroverleg/beoordeling concept-aanvraag	2.098,25	25.133,50	8,3%	2.098,25	8,3%
Hoofdstuk 3 Omgevingsvergunning	305.338,00	313.837,72	97,3%	305.338,00	97,3%
Hoofdstuk 4 Vermindering	0,00	0,00		0,00	

Hoofdstuk 5	Teruggaaf	0,00	0,00		0,00	
Hoofdstuk 6	Intrekking omgevingsvergunning	105,45	1.161,12	9,1%	105,45	9,1%
Hoofdstuk 7	Wijziging omgevingsvergunning	563,20	1.548,16	36,4%	563,20	36,4%
Hoofdstuk 8	Overschrijven omgevingsvergunning	70,30	193,52	36,3%	70,30	36,3%
Hoofdstuk 8	Bestemmingswijziging zonder activiteiten	2.883,45	2.902,80	99,3%	2.883,45	99,3%
Hoofdstuk 9	Sloophmelding	0,00	0,00		0,00	
Hoofdstuk 10	Bouwvergunning, oude wetgeving	0,00	0,00		0,00	
Hoofdstuk 11.	Niet benoemde beschikkingen	38,95	387,04	10,1%	38,95	10,1%
		311.097,60	345.163,86	90,1%	311.097,60	90,1%
		Opbrengst	Uitgaven	%	Opbrengst na aanpassing tarief	%
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn						
Hoofdstuk 1.	Horeca	228,90	282,60	81,0%	228,90	81,0%
Hoofdstuk 2.	Organiseren evenementen	2.238,50	37.166,00	6,0%	2.238,50	6,0%
Hoofdstuk 3.	Prostitutiebedrijven	0,00	0,00		0,00	
Hoofdstuk 4.	Splitsingsvergunning woonruimte	0,00	0,00		0,00	
Hoofdstuk 5	Leefmilieuverordening	0,00	0,00		0,00	
Hoofdstuk 6.	Brandveiligheidsverordening	1.464,85	2.084,76	70,3%	1.464,85	70,3%
Hoofdstuk 7.	Niet benoemde beschikkingen	77,90	125,20	62,2%	77,90	62,2%
		4.010,15	39.658,56	10,1%	4.010,15	10,1%
TOTAAL		574.726,15	657.921,44	87,4%	574.726,15	87,4%

In deze opstelling is de opbrengst berekend op grond van het vastgestelde tarief 2017 en de geraamde verstrekkingen van de onder de hoofdstukken vallende gemeentelijke prestaties. In de kolom Kosten zijn de relevante directe kosten meegenomen, alsmede een procentueel deel van de overhead kosten. In de eerste kolom % ziet u het kostendeckingspercentage van de thans in de begroting 2018 opgenomen kosten en opbrengsten. De laatste 2 kolommen zijn relevant om de gevolgen van een procentuele verhoging van de tarieven te tonen.

Per titel van de legesverordening is hiermee ook inzichtelijk in welke mate de kosten worden gedekt door de huidige tarieven. Per titel is op dit moment sprake van een onderdekking (opbrengst is lager dan de kosten). Het is ons streven om met name bij de titels 1 en 2 te komen tot 100% kostendeckende tarieven. Wij accepteren hierbij dat of hoofdstukniveau sprake is van over- en onderdekking.

Bij titel 3 (Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn) is sprake van een laag kostendeckendheidspercentage. Hier vallen met name door particulieren georganiseerde evenementen onder. Zouden we hiervoor een kostendeckend tarief gaan hanteren, dan zullen er niet veel of geen evenementen meer georganiseerd worden. Bij deze titel wordt, ter stimulering van het particuliere initiatief en de leefbaarheid, bewust gekozen voor het onder de kostprijs aanbieden van gemeentelijke medewerking.

B5. Lijkbezorgingsrechten (begraafrechten)

Op basis van de verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen.

Uitgangspunt van de door uw raad vastgestelde nota begraven is om meer evenwicht aan te brengen tussen de kosten en inkomsten voor begraven. De beoogde kostendeckendheid was 90% tot 100%, maar dit is door het schrappen van de hiertoe strekkende taakstellende bezuiniging ad € 50.000 niet haalbaar.

Het overzicht van de kostendeckendheid ziet er op dit moment als volgt uit:

Berekening kostendekkendheid Begraafrechten

Directe kosten			
Taakveld		Opbouw	TOTAAL
7.5 Begraafplaatsen	Salariskosten eigen personeel	113.385	
7.5 Begraafplaatsen	Exploitatiekosten, belast met 21% BTW	150.130	
7.5 Begraafplaatsen	Exploitatielasten, niet belast met BTW	36.760	
			300.275
Directe opbrengsten			
7.5 Begraafplaatsen	Overige opbrengsten	-144.456	
			-144.456
	Netto kosten Taakveld		155.819
Indirecte kosten			
Taakveld		Opbouw	TOTAAL
0.4 Overhead	Percentage directe salariskosten	92.692	
	Toerekenbare BTW	0	
			92.692
Totale directe en indirecte kosten :			248.512
7.5 Begraafplaatsen	Opbrengst begraafrechten		-144.456
Kostendekkendheidspercentage			58,13%

B6. Roerende zaak belasting

Deze belasting is in 2004 ingevoerd. Via de roerende zaakbelasting leveren eigenaren en gebruikers van roerende zaken zoals woonschepen en woonwagens een bijdrage aan de instandhouding van de collectieve voorzieningen van onze gemeente. De aanslag wordt berekend op basis van de economische waarde van de roerende zaak. De Wet WOZ waarin regels worden gegeven voor de waardebepaling van onroerende zaken, geldt niet voor roerende zaken. De regels voor de waardebepaling van roerende zaken zijn wel vergelijkbaar met de regels uit de Wet WOZ. Dat betekent dat de waarde voor de belastingaanslag in principe wordt vastgesteld op basis van de waarde in het economisch verkeer. Ook de roerende zaakbelastingen worden met ingang van 2009 berekend naar een percentage van de waarde van de roerende zaak. De belastingtarieven voor roerende zaken houden gelijke tred met de onroerendezaakbelastingen. Aansluitend op de vastgestelde macronorm voor 2018 wordt voor het jaar 2018 ook de RZB-opbrengst verhoogd met 3,1%.

B7. Marktgelden

Onder de naam marktgelden worden rechten geheven over het ter beschikking stellen van een standplaats voor het uitoefenen van de markthandel en daarmee verband houdende handelingen en/of het gebruik van verstrekte hulpmiddelen. Op dit moment worden alleen nog marktgelden in rekening gebracht voor de weekmarkt in Winsum. De organisatie van de jaarmarkt (Baistemaart) in Winsum is overgedragen aan een stichting.

Voor deze heffing is 100% kostendekkendheid in principe het uitgangspunt. Een kostendekkendheid van 100% is niet haalbaar gebleken, omdat deze leidt tot een hoog tarief in vergelijking met de omgeving. Daarmee vormt zich een risico van zogenaamde leegloop van de markt. In onderstaande kostenopstelling is niet de volledige inzet van het gemeentelijke apparaat

meegenomen. Door de nieuwe begrotingssystematiek kunnen we de inzet van de mensen maar over een beperkt aantal taakvelden verdelen. De weekmarkt is een relatief klein onderdeel van de personele inzet, en is hierdoor deels buiten beeld gebleven. We zullen zien of, en zo ja in welke omvang, we dit de komende jaren nauwkeuriger in beeld kunnen krijgen. Leegloop van de markt is ongewenst; dit geldt temeer daar de trend laat zien dat de marktgelden teruglopen. De huidige weekmarkt is gesitueerd op het voorterrein langs het water bij winkelcentrum Obergon.

Berekening kostendekkendheid Marktgelden

Directe kosten			
Taakveld		Opbouw	TOTAAL
3.3 Bedrijfsloket/-regelingen	Salariskosten eigen personeel	354	
3.3 Bedrijfsloket/-regelingen	Energiekosten	1.605	
	Netto kosten Taakveld		1.959
Indirecte kosten			
Taakveld		Opbouw	TOTAAL
0.4 Overhead	Percentage directe salariskosten	290	
			290
Totale directe en indirecte kosten :			2.249
3.3 Bedrijfsloket/-regelingen	Opbrengst marktgelden		-1.992
Kostendekkendheidspercentage			88,57%

B8. Privaatrechtelijke vergoedingen

De gemeente Winsum heeft met diverse partijen huur- en pachtovereenkomsten gesloten. Bij af te sluiten contracten wordt een duidelijke koppeling gelegd tussen de kosten en opbrengsten.

B9. Reclamebelasting

Onder de naam reclamebelasting wordt, binnen het postcodegebied 9951, een directe belasting geheven voor een openbare aankondiging die zichtbaar is vanaf de openbare weg.

C. Geraamde opbrengst 2018

	Primaire begroting 2017	Actuele begroting 2017	Begroting 2018	Meer opbrengst
Opbrengsten lokale heffingen				
Onroerende zaak belastingen	2.667.671	2.657.671	2.663.671	6.000
Afvalstoffenheffing	1.348.770	1.348.770	1.348.770	0
Rioolrechten	1.262.213	1.262.213	1.262.213	0
Bouwvergunningen c.a.	307.375	307.375	307.375	0
Begrafnisrechten	144.456	144.456	144.456	0
Secretarieleges	267.220	267.220	267.220	0
Marktgelden	1.992	1.992	1.992	0
Roerende zaak belastingen	3.409	3.409	3.409	0
Reclamebelasting	35.000	35.000	35.000	0
Totaal	6.038.106	6.028.106	6.034.106	6.000

D. Lokale lastendruk

De belastingdruk in Winsum is bovengemiddeld ten opzichte van omliggende gemeenten. Ter informatie is onderstaand overzicht opgenomen waaruit blijkt hoeveel een gezin in de Groninger gemeenten moet betalen voor de zogenaamde pakketbelastingen. Dit overzicht is gebaseerd op de digitale atlas 2017 zoals gepubliceerd door het Coelo.

Bij de berekening van de bedragen is bij de zowel de rioolheffing als de afvalstoffenheffing uitgegaan van een meerpersoons huishouden.

Rangschikking: de rangschikking is gebaseerd op de door Coelo gepubliceerde ranglijst voor wat betreft de gemeentelijke woonlasten 2017.

Gegevens gemeenten 2017

© COELO, Groningen

Num- me- ring	Gemeentenaam	Gemiddeld betaalde ozb woningen	Meerpersoons- huishouden	Meerpersoons- huishouden rioolheffing	Woonlasten meerpersoons- huishouden	Rangnummer woonlasten meerpersoons huishoudens
	euro			euro	euro	Nr
1	Bellingwedde	304	274	331	909	376
2	Loppersum	271	269	345	885	367
3	Haren	426	196	254	875	363
4	Ten Boer	322	248	293	862	360
5	Leek	318	303	233	854	352
6	De Marne	274	213	363	850	347
7	Appingedam	347	262	232	840	333
8	Marum	266	308	260	833	329
9	Grootegast	257	306	266	829	326
10	Delfzijl	258	268	280	805	301
11	Oldambt	338	226	241	804	298
12	Winsum	346	227	210	783	267
13	Eemsmond	353	154	263	771	237
14	Menterwolde	256	269	239	763	229
15	Vlagtwedde	270	195	282	747	194
16	Groningen	266	328	151	745	189
17	Slochteren	268	237	239	744	188
18	Zuidhorn	318	255	163	736	178
19	Pekela	291	251	188	730	163
20	Bedum	287	226	215	728	160
21	Hoogezand- Sappemeer	241	221	188	650	63
22	Veendam	316	247	85	648	59
23	Stadskanaal	253	186	183	622	39

In dit overzicht is Winsum, in vergelijking met het vorig jaar, op dezelfde plaats gebleven op de ranglijst van dure gemeenten. In bovenstaande Coelo-lijst wordt voor Winsum bij de afvalstoffenheffing een tarief genoemd van € 227,-. Niet bekend is hoe dit bedrag is bepaald.

Het is op het moment van samenstelling van deze begroting lastig om een beeld te schetsen van de belastingdruk voor 2018. Voor de afvalstoffenheffing wordt nog berekend of een tariefaanpassing volgt. De verwachting is dat geen stijging nodig is van het tarief voor de rioolheffing. Voor de OZB zijn we uitgegaan van de in de kadernota 2015 en 2016 vastgestelde uitgangspunten.

E. Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding van belasting kan worden verleend indien men niet in staat is anders dan met buitengewoon bezwaar de belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen. Van buitengewoon bezwaar is in het algemeen sprake indien de middelen om een belastingaanslag te betalen ontbreken en ook niet binnen afzienbare tijd kunnen worden verwacht. Daarnaast kunnen zich ook andere omstandigheden voordoen die meebrengen dat betaling van de aanslag redelijkerwijs niet kan worden gevorderd. Om de rechtszekerheid en rechtsgelijkheid voor elke burger te waarborgen, is er een landelijk geldend kwijtscheldingsbeleid ontwikkeld en vastgelegd in de "Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990".

Vroeger waren de normen tamelijk streng, maar sinds 1 januari 1995 zijn de normen verruimd. Deze verruiming bestond uit een verhoging van de kosten van bestaan van 90% naar maximaal 95% van de bijstandsuitkeringen. Met ingang van 1 januari 1997 is de kwijtscheldingsnorm uiteindelijk tot 100% opgetrokken. Verreweg de meeste gemeenten hanteren de maximale kwijtscheldingsnorm. In de praktijk betekent dit dat huishoudens met een minimumloon voor kwijtschelding in aanmerking komen, mits zij de vermogenstoets doorstaan.

Met ingang van 1998 voert het waterschap Noorderzijlvest (thans Hefpunt voor belastingen van waterschappen en gemeenten) de kwijtscheldingsregeling uit voor onze gemeente.

Jaarlijks doen veel mensen bij hun gemeente het verzoek om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Als de kwijtschelding wordt toegewezen, kan dat burgers honderden euro's per jaar schelen. Zodoende is deze kwijtschelding een belangrijke manier om armoede terug te dringen.

Volume kwijtscheldingen	Werkelijk 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
OZB	1.429	0	0
Afvalstoffenheffing	64.450	85.676	85.676
Rioolrecht	1.098	2.297	2.297
Totaal	66.977	87.974	87.974

Voor de OZB wordt een geringe raming voor kwijtscheldingen opgenomen, omdat, na de afschaffing van OZB voor gebruikers van woningen, er bijna geen aanvragen meer binnenkomen. Met ingang van 2012 wordt het geraamde bedrag aan kwijtschelding doorberekend in de tarieven voor afvalstoffenheffing.

PARAGRAAF B WEERSTANDSVERMOGEN

Inleiding

Het weerstandsvermogen kan worden gedefinieerd als "het vermogen van de gemeente Winsum om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen ten einde haar taken te kunnen voortzetten".

Het weerstandsvermogen bestaat uit de twee componenten: de weerstandscapaciteit (zijnde de middelen waarover de gemeente beschikt/kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken) en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten.

Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenramingen.

Het weerstandsvermogen heeft enkele malen in de raad tot discussie geleid. De discussie gaat vooral over de hoogte van de algemene reserve. Alvorens in te gaan op de gewenste weerstandscapaciteit en het gewenste weerstandsvermogen, wordt eerst ingegaan op de kader stellende en controlerende rol van de gemeenteraad op het gebied van het weerstandsvermogen. In dit kader wordt geput uit de handreiking Weerstandsvermogen voor Raadsleden zoals deze op 16 augustus 2007 door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de gemeenteraden is verstuurd.

Kader stellende en controlerende rol van de gemeenteraad op het gebied van het weerstandsvermogen.

De gemeenteraad dient richting te geven aan het beleid. Dat kan aan de hand van de ratio weerstandscapaciteit. In de handreiking is aangegeven dat deze ratio berekend kan worden door de beschikbare weerstandscapaciteit af te zetten tegen de benodigde capaciteit. Bij de benodigde capaciteit gaat het om de niet afgedekte risico's.

De begroting is hét moment voor de raad om kaders te stellen. In de bestuursrapportages wordt de raad geïnformeerd over de uitvoering van het beleid en in de jaarrekening vindt verantwoording van het uitgevoerde beleid plaats.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit al die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. Hiertoe behoren de algemene reserve, de vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de omvang van de onbenutte belastingcapaciteit, en (op begrotingsbasis) de post onvoorzien. Bij de bestemmingsreserves hebben wij de omvang van de dekkingsreserves in mindering gebracht. Deze dekkingsreserves behoren niet tot de "vrij" aanwendbare reserves. Hieruit volgt dat de totale weerstandscapaciteit op € 9,8 miljoen komt. Hieraan ligt de volgende berekening ten grondslag:

Weerstandscapaciteit exploitatie		
Onbenutte belastingcapaciteit:		
OZB	1.226	
Rioolrechten	-397	
Afvalstoffenheffing	0	
Leges en andere heffingen	p.m.	
Totaal onbenutte belastingcapaciteit	830	830
Onvoorzien		28
Totaal weerstandsvermogen exploitatie		858
Weerstandscapaciteit vermogen		
Vrij aanwendbare algemene reserve	2.925	
Vrij aanwendbare bestemmingsreserves (staat van reserves en voorzieningen ultimo 31-12-2017; excl. dekkingsreserves)	6.032	
Stille reserve	0	
Totaal weerstandscapaciteit vermogen		8.956
Totale weerstandscapaciteit		<u>9.814</u>

Risico's

Een gemeente loopt in de uitvoering van haar taken, net als elke organisatie en elk bedrijf, bepaalde risico's. Op basis van de in september 2017 bekende informatie zijn de risico's geïnventariseerd.

Bij de inventarisatie van de risico's is een inschatting gemaakt (kwantificering) van de mogelijke financiële gevolgen welke kunnen optreden zodra een risico werkelijkheid wordt. Daarbij dient opgemerkt te worden dat deze bedragen globaal, indicatief en soms discutabel zijn.

Risico's waarvan de oorzaak in het verleden of heden ligt en waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten dienen te worden voorzien. Een voorbeeld daarvan is de voorziening dubieuze debiteuren. De risico's waarvan de omvang niet redelijkerwijs is in te schatten en/of die zich nog (kunnen) gaan voordoen dienen te worden afgedekt door bestemmings- en/of de algemene reserves.

De risico's worden onderverdeeld in:

- risico's voortvloeiend uit eigen beleid
- risico's voortvloeiend uit het beleid van hogere overheden
- risico's voortvloeiend uit samenwerking met andere gemeenten of instanties
- risico's voortvloeiend uit het doen en/of nalaten van anderen
- risico's voortvloeiend uit voor de gemeente autonome ontwikkelingen
- risico's op eigendommen (waarderingsrisico)
- risico's die samenhangen met de interne bedrijfsvoering

Risico's voortvloeiend uit eigen beleid

Bij de open einderegelingen zoals het leerlingenvervoer, individuele verstrekkingen en huishoudelijke verzorging zijn de begrote bijdragen gebaseerd op de gemiddelde bijdragen van een aantal jaren. Door fluctuatie in de aantallen aanvragen kan afwijking ten opzichte van de raming ontstaan.

Leerlingenvervoer

Bij leerlingenvervoer is sprake van een "open-einde-regeling". Het is niet in te schatten hoeveel personen per jaar gebruik zullen maken van deze regeling. Hierdoor kunnen de kosten jaarlijks behoorlijk fluctueren.

Begroot is een bedrag van € 247.000. Het gekwantificeerde risico wordt ongeveer tussen 10 en 20% van het budget geraamd (afgerond minimaal € 25.000 en maximaal € 50.000).

Juridische procedures

Medio september 2017 lopen de volgende juridische procedures:

- Geen

Grondexploitatie

Het ambitieniveau van de gemeente kan gelet op de op stapel staande projecten en de in exploitatie te nemen gronden redelijk hoog genoemd worden.

In de paragraaf Grondbeleid is aangegeven dat de risico's van de vastgestelde exploitatieplannen beperkt zijn.

In het najaar van 2007 is een risico-inventarisatie gemaakt worden van de nog in exploitatie te nemen gronden. De risico's bij de in exploitatie genomen gronden zijn afhankelijk van de snelheid waarmee nieuwe woningen gebouwd en afgezet kunnen worden. Jaarlijks worden de exploitatieopzetten geactualiseerd. Voorziene verliezen worden ten laste gebracht van de reserve grondexploitatie. Als huidige beleidslijn geldt momenteel dat op basis van de geprognosticeerde omvang van de lasten en de baten een risiconorm wordt gehanteerd van 10%.

In het kader van de bepaling van het weerstandsvermogen hoeven de risico's die gemeente loopt bij de grondexploitatie niet meegenomen te worden. Deze risico's dienen immers door middel van de reserve grondexploitatie afgedicht te zijn.

Omdat deels nog geen exploitatieopzetten bekend zijn, maar de verwachting is dat het om omvangrijke bedragen zal gaan, wordt bij de bepaling van de omvang van de algemene reserve toch 'veiligheidshalve' met een gekwantificeerd risico van een percentage van de omvang van de boekwaarde van de exploitatieplannen meegenomen. De omvang per 1 januari 2017 is € 1.090.000,- en hiervan nemen we minimaal 10% en maximaal 20% als risico mee.

Risico's voortvloeiend uit het beleid van hogere overheden

De gemeente Winsum voert een groot aantal mede-bewindstaken uit ten behoeve van de Rijksoverheid waarvoor specifieke uitkeringen en bijdragen uit het gemeentefonds worden ontvangen. Een wijziging in het beleid van de Rijksoverheid of de financiering van deze taken kan een risico voor de gemeenten betekenen. Daarbij is regelmatig sprake van een 'open-einde-regeling'.

Voor de WWB wordt een gekwantificeerd risico van maximaal 10% van de rijksbijdrage opgenomen. Indien de uitgaven hoger zijn dan 105% van het rijksbudget kan een aanvraag voor de Vangnetregeling worden ingediend. Indien voldaan aan de voorwaarden worden uitgaven tussen de 105% en 110% voor 50% vergoed. Het meerdere boven de 110% wordt volledig vergoed. Uitgaven tot 105% van de rijksbijdrage zijn voor risico van de gemeente.

Voor de WMO ligt het risico in 2018, naast de woningaanpassingen, voornamelijk bij de hulp bij het huishouden (HH).

Vanuit de integratie uitkering sociaal domein Participatiewet worden de wsw en de reïntegratietrajecten gefinancierd. Daarnaast heeft uw raad bij vaststelling van het strategisch beleidskader Werk en Inkomen 2015-2018 besloten dat ook de bijdrage in het geraamde tekort

van Ability uit het Participatiebudget betaald moet worden. We lopen het risico dat de middelen vanuit de participatie niet voldoende zijn.
Voor zowel de decentralisatie AWBZ als Jeugd geldt dat het risico's met name bij de Persoonsgebonden budgetten (PGB's) liggen.

Risico's voortvloeiend uit samenwerking

Sociale werkvoorziening

De bijdrage in het exploitatietekort van Ability is als risico opgenomen bij de Participatiewet. Naast Ability is een klein aantal wsw-geïndiceerden geplaatst bij Iederz Groningen. Het gekwantificeerde risico is hiervoor gering.
In 2018 is, voor zover nu bekend, bij Ability geen sprake van een tekort in het eigen weerstandsvermogen.

Risico's voortvloeiend uit het doen en/of nalaten van anderen

Reguliere verzekerbare risico's zijn ondergebracht bij verzekeraars. Voor enkele dubieuze debiteuren is een voorziening getroffen.
In de jaarrekening 2016 is aangegeven dat de risico's bij de afgegeven borgstellingen gering zijn: borgstelling rente en aflossing verenigingen € 154.000 (2015: € 163.000), woningbouwleningen € 16.224.000 (2015: € 15.889.000), en leningen particuliere woningen € 2.298.000 (2015: € 2.469.000).

Het gekwantificeerde risico wordt p.m. geraamd.

Risico's voortvloeiend uit voor de gemeente autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen zoals inwoneraantal en woningbouw, accres als gevolg van uitbreidingen e.d. zijn naar beste inschatting van de ontwikkelingen in de begroting meegenomen.

Risico's op eigendommen

Op dit moment zijn er geen risico's bekend. Reguliere verzekerbare risico's zijn ondergebracht bij verzekeraars.

Risico's die samenhangen met de interne bedrijfsvoering

De risico's welke voortvloeien uit de normale bedrijfsprocessen met de daaraan gekoppelde budgetbewaking en interne informatievoorziening behoren tot de normale risico's welke bij de uitvoering van de begroting behoren. De rechtmatigheidstoets zoals die door de accountant wordt uitgevoerd heeft tot gevolg dat diverse bedrijfsprocessen zijn doorgelicht. Voor een deel worden of zijn deze processen aangepast waardoor ook de risico's afnemen. Verder is de verbetering van de planning en control een continu proces waardoor de beheersing van de bedrijfsvoering verder zal toenemen.

De werkorganisatie van de gemeente Winsum is relatief gezien van beperkte omvang. Indien op een bepaalde positie door wat van reden dan ook een personeelslid lange tijd zijn/haar functie niet kan uitoefenen en er intern geen adequate vervanging voorhanden is, kan het noodzakelijk zijn dat externe deskundigen ingeschakeld moeten worden. Indien nodig wordt bij de bestuursrapportage aanvullend budget gevraagd.

Door de gewijzigde voorschriften is het nu lastiger om de omvang van deze kosten te bepalen. Veel kosten zijn direct toegerekend aan de taakvelden. We hebben nu de omvang van het taakveld Bedrijfsvoering genomen (dit is een lager bedrag), maar wel de percentages verdubbeld. Hierdoor is de omvang van de risico's iets toegenomen.
Het gekwantificeerde risico wordt op 2% van het personeelsbudget van € 3.622.000 geraamd (€ 74.000).

Conclusie

In de onderstaande tabel zijn alle bovenstaande gekwantificeerde risico's opgenomen:

Omschrijving risico	Gekwantificeerde risico's	
	Minimale omvang	Maximale omvang
<i>Risico's voortvloeiend uit eigen beleid</i>		
- Leerlingenvervoer	€ 25.000	€ 50.000
- Juridische procedures	€ -	€ -
- Grondexploitatie	€ 110.000	€ 220.000
<i>Risico's voortvloeiend uit het beleid van hogere overheden</i>		
- WWB	€ 347.000	€ 347.000
- WMO - oud	€ 184.000	€ 368.000
- Decentralisatie Participatie	€ 213.000	€ 426.000
- Decentralisatie Jeugdzorg	€ 318.000	€ 954.000
- Decentralisatie AWBZ	€ 178.000	€ 356.000
<i>Risico's voortvloeiend uit samenwerking</i>		
- Sociale werkvoorziening	€ 22.000	€ 44.000
- Tekort weerstandsvermogen Ability		€ -
<i>Risico's voortvloeiend uit het doen en/of nalaten van anderen</i>		
- Borgstellingen	p.m.	p.m.
<i>Risico's voortvloeiend uit voor de gemeente autonome ontwikkelingen</i>	p.m.	p.m.
<i>Risico's op eigendommen</i>	p.m.	p.m.
<i>Risico's die samenhangen met de interne bedrijfsvoering</i>	€ 74.000	€ 148.000
Totaal	€ 1.471.000	€ 2.913.000

Bij deze conclusie is het waarschijnlijkheidsaspect dat alle risico's mogelijk gelijktijdig geëffectueerd kunnen worden, buiten beschouwing gelaten.

Op basis van de geïnventariseerde risico's is een omvang van de algemene reserve noodzakelijk van maximaal € 2,9 miljoen. Kijkend naar de ratio weerstandscapaciteit, dan kan deze berekend worden op: 3,4 (beschikbare capaciteit € 9,8 / benodigde capaciteit € 2,9).

In 2017 bedroeg onze weerstandscapaciteit € 15,9 miljoen (zonder de dekkingsreserves in mindering te brengen) en bedroeg de benodigde capaciteit op grond van de risico's € 2,9 miljoen.

De conclusie op grond van een vergelijking met 2017 is dat ons weerstandsvermogen stabiel is en nog steeds ruim is. Door ons investeringsprogramma is de verwachting dat onze weerstandscapaciteit de komende jaren zal afnemen.

In de handreiking van het Ministerie is aangegeven dat een ratio beneden de 1,0 een indicatie is van mogelijke kwetsbaarheid en een ratio tussen de 1,0 en 2,0 als normaal beschouwd kan worden. Boven de 2 kan de vraag gesteld worden of niet te veel capaciteit achter de hand gehouden wordt.

Gelet op de in de raad gevoerde discussies over het weerstandsvermogen stellen wij voor om voorlopig een minimum niveau van de algemene reserve van € 2,9 mln. aan te houden.

Toelichting financiële kengetallen

Een deugdelijke en transparante begroting is in het belang van een goede controle door uw raad op de financiële positie van onze gemeente. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. Naar aanleiding van de vernieuwing van de verslaggevingsregels van de gemeenten nemen we hier de verplichte basisset van vijf financiële kengetallen op in de paragraaf weerstandsvermogen. In onderstaand overzicht zijn de vijf kengetallen opgenomen voor de begroting 2018 (incl. meerjarenschijven 2019-2021) , begroting 2017 en de rekening 2016.

Begroting jaar 2018		Verloop v/d kengetallen				
Kengetallen :	Werk-2016	Begr-2017	Begr-2018	Mjb-2019	Mjb-2020	Mjb-2021
Netto schuldquote	55,40%	51,30%	62,70%	72,35%	83,62%	78,81%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	49,68%	45,77%	58,27%	68,13%	79,62%	75,04%
Solvabiliteitsratio	60,04%	50,50%	42,41%	38,87%	37,25%	37,98%
Grondexploitatie	3,18%	2,95%	3,51%	3,09%	2,10%	0,90%
Structurele exploitatieruimte	2,31%	-0,07%	-1,37%	0,63%	0,93%	1,13%
Belastingcapaciteit	110,37%	107,68%	106,42%	105,20%	104,01%	102,86%

Categorie A = minst risicovol

Categorie B = gemiddeld risicovol

Categorie C = meest risicovol

Zie onder de beoordeling voor een toelichting op de kengetallen

Beoordeling:

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog (oranje). Deze moet dan eigenlijk niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente zich in de gevarezone (rood). De maten 100% en 130% zijn grove vuistregels. Voor een genuanceerder beeld van de schuldpositie moet ook worden gekeken naar de voorraad bouwgronden en de uitgeleende gelden.

Gemeenten met veel grond hebben meer schulden en dus een hogere schuldquote. Dit geldt niet direct voor Winsum. Wij hebben een relatief geringe grondpositie voor woningbouw. Voor die gronden hebben we schulden gemaakt. De rente over deze schuld drukt niet direct op de begroting, maar dient te worden opgevangen binnen de grondexploitatie(s). Met de opbrengsten uit de verkoop van de grond, dient zowel de rente als de aflossing van de schuld te worden betaald.

De gemeente Winsum heeft ook leningen voor derden aangetrokken, deze leningen worden één op één aan deze derden doorgegeven. Bij de schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen worden deze leningen geëlimineerd. Dit geldt met name voor geldleningen aan woningbouwcorporaties. Onze schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is in 2018 58%. Wij zitten daarmee in de lage zone (groen).

De schuldquote laat wel een stijgende lijn zien. Die stijging wordt veroorzaakt door het investeringsprogramma en de hieraan te relateren behoefte aan externe financieringsmiddelen (opgenomen geldleningen).

De solvabiliteitsratio van 50% en hoger is prima. Een ratio tussen de 20 en de 50 wordt als matig beoordeeld.

De structurele exploitatie ruimte van -1,37% geeft aan dat onze structurele lasten niet allemaal gedekt worden door structurele baten. Dit is iets dat we wel in de gaten mogen houden. In samenhang met de andere kengetallen baart dit nog niet direct zorgen, maar op de langere termijn zal het percentage wel positief moeten zijn en blijven. Dat is op dit moment ook het geval.

De belastingcapaciteit ligt net iets onder het landelijk gemiddelde. Onze tarieven zijn redelijk hoog en er is dus minder capaciteit om met belastingverhogingen tegenvallers te kunnen opvangen.

Overall kunnen we concluderen dat op basis van de kengetallen 2018 de financiële positie voldoende is. Het enige aandachtspunt is de structurele exploitatieruimte.

Om de kengetallen te kunnen duiden is per kengetal een omschrijving opgenomen.

- **Netto schuldquote**

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

- **Solvabiliteitsratio**

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de provincie of gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van de gemeente. De solvabiliteitsratio drukt immers het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

- **Grondexploitatie**

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitaties een forse impact kunnen hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.

- **Structurele exploitatieruimte**

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en

structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

- Belastingcapaciteit

De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoelen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar deze kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. Op voorstel van de stuurgroep die naar aanleiding van het advies door de Commissie vernieuwing BBV is ingesteld is ervoor gekozen om de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven. Ook wordt voortaan in de meicirculaire van het gemeentefonds een overzicht opgenomen met de (ontwikkeling van de) gemiddelde lastendruk van de woonlasten van een meerpersoonshuishouden. Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, riool- en afvalstoffenheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat deze heffing niet kostendekkend hoeven te zijn, maar ook lager mogen worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

De kengetallen moeten in samenhang worden gezien. Wanneer bijvoorbeeld de grondexploitatie er niet toe bijdraagt om de schuldpositie te verminderen en de structurele exploitatie ruimte negatief is, geeft het kengetal belastingcapaciteit inzicht in de mogelijkheid tot hogere baten.

PARAGRAAF C ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Openbaar groen

In 2011 heeft de gemeenteraad de “Kwaliteitsvisie Groen Winsum 2010” vastgesteld. Op basis van deze visie heeft de raad gekozen om het groen te onderhouden op het kwaliteitsniveau Basis accent. Met deze keuze ontstaat weinig kapitaalsvernietiging, het onderhoud voor de burgers is acceptabel, klachten en meldingen nemen niet toe en er ontstaan geen onveilige situaties. Voor de uitvoering van de kwaliteitsvisie zijn uitwerkingsplannen (prestatieomschrijvingen) opgesteld op basis waarvan het openbaar groen zal worden onderhouden zodat de uitvoering aansluit bij de ambitie.

Door inwoners de gelegenheid te geven beheertaken over te nemen wordt incidenteel afgeweken van het vastgelegde kwaliteitsniveau: gemiddeld heeft dit een positief effect.

Jaarlijks worden groenvakken gerenoveerd of omgevormd zodat deze in overeenstemming komen met het vastgestelde kwaliteitsniveau. Hiervoor worden jaarlijks groenobjecten geselecteerd die nu niet voldoen aan de gewenste kwaliteit. De uitvoering vindt plaats op basis van prioriteit. Groen heeft niet het eeuwige leven en daarom zal renovatie van groen altijd aan de orde blijven. Bij omvorming of herinrichting zijn de te verwachten toekomstige onderhoudskosten steeds een belangrijk uitgangspunt.

Vanaf 2009 worden er in het plantsoen geen chemische middelen meer toegepast, alleen in enkele probleemsituaties wordt dit curatief nog toegepast. Dit betekent dat er een grotere fysieke inspanning nodig is om de gewenste kwaliteit te bereiken.

Onkruid op verharding bestrijden met chemische onkruidbestrijdingsmiddelen is sinds maart 2016 wettelijk verboden. Onkruidbestrijding, curatief, vindt nu plaats met alternatieve methodes als branden en borstelen.

In de kernen Winsum, Baflo en Rasquert wordt het reguliere plantsoenonderhoud grotendeels in eigen beheer uitgevoerd met uitzondering van het gazononderhoud. In de overige kernen is dit, uitgezonderd het bomenonderhoud, uitbesteed aan werkvoorzieningsschap Ability. In 2016 is gestart met een pilot die een nauwere samenwerking met Ability onderzoekt. Vooralsnog, tot de herindeling, zal deze werkwijze doorgaan.

Op kleine schaal wordt er onderhoud uitgevoerd door bewoners. Daartoe zijn beheerovereenkomsten gesloten. De kans bestaat dat als het toepassen van dorpsbudgetten toeneemt, ook meer beheertaken door inwoners uitgevoerd gaan worden. Zowel de continuïteit als kwaliteit zijn moeilijk te voorspellen.

Het maaibeheer van wegbermen en het schonen van sloten is via een raamcontract uitbesteed. Met de blik op de toekomst gericht, zal overwogen worden of en in welke vorm een nieuw contract het beste kan worden afgesloten.

Overeenkomstig het convenant “Dier en plant op het Hogeland” worden een aantal bermen in de gemeente ecologisch beheerd (o.a. Kievesterweg).

Het bomenbeleidsplan is in 2012 door de raad vastgesteld. De kaders voor zowel het te voeren beleid als de uitvoering zijn hierin opgenomen. Vanaf 2012 worden bomen structureel geïnspecteerd. Alle bomen werden aanvankelijk eens per 5 jaar geïnspecteerd (jaarlijks 20%), waarbij bomen met een verhoogd risico eens per 2 jaar worden geïnspecteerd (jaarlijks 50%). Vanaf 2017 verandert dit in een 3-jaarlijkse cyclus. Dit sluit beter aan bij de beheercyclus van bomen.

Het bomenbeheer wordt gekoppeld aan het schema van inspecties waardoor de uitvoering van het beheer structureel verloopt. De gegevens van de veiligheidsinspecties (VTA) worden hiervoor onder andere als input gebruikt.

Speelvoorzieningen

Speeltoestellen en speelplekken moeten voldoen aan het Attractiebesluit Speeltoestellen. Dit betreft vooral veiligheidsaspecten. Om dit te waarborgen worden alle speeltoestellen en speelplekken jaarlijks drie keer geïnspecteerd, namelijk één veiligheidsinspectie en tweemaal een functionele inspectie. Ook het bijkomende onderhoud wordt uitbesteed.

In de periode 2008 t/m 2013 heeft een grootschalige vervanging van speeltoestellen plaatsgevonden. Grote inspanningen worden in dat kader voor 2018 niet voorzien. Het restant budget voor vervanging blijft, in de vorm van een subsidieregeling, beschikbaar voor initiatieven van inwoners. Zij zorgen zelf voor aanvullend budget. Ambtelijke ondersteuning en of advies blijft beschikbaar.

Bij het maken van keuzes voor inrichting van speelplekken worden omwonenden, en bij voorkeur ook de kinderen, nadrukkelijk betrokken. De manier waarop is per situatie verschillend en dus altijd maatwerk. De rol van de inwoners en initiatiefnemers varieert van meedenken of (mee)beslissen tot zelfwerkzaamheid.

Vervanging van speeltoestellen zal in de toekomst aan de orde blijven. Het streven is het initiatief zo veel mogelijk aan inwoners over te laten. De genoemde subsidieregeling speelt een belangrijke rol bij initiatieven. In 2016 zijn, voor zowel vervanging als onderhoud, de te verwachten kosten voor de periode 2016-2019 in beeld gebracht.

Wegen

In 2016 is het wegenbeheerplan 2016-2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat het beleid zoals dat in 2011 is ingestoken wordt gecontinueerd. Dit betekent dat alle gemeentelijke wegen op minimaal het C-niveau volgens de CROW-systematiek zullen worden onderhouden. In de praktijk is gebleken dat het (organisatorisch) lastig is om gezamenlijk met buurgemeenten het wegonderhoud aan te besteden. Onze focus blijft hier echter wel opgericht, zeker in het licht gezien van de herindeling.

Het uitvoerend document wegcategorisering is in 2012 vastgesteld door de gemeenteraad. Dit document vormt de leidraad voor het te voeren snelheidsregiem op diverse type wegen binnen en buiten de bebouwde kom en de inrichting die daarbij hoort. Dorpen waar nog geen 30 km/u zones zijn ingevoerd hebben aangegeven dat de behoefte hiervoor zeker aanwezig is. De uitvoering van de 30 km/u zones zal gelijktijdig plaatsvinden met de bordensanering. Inwoners en dorpsverenigingen krijgen de mogelijkheid om vooraf nog op de plannen te reageren. Dit kan er toe leiden dat hier en daar bijstelling plaats vindt. De te nemen verkeersbesluiten voor Sauwerd, Den Andel en Baflo zijn momenteel in voorbereiding.

Het GVVP (Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan) is op 7 januari 2014 vastgesteld door de gemeenteraad. Het GVVP bevat het verkeerskundig beleid van de gemeente voor de komende 10 jaar, periode 2014-2024. De algemene doelstelling in dit plan is, dat de gemeente Winsum goed bereikbaar wil zijn voor de automobilist, openbaar vervoerreiziger en fietser. Deze bereikbaarheid mag echter niet ten koste gaan van de verkeersveiligheid en leefbaarheid binnen de gemeente. In het GVVP zijn maatregelen en aanbevelingen omschreven om de gestelde doelstelling met betrekking tot bereikbaarheid, verkeersveiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid de komende 10 jaar te halen. Een investeringslijst projecten, met een op kentallen gebaseerde indicatie van de benodigde financiën, maakt hier onderdeel van uit.

Een van de projecten uit de investeringslijst is "Herinrichting schoolzones". Voor alle scholen (basis- en voortgezet onderwijs) in de gemeente is bekeken of het wenselijk is schoolzones in te stellen. Anticiperend op ontwikkelingen bij veel scholen vindt individuele afweging plaats over het aanbrengen van een herkenbare schoolzone.

In 2016 is het plan "Verbetering overwegveiligheid gemeente Winsum" vastgesteld en is er een bestuursovereenkomst gesloten tussen het ministerie van I&M en de gemeente Winsum. De komende jaren zal dit plan ten uitvoer worden gebracht. Het zuidelijk deel van het

verbeteringsplan (Winsum-Groningen) heeft een nauwe relatie, met de plannen van de provincie in het kader van de verbetering van de N361 en de aanleg van het Fietspad plus. Voor de realisering van voornoemde plannen is een Rompakkoord gesloten tussen de provincie en de gemeente. Van dit akkoord maakt ook de kortsluiting Ranum-Onderdendamsterweg onderdeel uit. De planvorming van alle projecten uit het Rompakkoord zijn opgestart, daarbij geldt wel dat het ene project verder is gevorderd dan het andere. Van de projecten N361 (binnen en buiten de bebouwde kom) en de aanleg van het Fietspad plus is de provincie trekker. Van de projecten "Kortsluiting Ranum-Onderdendamsterweg" en verbetering spoorwegveiligheid is de gemeente de trekker. Om de voortgang en het proces van alle projecten uit het Rompakkoord te bewaken alsmede te stimuleren wordt gebruik gemaakt van een procesmanager.

Openbare verlichting

Sinds 1 januari 2014 wordt het beheer van de openbare verlichting uitgevoerd door Tauw BV en het onderhoud door Ziut. Hieraan ten grondslag ligt de aanbesteding die gezamenlijk met andere gemeenten en de provincie Groningen en Drenthe heeft plaatsgevonden. Momenteel wordt er gewerkt aan een nieuwe collectieve aanbesteding voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting. In BMW-verband is er voor gekozen om mee te doen aan deze collectieve aanbesteding.

Op basis van door de raad vastgestelde beleidsuitgangspunten is er in 2012 een nieuw beleidsplan openbare verlichting vastgesteld. Hoofdaspecten in dit plan zijn Duurzaamheid & Milieu en Veiligheid & Leefbaarheid. Dit beleidsplan heeft als basis gediend voor het uitvoeringsplan voor de vervanging van de openbare verlichting waar in 2016 mee is gestart en dat doorloopt in 2018.

Kunstwerken

Eind 2016 is het geactualiseerde beheerplan "Kunstwerken" vastgesteld voor de periode 2017-2021. Het beheerplan vormt de leidraad voor het beheer en onderhoud van alle beschoeiingen, kades, steigers en bruggen die eigendom zijn van de gemeente of waarvan de gemeente onderhoudsplichtige is. Om het beheerplan actueel te houden en daar waar nodig bij te sturen wordt er iedere twee jaar een nieuwe inspectie uitgevoerd.

Riolering en water

De gemeenteraad heeft in het kader van de Wet Milieubeheer in januari 2014 het Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018 vastgesteld. Dit plan omvat de kijk op afvalwater en de wettelijke taken op dit gebied van de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond (BMW gemeenten) en van waterschap Noorderzijlvest (NZV). Het afvalwaterbeleidsplan fungeert tevens als gemeentelijk rioleringsplan en heeft een breder blikveld gekregen, omdat het de gehele afvalwaterketen omvat.

De inspectiegegevens van de gemalen en randvoorzieningen zijn opgenomen in een geautomatiseerd beheerprogramma. Hieraan is gekoppeld een op de praktijk gericht meerjarig onderhouds-/vervangingsplan. Jaarlijks worden de gemalen en randvoorzieningen geïnspecteerd, waarna de inspectie gegevens in het beheerprogramma ingevoerd worden. In navolging van 2017 wordt ook in 2018 uitvoering gegeven aan de uitkomsten van het beheerprogramma.

Op 1 juli 2011 is het waterketenakkoord voor Groningen en Noord-Drenthe getekend. Dit is een akkoord tussen 30 gemeenten, twee waterschappen en twee waterbedrijven met als doel de mogelijkheden te onderzoeken voor samenwerking in de afvalwaterketen, waarbij de burger centraal gesteld wordt. De eerste fase betrof onderzoek en is in 2012 afgerond. Het onderzoek heeft aangetoond dat er een forse reductie op de kostenstijging mogelijk is, en dat de kwetsbaarheid van individuele organisaties kan worden verminderd en de kwaliteit van dienstverlening kan worden verbeterd. De resultaten van het onderzoek vormde de aanleiding om een uitvoeringsprogramma op te stellen. Met het uitvoeringsprogramma (fase 2 in het proces) is ingezet op het concretiseren van de samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en waterbedrijven. De resultaten van de 2^e fase zijn dusdanig positief uitgevallen dat dit weer aanleiding gaf om vooral door te gaan met de samenwerking in de waterketen. Hiervoor is in

2014 de Samenwerkingsovereenkomst WKGD (Water Keten Groningen Drenthe) ondertekend met daaraan gekoppeld het Uitvoeringsprogramma WKGD fase 3. Evenals in 2017 wordt in 2018 doorgegaan met de uitvoering van de samenwerking in de waterketen Groningen Drenthe. Hiervoor is een Regiegroep ingesteld, waarin ook een vertegenwoordiger vanuit het cluster BMW/NZV zitting heeft. Resultaten van de regionale samenwerking voor Winsum zijn onder andere het uitvoeren van gezamenlijk gegevensbeheer en meten en monitoren.

Het opstellen van nieuwe BRP's (Basis Riolerings Plannen) voor de kernen in Winsum is in 2015 afgerond. De nieuwe BRP's geven inzicht in het functioneren van de rioolstelsels en kunnen aanleiding geven tot het nemen van maatregelen, waardoor het functioneren van het stelsel wordt geoptimaliseerd.

In 2016 zijn de maatregelen vanuit het BRP toegevoegd aan het geactualiseerd meerjarig maatregelplan. Daarbij is ook een koppeling gelegd met het wegenonderhoudsprogramma. In de komende jaren zal de uitvoering van de maatregelplan, naast het reguliere beheer en onderhoud van het gemeentelijk rioolstelsel uitgevoerd worden.

In 2015 is het baggerplan 2015-2024 voor de gemeentelijke watergangen vastgesteld door de gemeenteraad. Aan dit plan wordt uitvoering gegeven.

Gebouwen

De gemeentelijke gebouwen en een aantal bouwkundige objecten zijn opgenomen in een meer jaren onderhoudsprogramma (MJOP). Om de 5 jaar vindt een financiële evaluatie plaats. Het systeem heeft een zogenaamd voortschrijdende meerjarenplanning. Aan het eind van elk jaar wordt de stand opgemaakt en geactualiseerd. Vanuit deze actualisatie wordt de planning weer bijgesteld en wordt een nieuw jaarplan opgesteld, waarbij het totale budget taakstellend is. In 2016 is het gegevensbestand in het meerjaren onderhoudsprogramma geactualiseerd en up to date gemaakt. Het MJOP is vervolgens door de raad vastgesteld

Het MJOP maakt onderscheid in een tweetal kwaliteitsniveaus:

Kwaliteitsniveau 1:

In dit kwaliteitsniveau zijn gebouwen ingedeeld, die op een normaal onderhoudsniveau worden onderhouden, waarbij het buitenschilderwerk, de dakbedekking en de technische installaties de drie speerpunten zijn.

Kwaliteitsniveau 2:

Dit zijn de gebouwen c.q. objecten die alleen op klachtenniveau worden onderhouden.

Jaarlijks wordt het gemiddelde onderhoudsbedrag per gebouw c.q. object in de begroting opgenomen. In de jaarrekening worden de werkelijke onderhoudslasten vergeleken met de geraamde onderhoudslasten. Afwijkingen tussen beiden worden geëgaliseerd middels de onderhoudsvoorziening gemeentelijke gebouwen.

In het MJOP is geen budget opgenomen voor uitbreidingen aan de gebouwen, onderhoud van de terreinen rondom de gebouwen, functionele aanpassingen en mogelijke aanpassingen in het kader van wettelijke verplichtingen. Voorbeelden zijn; aanpassingen in het kader van de legionellapreventie, voorzieningen in het kader van brandveiligheidseisen, asbestsanering en aanpassingen ten gevolge van de Arbo wetgeving. Indien deze aanpassingen/voorzieningen zich voordoen zullen hiervoor aparte kredieten aangevraagd worden of wordt dit meegenomen bij de kadernota.

Legionella preventie:

In 2016 heeft de raad middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van maatregelen in het kader van legionellapreventie. Het gaat hierbij om gemeentelijke gebouwen en 5 niet gemeentelijke sportgebouwen met douches. De werkzaamheden zijn in uitvoering. De verwachting is dat de werkzaamheden eind 2017 zullen zijn afgerond. Het beheer van de

installaties wordt digitaal uitgevoerd. Belangrijk is dat dit beheer geborgd wordt. In het MJOP is hiermee rekening gehouden.

Verkoop/afstoten gemeentelijke gebouwen:

Op dit moment zijn er diverse ontwikkelingen waarbij het eventueel afstoten van een aantal gemeentelijke gebouwen aan de orde is. Zolang er geen zekerheid is of deze plannen definitief doorgaan wordt het huidige onderhoudsniveau voortgezet, tenzij er redenen zijn om het onderhoudsniveau te verlagen. Daarnaast zal bij deze gebouwen kritisch afgewogen worden of uitstel van grote onderhoudswerkzaamheden mogelijk is. Hierbij is het van belang, dat een goed onderhouden gebouw bij mogelijke verkoop meer op zal brengen dan een slecht onderhouden gebouw. Onderhoud aan het interieur wordt vooreerst uitgesteld.

Overige ontwikkelingen:

- Een asbestinventarisatie in gemeentelijke gebouwen (gebouwd voor 1994) wordt wel aangeraden door het ministerie van Infrastructuur en Milieu, maar is (nog) niet wettelijk verplicht gesteld. Alhoewel niet getwijfeld wordt aan de nut van een asbestinventarisatie gemeentelijke gebouwen, wordt vooreerst gewacht op wettelijke verplichte regelgeving. De eventuele risico's worden in het huidige uitvoeringstraject voldoende geborgd.
- In navolging van plaatsing van zonnecollectoren op een aantal gemeentelijke gebouwen wordt nader onderzoek gedaan naar mogelijkheden om het energieverbruik verder te reduceren.
- Doordat de school in Den Andel in 2015 is gesloten is het gebouw weer in eigendom van de gemeente gekomen. In 2016 heeft de gemeente een deel van het gebouw verkocht. het resterende deel is voorlopig in gebruik van Netwerk Den Andel. Insteek is om het gebouw op termijn te verkopen.
- Voor het pand Hoofdstraat W4 geldt dat mogelijke verkoop aanstaande is.

Financiële consequenties

Op de volgende pagina staat een overzicht van het budgettaire beslag van het onderhoud, gerubriceerd naar de programma's.

Lasten onderhoud kapitaalgoederen:

Pro-gram-ma	Deel-pro-gram-ma	Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
1 Kwaliteit van de Woon en leefomgeving							
	1.1	Brandweer					
		Gebouw	0	0	0	0	0
	1.3	Volkshuisvesting					
		Gebouw	211.438	230.401	230.401	230.401	230.401
	1.4	Verkeer en vervoer					
		Gebouw	0	0	0	0	0
		Wegen	1.259.096	1.277.013	1.346.538	1.372.815	1.374.105
		Bermen	434.075	431.075	431.075	431.075	431.075
		Kunstwerken	175.700	195.301	195.301	195.301	195.301
	1.5	Milieu					
		Gebouw	1.742	1.742	1.742	1.742	1.742
		TOTAAL PROGRAMMA 1	2.082.050	2.135.531	2.205.057	2.231.333	2.232.624
2 Sociale voorzieningen en maatsch. dienstverlening							
	2.1	Cultuur					

	Gebouw	174.975	175.093	174.448	173.803	173.158
2.2	Onderwijs					
	Gebouw	886.886	637.309	695.740	735.193	729.650
2.3	Volksgesondheid					
	Gebouw	4.053	4.031	4.009	3.987	3.966
	Groen	343.974	296.244	276.034	270.383	270.337
2.5	Maatschappelijke onderst.					
	Gebouw	18.982	18.068	18.063	18.057	17.256
2.6	Sport					
	Gebouw	428.840	395.454	429.091	423.371	355.204
	Groen	494.933	459.169	394.094	385.133	377.124
	TOTAAL PROGRAMMA 2	2.352.644	1.985.368	1.991.479	2.009.928	1.926.696

3Dorps- en plattelandseconomie

3.1	Economie					
	Gebouw	455	455	455	455	455
3.2	Toerisme					
	Gebouw	57.694	58.882	58.882	58.882	58.882
	TOTAAL PROGRAMMA 3	58.149	59.337	59.337	59.337	59.337

4Ruimtelijke structuur

4.2	Natuur- en groenbeheer					
	Groen	1.177.725	1.049.413	1.039.413	1.039.413	1.039.413
	TOTAAL PROGRAMMA 4	1.177.725	1.049.413	1.039.413	1.039.413	1.039.413

Recap	Gebouw	1.785.065	1.521.434	1.612.831	1.645.891	1.570.714
Recap	Wegen	1.259.096	1.277.013	1.346.538	1.372.815	1.374.105
Recap	Bermen	434.075	431.075	431.075	431.075	431.075
Recap	Kunstwerken	175.700	195.301	195.301	195.301	195.301
Recap	Groen	2.016.632	1.804.826	1.709.541	1.694.929	1.686.874

GENERAAL TOTAAL :	5.670.567	5.229.649	5.295.285	5.340.011	5.258.069
--------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

PARAGRAAF D FINANCIERING

Inleiding

De gemeente Winsum onderkent het belang van een verantwoord en adequaat beheer van haar financiële middelen. Mede als gevolg van de Wet Fido wenst zij haar activiteiten op het gebied van treasury op een zo transparant en beheersbaar mogelijke wijze in te richten.

In het treasurystatuut is de “beleidsmatige infrastructuur” van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. Het statuut maakt een objectieve en transparante verantwoording vooraf en achteraf mogelijk.

De gemeente is wettelijk verplicht jaarlijks een treasuryparagraaf op te nemen in zowel de begroting als in de jaarrekening.

In 2017 is een nieuwe financiële verordening vastgesteld. Wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording vormen de belangrijke wijzigingen in deze nieuwe verordening. Elke gemeente moet op grond van artikel 212 Gemeentewet de financiële verordening vaststellen. Met de verordening regelt de raad op hoofdlijnen de spelregels voor het financieel beleid, het financieel beheer en de financiële organisatie.

De ministeriële regeling RUDDO (Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden) is een aanvulling op de Wet FIDO, die de overheden nog wat meer beperkingen oplegt in het kader van de financieringsfunctie. Naar aanleiding van de kredietcrisis is een aantal nadere voorwaarden gesteld, nl. een landencriterium en een ratingcriterium. Het landengebied om gelden aan te trekken c.q. uit te zetten wordt beperkt tot de Europese Economische Ruimte (EER) met een minimaal vereiste Aa rating van het land. Tevens moeten de ratings van landen en financiële instellingen door minimaal twee van de drie gerenommeerde ratingbureaus zijn afgegeven (Standard & Poor's, Moody's en Fitch). Deze nieuwe voorwaarden moeten wij overigens nog invoegen in ons financiële statuut.

Ontwikkeling van de treasuryfunctie

De treasury functie in de gemeente Winsum wordt in 2018 voortgezet op dezelfde pragmatische en risicomijdende wijze als voorheen. Deze werkwijze wordt in het treasurystatuut geformaliseerd. De functie omvat het aantrekken van langlopende leningen, voornamelijk ter vervanging van afgelopen langlopende leningen, en het dagelijks beheer van kasgelden. De aandelenportefeuille bevat aandelen BNG, Enexis, N.V. Waterbedrijf en Oikocredit, deelnemingen vanuit de publieke taak van de gemeente.

Renteontwikkeling

De economische groei trekt iets aan. Dit lijkt echter geen grote schommelingen in de rentestand te veroorzaken, mede doordat de rijksoverheid, de werkgevers- en werknemersorganisaties en het Europese bestuursniveau doordrongen zijn van de noodzaak tot een inflatie remmend beleid. Indien de economische groei doorzet behoort een lichte stijging van de rente tot de mogelijkheden.

Risicobeheer

De gemeente Winsum kent een beperkte treasuryfunctie waarbij risicomijding voorop staat. Bij het aantrekken van financieringen voor een periode van één jaar en langer gelden de volgende uitgangspunten:

- financieringen worden enkel aangetrokken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak;
- financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken teneinde het renteresultaat te optimaliseren;
- toegestane instrumenten bij het aantrekken van financieringen zijn onderhandse leningen;
- de gemeente vraagt offertes op bij minimaal drie instellingen alvorens een financiering wordt aangetrokken.

Jaarlijks wordt door het ministerie aangegeven, welk bedrag een gemeente mag financieren met kortlopende geldleningen: de kasgeldlimiet.

Het betreft een percentage (dit jaar 8,5%) van het totaal van de begroting. Indien deze kasgeldlimiet structureel wordt overschreden dient de kortlopende schuld omgezet te worden in een langlopende schuld.

Berekening kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)

Onderdeel		Bedragen per jaar			
		2018	2019	2020	2021
1	Omvang begrotingstotaal	36.323	35.928	36.212	36.197
2	Toegestane kasgeldlimiet				
	in procenten van de begrotingsomvang	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
	in bedrag	3.087	3.054	3.078	3.077

Om ongewenste financiële gevolgen van rentewijzigingen te beperken wordt door het ministerie ook jaarlijks een renterisiconorm aangegeven. Dit is een percentage (20%) van de totale vaste schuld van de gemeente. De uitkomst hiervan mag bij herfinanciering niet overschreden worden, zodat er een spreiding ontstaat van de opgenomen leningen, looptijden en rente-aanpassingsdata, en eventueel hieruit voortvloeiende rentewijzigingen.

Berekening renterisiconorm (bedragen x € 1.000)

Onderdeel		Bedragen per jaar			
		2018	2019	2020	2021
1a	Renteherziening vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b	Renteherziening vaste schuld u/g	0	0	0	0
2	Betaalde aflossingen	423	623	768	768
3	Renterisico (1a-1b + 2)	423	623	768	768
4	Totale lasten begroting	36.323	35.928	36.212	36.197
5	Vastgesteld percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
6	Renterisiconorm (4x5)	7.265	7.186	7.242	7.239
7	Ruimte (6-3)	6.842	6.563	6.474	6.471

Garanties worden alleen afgegeven in het kader van een publieke taak, met name die van het volkshuisvestingsbeleid, waarvan de kredietwaardigheid gewaarborgd is. Ook deelnemingen worden alleen genomen in het kader van de overheidstaak. De financiering van de gemeente wordt bepaald bij de begroting en in de loop van het begrotingsjaar naar aanleiding van de renteontwikkeling, de investeringsplanning en de dagelijkse beoordeling van de liquiditeitspositie.

Relatiebeheer

De gemeente Winsum beoogt het realiseren van gunstige c.q. marktconforme condities voor af te nemen financiële diensten. Hiervoor gelden de volgende uitgangspunten:

- bankrelaties en hun bancaire condities worden ten minste ééns in de vijf jaar beoordeeld;
- financiële instellingen (kredietinstellingen, beleggingsinstellingen, effecteninstellingen, verzekeraars en pensioenfondsen) dienen onder Nederlands of anderszins EU-toezicht te vallen, zoals De Nederlandsche Bank en de Verzekeringskamer (onze bankrelaties zijn op

dit moment: de Bank Nederlandse Gemeenten, de ABN AMRO-bank en de Postbank; deze voldoen allen aan de voorwaarden);

- Tussenpersonen dienen geregistreerd te staan bij de Stichting Toezicht Effectenverkeer (STE) en daarvan een vergunning als makelaar te hebben ontvangen (in voorkomende gevallen treden op als tussenpersonen: Prebon Yamane Nederland BV, Jonker c.a., ABN AMRO en Rabo).

Financieringsstructuur

Het financieringstekort in 2017 bedraagt € 399.000

In de begroting 2017 is een bedrag voor rekening-courant rente opgenomen van € 8.000. De raming is gebaseerd op een rekeningcourantrente van 2%. De afgelopen periode is steeds sprake van zelfs een negatieve rente op de geldmarkt. Dit bedrag is, samen met de rente van de opgenomen geldleningen, geraamd als onze te verwachten rentekosten. De totale rentekosten in onze begroting 2017 bedragen in 2017 € 154.000. De gemiddelde rente bedraagt 3,63%. Op dit moment liggen de rentepercentages voor langlopende geldleningen op een lager niveau dan 3,63%. Zou de rente in de toekomst gaan stijgen, en zouden we extra externe financieringsmiddelen moeten aantrekken, dan heeft dit gevolgen voor onze begrotingspositie. Gelet op onze huidige verhouding tussen externe en interne financieringsmiddelen zal deze invloed gematigd zijn.

Onderdeel	1-jan-18	31-dec-18	Mutatie
Op lange termijn vastgelegde middelen:			
- Materiele vaste activa	20.707.492	27.615.374	6.907.882
- Immateriële vaste activa	0	0	0
- Financiële vaste activa	2.331.408	2.377.939	46.531
- Vlottende activa	1.239.347	1.090.225	-149.122
Totaal vastgelegde middelen	24.278.247	31.083.538	6.805.291

Beschikbare middelen op lange termijn:

- Reserves en voorzieningen	18.960.430	17.893.861	-1.066.569
- Opgenomen langlopende geldleningen	2.498.260	8.276.919	5.778.659
- Uitzettingen	0	0	0
- Investeringsachterstand	500.000	500.000	0
Totaal beschikbare middelen	21.958.690	26.670.780	4.712.090
Financieringstekort	2.319.557	4.412.758	2.093.201

De omvang van de leningportefeuille per 01-jan-2018 bedraagt bijna € 2,5 miljoen. Er is, vanwege ons investeringsprogramma gerekend met een bedrag van ruim € 6,2 miljoen aan nieuwe leningen.

Leningen	Omvang	Gemiddelde Rente
Stand per 1 januari 2018	2.498.260	3,60%
Nieuwe lening	6.201.216	1,78%
Gewone aflossing	-422.558	
Vervroegde aflossing	0	
Stand per 31 december 2018	8.276.919	

Renteresultaat

Het aantrekken en verstrekken van een lening is een treasury activiteit. De treasury activiteiten worden verantwoord onder het taakveld treasury, maar er wordt in de paragraaf Financiering

voorgeschreven om gebruik te maken van een renteschema, zodat beter inzichtelijk is hoe omgegaan wordt met de rentekosten. Het blijft in de huidige BBV mogelijk om rente toe te rekenen aan het eigen vermogen en voorzieningen. Dit vanwege het feit dat het eigen vermogen en de voorzieningen als financieringsmiddel worden gebruikt. De commissie BBV adviseert om geen rente meer toe te rekenen aan het eigen vermogen. In het Kaderplan is voorgesteld om geen rente meer over het eigen vermogen toe te rekenen. Dit betekent dat de renteomslag die wordt toegerekend vooral gebaseerd is op de werkelijke rentelasten. Het gevolg van deze keuze is dat er structurele ruimte ontstaat in de begroting (door lagere rentelasten), maar ook dat er geen rente aan de reserves meer wordt toegevoegd en het eigen vermogen niet meer stijgt hierdoor.

Renteschema begroting 2018

Omschrijving	Basisbedrag	Rente	R-%
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering:			
- rente geldleningen (model E)	5.598.868	175.132	3,13%
- rente financieringssaldo	2.319.557	11.598	0,50%
b. De externe rentebaten:			
- rente uitgezette gelden		0	
- rente schatkistbankieren		0	
- rente financieringsoverschot		0	
Totaal door te berekenen externe rente		186.730	
c. Doorberekende rente aan:			
- grondexploitatie	1.239.347	-11.157	0,90%
- doorverstrekte leningen derden	1.561.903	-59.810	3,83%
- taakvelden ogv projectfinanciering	40.000	-800	2,00%
Saldo door te berekenen externe rente		114.963	
d1. Rente over Eigen Vermogen		0	
d2. Rente over Voorzieningen (obv contante waarde)		0	
De aan Taakvelden (programma's incl. overzicht Overhead) toegerekende rente (rente-omslag)		114.963	
e. De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)		154.363	0,75%
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury		39.400	

Kasbeheer

Teneinde de kosten van het geldstromenbeheer te beperken wordt:

- het liquiditeitsgebruik beperkt door de geldstromen op gemeenteniveau op elkaar en de liquiditeitsplanning af te stemmen; hierbij wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig kunnen worden nagekomen;
- het betalingsverkeer zoveel mogelijk elektronisch uitgevoerd door één bank; hiervoor wordt gebruik gemaakt van de diensten van de NV Bank Nederlandse Gemeenten.

Saldo- en liquiditeitenbeheer

Voor het saldobehoor en het liquiditeitenbeheer gelden de volgende specifieke richtlijnen:

- de gemeente streeft naar concentratie van de overtollige liquiditeiten binnen één rentecompensatiecircuit bij de bank met de gunstigste condities; met de Bank Nederlandse Gemeenten zijn deze zaken via een raamovereenkomst geregeld;
- indien er een liquiditeitsbehoefte ontstaat kan de gemeente kortlopende middelen aantrekken; hierbij wordt de kasgeldlimiet niet overschreden;
- toegestane instrumenten bij het aantrekken van kortlopende middelen zijn daggeld, kasgeldleningen en kredietlimiet op rekening courant;

- toegestane instrumenten bij het uitzetten van gelden voor een periode korter dan één jaar zijn rekening-courant, daggeld, spaarrekeningen en deposito's; via de genoemde raamovereenkomst wordt het creditsaldo voor onze gemeente beheerd. Binnenkort zal de Wet op het schatkistbankieren in werking treden. Dan wordt ons eventueel creditsaldo dagelijks aan het einde van de dag worden afgeroomd en aan het begin van de volgende dag weer worden teruggestort.

PARAGRAAF E BEDRIJFSVOERING

Deze paragraaf beschrijft de stand van zaken en beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Algemeen

Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord 2016 – 2018 – Samen aan de slag! - is aangegeven, dat we een aantrekkelijke en leefbare gemeente willen zijn en blijven. Dit vraagt om actieve en betrokken dorpen en kernen. Als gemeentebestuur zijn we steeds meer ambassadeur van ontwikkelingen en kansen en verbinder van partijen, dan bepaler van wat moet gebeuren. Wij willen gebruik maken van de kracht, kennis en kunde die in de Winsumer samenleving aanwezig is. Door gebruik te maken van het zelf oplossend vermogen van de samenleving ontstaat draagvlak voor oplossingen. We laten los waar dat kan, stimuleren nieuwe ontwikkelingen en belonen initiatieven. Zo willen we in blijven zetten op dorpsbudgetten.

Onze bestuursstijl is erop gericht de inwoners van onze gemeente zoveel mogelijk te betrekken bij het vormgeven van hun eigen leefsituatie. Burgerparticipatie is een normaal onderdeel van beleidsvorming. Tegelijkertijd zien we overheidsparticipatie als een belangrijke faciliterende kracht voor initiatieven vanuit de samenleving.

Het contact met bedrijven en instellingen is vooral gericht op het zoeken naar gemeenschappelijke beelden over gewenste ontwikkelingen. Doelstelling is een aantrekkelijk ondernemingsklimaat en het behouden dan wel scheppen van werkgelegenheid.

Personeel

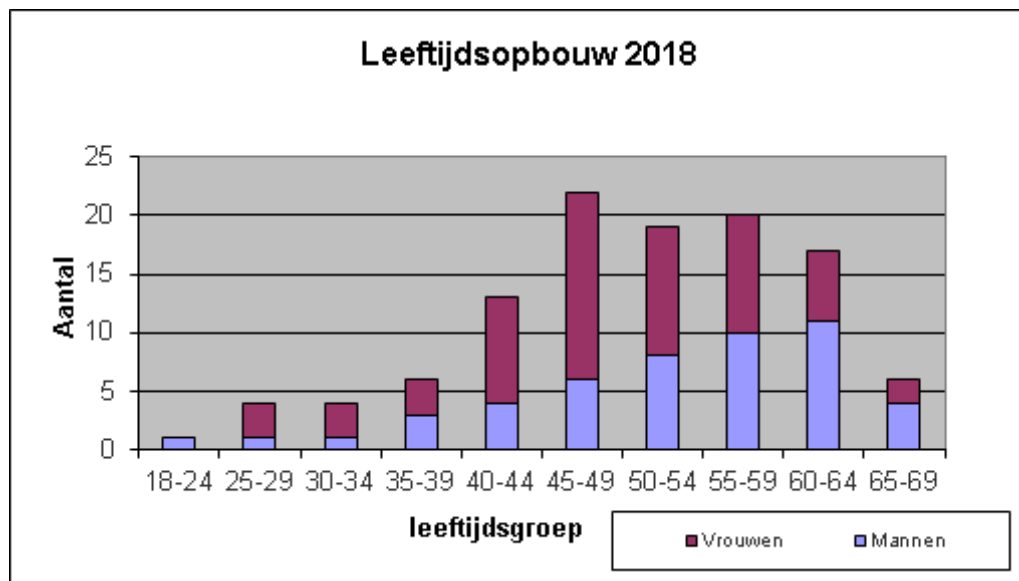
De personele formatie is als volgt.

Per 1 januari 2018 bestaat de begrote personele formatie uit 112,57 fte.

De toename van de formatie wordt met name veroorzaakt door het creëren van formatie voor het Sociaal Domein. Daarnaast een aantal kleine mutaties in diverse werkvelden. Zo zijn de uren voor de ambtelijk secretaris van de OR uitgebreid en heeft er een functievoerschuiving plaatsgevonden van werkveld Interne Dienstverlening naar werkveld Ontwikkeling en Realisatie en een urenuitbreiding bij werkveld Klantcontacten (Wmo). De formatie m.b.t. sporthalbeheer is ondergebracht bij werkveld Ontwikkeling en Realisatie.

Formatie	Begroot 1-1-2017	Begroot 1-1-2018
Griffie	1,36	1,36
Directie	2,00	2,00
Ambt. Secr OR	0,22	0,44
Team communicatie	2,22	2,22
Werkveld Interne Dienstverlening	18,24	17,49
Werkveld Klantcontacten	11,13	11,85
Werkveld Ontwikkeling & Realisatie	45,38	48,30
BMW samenwerkingen		
- P&O	2,22	2,22
- I&A	2,00	2,00
- Sociale Zaken	12,91	12,91
- Sociaal Domein		11,78
Totaal	97,68	112,57

Formatieopbouw in leeftijdsgroepen

Informatisering en automatisering

Wat willen we bereiken?

Vanuit de wens de dienstverlening aan de klant verder te professionaliseren speelt informatisering en automatisering een belangrijke rol. Na de samenvoeging van de I&A-organisatieonderdelen in BMW-verband en de vernieuwing van de automatisering beschikken de drie gemeenten over een solide basis om I&A op een adequate wijze uit te kunnen voeren.

Begin 2016 heeft college de adviesnota 'Informatiebeveiliging BMW-gemeenten' vastgesteld. Met de vaststelling en uitvoering van deze adviesnota willen we de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van de informatievoorziening van de gemeente verbeteren. E.e.a. conform de richtlijnen zoals die, op initiatief van de VNG, zijn opgesteld.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bij ICT-faciliteiten gaat het om de ondersteuning en optimalisatie van bedrijfsprocessen. Jaarlijks vindt een inventarisatie van projecten en activiteiten plaats voor de BMW gemeenten. Daarnaast wordt ondersteuning verleend aan het sociaal domein en de gemeenschappelijke regeling Participatie Noord Groningen dat we in BMW-verband uitvoeren. De uitkomsten van de inventarisatie wordt meegenomen in de kadernota en de eerstvolgende begroting. Hiermee is het geborgd in het reguliere Planning en Controlproces.

Doelstellingen 2018

Door het bijzondere karakter van de huidige periode, waarin de BMW gemeenten volop bezig zijn met de herindeling, is er bij I&A-BMW beperkte capaciteit beschikbaar om nieuwe (beleids)wensen op te pakken dan wel uit voeren. De komende periode heeft I&A-BMW als belangrijkste taak de transitie richting de nieuwe gemeente te ondersteunen. Daarnaast is het zaak om de basisdienstverlening op orde te houden, de winkel blijft immers open tijdens verbouwing. Nieuwe ontwikkelingen/wensen die niet met de herindeling, een wettelijke verplichting of bedrijf kritisch proces te maken hebben, zullen niet meer worden opgepakt. Over de consequenties van deze strakke prioritering zal I&A-BMW met de programmaorganisatie herindeling, de individuele gemeenten nadere afspraken maken.

Doelstelling 1	Voorbereiden, inrichten, operationeel maken van ICT voorziening t.b.v. de herindeling volgens "Visie I&A voor het Hogeland"				
Maatregel	Het ontwikkelen van een uitvoeringsplan, afgeleid van de I&A visie, het uitvoeren van voorbereidende stappen om de infrastructuur voor Het Hogeland in te richten.				
Prestatie Indicator	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van de werkzaamheden (2017 & 2018) • Gereed zijn voor de herindelingseisen (2018) 				
	2016	2017	2018	2019	2020
		Uitvoeren werkzaamheden	Uitvoeren werkzaamheden	Nazorg en doorontwik kelen	Borging

Toelichting maatregel

Ter voorbereiding van het ontstaan op 01-01-2019 van Het Hogeland zijn de BMW gemeenten in een programma-organisatie per afdeling/domein de specifieke noodzakelijke stappen te zetten om 'de basis op orde te krijgen'. Vanuit Informatiemanagement wordt aangesloten bij deze projectgroepen om de visie van I&A en de visie 'Ruimte' met elkaar te verbinden. Vanuit de afdeling Automatisering worden de voorbereidende werkzaamheden getroffen om werkplekvoorzieningen, telefonie, infrastructurele impact en de ICT Backbone gereed te maken voor de nieuwe gemeente.

Doelstelling 2	We vervangen een deel van het BMW netwerk (apparatuur en software)				
Maatregel	Het vervangen, vernieuwen van server, netwerk en opslagapparatuur. Tevens wordt het Microsoft licentiemodel vervangen.				
Prestatie Indicator	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van de werkzaamheden (2017) • Gereed zijn voor de herindelingseisen (2018) 				
	2016	2017	2018	2019	2020
	Opstellen en vaststellen van Investeringsplan	Uitvoeren werkzaamheden	Afronden werkzaamheden	Borging	Borging

Toelichting maatregel

Het huidige netwerk voor BMW stamt van 2010 en is op onderdelen gedateerd. Het huidige Microsoft licentiemodel voldoet niet meer aan de huidige wensen en eisen. De inrichting van het nieuwe netwerk voldoet aan de eisen/wensen van deze tijd, zoals plaats/tijd/apparaat onafhankelijk kunnen werken voor alle gebruikers.

Daarnaast willen we de "schotten" die nu tussen gemeenten zijn geplaatst verwijderen om op die manier de samenwerking tussen de gemeenten en collega's onderling te verbeteren. Dit vraagt herinrichting van de bestaande structuur en een strak autorisatiebeheer. Tenslotte denken we door de herinrichting een complexiteitsreductie te behalen waardoor we qua beheerlast beter uitkomen dan nu het geval is. De nieuwe inrichting wordt in samenspraak met ICT Eemmond bepaald en gebouwd waardoor de aansluiting met de nieuwe organisatie gelegd is.

Doelstelling 3	We gaan de betrouwbaarheid en veiligheid van de informatievoorziening waarborgen.				
Maatregel	Het treffen van een samenhangend pakket aan maatregelen ter waarborging van de betrouwbaarheid en veiligheid van de informatievoorziening.				
Prestatie Indicator	Uitvoeren informatiebeveiligingsplan				
	2016	2017	2018	2019	2020
	Besluitvorming	Uitvoering	Uitvoering	Borging	Borging

Toelichting maatregel

Het informatiebeveiligingsplan is er op ingericht om de betrouwbaarheid van de gemeentelijke processen, de gebruikte informatiesystemen en de daarin opgeslagen gegevens te beschermen tegen al dan niet opzettelijk onheil. In de VNG Resolutie "Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente" is vastgelegd dat iedere gemeente het informatiebeveiligingsbeleid vaststelt aan de hand van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). We zullen de BIG gaan gebruiken om het informatiebeveiligingsplan BMW vorm te geven.

In 2016 is er een GAP analyse gemaakt t.b.v. de uitvoering van de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten). Hieruit volgt een voorstel met maatregelen. Daarna is een projectplan geschreven waarin de vastgestelde beveiligingsmaatregelen worden weggezet in een planning met de daarbij behorende impact op capaciteit en financiën. In de periode 2017/2018 zullen de maatregelen worden geïmplementeerd. Door het aantrekken van een Informatie beveiligingsfunctionaris (CISO; Chief Information Security Officer) en een ondersteuner informatiebeveiliging is de bewaking en borging van dit proces geregeld. Beide functionarissen zullen voor de BMW-gemeenten werkzaam zijn en hebben als opdracht de informatiebeveiliging, conform het vastgestelde beleid, te implementeren. Hoewel gemeenten in 2018 nog een eigen verantwoordelijk dragen voor de informatiebeveiliging is het streven om, daar waar mogelijk, maatregelen te implementeren die (gaan) passen bij de nieuw te vormen gemeenten.

ENSIA

Elk jaar moeten gemeenten zich verantwoorden over de kwaliteit van de informatieveiligheid van diverse informatiesystemen. De verantwoordingssystematiek op het gebied van informatiebeveiliging gaat veranderen. De VNG heeft hier onlangs de colleges en raden over geïnformeerd

In 2017 gebeurt dit voor het eerst met een nieuwe Audit systematiek: de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Deze nieuwe systematiek maakt het beantwoorden van de uitvraag over informatieveiligheid gemakkelijker en efficiënter.

Met ENSIA wordt de verantwoordingssystematiek over BRP, PUN, Suwi, BAG, BGT en DigiD gebundeld. Bovendien sluit hiermee de horizontale verantwoording over informatieveiligheid aan op de gemeentelijke planning en control-cyclus.

De coördinatie m.b.t. tot de invoering van ENSIA is belegd bij de Informatie beveiligingsfunctionaris.

Doelstelling 4	Het opnemen van de uitvoeringsorganisatie Werkplein Ability in het BMW netwerk				
Maatregel	Het opnemen van de gebruikers en hun applicaties/data in het netwerk van BMW.				
Prestatie Indicator	Het ICT netwerk van Ability is toegevoegd aan en in beheer bij I&A-BMW.				
	2016	2017	2018	2019	2020
	Planvorming	Uitvoeren plan van aanpak & uitvoering	Uitvoering en borging		

Toelichting maatregel

De afdeling Sociale Zaken en Werk van de BMW gemeenten zijn gefuseerd met de werkvoorzieningsschap Ability en vormen nu Werkplein Ability. De afspraak is dat I&A-BMW de ondersteuning gaat bieden aan deze nieuwe organisatie. Dit betekent een forse uitbreiding van 70 gebruikers. In 2017 hebben we ons eerst geconcentreerd op een nieuwe Mail en Agendavoorziening, zodat alle gebruikers binnen het werkplein Ability goed met elkaar kunnen samenwerken. Intussen gaan we inventariseren welke behoefte de nieuwe organisatie heeft en hoe we dit kunnen inpassen in het nieuwe netwerk van BMW.

Communicatie

Wat willen we bereiken?

In ons streven om op een professionele wijze met communicatie om te gaan hebben we een behoorlijke slag gemaakt. De uitdaging waar we nu voor staan is om onze burgers meer bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid te betrekken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Verwezen wordt naar het deelprogramma Communicatie.

Financieel beheer; Administratieve Organisatie en Interne Control (AO/IC)

Wat willen we bereiken?

Een adequaat ingerichte organisatie en controlestelsel waarbij aan de vereisten op het gebied van de AO/IC wordt voldaan. Verder zal aandacht besteed worden aan de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid en uitvoering.

Wat gaan we daarvoor doen?

In verband met het herindelingsproces staat de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie op een laag pitje. Bij de reguliere planning en control, en interne controlwerkzaamheden zal nog zoveel mogelijk aandacht aan rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid besteed worden.

Facilitaire dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Een optimale ondersteuning van bestuur en organisatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

In BMW(E)-verband wordt al langer gewerkt aan de invoering van zaakgericht- en digitaal werken (JOIN Zaak & Document). In 2018 zal in het kader van het herindelingsproces bekeken worden hoe systemen geïntegreerd kunnen worden.

Verdeling kosten bedrijfsvoering

Op grond van de gewijzigde BBV voorschriften mogen de kosten van de secretarie en B&O niet meer op basis van een intern uurtarief over de deelprogramma's worden verdeeld. De directe kosten van de secretarie en B&O moeten ten laste komen van de taakvelden. De indirecte kosten komen op deelprogramma 5.4 Overhead, taakveld 0.04. De kosten van de secretarie bestaan uit: personeelskosten, huisvestingskosten, administratiekosten en automatiseringskosten. Voor B&O bestaan de kosten uit: personeelskosten, huisvestingskosten, kosten van tractie, gereedschappen en hulpmiddelen.

Interne processen

a. Resultaten doelmatigheid/doeltreffendheidonderzoeken

In verband met de herindeling cq. prioritering is in het Intern controleplan 2017/2018 geen doelmatigheidsonderzoek meegenomen.

b. Organisatieontwikkeling

Ten aanzien van de ambtelijke organisatie van Winsum hebben wij de volgende visie:

'De gemeente Winsum is een organisatie die klant- en omgevingsgericht is, die met de omgeving mee verandert en de communicatie met haar inwoners belangrijk vindt. De

gemeente is nuchter in zijn ambities en is daarbij doel- en resultaatgericht. De gemeente Winsum komt haar afspraken na en is goed bereikbaar. De gemeente investeert in haar medewerkers en doet dat in een cultuur die zich kenmerkt door betrokkenheid en de wil om samen te werken. De gemeentelijke organisatie doet dit alles in een passende organisatorische vorm.'

In ons streven om een klantgerichte organisatie te zijn, en daar waar mogelijk ons op dit punt te verbeteren, werken sinds 2014 aan een impuls t.a.v. de doorontwikkeling van onze organisatie. Het klantcontactcentrum heeft een prominente rol en plaats in onze organisatie gekregen. Ook de constatering dat we steeds meer een onderdeel zijn van een netwerksamenleving, vraagt om een flexibele organisatie die deels zelf de taken uitvoert en deels regie voert op de uitvoering. Daarbij past een structuur met zo min mogelijk leidinggevende lagen. De organisatiestructuur is daarom om deze redenen aangepast. Niet alleen de structuur is aangepast. Ook voor de cultuur is aandacht. Alle teams hebben inmiddels met behulp van externe begeleiding de eigen doorontwikkelmogelijkheden in kaart gebracht; en werken aan de implementatie daarvan.

Deze doorontwikkeling vraagt tevens om een impuls op het gebied van OTV. Hiervoor zijn reeds eerder aanvullende middelen vrijgemaakt. Deze middelen worden tevens ingezet om de medewerkers van Winsum goed voor te bereiden op de beoogde/komende herindeling. Ons streven om bewoners actief te betrekken bij de verdere ontwikkeling van de dorpen, vraagt ook meer bewonersgerichtheid van de medewerkers. Ook dat punt betrekken wij bij het OTV-beleid.

Externe processen

Samenwerking

Wat willen we bereiken?

Wij spelen in op veranderende wensen en eisen op sub-regionaal en regionaal niveau. Hierbij werken we in het kader van het herindelingsproces reeds samen met de gemeenten De Marne, Bedum en Eemsmond.

Wat gaan we daarvoor doen?

De BMW-gemeenten worden op I&A-gebied vanuit het gemeentehuis van De Marne bediend. De P&O-ondersteuning aan de BMW-gemeenten vindt plaats vanuit het gemeentehuis van Bedum. Sociale Zaken en Werk van de BMW-gemeenten is gehuisvest in Winsum (uitvoering) en Eemsmond (beleid en administratie). In het kader van het herindelingsproces zal ook op de overige beleidsterreinen stevig de samenwerking worden gezocht.

Vraaggerichte dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Bij het bepalen van het aanbod van onze diensten en producten laten wij ons leiden door de vraag van de klant (inwoners, bedrijven en instellingen) en samenwerkingspartners. Zo denken wij van 'buiten' naar 'binnen' bij het bepalen van de gewenste resultaten. Dat noemen wij vraaggerichtheid. Vraaggericht en vraaggestuurd werken komt tot uiting in het beleid en de uitvoering ervan. De raad bepaalt de mate van vraaggerichtheid en vraaggestuurdheid door het vaststellen van de gewenste kwaliteit van dienstverlening in de programma's.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2018 werken we verder aan de doorontwikkeling van het dienstverleningsconcept en het KCC.

Relatie met uitvoering programma's

De bovengenoemde beleidsvoornemens en uitvoeringsmaatregelen hebben een relatie met de deelprogramma's 5.1 Communicatie, 5.2 Publieke dienstverlening, 5.3 openbaar bestuur en 6.2 Financiën

PARAGRAAF F VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding

Verbonden partijen zijn derde rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke en een financiële band heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht.

Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

De gemeente Winsum heeft bestuurlijke en financiële belangen in verschillende verbonden partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en stichtingen.

De verbonden partijen worden hieronder beschreven, waarbij de volgende zaken aan de orde komen:

- de doelstelling van de verbonden partij;
- eventuele te verwachten beleidsveranderingen van de verbonden partij;
- omvang financieel belang;
- deelnemende gemeenten.

Naam	Veiligheidsregio Groningen (VRG)
Vestigingsplaats	Groningen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doelstelling en openbaar belang	De regeling stelt zich ten doel om door regeling en bestuur en door een doelmatige organisatie en coördinatie via intergemeentelijke samenwerking uitvoering te geven aan de behartiging van de volgende belangen: a. brandweezorg; b. geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen; c. rampenbestrijding en crisisbeheersing; d. ambulancezorg en brandweer
Relatie met beleidsprogramma	Deelprogramma 1.1 Brandweezorg en rampenbestrijding
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen
Bestuurlijk belang	Gemeente Winsum is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door de burgemeester
Financieel belang	De kosten voor de veiligheidsregio Groningen worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van de gemeente Winsum bedraagt in 2018: € 829.527
Eigen vermogen	31-12-2016 : € 5.628.000 31-12-2015 : € 5.091.000
Vreemd vermogen	31-12-2016 : € 218.836.000 31-12-2017 : € 10.643.000
Financieel resultaat	2016 : € 1.423.000 (V) 2015: € 807.000 (V)
Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente belast met de organisatie van de brandweezorg, de rampenbestrijding en de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening.
Ontwikkelingen In 2016 is, in aanloop naar de begroting 2018, een uitgebreide evaluatie gestart met betrekking tot de aard en omvang van de taken, producten en diensten die in de gemeenschappelijke regeling VRG zijn ondergebracht c.q. worden uitgevoerd. Met als doelstelling zorg te dragen voor structurele inbedding van structurele lasten en taken. In de begroting 2018 is deze structurele dekking opgenomen.	

Naam	Publiek Gezondheid en Zorg Groningen (PG&Z)
Vestigingsplaats	Groningen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doelstelling en openbaar belang	De regeling stelt zich ten doel om door regeling en bestuur en door een doelmatige organisatie en coördinatie via intergemeentelijke samenwerking uitvoering te geven aan de volgende belangen: a. bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking; b. bevolkingszorg.
Relatie met beleidsprogramma	Deelprogramma 2.3 Volksgezondheid en 2.5 Maatschappelijke ondersteuning
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen
Bestuurlijk belang	Gemeente Winsum is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een wethouder
Financieel belang	De kosten voor PG&Z worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van de gemeente Winsum bestaat in 2018 uit 3 delen: Bijdrage programma Gezondheid € 184.335 Bijdrage JGZ 0-4 jr € 227.333 Bijdrage RIGG € 40.786
Eigen vermogen	31-12-2016 : € 2.502.000 31-12-2015 : € 2.215.000
Vreemd vermogen	31-12-2016 : € 21.764.000 31-12-2015 : € 12.228.000
Financieel resultaat	2016 : € 460.000 (V) 2015: € 699.000 (V)
Risico's In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor de taken op het gebied van publieke gezondheid en de jeugdzorg.	
Ontwikkelingen De begroting beslaat het programma Gezondheid (GGD) en de programmaorganisatie RIGG. Er is verschil in de bestuurlijke bevoegdheden. De GGD voert de taken op het gebied van de publieke gezondheid uit en legt verantwoording af aan het AB. De inkoop van de jeugdzorg is niet gedelegeerd aan de GR maar gemandateerd aan het DB die de uitvoering belegt bij de RIGG. De primaire verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg blijft daarbij bij de colleges. <i>Programma Gezondheid</i> Het besluit over de Koers publieke gezondheid is eind 2016 in het Algemeen Bestuur genomen. De discussie over een duurzame bestuurlijke positionering van de GGD zal in de loop van 2017 plaatsvinden met als insteek dat in de loop van dat jaar een afgewogen besluit genomen kan worden. In 2018 zal het Programma Gezondheid vooral in het teken staan van de implementatie van het bestuurlijk besluit over de koers van de publieke gezondheid en de taken/positionering GGD. Het gaat hierbij om de transformatie van de dienstverlening in combinatie met de mogelijkheid dat gemeenten jaarlijks de keuze hebben om taken die niet verplicht bij de GGD zijn belegd wel of niet door de GGD te laten uitvoeren. De bezuiniging van 5% op inwonerbijdragen en bijdragen JGZ 0-4 bedraagt 770 duizend euro. Deze is voorsnog pro rata over alle bijdragen verdeeld. In de loop van 2017 zal de GGD bezuinigingsvoorstellen aan het bestuur presenteren waarna de bezuinigingen specifiek aan producten zullen worden gekoppeld. Gegeven de resultaten in de afgelopen jaren en de aanwezige marges verwachten wij op voorhand geen significante problemen bij het realiseren	

van deze taakstelling.

Programma RIGG

De Groninger gemeenten hebben in het najaar van 2016 besloten dat ze na 2017 nog drie jaar met elkaar door willen gaan met de transformatie van de Jeugdhulp.

Omdat te kunnen realiseren hebben ze tevens besloten dat de RIGG nog drie jaar zal voortbestaan. Met ondersteuning van de RIGG kunnen de gemeenten in de jaren 2018 tot en met 2020 de transformatie vorm geven, (het grootste deel van) de jeugdhulp samen inkopen, het gebruik van de zorg in natura en de PGB in samenhang monitoren en de gesubsidieerde voorzieningen samen blijven gebruiken en financieren.

De hoofdtaken van de RIGG blijven ook in de jaren 2018 tot en met 2020 als volgt:

1. Inkoop, contractbeheer en budgetbewaking
2. Programmering en advisering
3. Kwaliteitsbewaking en methodiekontwikkeling

Op basis van dit uitgangspunt bevat de begroting voor de RIGG geen voorstellen voor mutaties in de gemeentelijke bijdragen behoudens de indexering voor loon- en prijsontwikkelingen.

Naam	Omgevingsdienst Groningen (ODG)
Vestigingsplaats	Veendam
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doelstelling en openbaar belang	De omgevingsdienst verzorgt de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu, bouwen en wonen in opdracht van Groninger gemeenten en de provincie Groningen.
Relatie met beleidsprogramma	Deelprogramma 1.5 Milieu
Deelnemende partijen	Alle gemeenten en de provincie Groningen.
Bestuurlijk belang	Gemeente Winsum is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een wethouder.
Financieel belang	De kosten voor de Omgevingsdienst Groningen worden gedragen door de deelnemende gemeenten en de provincie Groningen. De bijdrage van de gemeente Winsum bedraagt: € 78.563
Eigen vermogen	31-12-2016 : € 2.547.000 31-12-2015 : € 2.785.000
Vreemd vermogen	31-12-2016 : € 4.317.000 31-12-2015 : € 3.605.000
Financieel resultaat	2016 : € 312.000 (V) 2015: € 801.000 (V)
Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de VTH-taken.
Ontwikkelingen	
De Omgevingsdienst Groningen is een uitvoeringsorganisatie, die beleidsarm is. Om die reden is ook dit jaar sprake van een eenvoudige, beleidsarme begroting. Het jaar 2018 is een overgangsjaar, dit is het laatste jaar dat de Omgevingsdienst wordt gefinancierd op basis een vaste bijdrage per deelnemer (input). Met ingang van 2019 wordt de Omgevingsdienst gefinancierd op basis van afname van producten en diensten (output).	
Voor 2018 is daarnaast uitgegaan van een voortzetting van het werkpakket van 2017, zoals uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma 2017. Het is de verwachting dat er wijzigingen zullen op gaan treden door de inwerkingtreding van het wijzigingsbesluit Omgevingsrecht, de	

ontwikkelingen rondom de herindelingen in de provincie Groningen en de wijzigingen die opdrachtgevers willen in het takenpakket dat zij afnemen c.q. willen afnemen. Deze ontwikkelingen, die op dit moment al worden onderzocht, zijn (nog) niet financieel vertaald en maken om die reden nog geen onderdeel uit van de voorliggende programmabegroting. Deze worden indien van toepassing via afzonderlijke besluiten met begrotingswijziging voorgelegd aan het Algemeen Bestuur.

Evaluatieonderzoek OGD en verbeterplan

In 2016 is er een onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de Omgevingsdienst. In dit rapport Evaluatierapport BMC staat aangegeven dat de OGD niet goed functioneert volgens de kwaliteitsnormen van het Rijk en de doelstellingen van de deelnemers. Om de situatie te keren is er een verbeterplan opgesteld. Dit plan is in september 2016 vastgesteld in het Algemeen Bestuur. 2018 is het laatste jaar om toe te werken naar de basis op orde, het herstellen van vertrouwen en het centraal stellen van de klant. Een spannend jaar, aangezien de Omgevingsdienst per 1 januari 2019 over wil gaan naar een product gestuurde organisatie (outputfinanciering), gefinancierd op basis van afname van producten.

Ontwikkeling deelnemersbijdrage

In 2018 stijgt de deelnemersbijdrage ten opzichten van de primitieve begroting 2017 met 1,7%. Dit betreft het gewogen gemiddelde van 2,2% indexatie van de loonkosten en 0,6% van de materiële kosten.

Naam	Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen
Vestigingsplaats	Usquert
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doelstelling en openbaar belang	De gemeenschappelijke regeling behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van het op een doelmatige en milieu hygiënische verantwoorde wijze verwijderen van afvalstoffen.
Relatie met beleidsprogramma	Deelprogramma 1.5 Milieu
Deelnemende partijen	Gemeente Winsum, De Marne, Eemsum, en Loppersum
Bestuurlijk belang	Gemeente Winsum is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur (raadslid en wethouder) en in het Dagelijks Bestuur (wethouder).
Financieel belang	De kosten (exploitatietekort) voor vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van de gemeente Winsum bedraagt: € 41.540
Eigen vermogen	31-12-2016 : € 1.980.000 31-12-2015 : € 1.561.000
Vreemd vermogen	31-12-2016 : € 5.048.000 31-12-2015 : € 4.924.000
Financieel resultaat	2016 : € 41.000 (V) 2015 : € 173.000 (V)
Risico's Het uiteindelijk tekort wordt gedragen door de deelnemende gemeenten. In de gemeenschappelijke regeling is de verdeling van de baten en lasten van de deelnemende gemeenten geregeld. In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten.	
Ontwikkelingen Het jaar 2017 staat in het teken van de voorbereiding van de afronding van het stortlichaam. De verwachting is dat begin 2018 begonnen wordt met de eindafwerking.	

Naam	Participatie Noord Groningen (PNG)
Vestigingsplaats	Uithuizen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doelstelling en openbaar belang	<p>1. Het openbaar lichaam heeft als belang te zorgen voor een kwalitatief hoogwaardige gezamenlijke uitvoering van de aan deelnemers opgedragen taken in de wetten en daarvan afgeleide regelingen op het gebied van werk en inkomen.</p> <p>2. Het openbaar lichaam zorgt in dat verband voor een zodanig effectieve en efficiënte uitvoeringsorganisatie, dat de periodiek met de deelnemers gemaakte beleidsmatige en prestatieafspraken gerealiseerd kunnen worden.</p> <p>3. Naast de behartiging van de hiervoor bedoelde belangen kan de uitvoeringsorganisatie gemeente specifieke taken met betrekking tot het sociaal domein uitvoeren. Dit kan worden vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst tussen de uitvoeringsorganisatie en de betreffende deelnemer(s).</p>
Relatie met beleidsprogramma	Deelprogramma 2.4 Sociale Zaken en Werk
Deelnemende partijen	Gemeente Winsum, Bedum, Eemsmond en De Marne
Bestuurlijk belang	Gemeente Winsum is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur (2 wethouders) en in het Dagelijks Bestuur (wethouder).
Financieel belang	De kosten worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De vaste bijdrage en de bijdrage in het tekort worden verdeeld o.b.v. het aandeel wsw-ers. De uitvoeringskosten o.b.v. het aandeel in het aantal uitkeringsgerechtigden. Voor Winsum gaat dit in 2018 om een totale bijdrage van € 1.081.372.
Eigen vermogen	01-01-2018 : € 872.000 31-12-2018 : € 601.000
Vreemd vermogen	01-01-2018 : € 4.366.000 31-12-2018 : € 4.730.000
Verwacht financieel resultaat	2018 : € 0
Risico's	<p>1. De gemeenten zijn gezamenlijk aansprakelijk voor eventuele tekorten bij PNG.</p> <p>2. De gemeenten zijn ook aansprakelijk voor de risico's. Deze risico's zijn opgenomen in de begroting 2018 van PNG en zijn ook onderdeel van het weerstandsvermogen van de gemeente. In de risicoparagraaf is het totale risico PNG opgenomen.</p>
Ontwikkelingen	<p>De begroting 2018 is de eerste geïntegreerde begroting van Ability en Sociale Zaken en Werk Hoogeland (inclusief Werkplein).</p> <p><i>Beleidsmatige ontwikkeling</i> De beleidsmatige ontwikkelingen zijn aangegeven in deelprogramma 2.4 Sociale Zaken.</p> <p><i>Ontwikkeling bedrijfsvoering</i> PNG streeft naar een zo goed en efficiënt mogelijke bedrijfsvoering. De gemeenten hebben in het organisatorisch kader meegegeven dat PNG zoveel mogelijk gebruik moet maken van de Ploofach-dienstverlening van de gemeenten zelf.</p>

Naam	Bank Nederlandse Gemeenten
Vestigingsplaats	Den Haag

Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Doelstelling en openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang
Relatie met beleidsprogramma	Deelprogramma 6.1 Financiën
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van het rijk, provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Aantal aandelen: 10.140 Percentage van totaal aantal: 0,0182% Nominale waarde één aandeel: € 1,78 Omvang deelneming: € 18.049
Eigen vermogen	31-12-2016 : € 4.486 mln 31-12-2015 : € 4.163 mln
Vreemd vermogen	31-12-2016 : € 149.514 mln 31-12-2015 : € 145.348 mln
Financieel resultaat	2016 : € 369 mln (V) 2015: € 226 mln (V)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.
Ontwikkelingen	

Naam	Waterbedrijf Groningen
Vestigingsplaats	Groningen
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Doelstelling en openbaar belang	Het uitoefenen van een publiek waterbedrijf
Relatie met beleidsprogramma	
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van Groninger gemeenten en de provincie Groningen.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouders in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). De AVA is het hoogste besluitvormingsorgaan binnen Waterbedrijf Groningen.
Financieel belang	Aantal aandelen: Percentage van totaal aantal: Nominale waarde één aandeel: € Omvang deelneming: € 1.815
Eigen vermogen	31-12-2016 : € 71,4 mln 31-12-2015 : € 67,5 mln
Vreemd vermogen	31-12-2016 : € 110,7 mln 31-12-2015 : € 99,4 mln
Financieel resultaat	2016 : € 3,8 mln (V) 2015: € 3,3 mln (V)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.
Ontwikkelingen	

Naam	Enexis BV
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Doelstelling en openbaar belang	Distribueren en transporteren van energie, exploiteren transportnetten energie, uitvoeren Elektriciteitswet 1988 en Gaswet.
Relatie met beleidsprogramma	
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van Nederlandse gemeenten en

	provincies
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). De AVA is het hoogste besluitvormingsorgaan binnen Enexis.
Financieel belang	Aantal aandelen: 142.116 Percentage van totaal aantal: 0,094945% Nominale waarde één aandeel: € 1 Omvang deelneming: €
Eigen vermogen	01-01-2018 : € 3.704 mln 31-12-2018 : € 3.804 mln
Vreemd vermogen	01-01-2018 : € 3.814 mln 31-12-2018 : Hiervan is geen reële inschatting te maken
Verwacht financieel resultaat	2018 : € 200 mln (V)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.
Ontwikkelingen	In 2016 hebben we een deel van onze aandelen Enexis verkocht.

Naam	CBL Vennootschap BV
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Doelstelling en openbaar belang	Vennootschap voortgekomen uit de splitsing en verkoop van Essent. Deze vennootschap vertegenwoordigt de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent
Relatie met beleidsprogramma	
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van Nederlandse gemeenten en provincies
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).
Financieel belang	Aantal aandelen: 1.889 Percentage van totaal aantal: Nominale waarde één aandeel: € 1 Omvang deelneming: €
Eigen vermogen	01-01-2018 : € 120.000 31-12-2018 : € 70.000
Vreemd vermogen	01-01-2018 : € 0 31-12-2018 : € 0
Verwacht financieel resultaat	2018 : € 50.000 (N)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.
Ontwikkelingen	Eind juni 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag is volledig uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang in de vennootschap. Ondanks dat het CBL Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Naam	Verkoop Vennootschap BV
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch

Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Doelstelling en openbaar belang	In het kader van de verkoop in 2009 van Essent aan RWE hebben de Verkopende Aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringengegeven aan RWE. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de Verkopende Aandeelhouders overgedragen aan Verkoop Vennootschap
Relatie met beleidsprogramma	
Deelnemende partijen	De aandeelhouders zijn in handen van Nederlandse gemeenten en provincies
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).
Financieel belang	Aantal aandelen: 1.899 Percentage van totaal aantal: Nominale waarde één aandeel: € 1 Omvang deelneming: €
Eigen vermogen	01-01-2018 : € 100.000 31-12-2018 : € 60.000
Vreemd vermogen	01-01-2018 : € 0 31-12-2018 : € 0
Verwacht financieel resultaat	2018 : € 40.000 (N)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.
Ontwikkelingen	Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Naam	CSV Amsterdam BV
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Doelstelling en openbaar belang	Namens de Verkopende Aandeelhouders eventuele schadeclaim procedures voeren
Relatie met beleidsprogramma	
Deelnemende partijen	De aandeelhouders zijn in handen van Nederlandse gemeenten en provincies
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).
Financieel belang	Aantal aandelen: 1.899 Percentage van totaal aantal: Nominale waarde één aandeel: € 1 Omvang deelneming: €
Eigen vermogen	01-01-2018 : € 800.000 31-12-2018 : € 600.000
Vreemd vermogen	01-01-2018 : € 780.000 31-12-2018 : € 580.000
Verwacht financieel resultaat	2018 : € 200.000 (N)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven nominale aandelenkapitaal.
Ontwikkelingen	De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld. Eventuele claims kunnen door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019)

	worden ingediend. Na afwikkeling van deze eventuele claims van Waterland zal de escrow-rekening kunnen worden opgeheven en het restant op deze rekening kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 kunnen worden geliquideerd.
--	--

Naam	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Doelstelling en openbaar belang	Hierin is het 50% belang van Essent in EZP tijdelijk ondergebracht
Relatie met beleidsprogramma	
Deelnemende partijen	De aandeelhouders zijn in handen van Nederlandse gemeenten en provincies
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). De AVA is het hoogste besluitvormingsorgaan binnen Enexis.
Financieel belang	Aantal aandelen: 142.116 Percentage van totaal aantal: Nominale waarde één aandeel: € 1 Omvang deelneming: €
Eigen vermogen	01-01-2018 : € 1.620.000 31-12-2018 : € 1.600.000
Vreemd vermogen	01-01-2018 : € 0 31-12-2018 : € 0
Verwacht financieel resultaat	2018 : € 20.000 (N)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven nominale aandelenkapitaal.
Ontwikkelingen	Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Naam	Stichting Beheer Oikocredit Nederland Fonds
Vestigingsplaats	Utrecht
Rechtsvorm	Stichting
Doelstelling en openbaar belang	Verstrekken van microkrediet in ontwikkelingslanden
Relatie met beleidsprogramma	
Deelnemende partijen	Particulieren en bedrijven
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).
Financieel belang	Aantal aandelen: 12 Percentage van totaal aantal: Nominale waarde één aandeel: € 200 Omvang deelneming: € 2.400
Eigen vermogen	01-01-2016 : € 887.491 31-12-2016 : € 1.008.545
Vreemd vermogen	01-01-2016 : € 111.791 31-12-2016 : € 155.165

Financieel resultaat	2016 : € 29.003
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven nominale aandelenkapitaal.
Ontwikkelingen	

PARAGRAAF G GRONDBELEID

Inleiding

In deze begrotingsparagraaf zijn de inhoud, de koers en de voornemens van het gemeentebestuur aangaande het grondbeleid verwoord.

Onderstaande paragraaf omschrijft de kaders en de reikwijdte van een adequaat grondbeleid in onze gemeente en geeft inzicht in de verwachtingen voor de korte termijn wat betreft risico's en voortgang van de uitgifte van bouwgrond.

Ook gaan we kort in op het instrumentarium voor grondbeleid in Winsum, in het kader van de uitvoering van de visie op de ruimtelijke structuur, economische zaken, wonen, sport en infrastructuur.

Bovenstaande leidt aan het slot van de paragraaf tot conclusies omtrent de aanvaardbaarheid van risico's versus beschikbare financiële middelen en het in te zetten controle-instrumentarium.

Definitie grondbeleid en grondexploitatie

Het gemeentelijk grondbeleid betreft de voorgenomen wijze van acteren door de gemeente op de grondmarkt en de wijze van uitvoeren of doen uitvoeren van grondexploitaties ter ondersteuning van ruimtelijke voornemens, ontwikkelingen en/of activiteiten in de breedste zin van het woord.

De Raad is bevoegd grondexploitaties vast te stellen.

De volgende activiteiten vallen onder de term grondexploitatie: gronden verwerven en beheren, gronden bouw- en woonrijp maken en gronden verkopen t.b.v. bouw van opstallen door derden. Daarnaast alle activiteiten die hiervoor nodig zijn zoals onderzoek, externe en interne planbegeleiding en organisatie, eventuele sloopwerkzaamheden, saneringen enzovoort.

De bouw van de opstallen zelf en de eventuele verkoop van deze opstallen vallen buiten het kader van de grondexploitatie en liggen bij de kopers van de bouwrijpe grond (de opstalontwikkelaars of particuliere kavelkopers).

Kader grondbeleid

Bij de keuzes voor het gemeentelijk grondbeleid en de uitvoering hiervan gelden de volgende kaders:

- Wetgeving BBV: Op grond van het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dient de paragraaf grondbeleid tenminste het volgende te bevatten:
 - Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
 - Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
 - Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
 - Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
 - De beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.
- Wet ruimtelijke ordening onderdeel "grondexploitatiewet": Bij kostenverhaal op particuliere ontwikkelaars geldt zowel het privaatrechtelijke kader (bij het sluiten van vrijwillige overeenkomsten) als het publiekrechtelijke kader (bij het opstellen van een zogenaamd exploitatieplan waarmee kosten dwingend kunnen worden verhaald).
- Administratieve organisatie grondbeleid gemeente Winsum: De beschrijving van de administratieve organisatie voor het grondbeleid is opgesteld.

In het onderstaande wordt eerst in beschrijvende zin ingegaan op mogelijke keuzes in het grondbeleid. Daarna worden de verschillende elementen uit het besluit begroten en verantwoordt toegelicht.

Keuzemogelijkheden grondbeleid

De gemeente kan in algemene zin kiezen uit de volgende hoofdvormen van grondbeleid, ter ondersteuning van het bereiken van haar ruimtelijke doelen:

Actief grondbeleid: de gemeente verwerft zelf grond, ontwikkelt deze en verkoopt de bouwrijpe grond. De gemeente voert hierbij de grondexploitatie en loopt hierbij het volledige grondexploitatie-risico, maar heeft ook de volledige regie en zeggenschap. Dit is aan de orde in Munster en bij het Boogplein. Ook voor de locatie van de voormalige school De Klief in Ezinge, waar de gemeente al grondeigenaar is, is dit tot op heden het voornemen.

Faciliterend grondbeleid: de gemeente stelt de kaders voor ontwikkelingen door derden. De gemeente loopt hierbij geen of weinig grondexploitatie-risico, maar heeft minder regie en zeggenschap. Eventuele (beperkte)kostenposten voor de gemeente worden verhaald op de initiatiefnemer. In onze gemeente zijn dit (augustus 2017) de volgende plannen:

- Oosterhuisen Baflo;
- De voorgenomen ontwikkeling van woningen op Lombok door projectontwikkelaar Credo;
- De voorgenomen ontwikkeling van woningen aan de Onderdendamsterweg door Brummelhuis;
- De nieuwbouw van de 12 Hoven;
- De voorgenomen bouw van een aantal appartementen aan de Kerkstraat in Winsum.

Ook in geval van herstructurering is er sprake van faciliterend grondbeleid. Vanwege het behalen van volkshuisvestelijke doelstellingen en afhankelijk van afspraken met de initiatiefnemer, in ons geval veelal Wierden en Borgen, is er sprake van een financiële bijdrage van de gemeente aan de ontwikkeling. In onze gemeente betreft dit op dit moment het plan Baflo Wilhelminalaan/Gebroeders Gootjesstraat.

Publiek-private samenwerking (PPS): de gemeente werkt samen in een vorm die tussen actief en faciliterend grondbeleid valt of meer naar één van beide vormen neigt. De risico's, winsten en verliezen, regie en zeggenschap worden bij deze vorm gedeeld tussen markt en gemeente. Dit was in onze gemeente bijvoorbeeld het inmiddels afgesloten plan Sauwerd de Groenlanden zuid.

Na het opstellen van de lopende beleidsactualisaties en de verwerking hiervan in de paragraaf grondbeleid, wordt voor de afzonderlijke achterliggende documenten beoordeeld welke voor actualisatie in aanmerking komen.

Het grondbeleid en ruimtelijke ontwikkeling

Als gezegd is het zaak de uitvoering van beleidsvoornemens op diverse terreinen ter hand te nemen. Met de structuurvisie als paraplu en de sectorale beleidsstukken als uitwerking. Zo geeft de woonvisie input voor de concretisering van het sociale programma voor woningbouw. Onder meer in de structuurvisie en de woonvisie worden voorstellen gedaan over de inzet van instrumenten waarmee sociale woningbouw ook in de toekomst kan worden bevorderd. De structuurvisie strekt zich uit van abstracte ambities op de zeer lange termijn tot concreet realiseerbare doelen op korte termijn. Bedoeling van de visie is om tegelijkertijd richting (toetssteen) en vrijheid (inspiratiebron) te geven. De uitvoeringsparagraaf is daarom flexibel en op hoofdlijnen, maar dient ook als basis voor grondbeleid, kostenverhaal en ander grondexploitatie-instrumentarium.

De exploitaties van bestaande plannen zijn verderop in deze paragraaf geactualiseerd.

De uitvoering van het grondbeleid in 2018 en verder

Wij streven een gedifferentieerd grondbeleid na en houden hierbij gezien de huidige markt het voorzichtigheidsprincipe hoog in het vaandel. Waar mogelijk en passend binnen een acceptabel risicoprofiel én passend in een gedegen grondexploitatie-opzet willen wij ook dit jaar ingaan op grondaanbiedingen in Munster (actief grondbeleid).

Gezien de marktsituatie en de regionale woningbouwafspraken verwachten wij op de korte termijn geen nieuwe grondaankopen voor uitbreidingsplannen, afgezien van Munster.

Binnendorps is beperkte aankoop ten behoeve van infrastructurele wensen of het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit niet bij voorbaat uit te sluiten.

Daarnaast willen wij ook private initiatieven faciliteren wanneer deze passen binnen het ruimtelijke beleid, de beschikbare nieuwbouwruiimte en de ambtelijke capaciteit. (Faciliterend grondbeleid). Indien zich nieuwe initiatieven voordoen willen wij deze benaderen in het licht van het bovenomschreven beleid.

Prognose lopende exploitaties voor 2018 en verder

Wat willen we doen en bereiken t.a.v. onze grondexploitaties in 2018?

Algemeen

In de woningen ontwikkelt zich gunstig en blijken kopers minder terughoudend te zijn. In de gemeentelijke grondexploitaties houden we nog steeds rekening met de verminderde afzetmogelijkheden van de afgelopen jaren. De regionale woningbouwafspraken worden jaarlijks geactualiseerd en bijgesteld aan de marktontwikkeling. Deze afspraken zijn leidend in de planvorming en –uitvoering.

Het betreft voornamelijk het plan in Munster en dit plan is dan ook flexibel opgezet.

De gemeente Winsum kent na het besluit van de gemeenteraad tot afsluiting van de grondexploitaties Boogplein en Sauwerd Groenlanden-Zuid nog één grondexploitatie die in exploitatie is genomen (Munster) en één grondexploitatie die nog niet in exploitatie is genomen (Boogplein). De grondexploitatie-opzetten worden integraal opnieuw doorgerekend elk jaar bij de jaarafsluiting. De werkelijk gemaakte kosten en opbrengsten van het voorgaande jaar worden dan verwerkt. Daarnaast wordt bij de begroting met name naar de toekomst gekeken. De belangrijke ontwikkelingen welke invloed hebben op het resultaat zijn doorgerekend en hieronder toegelicht.

1. Munster

Voor de toekomstige woningbouw in Munster hebben wij de ambitie de gronden zelf te verwerven, te ontwikkelen en te verkopen aan particuliere bouwers of aan projectontwikkelaars. Deze ontwikkeling wordt in meerdere stedenbouwkundig afgeronde eenheden gedaan, om zo door een gefaseerde aanpak te kunnen bepalen in hoeverre een volgende fase binnen het totaal kan worden opgepakt.

Het geraamde resultaat bedraagt € 400 op contante waarde per 1-1-2017.

Gefaseerde aanpak

Om flexibel in te kunnen spelen op woningmarkt- en behoefteontwikkelingen, streven wij per deelplan naar:

- gedegen marktonderzoek dat in het stedenbouwkundig plan voor de eerste deellocatie richting geeft aan de uitwerking. Uit dit onderzoek moet tevens het aantal belangstellenden en mogelijke kopers blijken. Deze informatie beïnvloedt de omvang van het eerste deelplan.
- een flexibel stedenbouwkundig plan, op te stellen in overleg met interne en externe betrokkenen en expertise, zoals makelaars, mogelijke bewoners, Wierden & Borgen enz.
- de grondexploitatie te actualiseren en door te rekenen op dit stedenbouwkundig plan met een detaillering op het eerste deelplan.
- binnen het stedenbouwkundig plan en de grondexploitatie de mogelijkheid inbouwen het bouwrijp maken te vertragen of te versnellen in antwoord op de ontwikkelingen in de markt.

2. Boogplein

De gemeenteraad heeft besloten tot afsluiting van de grondexploitatie Boogplein en momenteel wordt gewerkt aan de voorbereiding van een nieuwe grondexploitatie voor Boogplein om vervolgens de verbetering van de winkelstructuur en de verbreding van het woningaanbod daadwerkelijk ter hand te nemen. Over de nieuwe exploitatie adviseren wij u afzonderlijk.

Overige grondeigendommen

De gemeente heeft gronden in eigendom. Deze worden veelal verhuurd of verpacht ten behoeve van (agrarisch) gebruik of als volkstuin. Overhoekjes gemeentelijk groen worden verkocht aan aanpalende eigenaren. Dit vindt plaats conform het beleid dat hiervoor in 2006 is vastgesteld. Het betreft tevens gronden die de gemeente in het verleden verworven heeft ten behoeve van de realisatie van beleidsdoelstellingen in de (verre) toekomst.

Daarbij gaat het globaal om de volgende gronden:

- 2,25 ha ten noorden van de wethouder Kruijerlaan in Adorp (€ 3.570 rente/jr.)
- 4,6 ha Winsum-West ten zuiden/westen van de sportvelden in Winsum (€ 7.204 rente/jr.)
- 1,25 ha ten noorden van de Maarhuizerweg in Baflo (€ -,,- rente);
- 0,43 ha ten noorden van de begraafplaats in Baflo (€ 552,50 rente/jr.);
- 5,5 ha ten westen van het trainingsveld van de vv Winsum aan de Schouwerzijlsterweg in Winsum (€ 17.316 rente/jr.)

Deze gronden zijn destijds tegen reële grondprijzen verworven en zonder dat er een exploitatie onder gelegd is. Dit leidt tot de conclusie dat het bezit van deze gronden geen grote risico's kent en de boekwaarde niet aangepast behoeft te worden.

Reserve grondexploitatie

Voor het opvangen van eventueel te nemen verliezen in de grondexploitatie is de reserve grondexploitatie van belang. In de nota reserves en voorzieningen is bepaald of de hoogte hiervan voldoende is om voorziene risico's en afdrachten te dekken. Dit is het geval. De reserve grondexploitatie heeft in de nota reserves en voorzieningen een saldo per 1-1-2017 van circa € 543.000.

Risico's

Met diverse beheersmaatregelen zijn de risico's van grondexploitaties aangepakt. Bij de hercalculatie van grondexploitaties bij de jaarrekening en de begroting wordt stil gestaan bij de risico's. Dan wordt ook gekeken naar de actuele ontwikkelingen en de mogelijke effecten hiervan op de risico's voor Munster. In het licht van de actuele ontwikkelingen worden dan de reeds getroffen beheersmaatregelen beoordeeld. We beoordelen of de beheersmaatregelen nog steeds in voldoende mate de risico's opvangen. Indien nodig worden voorstellen gedaan voor eventuele aanvullende beheersmaatregelen.

Als belangrijke risico's bij de gemeentelijke grondexploitatie kunnen ook voor 2018 genoemd worden:

- een woningmarkt met lage afzet van kavels en stagnerende of dalende grondprijzen
- stijgende inflatie en renteparameters,
- planschadekosten,
- vertraging of stagnatie in procedures.

Voor Munster zijn de risico's beperkt door uit te gaan van een organische en gefaseerde ontwikkeling en tevens door zeer voorzichtige uitgangspunten. Zo is bijvoorbeeld bij het vaststellen van de grondexploitatie in 2011 reeds uitgegaan van een verlaagde grondprijs als reactie op ook toen al veranderde marktomstandigheden. Bij het eventueel werkelijkheid worden van slechtweerscenario's kan na inzet van het positieve saldo van de exploitatie zelf vervolgens tot inzet van de ruimte in de posten onvoorzien overgaan worden. En resteert de Reserve Grondexploitatie als weerstandsvermogen voor het afdekken van risico's. In het hoofdstuk over weerstandsvermogen in deze begroting is tot slot een bedrag opgenomen teneinde onvoorziene tegenvallers op te vangen ter grootte van 10% van de boekwaarde van de grondexploitatie per 1-jan-2018.

PARAGRAAF H SOCIAAL DOMEIN BMWÉ

Inleiding

De paragraaf Sociaal Domein BMWÉ is een onderdeel van de gemeentelijke begroting. Deze paragraaf beschrijft de ontwikkelingen en de doelstellingen aangaande het sociaal domein welke per 1 januari 2015 aan de gemeenten zijn overgedragen. De decentralisaties zijn voor de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond aanleiding geweest samen te werken op het gebied van het sociaal domein.

Deze paragraaf is in reikwijdte in beginsel beperkt tot de taken die met de overheveling van verantwoordelijkheid en budget gepaard gaan. Het gaat dan om de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet, incl. BUIG. Dat maakt het onderling vergelijken tussen de BMWÉ-gemeenten mogelijk. Tevens blijft inzichtelijk in hoeverre budgetneutraliteit gerealiseerd wordt ten aanzien van de overgehevelde taken.

Het sociaal domein omvat overigens meer dan de drie decentralisaties. Denk hierbij o.a. aan:

- Wmo oud (hulpmiddelen, Hulp bij het huishouden, vervoersvoorzieningen etc.)
- Basisondersteuning
- Ouderenbeleid
- Publieke gezondheid (Bijdrage aan GR PG&Z / GGD)
- Statushouders / opvang asielzoekers AZC
- Publiek vervoer (regiotaxi)
- OGGZ

Deze taakvelden zijn terug te vinden in de onderscheidende programma's van de programmabegroting.

Visie op het sociaal domein

In 2014 zijn in BMWÉ de visie en uitgangspunten op het sociaal domein vastgesteld.

Onze maatschappelijke ambitie, het wenkend perspectief is dat zoveel mogelijk inwoners actief participeren. Ieder naar vermogen en op een manier die bij hen past - als vrijwilliger, ouder, buren, mantelzorger of professional. Mensen zijn actief op scholen, in de buurt, kerk of werkplaats of bij een vereniging of sportclub. Daarbij handelen wij in ons doen en laten vanuit de volgende waarden:

- *Gemeenschapszin*: Wij hechten eraan dat mensen omzien naar elkaar;
- *Participatie*: Wij vinden het van belang dat inwoners deelnemen aan het sociale leven;
- *Samenwerking*: Wij werken samen (met inwoners, instellingen, bedrijven) vanuit een gezamenlijke maatschappelijke verantwoordelijkheid;
- *Vertrouwen*: Wij luisteren naar inwoners en geven ruimte aan professioneel handelen;
- *Gelijkwaardigheid*: Maatschappelijke instellingen zien wij als gelijkwaardige samenwerkingspartners;
- *Verantwoordelijkheid*: Wij vinden dat inwoners zoveel mogelijk zelf de regie over hun eigen leven moeten voeren;
- *Toegankelijkheid*: De toegang tot hulp is laagdrempelig en daarmee voor iedereen vrij toegankelijk;
- *Keuzevrijheid*: Inwoners kunnen kiezen voor hulp die bij hun situatie past.

Deze visie is vertaald naar een aantal uitgangspunten in het sociaal domein van de BMWÉ-gemeenten die als fundament dienen voor de transformatie. In het kort samengevat :

- Zelfredzame inwoners, ingebed in sociale omgeving
- Integrale ondersteuning door (maatschappelijke) instellingen, aanvullend op eigen kracht, door middel van het bieden van maatwerk in samenspraak met de burger en zijn/haar netwerk, dichtbij de leefomgeving van de burger.
- De BMWÉ-gemeenten voeren regie vanuit de wettelijke kaders, in partnerschap met de betrokken instellingen en burgers.

Integrale aanpak

Integrale ondersteuning

Na twee jaar ervaring met de nieuwe taken in het sociaal domein is besloten dat er overeenkomstig de visie en uitgangspunten inhoud gegeven moet worden aan het werken in integrale teams op het sociaal domein. In de periode van augustus 2016 tot 1 januari 2017 is proefgedraaid met één pilotteam 'integrale ondersteuning', bestaande uit casemanagers jeugd, consulenten maatschappelijk werk, consulenten Wmo, consulenten Participatiewet en consulenten MEE. Dit team heeft verkend welke toegevoegde waarde deze organisatievorm zou kunnen hebben voor de inwoner met een hulpvraag. Gebleken is dat deze toegevoegde waarde er is onder andere doordat kennis werd gedeeld en er samen aan een oplossing werd gewerkt. Ruimte en maatwerk zijn leidende criteria. Beleid formuleren op hoofdlijnen (en daarmee ruimte laten), goede kennis van beleid en regelgeving in de uitvoering en de durf om af te wijken met een goede onderbouwing zijn van essentieel belang om invulling te geven aan de visie op de integrale aanpak.

Sinds voorjaar 2017 zijn er vier pilotteams, in elke gemeente één, aan de slag waarvan één "doorontwikkelteam" om de zorgvragende inwoner verder te helpen. De bevindingen zijn positief, door middel van praktijk-casusbesprekingen krijgt de integrale aanpak werkende weg meer invulling. De professionals stemmen met elkaar af wat de beste manier is om de zorgvrager verder te helpen.

De ketenpartners basisondersteuning en de Wmo-adviesraad zijn meegenomen in de ontwikkeling en er is een tweede bijeenkomst geweest met de netwerkpartners uit het maatschappelijk middenveld.

De kaders waarbinnen het project verder kan moeten nog worden aangescherpt en er moet aansluiting bij het dienstverleningsconcept en visie van de nieuwe gemeente Het Hogeland gevonden worden.

De medewerkers moeten worden geschoold in de integrale aanpak en aan beleidsondersteuning en communicatie moet invulling worden gegeven.

Inkoop

Inkoop Basisondersteuning (BMWE)

De huidige contracten voor basisondersteuning (maatschappelijk werk, welzijnswerk, jongerenwerk en cliëntondersteuning) lopen af op 31 december 2017. Dit is aanleiding geweest voor het opstarten van een Europese aanbesteding volgens de Best Value-methode.

Bij een Best Value aanbesteding stelt de opdrachtgever de doelstellingen van de opdracht, de minimale voorwaarden voor de uitvoering en een plafondbudget vast. Door op deze manier aan te besteden worden aanbieders in de gelegenheid gesteld om op basis van hun eigen expertise te komen tot het beste kwalitatieve aanbod, waarbij zij hun aanbod onderbouwen met meetbare gegevens. De aanbieders laten zien dat zij expert zijn en zich onderscheiden van andere aanbieders.

De doelstellingen van de basisondersteuning zijn gericht op de samenwerking in integrale teams waarbij het versterken van de eigen kracht, zelfredzaamheid, participatie en ontwikkeling van inwoners en het verbeteren van de leefbaarheid in de BMWE-gemeenten voorop staat.

We zullen in 2018 samen met de gegunde partij verder bouwen aan de vorming van integrale teams en de transformatieopgave. Daarbij is het uitgangspunt dat de inwoner of zijn of haar huishouden centraal staat, wij laten onze systeemwereld (hoe wij het hebben georganiseerd) daarop aansluiten.

Inkoop Maatschappelijke Begeleiding (BMWE)

De Maatschappelijke begeleiding aan statushouders wordt in een onderhandse aanbesteding volgens de Best Value-methode ingekocht. De huidige partijen zijn gevraagd om een aanbod te

doen. Doelstelling is om middels een nieuwe aanpak een brug te slaan tussen WMO en participatie. De contracten zullen ingaan op 1 januari 2018 en hebben een looptijd van 2 jaar.

Ontwikkelingen per domein

Jeugdhulpverlening

Inkoop jeugdhulp RIGG

De huidige overeenkomsten met de gecontracteerde contractpartners en de aangesloten jeugdhulpaanbieders lopen door in 2017. De RIGG koopt voor de periode 2018-2020 opnieuw jeugdhulp in. Dit doet zij middels een Open House procedure voor de meeste producten. De producten Jeugdbescherming & Jeugdreclassering, Crisis ,en Jeugdhulp Plus worden door middel van een Europese aanbesteding ingekocht.

Naast de gezamenlijke inkoop van de RIGG is er door de 23 Groninger gemeenten besloten tot het verhogen van de vrij besteedbare ruimte van de afzonderlijke gemeenten. De vrij besteedbare ruimte bedraagt nu 2,5% en wordt benut voor uitvoeringskosten in domein Jeugd. Voor het jaar 2018 is gekozen om de vrij besteedbare ruimte te verhogen naar een percentage van 8%. De middelen worden ingezet voor versterking van de basisondersteuning en de preventieve taken, praktijkbegeleiding, gedragswetenschappers en ondersteuner jeugd en gezin in de huisartsenpraktijk. Hiermee geven we vorm aan het beleidsdoel en de behoefte binnen het CJG om jeugdhulp eerder en op maat aan te bieden.

Inkoop basisondersteuning

Zie integrale ondersteuning.

Samenwerking CJG - onderwijs

In 2017 gaan we van start met drie pilots die erop zijn gericht om de samenwerking tussen onderwijs en CJG te verbeteren. In samenwerking met Het Hogeland College Uithuizen starten we in het najaar van 2017 een pilot om schoolverzuim beter aan te pakken. Leerplicht en CJG zijn hierbij nauw betrokken. Indien succesvol wordt de werkwijze ingevoerd op alle scholen in de regio.

Rond diezelfde tijd start een overlegtafel ("taskforce thuiszitters") tussen onderwijs, jeugdhulp en leerplicht die erop is gericht om leerlingen die thuiszitten terug naar school te krijgen (of te voorkomen dat leerlingen uitvallen op school). Beide pilots worden georganiseerd in BMW-verband en lopen door in 2018.

In 2018 gaan de gemeenten daarnaast een project uitbreiden om MBO-studenten (ook uit de BMW-regio) te begeleiden die door persoonlijke problemen minder functioneren op school. Dit project wordt provinciebreed georganiseerd; vanuit onze regio zijn Wmo, CJG en jongerenwerk betrokken.

Naast al deze initiatieven proberen we in 2018 extra in te zetten op het verbeteren en intensiveren van de reguliere (zorgroute) overleggen tussen voorschoolse voorzieningen, onderwijs en CJG.

Samenwerking CJG/ jeugdhulp – huisartsen

Het verbeteren van de samenwerking tussen CJG en huisartsen is een van onze speerpunten. Dit is van belang omdat huisartsen belangrijke verwijzers zijn naar jeugdhulp. Ook kan deze samenwerking zorginhoudelijk winst opleveren.

Ondanks bovenstaande raakvlakken is de samenwerking tussen huisartsen en CJG nog niet vanzelfsprekend. Onder meer om dit verbeteren starten wij in 2018 de pilot OJG (Ondersteuner Jeugd en Gezin). De bedoeling van deze pilot is dat een ondersteuner jeugd en gezin voor zowel de huisartsenpraktijk als het CJG gaat werken. Daarmee vormt diegene de schakel tussen beide werelden. De OJG biedt kortdurende, lichte jeugdhulp. Het doel daarvan is om onze inwoners

goede (laagdrempelig en preventief) jeugdhulp te bieden. Hierdoor kan gespecialiseerde, dure zorg worden voorkomen.

Aan de OJG-pilot doen de huisartsenpraktijk Winsum en Stichting De Pool (samenwerkende huisartsen uit Usquert, Warffum en Eenrum) mee. Als jeugdhulpaanbieder hebben wij Molendrift betrokken. De pilot duurt een jaar; de RIGG volgt en evalueert de resultaten. Mocht het een succes worden, dan is het de bedoeling om de OJG-pilot uit te breiden.

Wmo

De afgelopen periode is veel aandacht gegaan naar de transitie van de zorg en ondersteuning en de continuïteit hiervan voor onze cliënten. We hebben minder aandacht gehad voor de transformatieopgaven van de Wmo2015. In 2018 willen we nadruk leggen op deze transformatie: we willen algemene voorzieningen ontwikkelen, de maatwerkvoorzieningen meer laten aansluiten op de eigen kracht en het sociaal netwerk van onze cliënten, en meer werken volgens het principe van 'één gezin één plan één regisseur'. Dit vraagt een nauwe samenwerking tussen gemeentelijk beleid en uitvoering, en tussen Wmo-consulenten, gecontracteerde zorgaanbieders en cliënten en diens sociaal netwerk.

Voor de Wmo begeleiding 18+ geldt dat de contracten voor zowel ondersteuning en begeleiding als het Pijlerpartnerschap in 2018 zijn verlengd. De mogelijkheid bestaat om aanvullende contracten af te sluiten voor specifieke en ontbrekende vormen van dienstverlening binnen het Ommelander Model.

Basisondersteuning

Zie integrale ondersteuning.

Ondersteunen van mantelzorgers

In 2017 is het actieplan 'Hoe helpen wij u te helpen' door de steunpunten Mantelzorg nader uitgewerkt in een gezamenlijk uitvoeringsplan. Beide plannen lopen door in 2018, waarna een evaluatie zal volgen. Het ondersteunen van mantelzorgers (en vooral vroegtijdig (h)erkennen van mantelzorgers) voorkomt dat ze overbelast raken en daardoor niet meer voor hun naaste kunnen zorgen.

Ondersteuning van vrijwilligers

Een andere opdracht die we in 2018 verder oppakken is de ontwikkeling van vrijwilligersbeleid. In het vrijwilligersbeleid willen we de ondersteuning van vrijwilligers gaan organiseren. Hoe deze ondersteuning er uit moet komen te zien willen we samen met vrijwilligers en andere betrokkenen vorm geven. Daarbij wordt in verband met het vervallen van het steunpunt voor vrijwilligers in Bedum en de naderende herindeling getracht de ondersteuning in de BMW-gemeenten te harmoniseren.

Maatwerkvoorzieningen

Hulp in het huishouden

Eind 2017 lopen de convenanten met onze aanbieders van Huishoudelijk Ondersteuning af. In aanloop naar de nieuwe inkoop van deze vorm van ondersteuning is in overleg met aanbieders gewerkt aan de nieuwe convenanten voor 2018 en verder. In 2017 is al uitvoering gegeven aan de wijzigingen in uitvoering als gevolg van de uitspraken van de CRvB op het gebied van de HO. Deze lijn wordt voortgezet in 2018. Wel zal meer aandacht worden besteed aan doorontwikkeling en een toekomstbestendige vorm van ondersteuning in het kader van de HO. Dit traject wordt samen met de te contracteren aanbieders vormgegeven middels een ontwikkelagenda. Een ontwikkelpunt is bijvoorbeeld de maaltijdvoorziening. Een activiteit die in de praktijk voor aanbieders lastig in te vullen blijkt.

Begeleiding en dagbesteding

Voor het maatwerkdeel van zorg en ondersteuning zullen we verder inzetten op de zogenaamde transformatieopdracht. Deze opdracht aan Pijlerpartners en aanbieders krijgt langzamerhand meer

vorm en inhoud in de vorm van pilots en concrete projectplannen. Doorontwikkeling blijft ook punt van aandacht in volgende inkoopprocessen.

Beschermd wonen

In 2018 wordt verdere uitwerking en uitvoering gegeven aan het meerjarenprogramma “Van beschermd wonen naar wonen met begeleiding op maat” dat in de 23 Groninger gemeenten is vastgesteld. De belangrijkste transformatieopgave hierbij is de scheiding van wonen en zorg. De inkoop van de voorziening Beschermd Wonen per 1 januari 2018 is dan ook gericht op meer inzet via ambulante zorg in combinatie met de Wmo voorzieningen 18+ zoals individuele/groepsbegeleiding. Om de transformatie te kunnen bekostigen wordt gewerkt aan een nieuw verdeelmodel waarbij het geld voor beschermd wonen verdeeld wordt over alle gemeenten. Het streven is dat dit nieuwe verdeelmodel in 2020 wordt ingevoerd.

Participatie

In 2016 is de nieuwe uitvoeringsorganisatie GR Werkplein Ability tot stand gekomen. Vanuit de drie sporen, het WSW/beschut werk en het minimabeleid is er zorg voor mensen die gebruik maken van de geboden voorzieningen. Het beleid is gericht op het leiden naar werk. Daar waar dit niet kan is het beleid er op gericht om inwoners op een andere wijze te laten participeren in de samenleving. Inwoners met een minimuminkomen zullen worden gestimuleerd om gebruik te maken van de beschikbare regelingen. Het moet mogelijk zijn dat minima deel kunnen nemen aan sport en culturele activiteiten. Hierbij ligt de nadruk op kinderen en chronisch zieken. Hierbij wordt samengewerkt met diverse maatschappelijke organisaties als Jeugdsportfonds, Jeugdcultuurfonds, Leergeld, stichting Present, Humanitas, Voedselbank en kledingbank Maxima. Belangrijk is verder dat (dreigende) financiële problemen bij inwoners zo vroeg mogelijk worden (h)erkend en worden aangepakt, teneinde een onnodige armoedeval te voorkomen.

Tot en met 2018 loopt het huidige Strategische beleidskader Werk en Inkomen. Jaarlijks wordt door de raden het strategisch beleidskader bijgesteld. De 11 gestelde kaders bevinden zich binnen de maatschappelijke, financiële en de organisatorische opgaven. De organisatie rapporteert per kwartaal aan de colleges en de raden. Daarnaast kunnen de raden hun gevoelens meegeven over de jaarrekening en de begroting.

De overheidswerkgevers hebben met de minister van BZK afgesproken samen 25.000 (afpraak-) banen te creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. Daarnaast moeten 100.000 afspraakbanen bij reguliere werkgevers worden gecreëerd. De vier gemeenten zetten zich in om afspraakbanen binnen hun gemeentelijke organisaties te realiseren. Inmiddels zijn 13 medewerkers gestart in een afspraakbaan binnen de gemeentelijke organisaties.

Vanuit de G11 aardbevingsgemeenten wordt ingezet op meer werk voor onze inwoners. Veel inwoners zijn laag en middelbaar geschoold. Voor inwoners met deze opleidingen is te weinig werk. Door het inzetten van beleid dat gericht is op werk, wordt door middel van SROI bij grote projecten van de gemeenten gekeken hoeveel mensen uit de kaartenbakken naar werk kunnen worden geleid. De jeugdwerkloosheid is een groot probleem. Werkgevers dienen te worden gestimuleerd om stage-plaatsen in het kader van werk-leer projecten aan te bieden. De gemeente geeft daarbij het goede voorbeeld. Er moet aansluiting worden gezocht met scholen, instellingen en omliggende gemeenten. Innovatieve oplossingen zijn geboden. In dit kader zijn dan ook afspraken gemaakt tussen het Rijk, de provincie, de G12 gemeenten en overige partijen. Daarnaast wordt het bedrijfsleven gevraagd naar ruimte voor opleiding en stages.

De betaling van de algemene uitkeringen voor bijstandsgerechtigden geschiedt vanuit de BUIG-middelen. Dit budget is niet toereikend gebleken in de afgelopen jaren voor de gemeenten Bedum, De Marne en Winsum. Over de jaren 2015 en 2016 zijn hiervoor vangnetuitkeringen aangevraagd. De uitkeringen over het jaar 2015 zijn inmiddels ontvangen. De aanvragen over 2016 zijn deze zomer tijdig bij de toetsingscommissie ingediend. Voor het jaar 2018 bestaat de verwachting dat alle vier gemeenten tekort gaan komen.

Budgettaire ontwikkelingen

Bij de invoering van de decentralisaties in 2015 was bekend dat van rijkswege de jaren na invoering het rijksbudget voor de decentralisaties zou gaan dalen. Op basis van de meeste recente informatie (meicirculaire 2017) staan de BMW-gemeenten in 2018 voor een opgave om uit komen met een budget wat ten opzicht van 2017 in 2018 afneemt met totaal € 395.000. (Beschikbaar in 2017 € 31,8 miljoen, in 2018 € 31,4 miljoen).

(Bron: meicirculaire 2017)	2018 BMW	Bedum	De Marne	Winsum	Eemsumond
WMO 2015	8.270.483	1.682.480	1.756.652	1.774.582	3.056.769
mutatie t.o.v. jaar er voor	-/- 139.068	93.747	44.090	-/- 1.538	-/- 275.367
Jeugd	12.828.307	2.526.860	2.305.548	3.173.305	4.822.594
mutatie t.o.v. jaar er voor	335.491	42.250	67.790	238.722	-/- 13.271
Participatie	10.306.521	1.375.063	1.827.718	2.121.181	4.982.559
mutatie t.o.v. jaar er voor	-/- 591.890	-/- 57.265	-/- 112.835	-/- 114.710	-/- 307.080
TOTAAL 3D	31.405.311	5.584.403	5.889.918	7.069.068	12.861.922
mutatie t.o.v. jaar er voor	-/- 395.467	78.732	-/- 955	122.474	-/- 595.718

In de begroting 2018 zijn de uitgaven en inkomsten voor de onderdelen Jeugdwet en WMO gebaseerd op het financieel kader dat in de raden van 2017 is geaccordeerd. Ook in het meerjarenperspectief wordt vooralsnog er van uit gegaan dat de afname in de rijksmiddelen opgevangen kan worden binnen de huidige beleidskaders.

Voor wat betreft het onderdeel participatie geldt dat de lagere rijksbijdrage leidt tot een hoger exploitatietekort van de GR Participatie Noord Groningen. De daling van dit rijksbudget wordt grotendeels veroorzaakt door de afbouw van de WSW. Meer hierover staat opgenomen in de begroting van de gemeenschappelijke regeling. Op grond van verslaggevingseisen en het provinciale toezicht dienen de tekorten van de GR opgenomen te worden in de begroting van de deelnemers zijnde de BMW-gemeenten.

Solidariteit Jeugd

Op het gebied van Jeugdhulpverlening zijn de BMW-gemeenten een provinciale solidariteit aangegaan voor zowel de Zorg in Natura alsook de PGB-uitgaven. Deze solidariteit bestaat in elk geval nog in 2017. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2018 is nog onbekend of in 2018 de provinciale solidariteit wordt gecontinueerd.

Wat willen we bereiken? / Wat gaan we daarvoor doen?

Jeugd

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<ul style="list-style-type: none"> We ondersteunen inwoners in het gebruikmaken van hun eigen kracht en het eigen netwerk 	<ul style="list-style-type: none"> Dit is verankerd in de werkwijze van de uitvoerende partners van het CJG. Wij monitoren dit met het contractbeheer. Evalueren van dit beleidsdoel in 2018 door gebruik te maken van resultaten cliëntervaringsonderzoek jeugd
<ul style="list-style-type: none"> We de-medicaliseren, ontzorgen en normaliseren zoveel mogelijk vragen en problematiek rondom opgroei en opvoeden 	<ul style="list-style-type: none"> Dit is verankerd in de werkwijze van de uitvoerende partners van het CJG. Wij monitoren dit met het contractbeheer. Zorgdragen voor de veiligheid van jeugdige en gezin (RIGG project) Evalueren van dit beleidsdoel in 2018 door gebruik te maken van resultaten cliëntervaringsonderzoek jeugd
<ul style="list-style-type: none"> We bieden eerder (jeugd)hulp op maat aan 	<ul style="list-style-type: none"> Doorontwikkelen van een goede basisondersteuning en toegang tot jeugdhulp (RIGG project)

	<ul style="list-style-type: none"> • Inkoop jeugdhulp 2018 • De toegankelijkheid van het CJG verbeteren en bekendheid vergroten. • Evalueren van dit beleidsdoel in 2018 door gebruik te maken van resultaten cliëntervaringsonderzoek jeugd
<ul style="list-style-type: none"> • We bieden meer ruimte aan professionals en zorgen voor een vermindering van regeldruk 	<ul style="list-style-type: none"> • Evalueren van dit beleidsdoel in 2018
<ul style="list-style-type: none"> • We zorgen voor een optimale samenwerking met huisartsen, voorschoolse voorzieningen en het onderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> • We monitoren en evalueren van de zorgroutes met het onderwijs. • We ontwikkelen zorgroutes met de huisartsen. • Evalueren van dit beleidsdoel in 2018 door gebruik te maken van resultaten cliëntervaringsonderzoek jeugd

WMO

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<ul style="list-style-type: none"> • Algemeen: Start maken met transformatieopgave 	<ul style="list-style-type: none"> • Transformatieopgave helder definiëren en concretiseren. Samenwerking tussen beleid-uitvoering-aanbieders verbeteren en bepalen wat ieders rol is om de transformatie op gang te brengen.
<ul style="list-style-type: none"> • Basisondersteuning: Goede samenwerking in integrale teams. Versterken eigen kracht, zelfredzaamheid, participatie van inwoners. Verbeteren van leefbaarheid in BMW-gemeenten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Met de nieuwe contractpartner voor de basisondersteuning werken we momenteel uit hoe we dit gezamenlijk vorm geven.
<ul style="list-style-type: none"> • Beter ondersteunen en faciliteren van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen en uitvoeren van vrijwilligersbeleid
<ul style="list-style-type: none"> • Mantelzorgondersteuning: Ondersteunen van mantelzorger en overbelasting van mantelzorgers voorkomen 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering actieplan Mantelzorgondersteuning •
<ul style="list-style-type: none"> • Voorkomen dat inwoners zorg/ondersteuning mijden of in financiële problemen raken door de stapeling van eigen bijdrages uit Zorgverzekeringswet en Wmo. 	<p>Aandacht hebben voor deze stapeling van eigen bijdragen. In uitvoering goed afstemmen tussen Wmo en bijzondere bijstand. Indien nodig op maat maatregelen treffen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Inwoners met een ondersteuningsbehoefte krijgen de hulp of ondersteuning die nodig is. 	<p>Ondersteuning op maat inzetten, waarbij integraal gekeken wordt wat nodig is (maatwerkvoorzieningen, algemene voorzieningen, ondersteuning uit eigen netwerk). Hierbij wordt breed gekeken naar ondersteuningsvragen op alle leefdomeinen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Beschermd wonen: stappen maken in de transformatieopgave scheiden van wonen en zorg. 	<p>Uitvoering geven aan meerjarenprogramma Van beschermd wonen naar wonen met begeleiding op maat. Meer inzetten op ambulante zorg in de wijken in combinatie met Wmo-voorzieningen.</p>

Participatie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<ul style="list-style-type: none"> • Een goed werkende uitvoeringsorganisatie voor werk en inkomen. 	<ul style="list-style-type: none"> • We gaan in 2018 het strategisch beleidsplan evalueren inzake het jaar 2017.
<ul style="list-style-type: none"> • Meer werk voor onze inwoners 	<ul style="list-style-type: none"> • We komen met een aangepast strategische beleidskader voor 2019
<ul style="list-style-type: none"> • Onze inwoners meer laten participeren in de samenleving 	<ul style="list-style-type: none"> • De regelingen voor minima op grond van de nota Mee Doen! zullen worden uitgevoerd. Daarnaast

	worden de contacten met de maatschappelijke organisaties verder geïntensiveerd.
<ul style="list-style-type: none"> Voor de tekorten op het BUIG budget (inkomensdeel) vragen we een vangnetuitkering aan. 	<ul style="list-style-type: none"> De vangnetuitkering over het jaar 2017 zullen voor de zomer van 2018 bij de toetsingscommissie worden ingediend. .
<ul style="list-style-type: none"> Meer mensen uit de uitkering en minder instroom 	<ul style="list-style-type: none"> De acties op grond van de nota Analyse tekort Inkomensdeel en verbeterplan, zullen in 2018 verder worden uitgevoerd.

Beleidsindicatoren

Bij de invoering van het huidige Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in 2004 lag de nadruk op het vergroten van de transparantie van het proces van begroting- en verantwoording en het versterken van de positie van raad. Er zijn ruim 10 jaar na invoering van het BBV diverse ontwikkelingen die vragen om vernieuwing van het BBV. In de periode tussen 2014 en 2015 heeft een commissie onder aanvoering van wethouder Stef Depla een advies uitgebracht inzake de vernieuwing BBV. In maart 2016 is het wijzigingsbesluit BBV in de Staatscourant gepubliceerd. In de begroting 2017 zijn de beleidsindicatoren voor het eerst opgenomen. Dit is het tweede jaar dat de beleidsindicatoren onderdeel zijn van de begroting. De indicatoren worden door het rijk beschikbaar gesteld via www.waarstaatjegemeente.nl. De beleidsindicatoren inzake de decentralisaties staan hieronder opgenomen.

Onderdeel Taakvelden	Participatie 6.3 Inkomensregelingen 6.4 Begeleide participatie 6.5 Arbeidsparticipatie-instrumenten gericht op toeleiding naar werk						
Inhoud We begeleiden, door sociaal beleid uit te voeren, werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden naar de arbeidsmarkt. Zij kunnen dan zelfstandig en zonder hulp van de overheid in hun eigen levensonderhoud voorzien. Voor inwoners die dat niet kunnen, zorgen we voor een financieel vangnet en maatschappelijke ondersteuning. We stimuleren zelfredzaamheid en actief meedoen in onze samenleving. Binnen dit programma valt ook de inburgering van nieuwkomers.							
Beleidsindicatoren							
Naam indicator	Eenheid	Periode	Indicator (download 19 september 2017)				
			Bedum	de Marne	Winsum	Eemsmon d	Landelijk
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar *	2016	446,9	589,1	425,3	544,0	744,0
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar **	2015	5,05%	5,64%	3,88%	6,88%	6,58%
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking ***	2016	66%	61,8%	64,3%	62,8%	65,8%
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen **	2015	2,24%	2,79%	1,83%	2,33%	1,52%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners ***	2016	27,8	37,9	30,2	43,5	41,3
Lopende re-integratie-voorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15-64 jaar ***	2016	38	65,6	52,6	69,9	25,5

*) bron: LISA (Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen)

**) Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

**) CBS (Centraal Bureau voor de statistiek)

Onderdeel Taakvelden	Jeugdwet en WMO 2015 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.2 Wijkteams 6.6 Maatwerk-voorzieningen (WMO) 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ 6.82 Geëscaleerde zorg 18-
-------------------------	--

Inhoud

Jeugd

Vanaf 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdhulp, van bescherming tot reclassering en van opvoedingsondersteuning tot geestelijke gezondheidszorg.

We willen dat de jeugd mogelijkheden krijgt om zich zo goed mogelijk te ontwikkelen. Jeugdigen moeten gezond en veilig kunnen opgroeien tot zelfstandige en evenwichtige volwassenen. Als ondersteuning, hulp of zorg nodig is, moet deze hulp zo vroeg mogelijk geboden worden, in de lichtste vorm, zo snel mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis. Wij willen bevorderen dat er vanuit de ouders, de school, de buurt en de samenleving aandacht voor en betrokkenheid bij de (zorg voor) jeugdigen is. Ruimte voor eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht van jeugdigen en ouders staan hierbij voorop. Bij ernstige gedrags- of ontwikkelingsproblematiek moet er gespecialiseerde hulp in de buurt van het kind en de ouders zijn.

Wmo

Onze maatschappelijke ambitie is dat zoveel mogelijk inwoners actief participeren. Ieder naar vermogen en op een manier die bij hen past – als vrijwilliger, ouder, buren, mantelzorger of professional. Mensen zijn actief op scholen, in de buurt, kerk of werkplaats of bij een vereniging of sportclub. Daarbij handelen we in ons doen en laten vanuit de volgende waarden:

- Gemeenschapszin: Wij hechten eraan dat mensen omzien naar elkaar;
- Participatie: Wij vinden het van belang dat inwoners deelnemen aan het sociale leven;
- Samenwerking: Wij werken samen (met inwoners, instellingen, bedrijven) vanuit een gezamenlijke maatschappelijke verantwoordelijkheid;
- Vertrouwen: Wij luisteren naar inwoners en geven ruimte aan professioneel handelen;
- Gelijkwaardigheid: Maatschappelijke instellingen zien wij als gelijkwaardige samenwerkingspartners;
- Verantwoordelijkheid: Wij vinden dat inwoners zoveel mogelijk zelf de regie over hun eigen leven moeten voeren;
- Toegankelijkheid: De toegang tot hulp is laagdrempelig en daarmee voor iedereen toegankelijk;
- Keuzevrijheid : Inwoners kunnen zoveel mogelijk kiezen voor hulp die bij hun situatie past.

In onze gemeente zijn de meeste inwoners zelfredzaam en nauw verbonden met de samenleving waaraan zij actief deelnemen. Wij zorgen samen met hen voor de inwoners die ondersteuning nodig hebben.

Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Periode	Indicator (download 19 september 2017)				
			Bedum	de Marne	Winsum	Eemsmond	Landelijk
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen *	2015	0,93%	1,49%	0,51%	1,04%	1,45%
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar **	2016	12,3%	13,2%	12,0%	14,1%	10,7%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar **	2016	1,3%	0,7%	0,5%	1,3%	1,20%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 22 jaar **	2015	0,6%	0,7%	0,0%	0,4%	0,50%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners **	2016	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	62

*) Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

**) CBS (Centraal Bureau voor de statistiek)

PARAGRAAF I LEEFBAARHEID

De gemeente wil haar dorpskernen vitaal houden. Het Leefbaarheidskader “Winsumer dorpen leefbaar!” geeft aan wat de belangrijkste uitdagingen en opgaven zijn om de dorpen leefbaar te houden en waar nodig te verbeteren.

We hebben een groot aantal sectorale plannen waarin de leefbaarheid aandachtspunt is. Met het Leefbaarheidskader hebben we een basis om gericht, integraal en in samenwerking met de dorpen, hun inwoners, de maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven, de leefbaarheid aan te pakken en vorm en richting te geven.

Daarnaast hebben we hiermee een overkoepelend kader dat als basis gebruikt kan worden voor onze inbreng bij ontwikkelingen en discussies over de gemeentelijke herindeling, de aardbevingsproblematiek en andere regionale ontwikkelingen en de financieringsmogelijkheden die daarbij horen.

In deze paragraaf over leefbaarheid rapporteren we over de ontwikkelingen, trends en knelpunten die zich voordoen ten aanzien van de leefbaarheid. Verder rapporteren we over de activiteiten die we uitvoeren voortkomend uit de aanpak die is beschreven in het Leefbaarheidskader.

In het Leefbaarheidskader, ‘Winsumer dorpen leefbaar!’ hebben we een aantal ontwikkelingen geschetst die de leefbaarheid kunnen beïnvloeden of onder druk zetten. Genoemd zijn ondermeer de demografische ontwikkelingen, aardbevingen en ontwikkelingen in de zorg. We zullen dan ook, samen met onze bewoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en de omliggende gemeenten alert moeten zijn en tijdig inspelen op ontwikkelingen.

Activiteiten

Leefbaarheidsoverleg

Eén à twee keer per jaar bespreken we de belangrijkste trends en ontwikkelingen met een aantal maatschappelijke organisaties. De volgende punten zijn hieruit naar voren gekomen.

- Betrokkenheid van mensen, inwoners bij elkaar is van groot belang voor de leefbaarheid in de dorpen. Voor organisaties geldt hetzelfde. Vernieuwende ideeën en projecten komen tot stand als organisaties met elkaar in contact komen, elkaar kennen en echt gaan samenwerken. Bij veel organisaties binnen de gemeente dringt dit besef wel door en wordt er meer en meer samengewerkt, bijvoorbeeld in de zorg en het onderwijs. Het verbinden van inwoners met organisaties en projecten lukt in kleinere dorpen beter dan in de grotere dorpen. Dit vraagt aandacht.
- De herindeling houdt de organisaties bezig. Schaalvergroting kan leiden tot meer afstand tot bestuurders. Organisaties hebben er belang bij dat de mensen van de gemeente waar zij mee praten ook (snel) kunnen beslissen. Dorpencoördinatoren (of anderszins) zijn nodig om de communicatie op gang te houden en snel zaken te kunnen realiseren.
- Toenemende eenzaamheid onder ouderen is een ontwikkeling die gesignaleerd wordt bij zorgorganisaties. De kerken ervaren dit minder. De ouderen die bij de kerkgemeenschap horen zijn wel in beeld en hebben de kerk als sociaal vangnet. Samenwerking met de kerken wordt als een kans gezien.
- Monitoren: cijfers zeggen vaak niet zoveel. Het met elkaar spreken over wat we zien, meemaken aan ontwikkelingen en trends is wellicht waardevoller.

Scholing van de interne organisatie

Raadsleden, collegeleden en een groot deel van de medewerkers hebben de cursus overheidsparticipatie met LEF van CMO/STAMM gevolgd en in de praktijk gebracht. Hiermee hebben we methoden aangeleerd en handvatten gekregen om nog beter met bewonersinitiatieven om te gaan en te ondersteunen. De andere gemeenten van het Hogeland gaan de cursus ook volgen en binnen de herindelingswerkgroepen is overheidsparticipatie een belangrijk item. Intussen passen we waar mogelijk en wenselijk de methode toe.

Subsidiemogelijkheden benutten

Het leefbaarheidskader is gebruikt als onderbouwing bij het aanvragen van subsidie voor verschillende projecten. Zo is er voor het project 'integraal kindcentrum Baflo' subsidie verkregen van € 200.000,- bij de Provincie Groningen in het kader van het uitvoeringsprogramma leefbaarheid. Het project De Tirrel heeft € 900.000,- subsidie verkregen in het kader van Spoor 1 van het leefbaarheidsprogramma Kansrijk Groningen van de NCG.

Ook een aantal bewoners en organisaties uit onze gemeente hebben bij de Provincie of het Loket Leefbaarheid (Kansrijk Groningen) subsidie gekregen voor hun leefbaarheidsprojecten / bewonersinitiatieven. Als gemeente

Ook van de gemeentelijke mogelijkheden voor leefbaarheidssubsidie en cofinanciering wordt veel gebruik gemaakt. De mogelijkheid van het inzetten van de reserve cofinanciering als aanvulling op de subsidiemogelijkheden van andere instanties is belangrijk. Cofinanciering wordt vaak vereist en het geeft een duidelijk multiplier-effect (in 2015 was dat gemiddeld 14, 3).

Het Sociaal Planbureau heeft de eerste effecten onderzocht van het Uitvoeringsprogramma Leefbaarheid van de Provincie Groningen. Zowel grotere projecten als bewonersinitiatieven hebben duidelijk toegevoegde waarde voor de leefbaarheid in dorpen en wijken in de provincie Groningen. De toegevoegde waarde bij al deze projecten zit vooral in de kracht van participatie en het hervinden van vertrouwen in de toekomst.

Reden genoeg om hiermee door te gaan. We zullen in ieder geval een nieuwe poging doen om voor het project Centrumplan een subsidie te verkrijgen bij de Provincie.

Monitoring van de leefbaarheid

Er worden tal van onderzoeken gedaan in de provincie en ons gebied naar leefbaarheid waar informatie uitgehaald wordt. Het Sociaal Planbureau Groningen is o.a. een belangrijke bron. Het ontwikkelen van nieuwe monitoringsinstrumenten pakken we op met de nieuwe gemeente.

II. Financiële begroting

RECAPITULATIE BEGROTING 2018

Omschrijving (deel-)programma's:		Lasten	Baten	Saldo
1.1	Brandweezorg en rampenbestrijding	838.147	0	838.147
1.2	Openbare orde en veiligheid	181.241	0	181.241
1.3	Volkshuisvesting	543.414	-427.900	115.514
1.4	Verkeer en vervoer	1.981.361	-5.551	1.975.810
1.5	Milieu	2.319.334	-2.714.405	-395.071
Kwaliteit v/d Woon- en leefomgeving		5.863.497	-3.147.856	2.715.641
2.1	Cultuur	306.988	-38.325	268.663
2.2	Onderwijs	1.453.002	-33.259	1.419.743
2.3	Volksgezondheid	901.095	-144.456	756.638
2.4	Sociale zaken en werk	8.506.955	-4.726.561	3.780.394
2.5	Maatschappelijke ondersteuning	8.368.622	-830.950	7.537.672
2.6	Sport	1.042.176	-216.733	825.443
Soc. voorzieningen en maatsch.dienstverl		20.578.837	-5.990.285	14.588.552
3.1	Economie	239.090	-46.827	192.263
Dorps- en plattelandseconomie		239.090	-46.827	192.263
4.1	Grondbeleid	126.093	-220	125.873
4.2	Natuur- en groenbeheer	1.178.411	-23.331	1.155.080
4.3	Ruimtelijke ordening en inrichting	254.030	-10.212	243.818
Ruimtelijke structuur		1.558.534	-33.763	1.524.771
5.1	Communicatie	320.886	-25.242	295.644
5.2	Publiekszaken	380.808	-257.087	123.720
5.3	Openbaar bestuur	895.426	-45.010	850.416
5.4	Bedrijfsvoering	4.273.695	-438.427	3.835.268
Kwaliteit van bestuur en organisatie		5.870.815	-765.766	5.105.049
Subtotaal deelprogramma's		34.110.773	-9.984.497	24.126.276
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen:		Lasten	Baten	Saldo
7.0	Financiën	1.831.340	-2.037.976	-206.636
7.1	Lokale heffingen	282.948	-2.788.000	-2.505.053
7.2	Algemene uitkering	0	-20.520.528	-20.520.528
7.6	Onvoorziene uitgaven	111.210	-31.317	79.893
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen		2.225.498	-25.377.821	-23.152.323
Resultaat voor bestemming		36.336.271	-35.362.318	973.952
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves		Lasten	Baten	Saldo
1.4	Verkeer	0	-68.889	-68.889
1.5	Milieu	0	-83.072	-83.072
2.1	Cultuur	0	-47.556	-47.556
2.2	Onderwijs	54.612	0	54.612
2.4	SoZa/Werk	0	-260.098	-260.098
2.5	Welzijn	4.000	-155.841	-151.841
2.6	Sport	32.880	-57.871	-24.991
4.1	Grondbeleid	0	-9.907	-9.907
4.3	Ruimt.Ord.	0	-25.000	-25.000
6.2	Financiën	0	-39.500	-39.500
Mutaties op de reserves		91.492	-747.734	-656.242
Resultaat na bestemming		36.427.763	-36.110.052	317.710

Omschrijving (deel-) Programma's		2017	2018	2019	2020	2021
Kwaliteit v/d Woon- en leefomgeving						
Brandweertzorg en rampenbestrijding	Lasten	812.512	838.147	852.634	862.787	851.280
	Baten	0	0	0	0	0
	Saldo	812.512	838.147	852.634	862.787	851.280
Openbare orde en veiligheid	Lasten	176.716	181.241	181.193	181.145	181.096
	Baten	0	0	0	0	0
	Saldo	176.716	181.241	181.193	181.145	181.096
Volkshuisvesting	Lasten	526.463	543.414	506.478	504.409	501.440
	Baten	-430.660	-427.900	-425.140	-425.140	-425.140
	Saldo	95.803	115.514	81.338	79.269	76.300
Verkeer en vervoer	Lasten	2.162.437	1.981.361	2.050.886	2.077.163	2.078.453
	Baten	-5.551	-5.551	-5.551	-5.551	-5.551
	Saldo	2.156.887	1.975.810	2.045.335	2.071.612	2.072.902
Milieu	Lasten	2.294.826	2.319.334	2.222.962	2.200.730	2.182.904
	Baten	-2.714.405	-2.714.405	-2.757.032	-2.757.297	-2.761.810
	Saldo	-419.579	-395.071	-534.070	-556.567	-578.906
TOTAAL PROGRAMMA	Saldo	2.822.338	2.715.641	2.626.430	2.638.246	2.602.672
Soc. voorzieningen en maatsch.dienstverl						
Cultuur	Lasten	375.069	306.988	306.555	306.122	305.689
	Baten	-38.325	-38.325	-38.325	-38.325	-38.325
	Saldo	336.744	268.663	268.230	267.797	267.364
Onderwijs	Lasten	1.697.141	1.453.002	1.478.193	1.527.903	1.522.360
	Baten	-39.774	-33.259	-33.259	-33.259	-33.259
	Saldo	1.657.368	1.419.743	1.444.934	1.494.644	1.489.102
Volksgezondheid	Lasten	936.202	901.095	880.478	874.423	873.971
	Baten	-144.456	-144.456	-144.456	-144.456	-144.456
	Saldo	791.746	756.638	736.022	729.966	729.515
Sociale zaken en werk	Lasten	9.235.408	8.506.955	8.426.457	8.347.604	8.363.050
	Baten	-5.189.199	-4.726.561	-4.726.561	-4.726.561	-4.726.561
	Saldo	4.046.208	3.780.394	3.699.896	3.621.042	3.636.488
Maatschappelijke ondersteuning	Lasten	8.209.303	8.368.622	8.152.785	8.203.042	8.228.326
	Baten	-285.534	-830.950	-830.950	-830.950	-830.950
	Saldo	7.923.770	7.537.672	7.321.835	7.372.092	7.397.376
Sport	Lasten	1.086.271	1.042.176	1.122.407	1.195.881	1.131.765
	Baten	-202.308	-216.733	-231.159	-245.585	-260.011
	Saldo	883.963	825.443	891.248	950.296	871.755
TOTAAL PROGRAMMA	Saldo	15.639.798	14.588.552	14.362.165	14.435.837	14.391.600
Dorps- en plattelandseconomie						
Economie	Lasten	329.838	239.090	239.090	239.090	239.090
	Baten	-46.827	-46.827	-46.827	-46.827	-46.827
	Saldo	283.010	192.263	192.263	192.263	192.263
TOTAAL PROGRAMMA	Saldo	283.010	192.263	192.263	192.263	192.263
Ruimtelijke structuur						

Grondbeleid	Lasten	120.064	126.093	74.601	71.135	66.891
	Baten	-226	-220	-214	-208	-202
	Saldo	119.838	125.873	74.387	70.927	66.689
Natuur- en groenbeheer	Lasten	1.301.757	1.178.411	1.170.918	1.170.625	1.162.332
	Baten	-11.131	-23.331	-23.331	-23.331	-23.331
	Saldo	1.290.626	1.155.080	1.147.587	1.147.294	1.139.001
Ruimtelijke ordening en inrichting	Lasten	249.787	254.030	229.030	229.030	229.030
	Baten	-10.212	-10.212	-10.212	-10.212	-10.212
	Saldo	239.575	243.818	218.818	218.818	218.818
TOTAAL PROGRAMMA	Saldo	1.650.039	1.524.771	1.440.792	1.437.039	1.424.508
Kwaliteit van bestuur en organisatie						
Communicatie	Lasten	323.114	320.886	290.674	290.462	290.250
	Baten	-25.242	-25.242	-25.242	-25.242	-25.242
	Saldo	297.872	295.644	265.432	265.220	265.008
Publiekszaken	Lasten	382.223	380.808	380.808	380.808	380.808
	Baten	-257.087	-257.087	-257.087	-257.087	-257.087
	Saldo	125.136	123.720	123.720	123.720	123.720
Openbaar bestuur	Lasten	911.341	895.426	868.054	868.302	868.444
	Baten	-96.974	-45.010	0	0	0
	Saldo	814.367	850.416	868.054	868.302	868.444
Bedrijfsvoering	Lasten	4.220.788	4.273.695	3.793.920	3.746.834	3.742.222
	Baten	-201.333	-438.427	-23.326	-23.326	-23.326
	Saldo	4.019.455	3.835.268	3.770.594	3.723.508	3.718.896
TOTAAL PROGRAMMA	Saldo	5.256.830	5.105.049	5.027.801	4.980.750	4.976.069
Algemene dekkingsmiddelen						
Financiën	Lasten	1.961.879	1.831.340	1.942.397	2.023.030	1.966.746
	Baten	-2.190.771	-2.037.976	-2.170.321	-2.234.992	-2.129.015
	Saldo	-228.893	-206.636	-227.924	-211.963	-162.269
Lokale heffingen	Lasten	278.686	282.948	282.948	282.948	282.948
	Baten	-2.708.656	-2.788.000	-2.787.907	-2.787.907	-2.787.907
	Saldo	-2.429.970	-2.505.053	-2.504.959	-2.504.959	-2.504.959
Algemene uitkering	Lasten	0	0	0	0	0
	Baten	-19.938.646	-20.520.528	-20.738.274	-20.865.512	-21.035.702
	Saldo	-19.938.646	-20.520.528	-20.738.274	-20.865.512	-21.035.702
Onvoorzien uitgaven	Lasten	69.241	111.210	247.590	320.787	403.027
	Baten	-46.317	-31.317	-31.317	-31.317	-31.317
	Saldo	22.924	79.893	216.273	289.470	371.710
TOTAAL PROGRAMMA	Saldo	-22.574.585	-23.152.323	-23.254.884	-23.292.963	-23.331.220
Saldo van Lasten en Baten voor reservemutaties						
Programma's	Lasten	37.628.237	36.336.271	35.701.058	35.904.257	35.852.123
	Baten	-34.583.634	-35.362.319	-35.306.491	-35.513.085	-35.596.231
	Saldo	3.044.603	973.952	394.567	391.171	255.892
TOTAAL PROGRAMMA	Saldo	3.044.603	973.952	394.567	391.171	255.892

Mutaties op de reserves						
Mutaties op de reserves	Lasten	1.066.003	91.492	48.564	36.880	36.880
	Baten	-3.837.313	-747.734	-531.517	-642.274	-589.806
	Saldo	-2.771.310	-656.242	-482.953	-605.394	-552.926
TOTAAL PROGRAMMA	Saldo	-2.771.310	-656.242	-482.953	-605.394	-552.926

Resultaat na bestemming						
Resultaat van de baten en lasten	Lasten	0	0	88.386	214.223	297.034
	Baten	-273.293	-317.710	0	0	0
	Saldo	-273.293	-317.710	88.386	214.223	297.034
TOTAAL PROGRAMMA	Saldo	-273.293	-317.710	88.386	214.223	297.034

GEPROGNOSTICEERDE BALANS

In het BBV wordt vanaf begrotingsjaar 2018 een meerjarig geprognosticeerde balans voorgeschreven. Deze balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar behoeft niet dezelfde mate van detail te kennen. In onderstaande balans is rekening gehouden met de geplande investeringen uit het Meerjarig investeringsprogramma 2018-2021.

Geprognosticeerde balans - Begroting 2018

Omschrijving (bedragen x € 1 miljoen)	Rekening 31-12-2016	Begroting 31-12-2017	Begroting 31-12-2018	MJB 31-12-2019	MJB 31-12-2020	MJB 31-12-2021
Activa						
<u>Vaste activa:</u>						
Materiële vaste activa	19.811	23.249	27.615	29.839	28.194	26.628
Financiële vaste activa	2.160	2.048	2.378	2.424	2.351	2.278
Totaal vaste activa	21.971	25.297	29.993	32.263	30.545	28.906
<u>Vlottende activa:</u>						
Onderhanden werk	1.090	1.020	1.090	744	320	346
Uitzettingen looptijd < 1 jr.	6.214	2.983	2.983	3.583	4.183	4.183
Liquide middelen	436	53	0	0	2.372	1.743
Overlopende activa	2.416	1.836	1.618	1.567	1.558	1.558
Totaal vlottende activa	10.156	5.892	5.691	5.894	8.433	7.830
Totaal activa	32.128	31.189	35.685	38.157	38.978	36.736
Passiva						
<u>Vaste passiva:</u>						
Eigen vermogen	-19.291	-15.751	-15.134	-14.832	-14.519	-14.334
Voorzieningen	-3.003	-2.433	-2.892	-2.849	-2.804	-2.756
Langlopende leningen	-2.758	-6.348	-8.277	-13.441	-19.172	-18.404
Totaal vaste passiva	-25.052	-24.532	-26.303	-31.121	-36.496	-35.493
<u>Vlottende passiva:</u>						
Kasgeldleningen/banksaldi	-4.000	-3.389	-6.000	-3.979	0	0
Overige schulden	-2.260	-2.632	-2.132	-1.882	-1.382	-1.218
Overlopende passiva	-817	-636	-1.250	-1.175	-1.100	-1.025
Totaal vlottende passiva	-7.077	-6.657	-9.382	-7.036	-2.482	-2.243
Totaal passiva	-32.128	-31.189	-35.685	-38.157	-38.978	-37.736

INVESTERINGEN

Onderstaand is een tabel opgenomen met daarin de voor 2018 voorziene investeringen. De indeling is, conform de voorschriften, ingedeeld naar investeringen met een economisch nut en in investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Dit onderscheid is namelijk van belang.

Investerings met een economisch nut **worden** geactiveerd. Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut **kunnen** worden geactiveerd. Het verdient echter de voorkeur activa met een maatschappelijk nut niet te activeren.

Bij investeringen met een economisch nut is er dus geen keuze mogelijk. Bijdragen vanuit reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de investering. Wel is het mogelijk om via de resultaatbestemming eventueel onttrekkingen aan reserves te plegen. Bijdragen van derden die in directe relatie staan tot de investering mogen hierop wel in mindering worden gebracht.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut mogen dus worden geactiveerd. Het gaat om die activa die geen economisch nut (o.a. verhandelbaarheid) hebben, maar uitsluitend een maatschappelijk nut. Voorbeelden van dergelijke activa zijn wegen en pleinen. Wegen, evenals andere activa in de openbare ruimte, zoals bruggen en openbaar groen, dienen duidelijk een maatschappelijk nut, maar ze genereren geen middelen en er is geen markt voor. De uitzonderingspositie voor deze investeringen in de openbare ruimte is toegelaten, omdat gemeenten anders niet in staat zouden zijn bepaalde investeringen in de openbare ruimte te doen (omdat deze bedragen niet via de exploitatie kunnen worden gedekt). Bij deze investeringen mogen bijdragen vanuit reserves en van derden wel in mindering worden gebracht.

In onderstaande tabel wordt voorgesteld om de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut te activeren en daarop lineair af te schrijven. Per investering wordt aangegeven in hoeveel jaar het activum wordt afgeschreven.

Programma	Deelprogramma	Taakveld	Omschrijving	Investerings- bedrag	Investerings-jaar	Afschrijvings- termijn
1	1.4	2.1	Romp-akkoord: maatregelen N361	720.000	2018	40
1	1.4	2.1	Romp-akkoord: fietsroute-plus	125.000	2018	40
1	1.4	2.1	Romp-akkoord: spoorwegovergangen	160.000	2018	40
2	2.2	4.2	Brede school Winsum	500.000	2018	40
1	2.6	5.2	Winsum-West	1.900.000	2018	30/40
2	2.6	5.2	Kunstgrasveld Winsum	160.000	2018	15
			Totaal investeringsbedrag 2018	3.565.000		
1	1.4	2.1	Romp-akkoord: fietsroute-plus	125.000	2019	40
2	2.2	4.2	Brede school Winsum	1.750.000	2019	40
1	2.6	5.2	Winsum-West	1.490.000	2019	30/40
			Totaal investeringsbedrag 2019	3.365.000		
Eindtotaal				6.930.000		

In totaal wordt er volgens bovenstaande investeringsstaat dus een bedrag van € 6.930.000 geïnvesteerd in de komende jaren.

Per investering is door ons via 2 kolommen aangegeven of de investering middels dit besluit beschikbaar wordt gesteld (kolom "Beschikbaar stellen") of dat er in het jaar 2018 een raadsvoorstel wordt opgesteld voor het beschikbaar stellen van een krediet (kolom "Afzonderlijk raadsvoorstel").

E = econ.nut M = maat.nut	Omschrijving	Investerings- bedrag	Beschikbaar stellen	Afzonderlijk raadsvoorstel
------------------------------	--------------	-------------------------	------------------------	-------------------------------

E	Brede school Winsum	500.000		x
E	Winsum-West	1.900.000		x
E	Kunstgrasveld Winsum	160.000		x
Totaal E	Investeringen met economisch nut	2.560.000	0	2.560.000

M	Romp-akkoord: maatregelen N361	720.000		x
M	Romp-akkoord: fietsroute-plus	125.000		x
M	Romp-akkoord: spoorwegovergangen	160.000		x
Totaal M	Investeringen met maatschappelijk nut	1.005.000	0	1.005.000
Eindtotaal		3.565.000	0	3.565.000

Ons voorstel is vooral ingegeven op het gegeven om kredieten ten behoeve van onderwerpen, waarvoor door uw raad nog geen beleid c.q. kaders is/zijn vastgesteld, afzonderlijk aan uw raad voor te leggen.

Concreet stellen wij u voor geen bedrag beschikbaar te stellen ten behoeve van de in de kolom "Beschikbaar stellen" met een kruisje aangegeven investeringen.

Reserves en voorzieningen

BEGROTING 2018 : Staat van Reserves en Voorzieningen

Reserves en Voorzieningen	Saldo 1/1	Vermeerd. rente	ov. vermeer	ov. vermind	Saldo 31/12
9111001 Algemene Reserve	2.522.974	0	23.879	287.878	2.258.975
9111002 Opbr.verkoop aandelen Essent	0	0	0	0	0
9111003 Lopende verplichtingen	401.828	0	0	43.270	358.558
* Algemene Reserve	2.924.802	0	23.879	331.148	2.617.533
9112001 Reserve bovenwijkse voorzieningen	149.305	0	0	39.500	109.805
9112007 Reserve huisvesting onderwijs	611.032	0	54.612	0	665.644
9112010 Reserve dorpsuizen	64.409	0	4.000	0	68.409
9112025 Reserve grondexploitatie	533.235	0	0	34.907	498.328
9112026 Reserve herstructurering woningvoorraad	143.654	0	0	0	143.654
9112031 Reserve onderhoud water De Brake	400.703	0	0	0	400.703
9112034 Reserve onderhoud bruggen	31.612	0	0	0	31.612
9112035 Reserve verkiezingen	50.021	0	0	0	50.021
9112040 Reserve uitvoering Sportnota	14.601	0	0	14.601	0
9112041 Reserve Regiovisie	15.085	0	0	0	15.085
9112042 Reserve Cofinancieringen	60.647	0	0	0	60.647
9112043 Reserve Inkomensdeel WWB	486.726	0	0	260.098	226.628
9112046 Reserve museum Wierdenland	424.333	0	0	47.556	376.777
9112047 Reserve WMO	1.524.904	0	0	155.841	1.369.063
9112050 Reserve vervanging tractiemiddelen	40.000	0	0	10.000	30.000
9112051 Reserve leefbaarheid	20.000	0	0	0	20.000
9112053 Reserve onderhanden werk	537.500	0	0	0	537.500
9112054 Reserve duurzaamheid	115.199	0	0	0	115.199
9112055 Dekkingsres. Romp-akkoord	1.307.448	0	0	32.686	1.274.761
9112056 Dekkingsres. Sportpark Winsum-West	2.614.895	0	0	0	2.614.895
9112057 Dekkingsres. IKC-Winsum, sportzaal	620.669	0	0	0	620.669
9112058 Dekkingsres. IKC-Winsum, infrastructuur	620.669	0	0	0	620.669
9112059 Dekkingsres. Infra Winsum-Oost	617.362	0	0	20.579	596.783
9112060 Dekkingsres. Den Andel-Rasquert	326.325	0	0	15.624	310.701
9112061 Dekkingsres. Centrumplan Winsum	1.000.000	0	0	0	1.000.000
9112062 Reserve renovatie sportvelden	26.720	0	26.720	0	53.440
9112063 Reserve renovatie tennisbanen	6.160	0	6.160	0	12.320
* Bestemmingsreserve, bestemming niet vast	12.363.215	0	91.492	631.392	11.823.315

BEGROTING 2018 : Staat van Reserves en Voorzieningen

9113001	Reserve afkopsommen onderhoud graven	0	0	0	0	0	0	0	0
*	Bestemmingsreserve, middelen van derden	0	0	0	0	0	0	0	0
9114001	Egalisatiereserve Vuilverwerking	345.890	0	0	0	83.072	0	262.818	0
9114002	Egalisatiereserve rioolrechten	174.379	0	0	0	0	0	174.379	0
9114003	Egalisatiereserve BTW-Comp.Fonds	88.264	0	0	0	0	0	88.264	0
9114005	Egalisatiereserve onderhoud wegen	158.803	0	0	0	0	0	158.803	0
9114005	Egalisatiereserve Openbare verlichting	8.498	0	0	0	0	0	8.498	0
*	Egalisatiereserve, geen schommelingen	775.834	0	0	0	83.072	0	692.762	0
**	Reserves	16.063.852	0	115.371	0	1.045.612	0	15.133.610	0
9121001	Voorziening vervanging riolering	0	0	0	0	0	0	0	0
9121009	Voorziening onderh. gemeent.gebouwen	553.901	0	0	0	31.317	0	522.584	0
*	Egalisatievoorziening,geen schommelingen	553.901	0	0	0	31.317	0	522.584	0
9122015	Voorz., wachtgeldverplichtingen	45.010	0	0	0	45.010	0	0	0
*	Voorziening, voorzienbare verplichtingen	45.010	0	0	0	45.010	0	0	0
9122016	Voorz. Vervanging riolering	2.297.668	0	72.193	0	0	0	2.369.861	0
*	Voorzieningen, van derden ontvangen	2.297.668	0	72.193	0	0	0	2.369.861	0
**	Voorzieningen	2.896.579	0	72.193	0	76.327	0	2.892.445	0
***	Reserves en Voorzieningen	18.960.430	0	187.564	0	1.121.939	0	18.026.055	0

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Ten gunste van functie	Rente %
9111001	Algemene Reserve	Saldo per 01-01	3.913.479	3.179.760	2.522.974	2.258.975	2.450.628	2.778.244		
	Algemene Reserve	Vermeerderingen	534.743	10.114	23.879	356.247	459.266	484.787		
	Algemene Reserve	Verminderingen	-1.268.462	-666.900	-287.878	-164.594	-131.649	-86.200		
	Algemene Reserve	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9111001	Algemene Reserve	Saldo per 31-12	3.179.760	2.522.974	2.258.975	2.450.628	2.778.244	3.176.831		
9111002	Opbr. verkoop aandelen Essent	Saldo per 01-01	5.032.000	0	0	0	0	0		
	Opbr. verkoop aandelen Essent	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Opbr. verkoop aandelen Essent	Verminderingen	-5.032.000	0	0	0	0	0		
	Opbr. verkoop aandelen Essent	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9111002	Opbr. verkoop aandelen Essent	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0		
9111003	Lopende verplichtingen	Saldo per 01-01	760.425	825.460	401.828	358.558	358.558	358.558		
	Lopende verplichtingen	Vermeerderingen	451.368	0	0	0	0	0		
	Lopende verplichtingen	Verminderingen	-386.333	-423.632	-43.270	0	0	0		
	Lopende verplichtingen	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9111002	Lopende verplichtingen	Saldo per 31-12	825.460	401.828	358.558	358.558	358.558	358.558		
9112001	Reserve bovenwijkse voorzieningen	Saldo per 01-01	758.845	149.305	149.305	109.805	70.305	30.805		
	Reserve bovenwijkse voorzieningen	Vermeerderingen	7.822	0	0	0	0	0		
	Reserve bovenwijkse voorzieningen	Verminderingen	-617.362	0	-39.500	-39.500	-39.500	0		
	Reserve bovenwijkse voorzieningen	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112001	Reserve bovenwijkse voorzieningen	Saldo per 31-12	149.305	149.305	109.805	70.305	30.805	30.805		
9112007	Reserve huisvesting onderwijs	Saldo per 01-01	328.315	963.149	611.032	665.644	677.329	656.959		
	Reserve huisvesting onderwijs	Vermeerderingen	896.535	0	54.612	11.684	0	0		
	Reserve huisvesting onderwijs	Verminderingen	-261.701	-352.117	0	0	-20.370	-10.456		
	Reserve huisvesting onderwijs	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112007	Reserve huisvesting onderwijs	Saldo per 31-12	963.149	611.032	665.644	677.329	656.959	646.502		
9112010	Reserve dorpshuizen	Saldo per 01-01	56.409	60.409	64.409	68.409	72.409	76.409		
	Reserve dorpshuizen	Vermeerderingen	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000		
	Reserve dorpshuizen	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve dorpshuizen	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112010	Reserve dorpshuizen	Saldo per 31-12	60.409	64.409	68.409	72.409	76.409	80.409		
9112011	Reserve leefbaarheid/RUOP	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0		
	Reserve leefbaarheid/RUOP	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve leefbaarheid/RUOP	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve leefbaarheid/RUOP	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112011	Reserve leefbaarheid/RUOP	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0		

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Ten gunste van functie	Rente %
9112023	Reserve bosaanleg Netlaan	Saldo per 01-01	146.000	32.471	0	0	0	0	0	
	Reserve bosaanleg Netlaan	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve bosaanleg Netlaan	Verminderingen	-113.529	-32.471	0	0	0	0	0	
	Reserve bosaanleg Netlaan	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112023	Reserve bosaanleg Netlaan	Saldo per 31-12	32.471	0	0	0	0	0	0	
9112025	Reserve grondexploitatie	Saldo per 01-01	518.142	543.142	533.235	498.328	488.421	478.514		
	Reserve grondexploitatie	Vermeerderingen	154.000	0	0	0	0	0	0	
	Reserve grondexploitatie	Verminderingen	-129.000	-9.907	-34.907	-9.907	-9.907	-9.907		
	Reserve grondexploitatie	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112025	Reserve grondexploitatie	Saldo per 31-12	543.142	533.235	498.328	488.421	478.514	468.607		
9112026	Reserve herstructurering	Saldo per 01-01	141.419	143.654	143.654	143.654	143.654	143.654		
	Reserve herstructurering	Vermeerderingen	2.235	0	0	0	0	0	0	
	Reserve herstructurering	Verminderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve herstructurering	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112026	Reserve herstructurering	Saldo per 31-12	143.654	143.654	143.654	143.654	143.654	143.654		
9112031	Reserve baggeren watergangen	Saldo per 01-01	394.663	526.563	400.703	400.703	400.703	400.703		
	Reserve baggeren watergangen	Vermeerderingen	131.900	0	0	0	0	0	0	
	Reserve baggeren watergangen	Verminderingen	0	-125.860	0	0	0	0	0	
	Reserve baggeren watergangen	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112031	Reserve baggeren watergangen	Saldo per 31-12	526.563	400.703	400.703	400.703	400.703	400.703		
9112032	Reserve verv.inventaris sportzalen	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve verv.inventaris sportzalen	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve verv.inventaris sportzalen	Verminderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve verv.inventaris sportzalen	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112032	Reserve verv.inventaris sportzalen	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0	0	
9112034	Reserve onderhoud kunstwerken	Saldo per 01-01	110.367	31.612	31.612	31.612	31.612	31.612		
	Reserve onderhoud kunstwerken	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve onderhoud kunstwerken	Verminderingen	-78.754	0	0	0	0	0	0	
	Reserve onderhoud kunstwerken	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112034	Reserve onderhoud kunstwerken	Saldo per 31-12	31.612	31.612	31.612	31.612	31.612	31.612		
9112035	Reserve verkiezingen/referenda	Saldo per 01-01	54.765	50.021	50.021	50.021	50.021	50.021		
	Reserve verkiezingen/referenda	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve verkiezingen/referenda	Verminderingen	-4.745	0	0	0	0	0	0	
	Reserve verkiezingen/referenda	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112035	Reserve verkiezingen/referenda	Saldo per 31-12	50.021	50.021	50.021	50.021	50.021	50.021		

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Ten gunste van functie	Rente %
9112039	Reserve Functiewaardering	Saldo per 01-01	5.000	0	0	0	0	0	0	
	Reserve Functiewaardering	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve Functiewaardering	Verminderingen	-5.000	0	0	0	0	0	0	
	Reserve Functiewaardering	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112039	Reserve Functiewaardering	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0	0	
9112040	Reserve uitvoering Sportnota	Saldo per 01-01	44.601	29.601	14.601	0	0	0	0	
	Reserve uitvoering Sportnota	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve uitvoering Sportnota	Verminderingen	-15.000	-15.000	-14.601	0	0	0	0	
	Reserve uitvoering Sportnota	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112040	Reserve uitvoering Sportnota	Saldo per 31-12	29.601	14.601	0	0	0	0	0	
9112041	Reserve Regiovisie	Saldo per 01-01	15.085	15.085	15.085	15.085	15.085	15.085	15.085	
	Reserve Regiovisie	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve Regiovisie	Verminderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve Regiovisie	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112041	Reserve Regiovisie	Saldo per 31-12	15.085	15.085	15.085	15.085	15.085	15.085	15.085	
9112042	Reserve bijdr. Cofinanciering	Saldo per 01-01	83.405	70.744	60.647	60.647	60.647	60.647	60.647	
	Reserve bijdr. Cofinanciering	Vermeerderingen	50.000	11.009	0	0	0	0	0	
	Reserve bijdr. Cofinanciering	Verminderingen	-62.661	-21.105	0	0	0	0	0	
	Reserve bijdr. Cofinanciering	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112042	Reserve bijdr. Cofinanciering	Saldo per 31-12	70.744	60.647	60.647	60.647	60.647	60.647	60.647	
9112043	Reserve inkomensdeel WWB	Saldo per 01-01	1.192.816	841.711	486.726	226.628	-17.599	-283.920	-283.920	
	Reserve inkomensdeel WWB	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve inkomensdeel WWB	Verminderingen	-351.105	-354.985	-260.098	-244.227	-266.321	-286.532	-286.532	
	Reserve inkomensdeel WWB	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112043	Reserve inkomensdeel WWB	Saldo per 31-12	841.711	486.726	226.628	-17.599	-283.920	-570.452	-570.452	
9112046	Reserve museum Wierdenland	Saldo per 01-01	524.087	468.288	424.333	376.777	329.653	282.963	282.963	
	Reserve museum Wierdenland	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve museum Wierdenland	Verminderingen	-55.799	-43.955	-47.556	-47.123	-46.690	-46.257	-46.257	
	Reserve museum Wierdenland	Rente	0	0	0	0	0	0	65411080	0,0%
9112046	Reserve museum Wierdenland	Saldo per 31-12	468.288	424.333	376.777	329.653	282.963	236.706	236.706	
9112047	Reserve WMO	Saldo per 01-01	1.641.707	2.149.976	1.524.904	1.369.063	1.369.063	1.369.063	1.369.063	
	Reserve WMO	Vermeerderingen	815.349	0	0	0	0	0	0	
	Reserve WMO	Verminderingen	-307.080	-625.072	-155.841	0	0	0	0	
	Reserve WMO	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112047	Reserve WMO	Saldo per 31-12	2.149.976	1.524.904	1.369.063	1.369.063	1.369.063	1.369.063	1.369.063	

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Ten gunste van functie	Rente %
9112048	Res.ICT/Het Nieuwe Werken	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0	0	
	Res.ICT/Het Nieuwe Werken	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Res.ICT/Het Nieuwe Werken	Verminderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Res.ICT/Het Nieuwe Werken	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112048	Res.ICT/Het Nieuwe Werken	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0	0	
9112050	Vervanging tractiemiddelen	Saldo per 01-01	60.000	50.000	40.000	30.000	20.000	10.000	10.000	
	Vervanging tractiemiddelen	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Vervanging tractiemiddelen	Verminderingen	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	
	Vervanging tractiemiddelen	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112050	Vervanging tractiemiddelen	Saldo per 31-12	50.000	40.000	30.000	20.000	10.000	0	0	
9112051	Reserve leefbaarheid	Saldo per 01-01	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	
	Reserve leefbaarheid	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve leefbaarheid	Verminderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve leefbaarheid	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112051	Reserve leefbaarheid	Saldo per 31-12	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	
9112052	Participatie	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0	0	
	Participatie	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Participatie	Verminderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Participatie	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112052	Participatie	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0	0	
9112053	Onderhanden werk	Saldo per 01-01	787.500	787.500	537.500	537.500	537.500	537.500	537.500	
	Onderhanden werk	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Onderhanden werk	Verminderingen	0	-250.000	0	0	0	0	0	
	Onderhanden werk	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112053	Onderhanden werk	Saldo per 31-12	787.500	537.500	537.500	537.500	537.500	537.500	537.500	
9112054	Duurzaamheid	Saldo per 01-01	0	115.199	115.199	115.199	115.199	115.199	115.199	
	Duurzaamheid	Vermeerderingen	115.199	0	0	0	0	0	0	
	Duurzaamheid	Verminderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Duurzaamheid	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112054	Duurzaamheid	Saldo per 31-12	115.199	115.199	115.199	115.199	115.199	115.199	115.199	
9112055	Dekkingsreserve Romp-akkoord	Saldo per 01-01	0	1.307.448	1.307.448	1.274.761	1.242.075	1.209.389	1.209.389	
	Dekkingsreserve Romp-akkoord	Vermeerderingen	1.307.448	0	0	0	0	0	0	
	Dekkingsreserve Romp-akkoord	Verminderingen	0	0	-32.686	-32.686	-32.686	-32.686	-32.686	
	Dekkingsreserve Romp-akkoord	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112055	Dekkingsreserve Romp-akkoord	Saldo per 31-12	1.307.448	1.307.448	1.274.761	1.242.075	1.209.389	1.176.703	1.176.703	

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Ten gunste van functie	Rente %
9112056	Dekkingsreserve Winsum-West	Saldo per 01-01	0	2.614.895	2.614.895	2.614.895	2.575.421	2.496.473		
	Dekkingsreserve Winsum-West	Vermeerderingen	2.614.895	0	0	0	0	0		
	Dekkingsreserve Winsum-West	Verminderingen	0	0	0	-39.474	-78.948	-78.948		
	Dekkingsreserve Winsum-West	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112056	Dekkingsreserve Winsum-West	Saldo per 31-12	2.614.895	2.614.895	2.614.895	2.575.421	2.496.473	2.417.525		
9112057	Dekkingsreserve BS-Winsum, sportzaal	Saldo per 01-01	0	1.120.669	620.669	620.669	620.669	589.636		
	Dekkingsreserve BS-Winsum, sportzaal	Vermeerderingen	1.120.669	0	0	0	0	0		
	Dekkingsreserve BS-Winsum, sportzaal	Verminderingen	0	-500.000	0	0	-31.033	-31.033		
	Dekkingsreserve BS-Winsum, sportzaal	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112057	Dekkingsreserve BS-Winsum, sportzaal	Saldo per 31-12	1.120.669	620.669	620.669	620.669	589.636	558.603		
9112058	Dekkingsreserve BS-Winsum, infra	Saldo per 01-01	0	1.120.669	620.669	620.669	620.669	599.864		
	Dekkingsreserve BS-Winsum, infra	Vermeerderingen	1.120.669	0	0	0	0	0		
	Dekkingsreserve BS-Winsum, infra	Verminderingen	0	-500.000	0	0	-20.805	-20.805		
	Dekkingsreserve BS-Winsum, infra	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112058	Dekkingsreserve BS-Winsum, infra	Saldo per 31-12	1.120.669	620.669	620.669	620.669	599.864	579.059		
9112059	Dekkingsreserve Infra Winsum-Oost	Saldo per 01-01	0	617.362	617.362	596.783	576.204	555.626		
	Dekkingsreserve Infra Winsum-Oost	Vermeerderingen	617.362	0	0	0	0	0		
	Dekkingsreserve Infra Winsum-Oost	Verminderingen	0	0	-20.579	-20.579	-20.579	-20.579		
	Dekkingsreserve Infra Winsum-Oost	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112059	Dekkingsreserve Infra Winsum-Oost	Saldo per 31-12	617.362	617.362	596.783	576.204	555.626	535.047		
9112060	Dekkingsreserve DenAndel-Rasquert	Saldo per 01-01	0	340.000	326.325	310.701	295.180	279.762		
	Dekkingsreserve DenAndel-Rasquert	Vermeerderingen	340.000	0	0	0	0	0		
	Dekkingsreserve DenAndel-Rasquert	Verminderingen	0	-13.675	-15.624	-15.521	-15.419	-15.316		
	Dekkingsreserve DenAndel-Rasquert	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112060	Dekkingsreserve DenAndel-Rasquert	Saldo per 31-12	340.000	326.325	310.701	295.180	279.762	264.446		
9112061	Dekkingsreserve Centrumplan Winsum	Saldo per 01-01	0	0	1.000.000	1.000.000	987.500	962.179		
	Dekkingsreserve Centrumplan Winsum	Vermeerderingen	0	1.000.000	0	0	0	0		
	Dekkingsreserve Centrumplan Winsum	Verminderingen	0	0	0	-12.500	-25.321	-25.321		
	Dekkingsreserve Centrumplan Winsum	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112061	Dekkingsreserve Centrumplan Winsum	Saldo per 31-12	0	1.000.000	1.000.000	987.500	962.179	936.859		
9112062	Reserve renovatie sportvelden	Saldo per 01-01	0	0	26.720	53.440	80.160	106.880		
	Reserve renovatie sportvelden	Vermeerderingen	0	26.720	26.720	26.720	26.720	26.720		
	Reserve renovatie sportvelden	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve renovatie sportvelden	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112062	Reserve renovatie sportvelden	Saldo per 31-12	0	26.720	53.440	80.160	106.880	133.600		

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Ten gunste van functie	Rente %
9112063	Reserve renovatie tennisbanen	Saldo per 01-01	0	0	6.160	12.320	18.480	24.640		
	Reserve renovatie tennisbanen	Vermeerderingen	0	6.160	6.160	6.160	6.160	6.160		
	Reserve renovatie tennisbanen	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve renovatie tennisbanen	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9112063	Reserve renovatie tennisbanen	Saldo per 31-12	0	6.160	12.320	18.480	24.640	30.800		
9113001	Reserve afkoopsommen onderhoud graven	Saldo per 01-01	10.114	10.114	0	0	0	0		
	Reserve afkoopsommen onderhoud graven	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve afkoopsommen onderhoud graven	Verminderingen	0	-10.114	0	0	0	0		
	Reserve afkoopsommen onderhoud graven	Rente	0	0	0	0	0	0	67241070	0,0%
9113001	Reserve afkoopsommen onderhoud graven	Saldo per 31-12	10.114	0	0	0	0	0		
9114001	Egalisatiereserve vuilverwerking	Saldo per 01-01	399.587	508.455	345.890	262.818	192.818	132.818		
	Egalisatiereserve vuilverwerking	Vermeerderingen	108.868	8.000	0	0	0	0		
	Egalisatiereserve vuilverwerking	Verminderingen	0	-170.565	-83.072	-70.000	-60.000	-32.770		
	Egalisatiereserve vuilverwerking	Rente	0	0	0	0	0	0	67211010	0,0%
9114001	Egalisatiereserve vuilverwerking	Saldo per 31-12	508.455	345.890	262.818	192.818	132.818	100.048		
9114002	Egalisatiereserve rioolrechten	Saldo per 01-01	0	174.379	174.379	174.379	174.379	174.379		
	Egalisatiereserve rioolrechten	Vermeerderingen	174.379	0	0	0	0	0		
	Egalisatiereserve rioolrechten	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Egalisatiereserve rioolrechten	Rente	0	0	0	0	0	0	67221040	0,0%
9114002	Egalisatiereserve rioolrechten	Saldo per 31-12	174.379	174.379	174.379	174.379	174.379	174.379		
9114003	Egalisatiereserve BCF	Saldo per 01-01	88.264	88.264	88.264	88.264	88.264	88.264		
	Egalisatiereserve BCF	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Egalisatiereserve BCF	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Egalisatiereserve BCF	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9114003	Egalisatiereserve BCF	Saldo per 31-12	88.264	88.264	88.264	88.264	88.264	88.264		
9114005	Egalisatieres. Onderhoud wegen	Saldo per 01-01	158.761	158.803	158.803	158.803	158.803	158.803		
	Egalisatieres. Onderhoud wegen	Vermeerderingen	42	0	0	0	0	0		
	Egalisatieres. Onderhoud wegen	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Egalisatieres. Onderhoud wegen	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9114005	Egalisatieres. Onderhoud wegen	Saldo per 31-12	158.803	158.803	158.803	158.803	158.803	158.803		
9114006	Egalisatieres. Openbare verlichting	Saldo per 01-01	181.401	8.498	8.498	8.498	8.498	8.498		
	Egalisatieres. Openbare verlichting	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Egalisatieres. Openbare verlichting	Verminderingen	-172.903	0	0	0	0	0		
	Egalisatieres. Openbare verlichting	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9114006	Egalisatieres. Openbare verlichting	Saldo per 31-12	8.498	8.498	8.498	8.498	8.498	8.498		

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Ten gunste van functie	Rente %
9115001	Reserve zwembad De Hoge Vier	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve zwembad De Hoge Vier	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve zwembad De Hoge Vier	Verminderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve zwembad De Hoge Vier	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9115001	Reserve zwembad De Hoge Vier	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0	0	
9121001	Voorziening vervanging rioleringen	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0	0	
	Voorziening vervanging rioleringen	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Voorziening vervanging rioleringen	Verminderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Voorziening vervanging rioleringen	Rente	0	0	0	0	0	0	67221040	0,0%
9121001	Voorziening vervanging rioleringen	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0	0	
9121009	Voorziening onderhoud gem. gebouwen	Saldo per 01-01	511.798	600.218	553.901	522.584	491.267	459.950		
	Voorziening onderhoud gem. gebouwen	Vermeerderingen	215.646	0	0	0	0	0	0	
	Voorziening onderhoud gem. gebouwen	Verminderingen	-127.225	-46.317	-31.317	-31.317	-31.317	-31.317		
	Voorziening onderhoud gem. gebouwen	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9121009	Voorziening onderhoud gem. gebouwen	Saldo per 31-12	600.218	553.901	522.584	491.267	459.950	428.633		
9122013	Voorz., tekort Grex Boogplein	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0	0	
	Voorz., tekort Grex Boogplein	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Voorz., tekort Grex Boogplein	Verminderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Voorz., tekort Grex Boogplein	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9122013	Voorz., tekort Grex Boogplein	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0	0	
9122015	Voorz., wachtgeldverplichtingen	Saldo per 01-01	66.613	106.900	45.010	0	0	0	0	
	Voorz., wachtgeldverplichtingen	Vermeerderingen	106.900	0	0	0	0	0	0	
	Voorz., wachtgeldverplichtingen	Verminderingen	-66.613	-61.890	-45.010	0	0	0	0	
	Voorz., wachtgeldverplichtingen	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9122015	Voorz., wachtgeldverplichtingen	Saldo per 31-12	106.900	45.010	0	0	0	0	0	
9122009	Voorz.bijdr. DuBo De Brake 2	Saldo per 01-01	55.633	0	0	0	0	0	0	
	Voorz.bijdr. DuBo De Brake 2	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Voorz.bijdr. DuBo De Brake 2	Verminderingen	-55.633	0	0	0	0	0	0	
	Voorz.bijdr. DuBo De Brake 2	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9122009	Voorz.bijdr. DuBo De Brake 2	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0	0	
9122010	Voorz.bijdr. DuBo Oosterhuizen	Saldo per 01-01	22.691	0	0	0	0	0	0	
	Voorz.bijdr. DuBo Oosterhuizen	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Voorz.bijdr. DuBo Oosterhuizen	Verminderingen	-22.691	0	0	0	0	0	0	
	Voorz.bijdr. DuBo Oosterhuizen	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9122010	Voorz.bijdr. DuBo Oosterhuizen	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0	0	

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Ten gunste van functie	Rente %
9122012	Voorz.bijdr. DuBo Groenlanden-Zuid	Saldo per 01-01	30.170	0	0	0	0	0	0	
	Voorz.bijdr. DuBo Groenlanden-Zuid	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Voorz.bijdr. DuBo Groenlanden-Zuid	Verminderingen	-30.170	0	0	0	0	0	0	
	Voorz.bijdr. DuBo Groenlanden-Zuid	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	0,0%
9122012	Voorz.bijdr. DuBo Groenlanden-Zuid	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0	0	
9122016	Voorz. Vervanging riolering	Saldo per 01-01	2.243.762	2.295.445	2.297.668	2.369.861	2.357.234	2.344.342		
	Voorz. Vervanging riolering	Vermeerderingen	51.683	34.548	72.193	0	0	0		
	Voorz. Vervanging riolering	Verminderingen	0	-32.326	0	-12.627	-12.892	-17.405		
	Voorz. Vervanging riolering	Rente	0	0	0	0	0	0	67221040	0,0%
9122016	Voorz. Vervanging riolering	Saldo per 31-12	2.295.445	2.297.668	2.369.861	2.357.234	2.344.342	2.326.937		

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Ten gunste van functie	Rente %
	Totaal Algemene reserves	Saldo per 01-01	9.705.904	4.005.220	2.924.802	2.617.533	2.809.186	3.136.802		
		Vermeerderingen	986.111	10.114	23.879	356.247	459.266	484.787		
		Verminderingen	-6.686.795	-1.090.532	-331.148	-164.594	-131.649	-86.200		
	Totaal Algemene reserves	Saldo per 31-12	4.005.220	2.924.802	2.617.533	2.809.186	3.136.802	3.535.389		
	Totaal Bestemmingsreserves, vrij	Saldo per 01-01	6.883.127	14.169.474	12.363.215	11.823.315	11.400.362	10.819.664		
		Vermeerderingen	9.298.084	1.047.889	91.492	48.564	36.880	36.880		
		Verminderingen	-2.011.737	-2.854.148	-631.392	-471.517	-617.579	-587.840		
	Totaal Bestemmingsreserves, vrij	Saldo per 31-12	14.169.474	12.363.215	11.823.315	11.400.362	10.819.664	10.268.703		
	Totaal Bestemmingsreserves, derden	Saldo per 01-01	10.114	10.114	0	0	0	0		
		Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
		Verminderingen	0	-10.114	0	0	0	0		
	Totaal Bestemmingsreserves, derden	Saldo per 31-12	10.114	0	0	0	0	0		
	Totaal Egal. reserves, geen schommelingen	Saldo per 01-01	828.013	938.399	775.834	692.762	622.762	562.762		
		Vermeerderingen	283.289	8.000	0	0	0	0		
		Verminderingen	-172.903	-170.565	-83.072	-70.000	-60.000	-32.770		
	Totaal Egal. reserves, geen schommelingen	Saldo per 31-12	938.399	775.834	692.762	622.762	562.762	529.992		
	Totaal Egal. reserves, investeringsbijdrage	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0		
		Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
		Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Totaal Egal. reserves, investeringsbijdrage	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0		
	TOTAAL RESERVES	Saldo per 01-01	17.427.158	19.123.207	16.063.852	15.133.610	14.832.310	14.519.228		
		Vermeerderingen	10.567.484	1.066.003	115.371	404.811	496.146	521.667		
		Verminderingen	-8.871.435	-4.125.359	-1.045.612	-706.111	-809.228	-706.811		
	TOTAAL RESERVES	Saldo per 31-12	19.123.207	16.063.852	15.133.610	14.832.310	14.519.228	14.334.085		

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Ten gunste van functie	Rente %
	Totaal Egal. voorzieningen	Saldo per 01-01	511.798	600.218	553.901	522.584	491.267	459.950		
		Vermeerderingen	215.646	0	0	0	0	0		
		Verminderingen	-127.225	-46.317	-31.317	-31.317	-31.317	-31.317		
	Totaal Egal. voorzieningen	Saldo per 31-12	600.218	553.901	522.584	491.267	459.950	428.633		
	Totaal Voorzieningen, verpl./risico	Saldo per 01-01	66.613	106.900	45.010	0	0	0		
		Vermeerderingen	106.900	0	0	0	0	0		
		Verminderingen	-66.613	-61.890	-45.010	0	0	0		
	Totaal Voorzieningen, verpl./risico	Saldo per 31-12	106.900	45.010	0	0	0	0		
	Totaal Voorzieningen, derden	Saldo per 01-01	2.352.257	2.295.445	2.297.668	2.369.861	2.357.234	2.344.342		
		Vermeerderingen	51.683	34.548	72.193	0	0	0		
		Verminderingen	-108.495	-32.326	0	-12.627	-12.892	-17.405		
	Totaal Voorzieningen, derden	Saldo per 31-12	2.295.445	2.297.668	2.369.861	2.357.234	2.344.342	2.326.937		
	TOTAAL VOORZIENINGEN	Saldo per 01-01	2.930.667	3.002.564	2.896.579	2.892.445	2.848.501	2.804.292		
		Vermeerderingen	374.229	34.548	72.193	0	0	0		
		Verminderingen	-302.333	-140.533	-76.327	-43.944	-44.209	-48.722		
	TOTAAL VOORZIENINGEN	Saldo per 31-12	3.002.564	2.896.579	2.892.445	2.848.501	2.804.292	2.755.570		
	GENERAAL TOTAAL	Saldo per 01-01	20.357.825	22.125.771	18.960.430	18.026.055	17.680.811	17.323.520		
		Vermeerderingen	10.941.713	1.100.551	187.564	404.811	496.146	521.667		
		Verminderingen	-9.173.767	-4.265.891	-1.121.939	-750.055	-853.437	-755.533		
		Rente	0	0	0	0	0	0		
	GENERAAL TOTAAL	Saldo per 31-12	22.125.771	18.960.430	18.026.055	17.680.811	17.323.520	17.089.654		
	Specificatie Bespaarde rente:	Lening EDON	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	63301020	
		Mus. Wierdenland	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	65411080	
		Afvalstoffen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	67211010	
		Riolering	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	67221040	
		Lijkbezorging	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	67241070	
		Interne financ. alg	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	69143010	
		TOTAAL	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		

Opgave berekening

Gemeente:

Opgave: Begroting 2018-2022 (Mc-2017) aangepaste

Circulaire: meirculaire 2017 (2017 - 0000259468) d.d 31 mei

Jaar: 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022

Uitkeringsfactor:

Lopende prijzen

Datum afgerond: 2017: 1,4410 / 2018: 1,5020 / 2019: 1,5360 / 2020: 1,5620 / 2021: 1,5810 / 2022: 1,5960

Eigen toelichting: 7-6-2017

Datum rapport: 21-9-2017 15:32

Winsum

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven				
Maatstaf	2018	2019	2020	2021
1c Waarde niet-woningen eigenaren	-207.905	-207.905	-207.905	-217.905
1f Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek amendement De Pater)	-145.725	-145.725	-145.725	-155.725
1a Waarde woningen eigenaren	-853.200	-853.200	-853.200	-863.200
Subtotaal	-1.206.830	-1.206.830	-1.206.830	-1.236.830

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is				
Maatstaf	2018	2019	2020	2021
1e OZB waarde niet-woningen	48.235	48.235	48.235	48.235
8a Bijstandsontvangers (vanaf UJR 2016)	600.448	607.860	608.251	608.251
3a Eén-ouder-huishoudens	84.778	84.778	84.778	84.778
2 Inwoners	2.090.456	2.088.378	2.084.668	2.080.821
4 Inwoners: jongeren < 20 jaar	810.217	807.791	805.366	802.940
5 Inwoners: ouderen > 64 jaar	224.927	225.325	225.723	226.121
5a Inwoners: ouderen > 74 en < 85 jaar	20.396	20.449	20.501	20.554
7 Lage inkomens	53.532	53.532	53.532	53.532
7c Lage inkomens (drempel) (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	546.696	545.374	545.145	544.915
12 Mindereheden	48.056	48.056	48.056	48.056
11a Uitkeringsontvangers (vanaf UJR 2016)	77.103	75.989	74.704	73.419
3b Huishoudens	548.098	548.550	549.003	549.003
3c Eenpersoonshuishoudens	38.120	37.944	37.944	37.944
13 Klantenpotentieel lokaal	448.840	450.800	452.760	452.760
14 Klantenpotentieel regionaal	48.968	48.881	48.881	48.881
15e Leerlingen VO	62.244	60.762	59.280	57.798
38 Bedrijfsvestigingen	93.719	93.719	93.719	93.719
31a ISV (a) stadsvernieuwing	4.340	4.340	4.340	4.340
31b ISV (b) herstructurering	542	542	542	542

36 Meerkernigheid	81.574	81.574	81.574	81.574	81.574
37 Meerkernigheid * bodemfactor buitengebied	161.998	162.011	162.025	162.025	162.025
36a Kernen met 500 of meer adressen	166.555	166.555	166.555	166.555	166.555
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	28.940	28.940	28.940	28.940	28.940
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	19.098	19.063	19.028	18.993	18.993
32b Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	188.834	188.967	189.122	189.276	189.276
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	92.249	92.256	92.264	92.264	92.264
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	293.948	293.972	293.996	293.996	293.996
21 Oppervlakte bebouwing	76.214	76.214	76.214	76.214	76.214
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	96.827	96.827	96.827	96.827	96.827
22a Oppervlakte bebouwing woonkernen	179.587	179.587	179.587	179.587	179.587
19 Oppervlakte binnenwater	5.625	5.625	5.625	5.625	5.625
16 Oppervlakte land	416.064	416.064	416.064	416.064	416.064
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	331.535	331.535	331.535	331.535	331.535
24b Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	342.545	344.400	332.880	321.759	321.759
25b Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	377.917	378.289	378.599	378.909	378.909
39 Vast bedrag	237.799	237.799	237.799	237.799	237.799
Subtotaal	8.947.025	8.950.983	8.934.060	8.914.551	8.914.551

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Jaren	2018	2019	2020	2021
Uitkeringsfactor	1,502	1,536	1,562	1,581
Subtotaal (B x C (=uf))	13.438.432	13.748.710	13.955.002	14.093.905

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2018	2019	2020	2021
61 Suppletierregeling OZB	38.554	19.277	n.v.t.	n.v.t.
56a Suppletie-regeling groot onderhoud verdeelstelsel 2e fase	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
56b Cumulatierregeling gemeentefonds (SU)	-9.862	-2.305	n.v.t.	n.v.t.
Subtotaal	28.692	16.972	0	0

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2018	2019	2020	2021
71 Impuls Brede scholen combinatiefuncties (DU)	27.726	27.726	27.726	27.726
113 Peuterspeelzaalwerk (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (IU)	68.586	68.586	68.586	68.586
62 Wet maatschappelijke ondersteuning (IU)	1.006.181	1.006.181	1.014.612	1.055.965
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	30.775	41.034	51.292	61.550
221 Verhoogde asielinstroom – partieel effect (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
222 Verhoogde asielinstroom – participatie en integratie (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	57.898	57.898	57.898	57.898
Subtotaal	1.191.166	1.201.425	1.220.114	1.271.725

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein				
Maatstaf	2018	2019	2020	2021
172 decentralisatie AWBZ naar WMO (IU)	1.774.582	1.754.513	1.762.271	1.759.400
173 decentralisatie jeugdzorg (IU)	3.173.305	3.175.425	3.202.881	3.219.896
174 decentralisatie Participatiewet (IU)	2.121.181	2.048.059	1.932.074	1.927.606
Subtotaal	7.069.068	6.977.997	6.897.226	6.906.902
Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker				
Aanvullingen v/d gebruiker	2018	2019	2020	2021
Subtotaal	0	0	0	0
Totaal	20.520.528	20.738.274	20.865.512	21.035.702
Functie 921	13.451.460	13.760.277	13.968.286	14.128.800
Functie 923	7.069.068	6.977.997	6.897.226	6.906.902

III. Vaststellingsbesluit

VASTSTELLINGSBESLUIT

Agendanummer:

Vergadering: 9 november 2017

De raad van de gemeente Winsum;

Gezien:

de Kadernota 2017

gelet op het bepaalde in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten;

b e s l u i t :

1. De programmabegroting 2018 vast te stellen;
2. De kredieten voor de geplande investeringen 2018, waarvan in de lijst is aangegeven dat geen afzonderlijk raadsvoorstel zal volgen, beschikbaar te stellen.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Winsum in zijn openbare vergadering van 9 november 2017.

De raad voornoemd,

griffier,

voorzitter,

IV. Bijlagen

I. Uitgangspunten begroting

In deze bijlage zijn de richtlijnen en uitgangspunten opgenomen met een

- a) technisch administratief karakter en richtlijnen; en uitgangspunten die een meer
- b) beleidsmatig karakter hebben.

Richtlijnen en uitgangspunten

De kaders hebben betrekking op zowel de budgettaire als de vermogenspositie. De financiële kaders zijn onder meer vastgelegd in de 'Verordening op de uitgangspunten voor het financieel beleid, alsmede de regels voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Winsum'.

Voor de opstelling van de begroting en meerjarenramingen gaat het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) uit van een sluitend perspectief. Om tot een sluitend perspectief te komen zijn keuzes onvermijdbaar. Om tot een goede afweging en besluitvorming te kunnen komen wordt voor de opstelling van de Kadernota en de Begroting een aantal richtlijnen en uitgangspunten geformuleerd. Deze worden door de organisatie gehanteerd bij het aanreiken van de noodzakelijke gegevens.

a) Richtlijnen en uitgangspunten met een technisch/administratief karakter

Looncompensatie

In principe wordt, voor de raming van de loonontwikkeling 2018, de laatst vastgestelde cao als basis voor de berekeningen gehanteerd. Dit betreft echter voor de gemeenteambtenaren een cao met een geldigheidsduur tot 1-jan-2019. Per augustus 2017 wordt het loon van de gemeenteambtenaar structureel met 1 procent verhoogd. Het Individueel Keuzebudget (IKB) stijgt per december met 0,5 procent. In januari volgt dan een loonsverhoging van 1,5 procent. Volgend jaar juli stijgt het IKB vervolgens nog eens met 0,25 procent. In totaal betekent dat een verhoging van 3,25 procent structureel over een jaar en acht maanden. Daarnaast is gerekend met een verwachte stijging van de pensioenlasten met 1,5%.

Prijscompensatie

Voor de samenstelling van de begroting 2018 stellen wij voor om bij de ramingen uit te gaan van een prijsontwikkeling van 0% voor zowel de exploitatie als bij investeringen. Dit betekent dat er feitelijk een bezuiniging plaatsvindt op de budgetten. Immers, de prijsstijgingen worden niet gecompenseerd door een verhoging van de budgetten.

Over de jaren 2012-2016 is de inflatiecorrectie alleen als daar de noodzaak voor was op de gemeentelijke budgetten toegepast. In verband met de onzekerheden over de ontwikkelingen ten aanzien van aanvullende rijksbezuinigingen zijn wij van plan om ook voor 2018 de nullijn te hanteren. Wel zullen wij de geboden compensatie via het gemeentefonds als stelpost opnemen ter dekking van eventuele noodzakelijke ramingsaanpassingen. In de begroting 2018 wordt met betrekking tot de ramingen voor de gemeentelijke belastingen en heffingen rekening gehouden met de eerdere besluitvorming (bijv. OZB-verhoging van 2,75%).

Subsidies en bijdragen

Subsidies en bijdragen aan derden worden jaarlijks geraamd op basis van bestaande subsidies met een prijsindex van 0 %. Voor de gesubsidieerde instellingen kan daar waar sprake is van het onderdeel looncomponent en voor zover er al geen afzonderlijke individuele afspraken zijn gemaakt worden uitgegaan van de cao.

Energieheffingen

Met een verhoging van de tarieven van energie wordt rekening gehouden met een stijging van 0%.

Algemene uitkering

De raming algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt gebaseerd op de laatst bekende circulaire van het Rijk. Het in deze circulaire opgenomen bedrag ter compensatie van gestegen prijzen wordt als stelpost in de begroting opgenomen.

Raming aantal inwoners, woonruimten en bijstandsontvangers

Het aantal inwoners en woonruimten wordt bepaald aan de hand van de laatst bekende gegevens en aangepast aan autonome ontwikkelingen.

Raming aantal inwoners: (werkelijk aantal 01-01-2017: 13.663)

1 januari 2018 een inwoneraantal van 13.600

1 januari 2019 een inwoneraantal van 13.575

1 januari 2020 een inwoneraantal van 13.550

1 januari 2021 een inwoneraantal van 13.525

Raming toename woningen: (werkelijk aantal 01-01-2017: 6.049)

1 januari 2018 toename van 1 ten opzichte van 1 januari 2017

1 januari 2019 toename van 0 ten opzichte van 1 januari 2018

1 januari 2020 toename van 5 ten opzichte van 1 januari 2019

1 januari 2021 toename van 5 ten opzichte van 1 januari 2020

Raming aantal Bijstandsontvangers: (werkelijk aantal 01-01-2016: 279)

1 januari 2018 een aantal van 287

1 januari 2019 een aantal van 287

1 januari 2020 een aantal van 287

1 januari 2021 een aantal van 287

Belastingen, heffingen en rechten

Algemeen

In de begroting 2016 en het meerjarenperspectief tot en met 2018 is rekening gehouden met een tariefstijging van 2,75% ten aanzien van de opbrengst van de onroerende zaakbelastingen. Vanuit de sportnota worden voorstellen gedaan op het gebied verhuur van gemeentelijke sportaccommodaties. Het gaat daarbij om zowel binnen- als buitensportaccommodaties en het zwembad. Ook voor wat betreft de verhuur van overige accommodaties zullen wij de huren aanpassen waar dat kan. Dit kader, met inbegrip van hetgeen we over de bezuinigingstaakstellingen hebben geschreven, houden we vast voor 2018. Wij hebben geen redenen om het ingezette beleid te heroverwegen.

Wet Waardering Onroerende Zaken (wet W.O.Z.).

Sinds het belastingjaar 2008 vinden de hertaxaties jaarlijks plaats. Met waardepeildatum 1 januari 2016 zijn de OZB-aanslagen voor 2017 opgelegd. Uitgangspunt is dat, ondanks de gewijzigde waarden van het onroerend goed, sprake is van een gelijkblijvende belastingopbrengst. Door de Raad is in november 2013 het besluit genomen om de OZB-opbrengst voor 2014 en de hierna volgende jaren te laten stijgen met een percentage van 2,75%. Dit percentage kwam nagenoeg overeen met de door het rijk vastgestelde macronorm. Deze macronorm is voor het jaar 2018 vastgesteld op 3,1%. In onze meerjarenschijven is deze periode van een jaarlijkse stijging doorgetrokken tot en met het jaar 2018. Uiteraard blijft het zo dat de gemeenteraad bij de jaarlijkse vaststelling van de belastingverordeningen de bevoegdheid heeft om, indien daar reden voor is, daarvan af te wijken.

Afvalstoffenheffing

In 2013 zijn we gestart met DifTar. We hebben gezien dat zowel de kosten als de opbrengsten fors achterliepen bij de oorspronkelijke ramingen (niet gebaseerd op DifTar). In 2014 is het invoeringsjaar geëvalueerd. Ten tijde van het opstellen van de belastingvoorstellen voor het jaar 2018 zullen wij deze evaluatie en onze ervaringen in 2016 en 2017 als basis gebruiken voor onze voorstellen voor het jaar 2018.

Rioolheffing

In 2014 zijn we gestart met het eerste uitvoeringsjaar van het nieuwe Waterbeleidsplan 2014-2018. Uitgangspunt hierbij is dat alleen wordt vervangen c.q. geïnvesteerd als dat werkelijk noodzakelijk is. De verwachting is dat de tarieven, gelet op de maximale kostendeckendheid van 100%, de komende jaren niet hoeven te stijgen. De kosten van het baggeren zullen overeenkomstig het vastgestelde baggerplan voor 50% worden meegenomen bij de rioolkosten.

II. EMU

Berekening EMU-saldo Begroting 2018 Winsum

Nr	Omschrijving	Teken	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan-/onttrekking uit reserves		-1.256.510	-973.563	-359.108
2	Afschrijving ten laste van de exploitatie	+	1.808.544	1.638.043	1.642.487
3	Bruto dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	+			
4	Investeringsbijdragen die niet via de exploitatie lopen	-	-5.161.518	-9.939.563	-3.865.000
5	Investering in materiële vaste activa die in de loop van het jaar worden geïnvesteerd	+		1.394.887	0
6a	Opbrengsten uit desinvesteringen in vaste activa	+			
6b	De boekwinst op desinvesteringen in vaste activa	-			
7	Aankoop grond, bouw-, woonrijp maken e.d. in jaar	-			
8a	Opbrengsten van verkoop van grond in jaar	+			
8b	De boekwinst op grondverkoop in jaar	-			
9	Betalingen in jaar ten laste van voorzieningen	-			
10	Betalingen die rechtstreeks van reserves worden gebracht	-			
11	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen in jaar	-			
	Berekend EMU-saldo lokale overheid		<u>-4.609.484</u>	<u>-7.880.196</u>	<u>-2.581.621</u>
	Referentiewaarde van Winsum:		-1.235.000	-1.235.000	-1.235.000
	Hoger EMU-saldo dan geaccepteerd		<u>3.374.484</u>	<u>6.645.196</u>	<u>1.346.621</u>
	Lager EMU-saldo dan geaccepteerd			-	

III. Arbeidskosten

Gemeenten dienen in de begroting in te gaan op de zogenaamde jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Onder arbeidsrechtelijke verplichtingen worden verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig dan wel voormalig personeel.

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat jaarlijkse arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume via de exploitatie moeten lopen. Als de verplichtingen niet van een vergelijkbaar volume zijn, dan moet hiervoor een voorziening worden getroffen.

Toepassing van de voorschriften leidt tot de volgende situatie:

1. Wachtgelden (oude verplichtingen) en pensioenen ambtenaren.
In het jaar 2011 is besloten om eventuele wachtgeldverplichtingen niet meer jaarlijks in de begroting op te nemen, maar tot de volle omvang te berekenen en hiervoor een voorziening te treffen.
2. WW conforme uitkeringen en bovenwettelijke WW-uitkeringen (vervangen wachtgeldregelingen)
(Bovenwettelijke) WW-conforme uitkeringen is een regeling die op 1-1-2001 is ingegaan. Door tijdelijke contracten via uitzendbureaus te sluiten worden uitkeringen voorkomen. Hiervoor hoeft geen voorziening te worden getroffen.
3. FPU gemeentelijk deel.
De kosten hiervan zijn in de begroting opgenomen.
4. Wachtgelden en pensioenen wethouders.
Bepalend voor het instellen van een voorziening voor pensioenen en wachtgelden wethouders is het ongelijkmatig karakter van de verplichting. Als de verplichting jaarlijks van een vergelijkbaar volume is mag geen voorziening worden ingesteld. De jaarlijks soms aanzienlijke fluctuatie in dergelijke verplichtingen door mogelijke (tussentijdse) wisselingen van wethouders is een belangrijke wegingsfactor voor pensioenen en wachtgelden wethouders. De verplichtingen en daarmee de fluctuaties ervan worden nog verhoogd als oud-Wethouders de gevormde pensioenrechten opeisen bij een pensioenbreuk. Het betreft verder wisselingen binnen een relatief kleine groep, de jaarlijkse schommelingen in de verplichtingen in verband met pensioenen en wachtgelden van wethouders kunnen al snel aanzienlijk zijn. Daarom zal er normaal gesproken een voorziening voor pensioenen en wachtgelden wethouders moeten worden getroffen. Wij hebben voor de pensioenen van de wethouders de pensioenbeheerdersfunctie ondergebracht bij een pensioenverzekeraar . Hierdoor hoeft er geen voorziening gevormd te worden voor de pensioenen en worden de jaarlijkse pensioenpremies als last in de begroting opgenomen.

IV. Investeringsstaat

Bijlage IV Investerings- en financieringsstaat

(bedragen x € 1.000,-)

Omschrijving	1-1-2018	Mutaties in 2018	31-12-2018
Vaste Activa			
- Saldo	24.278		24.278
- investeringsachterstand	-500	0	-500
- Afschrijvingen	0	-1.638	-1.638
- aflossingen leningen	0	-423	-423
- mutaties vanuit vastgestelde grondexploitatie	0	-148	-148
- Investerings- en financieringsstaat	<u>0</u>	<u>8.591</u>	<u>8.591</u>
Totaal vaste Activa	23.778	6.383	30.161
Eigen Vermogen			
- Algemene reserves	-2.925	307	-2.618
- Bestemmingsreserves	<u>-13.139</u>	<u>623</u>	<u>-12.516</u>
	-16.064	930	-15.134
Vreemd Vermogen			
- Voorzieningen	-2.897	4	-2.892
- Opgenomen geldleningen	<u>-2.498</u>	<u>-5.779</u>	<u>-8.277</u>
	-5.395	-5.775	-11.169
Totaal Vermogen	-21.459	-4.844	-26.303
Financieringsstekort	<u>2.320</u>	<u>1.539</u>	<u>3.858</u>

Toelichting Investerings- en financieringsstaat:

Vaste Activa

De vaste activa zijn de activa zoals deze zijn overeenkomstig de boekwaarde van de activa per 1 januari 2018. Het is een continue gedragslijn om rekening te houden met een investeringsachterstand.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn de afschrijvingen in het begrotingsjaar op de geactiveerde kapitaaluitgaven

Investerings- en financieringsstaat

Dit zijn de investeringen waarvan wordt verwacht dat uitvoering plaats vindt in het begrotingsjaar.

Algemene reserves

De stand van de Staat van reserves en voorzieningen is hier opgenomen. Daarnaast is het saldo van de begroting na de reservemutaties hier verwerkt.

Bestemmingsreserves

De stand van de Staat van reserves en voorzieningen is hier opgenomen. Daarnaast zijn de mutaties zoals die in de programmabegroting zijn geraamd hier verwerkt.

Voorzieningen

De stand van de Staat van reserves en voorzieningen is hier opgenomen. Daarnaast zijn de mutaties zoals die in de programmabegroting zijn geraamd hier verwerkt.

Opgenomen geldleningen

De stand van de Staat van geldleningen is hier opgenomen. Daarnaast zijn de aflossingen als mutaties verwerkt.

V. Incidentele lasten en baten

Overzicht incidentele baten en lasten (art. 19c en 23b BBV):

Een overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen;

N.B. Alle incidentele baten en lasten dienen te worden benoemd

	2018	2019	2020	2021
INCIDENTELE LASTEN				
Programma:				
1.4 Extra afschrijving fietspad Mensingeweer				
2.3 Opvang vluchtelingen				
2.4 Uitvoeringskosten bijstand	15.000	0	0	0
2.5 Uitvoeringskosten jeugd	50.000	0	0	0
2.5 Transformatiekosten WMO	20.000	0	0	0
2.5 Doorgeschoven kosten sport	43.270	0	0	0
4.1 Centrummanager	50.000	0	0	0
4.2 Roekenoverlast	10.000	0	0	0
Subtotaal (a)	188.270	0	0	0
incidentele toevoegingen aan reserves				
6.2 Begrotingsresultaat	0	88.386	214.223	297.034
Subtotaal (b)	0	88.386	214.223	297.034
Totaal incidentele lasten (c = a + b)	188.270	88.386	214.223	297.034
INCIDENTELE BATEN				
Programma:				
1.	0	0	0	0
2.	0	0	0	0
Alg.dekking: gemeentefonds	0	0	0	0
Subtotaal (d)	0	0	0	0
incidentele onttrekkingen aan reserves				
1.4 Afschrijving fietspad Mensingeweer	0	0	0	0
2.4 Dekking uitvoeringskosten bijstand	0	0	0	0
2.5 Dekking uitvoering sociaal domein	0	0	0	0
2.7 Sport	43.270			
4.3 Dekking inhuur projecten	25.000	0	0	0
6.2 Dekking voorfinanciering projecten	39.500	39.500	35.000	
6.2 Begrotingsresultaat	317.710	0	0	0
Subtotaal (e)	425.480	39.500	35.000	0

Totaal incidentele baten (f = d + e)	425.480	39.500	35.000	0
--------------------------------------	---------	--------	--------	---

Overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (art . 19d en 23c BBV)

	2018	2019	2020	2021
Structurele toevoegingen aan reserves:				
2.2 Onderwijs		11.684		
2.5 Welzijn	4.000	4.000	4.000	4.000
2.6 Sport	32.880	32.880	32.880	32.880
etc.	0	0	0	0
Totaal structurele toevoegingen	36.880	48.564	36.880	36.880
structurele onttrekkingen aan reserves:				
1.4 Verkeer en vervoer	68.889	81.286	94.004	93.901
1.5 Milieu	83.072	70.000	60.000	32.770
2.1 Cultuur	47.556	47.123	46.690	46.257
2.2 Onderwijs	54.612		51.404	41.490
2.4 Sociale voorzieningen	260.098	244.227	266.321	286.532
2.5 Welzijn	155.841			
2.6 Sport	14.601	39.474	78.948	78.948
3.2 Toerisme				
4.1 Grondbeleid	9.907	9.907	9.907	9.907
etc.				
Totaal structurele onttrekkingen	694.576	492.017	607.274	589.805

Bepaling structurele begrotingssaldi

	2018	2019	2020	2021
LASTEN				
bruto lasten (cf overzicht art. 17 BBV)	36.427.763	35.838.009	36.155.360	36.186.037
incidentele lasten	-188.270	0	0	0
incidentele toevoegingen reserves	0	-88.386	-214.223	-297.034
structurele lasten (a)	36.239.493	35.749.623	35.941.137	35.889.003
BATEN				
bruto baten (cf overzicht art. 17 BBV)	36.427.763	35.838.009	36.155.360	36.186.037
incidentele baten	0	0	0	0
incidentele onttrekkingen reserves	-425.480	-39.500	-35.000	0
structurele baten (b)	36.002.283	35.798.509	36.120.360	36.186.037
structurele saldi (c = a-b)	237.210	-48.886	-179.223	-297.034

VI. Overzicht baten en lasten per taakveld

Taakvelden	Baten	Lasten	Saldo	V/N
1.1 Crisisbeheersing en brandweer		838.147	838.147	N
Programma Brandweerzorg en rampenbestrijding		838.147	838.147	N
1.2 Openbare orde en veiligheid		181.241	181.241	N
Programma Openbare orde en veiligheid		181.241	181.241	N
8.3 Wonen en bouwen	427.900	543.414	115.514	N
Programma Volkshuisvesting	427.900	543.414	115.514	N
2.1 Verkeer en vervoer	5.151	1.774.431	1.769.280	N
2.2 Parkeren		13.920	13.920	N
2.4 Economische havens en waterwegen	400	193.010	192.610	N
Programma Verkeer en vervoer	5.551	1.981.361	1.975.810	N
7.2 Riolering	1.262.213	860.826	401.387-	V
7.3 Afval	1.452.192	1.212.343	239.849-	V
7.4 Milieubeheer		246.165	246.165	N
Programma Milieu	2.714.405	2.319.334	395.071-	V
Kwaliteit v/d Woon- en leefomgeving	3.147.856	5.863.497	2.715.641	N
5.3 Cultuurpresentatie, -prod. en -particip		82.558	82.558	N
5.4 Musea	38.325	154.120	115.795	N
5.5 Cultureel erfgoed		70.310	70.310	N
Programma Cultuur	38.325	306.988	268.663	N
4.1 Openbaar basisonderwijs	17.349	110.606	93.257	N
4.2 Onderwijshuisvesting		628.546	628.546	N
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	15.910	713.850	697.940	N
Programma Onderwijs	33.259	1.453.002	1.419.743	N
7.1 Volksgezondheid		600.819	600.819	N
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	144.456	300.275	155.819	N
Programma Volksgezondheid	144.456	901.095	756.638	N
6.3 Inkomensregelingen	4.726.561	5.991.031	1.264.470	N
6.4 Begeleide participatie		1.995.494	1.995.494	N
6.5 Arbeidsparticipatie		520.430	520.430	N
Programma Sociale zaken en werk	4.726.561	8.506.955	3.780.394	N
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	87.540	856.385	768.845	N
6.2 Wijkteams		220.353	220.353	N
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)		222.819	222.819	N
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	743.410	3.600.719	2.857.309	N
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-		3.404.795	3.404.795	N
6.81 Geëscaleerde zorg 18+		63.551	63.551	N
Programma Maatschappelijke ondersteuning	830.950	8.368.622	7.537.672	N
5.1 Sportbeleid en activering		120.819	120.819	N
5.2 Sportaccommodaties	216.733	921.357	704.624	N
Programma Sport	216.733	1.042.176	825.443	N
Soc. voorzieningen en maatsch.dienstver	5.990.285	20.578.837	14.588.552	N
3.1 Economische ontwikkeling		51.794	51.794	N
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	31.837	113.424	81.587	N
3.4 Economische promotie	14.990	73.873	58.882	N
Programma Economie	46.827	239.090	192.263	N
Dorps- en plattelandseconomie	46.827	239.090	192.263	N
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerr.)	220	126.093	125.873	N
Programma Grondbeleid	220	126.093	125.873	N
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	23.331	1.178.411	1.155.080	N
Programma Natuur- en groenbeheer	23.331	1.178.411	1.155.080	N

8.1 Ruimtelijke ordening	10.212	254.030	243.818	N
Programma Ruimtelijke ordening en inrichting	10.212	254.030	243.818	N
Ruimtelijke structuur	33.763	1.558.534	1.524.771	N
5.6 Media	25.242	320.886	295.644	N
Programma Communicatie	25.242	320.886	295.644	N
0.2 Burgerzaken	257.087	380.808	123.720	N
Programma Publiekszaken	257.087	380.808	123.720	N
0.1 Bestuur	45.010	895.426	850.416	N
Programma Openbaar bestuur	45.010	895.426	850.416	N
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		175.346	175.346	N
0.4 Overhead	438.427	4.098.350	3.659.923	N
Programma Bedrijfsvoering	438.427	4.273.695	3.835.268	N
Kwaliteit van bestuur en organisatie	765.766	5.870.815	5.105.049	N
0.5 Treasury	2.037.976	1.831.340	206.636-	V
Overzicht Financiën	2.037.976	1.831.340	206.636-	V
0.61 OZB woningen	2.053.476	185.150	1.868.326-	V
0.62 OZB niet-woningen	696.022	61.567	634.455-	V
0.64 Belastingen overig	38.503	36.231	2.272-	V
Overzicht Lokale heffingen	2.788.000	282.948	2.505.053-	V
0.7 Algemene uitkering en ov.uitk.gem.fonds	20.520.528		20.520.528-	V
Overzicht Algemene uitkering	20.520.528		20.520.528-	V
0.8 Overige baten en lasten	31.317	111.210	79.893	N
Overzicht Onvoorziene uitgaven	31.317	111.210	79.893	N
0.9 Vennootschapsbelasting				
Overzicht Vennootschapsbelasting				
Algemene dekkingsmiddelen	25.377.821	2.225.498	23.152.323-	V
Saldo van Baten en Lasten	35.362.318	36.336.271	973.952	N
0.10 Mutaties reserves	747.734	91.492	656.242-	V
Overzicht Mutaties op de reserves	747.734	91.492	656.242-	V
Mutaties op de reserves	747.734	91.492	656.242-	V
0.11 Resultaat v/d rekening van baten/lasten	317.710		317.710-	V
Resultaat van de baten en lasten	317.710		317.710-	V
Resultaat	317.710		317.710-	V
Generaal Totaal	36.427.763	36.427.763	0-	V

Bepaling Overhead-% in begroting 2018							
	Hiërarchie	Kostensoort	TOTAAL	Direct	SoZa	Totaal DIRECT	Overhead
Personeelskosten							
Salariskosten	H300	4110	6.662.003,00	4.361.915,00	532.656,00	4.894.571,00	1.767.432,00
Sociale uitkering	H300	4120	56.100,00	6.100,00		6.100,00	50.000,00
Personeel van derden	H300	4300	1.834.357,00	600.405,00	510.717,00	1.111.122,00	723.235,00
Vergoeding personeel	H300	8300	-916.260,00	-620.692,00		-620.692,00	-295.568,00
Terugontvangst penvoerderschap SoZa	PRG2.4	8422	-1.156.883,41	-1.156.883,41	-155.000,00	-1.156.883,41	
Secundaire personeelskosten	H300	43430	206.153,00	48.498,59	38.172,41	86.671,00	119.482,00
Administratiekosten							
Algemene benodigheden	H300	43431	388.707,00	66.986,00	81.417,00	148.403,00	240.304,00
Huisvestingskosten							
Sociale zaken	2240.20	Diversen	36.996,00		36.996,00	36.996,00	
Werkplaats B&O	2203.10	Diversen	71.038,00				71.038,00
Gemeentehuis	2213.10	Diversen	264.543,00				264.543,00
Tractiekosten							
Millieu-auto	1723.90	Diversen	5.717,04	5.717,04		5.717,04	
Vrachtauto's	2204.10	Diversen	33.747,00				33.747,00
Tractoren	2204.20	Diversen	48.004,00				48.004,00
Bestelwagens	2204.30	Diversen	110.954,00				110.954,00
Maaimachines	2204.40	Diversen	18.989,00				18.989,00
Automatiseringskosten							
Automatiseringskosten	2215.10	Diversen	357.738,00	0,00		0,00	357.738,00
Direct toegerekende autom.kosten	Diversen	43437100	238.076,00	218.076,00	20.000,00	238.076,00	0,00
Overige kosten							
Voorlichting	1002.20	Diversen	7.143,00				7.143,00
Representatie	1002.21	Diversen	650,00				650,00
Overige pers.kosten B&O	2201.10	Diversen	18.629,00				18.629,00
Gereedschappen B&O	2204.50	Diversen	36.620,00				36.620,00
Personeelskosten secretarie	2211.10	Diversen	122.369,00				122.369,00
Voorzieningen personeel	2211.20	Diversen	0,00				0,00
Overige administratiekosten	2214.10	Diversen	61.382,00				61.382,00
Totalen			8.506.771,63	3.530.122,22	1.064.958,41	4.595.080,63	3.756.691,00
Directe kosten, gemeente				3.530.122,22			
Directe kosten, SoZa				1.064.958,41			
Totale Directe kosten				4.595.080,63	55,02%	Aandeel Directe kosten	
Kosten Overhead				3.756.691,00	44,98%	Aandeel Overhead	
Totale kosten				8.351.771,63	100,00%		
Aandeel Overhead als % Totale kosten				44,98%			
Toeslag overhead als % op directe kosten				81,75%			

